Textul actualei versiuni reproduce ediția *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959, și cu traducerea în limba germană *Tausend und eine Nacht*, aus dem Arabischen übertragen von *Max Henning*, Druck und Verlag von Philipp Reclam Jun., Leipzig, 1895.

O MIE ŞI UNA DE NOPŢI

Volumul III

(Nopţile 45–129)

Text integral

Traducere şi note de Haralambie Grămescu

Design copertă: Carmen Lucaci
Ilustrații: Ion Manea

Editura Erc Press
Piața Presei Libere, nr. 1,
sector 1, București
Tel./fax: 021.318.70.27, 021.318.70.28
office@ercpress.ro
comenzi@ercpress.ro
www.ercpress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
O mie și una de nopți / trad.: Haralambie Grămescu. - București :
Erc Press, 2009-
15 vol.
ISBN 978-973-157-712-8
Vol. 3. - 2009. - ISBN 978-973-157-715-9

I. Grămescu, Haralambie (trad.)

821.411.21-91-34=135.1
398(=411.21)

Editori: Ciprian Ene, Adriana Ene
Redactori: Mihaela Pogonici, Irina Volcinschi
DTP: Elena Marin, Silvia Ilie
Corectori: Mihail Grămescu, Corina Gâdiuță

POVESTEA CU SULTANUL OMAR AL-NEMAN ŞI CU CEI DOI FII AI SĂI, MINUNAȚII ŞARKAN ŞI DAUL'MAKAN

Atunci Şeherezada îi spuse sultanului Şahriar:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că în cetatea Bagdadului, după domnia multor califi şi înainte de cea a multor altora, a fost un sultan pe care îl chema Omar Al-Neman[1]. Era de o putere năprasnică şi îi biruise pe toți hosroii cu putință şi îi îngenunchease pe toți chezarii[2] câți vor fi fost. Şi-aşa era de pojarnic, încât focul care dă căldură îi era de prisos! Cât nimenea nu putuse să-i fie pe potrivă în luptele de întrecere de pe meidanele de călărie şi aprig cât, dacă îl cuprindea mânia, nările lui vărsau pară de scântei. Cucerise toate olaturile şi îşi întinsese stăpânirea peste toate cetățile de scaun. Supusese, cu ajutorul lui Allah, toată omenirea şi îşi împinsese armiile-i biruitoare până pe pământurile cele mai îndepărtate. Ținea sub domnia lui şi Răsăritul şi Apusul şi, printre alte multe țări, Indul, Sindul, Chitaiul, Iemenul, Hedjazul, Habişul, Pământurile Negre, Siria, Rumul, meleagurile de la Diarbekar, precum şi toate ostroavele de pe mări şi toate râurile cele vestite

[1] Un anacronism, ca multe altele în *O mie şi una de nopți*, oraşul Bagdad fiind fondat în anul 762, deci la 58 de ani după moartea califului Omar Al-Neman.

[2] *Hosroii şi chezarii* – adică stăpânitorii persani şi bizantini.

câte se află pe pământ, precum Seihunul și Djeihunul[1], Nilul și Eufratul. Trimisese olăcari până la marginile pământului spre a-i aduce știri apriate despre faptele și despre șireteniile din împărăția sa; și toți olăcarii s-au întors să-i aducă vestea că lumea întreagă îi este supusă și că toți craii primesc cu cinstire să i se închine. La rându-i, și el își deșternu asupra lor a tuturora milele dărniciei și îi scaldă în valurile mărinimiei sale; și făcu să se înstăpânească între ei înțelegerea cea dulce și încrederea; întrucât mărinimos era, și cu suflet mare, într-adevăr.

Încât din toate părțile curgeau spre scaunul lui de domnie darurile și peșcheșurile, precum și haraciurile pământului în larg și în lung. Întrucât stăpân drept era, și iubit foarte, într-adevăr.

Or, sultanul Omar Al-Neman avea un fiu pe care îl chema Șarkan[2]. Și pe Șarkan îl chema așa întrucât se răzvădise ca o minune dintre minunile de pe acele vremi, și îi întrecuse cu voinicie până și pe vitejii cei mai cutezători, doborâți de el în luptele de întreceri, și mânuia de-a mirărilea și lancea, și paloșul, și săgeata. Încât părintele lui îl iubea cu o dragoste până peste poate și fără de pereche, și îl socotea urmașul său în scaunul de domnie al împărăției. Era lucru neîndoielnic, într-adevăr, că acel uluitor Șarkan, de-abia ajuns la vârsta de bărbat de douăzeci de ani, cu ajutorul lui Allah, văzuse cum se închină toate capetele dinaintea faimei lui, într-atâta de împodobit era cu vitejie și cutezanță, și într-atâta strălucea de slava isprăvilor lui. Că și spărsese multe baștii, și supusese multe olaturi, și își deșternuse faima pe tot întinsul lumii; și sporea fără de contenire în mândră fală și în putere.

[1] *Indul* – India; *Sindul* – ținuturile de pe cursul inferior al râului Ind; *Habișul* – Abisinia; *Rumul* – Grecia; *Diar-Bekar* – țara și orașul de pe țărmul drept al Tigrului; *Pământurile Negre* – Sudanul; *Seihunul și Djeihunul* – râurile Sâr-Daria și Amu-Daria.

[2] Numele de Șarkan s-ar tălmăci „Prăpădul a venit".

Ci sultanul Omar Al-Neman nu mai avea niciun alt copil decât pe Șarkan. Dreptu-i că, precum îngăduiesc *Cartea* și *Sunnaua*[1], avea patru neveste legiuite; dar numai una dintre ele fusese rodnică, pe când celelalte trei erau sterpe. Și-apoi, în afară de cele patru soții legiuite, care sălășluiau chiar în sarai, sultanul Omar mai avea trei sute șaizeci de cadâne, tot atâtea câte zile are anul copft[2]; și fiecare dintre acele femei era de alt neam. Și dăruise fiecăreia câte un iatac anume și aparte; iar acele iatacuri aparte erau rânduite în douăsprezece clădiri, precum lunile anului, și toate erau zidite în chiar curtea saraiului; și fiecare dintre cele douăsprezece clădiri adăpostea câte treizeci de cadâne, fiecare în iatacul ei; astfel că erau trei sute șaizeci de iatacuri osebite. Or, sultanul Omar hărăzise, în toată dreptatea, câte o noapte din an fiecăreia dintre cadânele sale, pe rând; și se desfăta astfel numai o noapte pe an cu fiecare cadână, pe care nu o mai vedea decât în anul următor. Și sultanul Omar nu conteni să se poarte așa de-a lungul unui lung răspăs de vreme; și, de altminteri, de-a lungul vieții lui toate. Drept aceea ajunsese vestit pentru înțelepciunea sa minunată și pentru bărbăția sa.

Or, într-o zi, cu îngăduința Atoatechivernisitorului, una dintre cadânele sultanului Omar rămase grea; iar plodirea ei fu numaidecât aflată de tot saraiul; și ajunse vorba și la sultan, care se voioși până peste marginile voioșiei și strigă:

– Vrear-ar Allah ca toată semința și toată plodirea mea să fie întocmite numai din copii de parte bărbătească!

Pe urmă porunci să se scrie într-un catastif ziua plodirii, și începu s-o potopească pe cadâna aceea cu toate felurile de cinstiri și de daruri.

Într-acestea, Șarkan, fiul sultanului...

---

[1] Cartea este *Coranul*, iar *Sunnaua* este culegerea de legi, hotărâri și povețe date de Mahomed și transmise prin tradiție.

[2] *Anul copft* – adică socotit după calendarul folosit de copfți, vechii băștinași ai Egiptului.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se apropie dimineața și, sfioasă, își amână povestitul pe a doua zi.

Dar când fu cea de a patruzeci și cincea noapte

Spuse:

Într-acestea, Șarkan, fiul sultanului, află și el vestea despre plodirea cadânei și căzu într-o mâhnire mare, mai cu seamă gândind că noul venit ar putea să-i primejduiască moștenirea la scaunul de domnie; și hotărî în sineși să-l sugrume fără de șovăire pe copilul cadânei, dacă va fi un copil de parte bărbătească. Iac-așa cu Șarkan!

Ci cât despre cadână, aceasta era o tânără roabă grecoaică pe care o chema Safia. Fusese trimisă peșcheș sultanului Omar de către domnul grecilor de la Chezareea[1], cu o sumedenie de alte lucruri falnice. Dintre toate roabele tinere din sarai, ea era de departe cea mai frumoasă, de bună seamă, și cea mai nurlie la chip, și cea mai gingașă la boiu, și cea mai blagoslovită în șolduri și în umeri. Pe lângă astea, era dăruită și cu o deșteptăciune rară, și cu haruri nu prea de obște; și știa, de-a lungul nopților pe care sultanul Omar le petrecea acum cu ea, să-i spună niște vorbe tare dulci, ce-i zădărau simțurile și îl desfătau până în mădularele toate, vorbe pârdalnice și afumate, tare pojarnice și deșucheate. Și nu mai conteni până ce veni sorocul de a plodi. Se sui atunci în scaunul de rodire, pradă durerilor de plodire, și începu să se roage la Allah cu scrâșnire, și Allah o ascultă, fără șovăire și cu grăbire[2].

[1] Cu numele de *Chezareea* au existat două orașe, unul în Palestina (care în anul 1265 a fost cucerit de musulmani și distrus) și altul în Asia Mică.

[2] Aliterațiile și asonanțele acestea provin din respectarea textului arab.

La rându-i, sultanul Omar poruncise unui hadâmb să vină să-i vestească numaidecât nașterea pruncului, precum și dacă era băiat ori fată; iar Șarkan, la rându-i, nu pregetă să-i poruncească unui alt hadâmb tot asemenea. Așa că, de cum Safia născu, moașele și luară copilul și îl cercetară și, văzând că era fată, se grăbiră să dea de știre tuturor celor de față, precum și hadâmbilor, spunând:

– E fată! Și chipu-i e mai strălucit ca luna!

Atunci hadâmbul sultanului zori să ducă vorbă stăpânului său; iar hadâmbul lui Șarkan alergă și el să vestească știrea; și Șarkan se bucură până peste poate.

Dar de-abia plecară hadâmbii, că Safia le și spuse moașelor:

– Uf! așteptați! simt că lăuntrurile mele mai cuprind încă ceva.

Pe urmă fu iarăși apucată de „ah"-uri și de „uf"-uri și de durerile facerii; apoi, cu ajutorul lui Allah, născu într-un sfârșit un al doilea prunc. Și moașele se aplecară iute și cercetară plodul, iar acesta era un plod de parte bărbătească, asemănător cu luna plină, cu o frunte strălucind de albă și cu niște obraji trandafiri înfloriți. Încât se bucurară foarte roabele, însoțitoarele și toate cele poftite acolo; și, îndată după ușurarea Safiei, toate muierile într-un glas umplură saraiul cu țipete lungi de bucurie pe glasul cel mai ascuțit, și în asemenea chip, încât toate celelalte cadâne auziră, și pricepură, și se ugiliră de zavistie și de ciudă.

Cât despre sultanul Omar Al-Neman, de cum află știrea, îi mulțumi lui Allah, în bucuria lui, și se sculă și alergă la iatacul Safiei, și se duse lângă ea și îi luă capu-ntre mâinile lui și o sărută pe frunte. Pe urmă se plecă peste noul născut și îl sărută; și pe dată roabele toate bătură voioase din dairale, iar lăutăresele ciupiră strunele cele dulci sunătoare, și cântărețele cântară cântecele precumu-i datina.

După care sultanul porunci ca nou-născutul să se numească Daul'makan, iar fata Nozhatu'zaman[1]. Și toți se temeniră și răspunseră cu ascultare și cu supunere.

Pe urmă sultanul alese doicile și slujnicele pentru cei doi sugari, precum și roabele și însoțitoarele; pe urmă porunci să se aducă la toată lumea din sarai vinuri, băuturi, și parfumuri, și multe alte lucruri pe care limba ar fi neînstare să le pomenească.

Când aflară știrea despre nașterea aceea îngemănată, locuitorii Bagdadului împodobiră și luminară cetatea și dădură dovezi mari de mulțumire. Pe urmă veniră emirii, vizirii și mai-marii împărăției și își deșternură închinăciunile și firitiselile dinaintea sultanului Omar Al-Neman, pentru nașterea fiului său Daul'makan și a fiicei sale Nozhatu. Iar sultanul le mulțumi și îi dărui cu haine de fală, și îi potopi cu hatâruri și cu mile, și le făcu tuturor celor de față peșcheșuri mari, atât celor de vază cât și celor de rând din gloată. Și nu conteni astfel până ce se scurseră patru ani. Și în toată vremea aceasta nu lăsa să treacă măcar o zi fără a trimite să i se aducă știri despre Safia și despre copii; și nu lipsi a-i trimite Safiei o grămadă de giuvaieruri, de odoare, de haine, de mătăsuri, și de aur, și de argint, și de minunății; și avu grijă mai ales să încredințeze creșterea copiilor și vegherea lor celor mai credincioși și celor mai pricepuți dintre slujitorii săi.

Și-așa! iar Șarkan, care se afla departe să se războiască și să se înfrunte, să cuprindă cetăți și să strălucească în bătălii, să lupte și să biruie pe voinicii cei mai viteji, nu aflase din gura hadâmbului său decât despre nașterea soră-sii Nozhatu! Iar despre nașterea fratelui său Daul'makan, întâmplată după plecarea hadâmbului, nimeni nu se gândise să-l vestească.

---

[1]*Daul'makan* s-ar traduce „Lumina locului", iar *Nozhatu'zaman* „Desfătarea vremurilor".

Într-o bună zi, pe când sultanul Omar Al-Neman ședea pe scaunul său de domnie, cămărașii de la sarai intrară și sărutară pământul dintre mâinile lui și spuseră:

– O, Măria Ta, iacătă că ne vin niște trimiși de la riga Afridun, domnul rumilor și al Constantiniei celei Mari[1]. Și năzuiesc a fi primiți de tine ca să-i asculți și să-și aștearnă plecăciunile între mâinile tale. Așa că, dacă vrei să le dai îngăduința, avem să-i poftim a intra; de nu, nevoința ta față de ei va fi fără de crâcnire!

Iar sultanul dădu îngăduința.

După ce trimișii intrară, sultanul îi întâmpină cu bunăvoință, îi pofti să se apropie, le ceru știri despre sănătatea lor și îi întrebă despre temeiul venirii lor. Ei atunci sărutară pământul dintre mâinile sale și spuseră:

– O, preamărite și preaslăvite doamne, cu suflet preaînălțat și mărinimos fără de margini, află că acela care ne-a trimis către tine este domnul nostru Afridun[2], stăpânul țării Greciei, și al Ioniei, și al tuturor armiilor din părțile creștinești, și a cărui cetate de scaun este cetatea de la Constantinia. El ne-a dat sarcina să te prevestim că are să purceadă un război amarnic asupra unui asupritor crunt, domnul Hardobiu, stăpânul Chezareei. Pricina războiului este următoarea: o căpetenie de triburi arăbești a găsit, într-o țară de curând cucerită, o comoară din leaturile duse, de pe vremea lui El-Iskandar Cel-Cu-Două-Coarne[3]; comoara aceea cuprindea odoare fără de socoată și a căror prețuire nici baremi nu ar fi cu putință; printre multe alte minunății, cuprindea și trei geme rotunde, mari cât ouăle de struț, frumoase și albe, nestemate fără de meteahnă și fără de

---

[1] *Constantinia cea Mare* – Constantinopolul.

[2] *Afridun* (sau *Faridun*) a fost în realitate un rege persan care nu a avut nimic de-a face cu Constantinopolul.

[3] *El-Iskandar Cel-Cu-Două-Coarne* – așa îl numeau arabii pe Alexandru Macedon.

cusur, şi care întreceau ca frumusețe şi ca preț toate nestematele de pe pământ şi din ape. Acele trei geme scumpe erau străpunse prin mijlocul lor, spre a fi înşiruite pe un şiret şi a sluji de gherdan. Aveau cioplite pe ele, în slove ioneşti[1], nişte însemne tainice; da se ştia că purtau în ele virtuți multe, dintre care unul dintre cele mai mărunte rosturi era de a feri pe oricine le-ar fi purtat de toate bolile şi mai cu seamă de friguri şi de fierbințeli. Mai ales nou-născuții erau ocrotiți de acele puteri. Încât căpetenia arăbească, dacă oblici atari minunate rosturi, şi dacă se ispiti de toate celelalte însuşiri tainice, gândi că acela era pentru el prilejul cel mai bun de a dobândi hatârurile domnului nostru, şi se socoti numaidecât să-i trimită în dar cele trei geme scumpe, precum şi o mare parte din comoara vrăjită. Aşa că porunci să se pregătească două corăbii, una încărcată cu odoare şi cu cele trei geme scumpe, menite ca peşcheş domnului nostru Afridun, iar alta încărcată cu inşi meniți să însoțească acea comoară de preț şi s-o apere de lovirile hoților sau ale vrăjmaşilor. Dar căpetenia de arabi era încredințată că nimeni nu va cuteza să lovească, fie în el de-a dreptul, fie în lucrurile trimise de el şi menite preaputernicului domn al nostru Afridun, mai cu seamă că drumul ce aveau să-l urmeze corăbiile era pe mare, la capătul căreia se afla Constantinia. Încât, de cum fură gata de plecare, cele două corăbii puseră pânzele spre țărmul nostru. Dar într-o zi în care poposiseră la un chei, nu departe de țara noastră, deodată nişte oşteni greci de-ai supusului nostru Hardobiu, domnul din Chezareea, îi potopiră şi îi jăpciuiră de toate bogățiile câte le aveau, comorile adunate şi lucrurile minunate şi, printre altele, şi cele trei geme scumpe; pe urmă îi omorâră pe toți şi puseră stăpânire pe corăbii. Când faptul ajunse la ştirea domnului nostru, acesta trimise pe dată asupra lui Hardobiu un trup de oaste care fu nimicit; trimise atunci al doilea

[1] Adică greceşti.

trup, care fu aşijderea nimicit. Atunci domnul nostru Afridun fu cuprins de o mânie mare şi jură că are să se aşeze el însuşi în fruntea tuturor armiilor sale strânse la un loc şi că nu are să se întoarcă până ce nu va spulbera cetatea Chezareea, nu va vântui toată împărăţia lui Hardobiu şi nu va nărui din temelii până în creştet toate târgurile de sub oblăduirea lui. Or, acuma, o, sultane plin de slavă, venim să căutăm ajutorinţă de la tine şi să cerşim prielnica şi puternica ta sprijuinţă. Şi, ajutându-ne cu silele şi cu oştenii tăi, nu ai decât a-ţi spori slava şi a te fălnici în vitejii. Şi iată că domnul nostru ne-a încărcat cu grele daruri de toate felurile, spre cinstirea mărinimiei tale, şi te roagă neabătut să-i faci hatârul de a le privi cu ochi buni şi de a le primi cu inimă largă!

Cu vorbele acestea, solii tăcură, şi se temeniră, şi sărutară pământul dintre mâinile sultanului Omar Al-Neman.

Şi iacătă din ce erau alcătuite acele daruri ale domnului Afridun, stăpânul Constantiniei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patruzeci şi şasea noapte

Spuse:

Şi iacătă din ce erau alcătuite acele daruri ale domnului Afridun, stăpânul Constantiniei:

Erau cincizeci de fete fecioare, mândreţele cele mai mândre dintre fetele din Grecia. Erau apoi cincizeci de băieţi, aleşi dintre cei mai chipeşi din ţara rumilor; şi fiecare dintre acei băieţi minunaţi era îmbrăcat cu un caftan bogat, cu mâneci largi, numai din mătase în băteli de zarafir cu închipuiri zugrăvite, şi cu brâu de

aur cu înflorituri de argint, sub care se îmbina o fustanea din două foi nepotrivă, tot numai din zarafir şi din catifea; şi fiecare dintre ei avea la urechi câte un cercel de aur în care spânzura câte un mărgăritar alb şi rotund, preţuind mai bine de o mie de miscali[1] de aur. Iar fetele, de altminteri, purtau şi ele asupra lor odoare fără de socoată.

Aşa cu cele două peşcheşuri de frunte. Da erau şi alte daruri, de o bogăţie mare, care întru nimic nu făceau de ocară darurile înşiruite.

Încât sultanul Omar Al-Neman le primi nu fără desfăt, şi porunci să li se dea solilor toate cinstirile cuvenite. Pe urmă hotărî să se adune toţi vizirii săi spre a avea părerea lor despre cererea de ajutorare a domnului Afridun al Constantiniei. Atunci se ridică dintre ei un bătrân falnic, preacinstit de toţi şi iubit aşijderea; era vizirul cel mare, şi îl chema Dandan[2]. Aşadar vizirul cel mare Dandan spuse:

– Dreptu-i, o, sultane al slavei, că acel rigă Afridun, stăpânul Constantiniei celei Mari, este un creştin, ghiaur şi necredincios legii lui Allah şi a Prorocului său (asupra-i fie rugăciunea şi pacea!) şi neamul lui este neam de ghiaur. Iar acela asupra căruia ne cere ajutorinţă este aşijderea un necredincios şi un ghiaur. Încât daravelile lor nu îi privesc decât numai pe ei şi nu ar avea de ce să-i tulbure şi să-i atingă pe drept-credincioşi. Dar eu, oricum, te îndemn să dăruieşti ajutorinţa ta domnului Afridun şi să-i trimiţi o oaste mare, în fruntea căreia să-l pui pe fiul tău Şarkan, care tocmai s-a întors din războielile lui falnice. Şi chibzuinţa aceasta pe care ţi-o înfăţişez este bună pe două temeiuri: cel dintâi este că domnul rumilor iacătă că ţi-a trimis solii săi încărcaţi cu

[1] Miscalul cântărea aprox. 4,5 grame.
[2] *Dandan* – cuvânt persan, înseamnă „dinte".

darurile pe care le-ai primit, iar el îţi cere sprijin şi ocrotinţă; cel de al doilea este că, întrucât nu avem a ne teme cu nimic de riga acela mărunt de la Chezareea, ajutorându-l pe Afridun să-şi biruiască vrăjmaşul, vei trage din fapta aceasta nişte dobânzi strălucite şi vei fi socotit ca adevăratul biruitor. Iar asemenea ispravă se va afla în toate ţările şi va răzbate până la Magreb[1]. Şi atunci craii Apusului au să caute prietenia ta şi au să-ţi trimită sodom de peşcheşuri de toate soiurile, şi daruri fără de asemuire.

După ce ascultă vorbele vizirului său cel mare Dandan, sultanul Omar Al-Neman arătă o mulţumire mare, le găsi mult vrednice de încuviinţare şi îl cinsti cu un caftan de fală, spunându-i:

– Eşti cu adevărat bine rostuit spre a fi chibzul şi sfatul sultanilor! Încât este de toată nevoia ca tu să te afli în fruntea oastei, în rândul dintâi; iar cât despre fiul meu Şarkan, el are să căpitănească numai oastea de acoperire.

Apoi sultanul Omar porunci să vină fiul său Şarkan, îi spuse toată povestea, îi istorisi ce spuseseră trimişii şi ce sfat dase vizirul cel mare Dandan, şi îl îndemnă să-şi facă rostuirile de plecare şi să nu uite a le împărţi oştenilor milele obişnuite şi darurile, după ce îşi va fi ales acei oşteni unul şi unul dintre cei mai buni din toată oastea, şi îşi va fi întocmit astfel un pâlc de zece mii de călăreţi, cu tot tacâmul, şi tari la necazuri şi la osteneli. Iar Şarkan se supuse cuviincios vorbelor părintelui său Omar Al-Neman, şi se sculă pe dată şi alese dintre oştenii săi zece mii de călăreţi plini de fălnicie, cărora le împărţi din belşug aur şi bogăţii, şi le spuse:

– Vă dau acum trei zile întregi de odihnă şi de slobozenie!

Iar cei zece mii de viteji sărutară pământul dintre

[1] *Magreb* – în limba arabă înseamnează Apusul, şi în special Nordul Africii: Tunis, Alger, Maroc şi Tripoli.

mâinile lui, şi ieşiră, potopiţi de daruri, să se întremeze şi totodată să se întocmească de plecare.

Şarkan intră atunci în chelarul în care se aflau haznalele vistieriei, mormanele de arme şi de zephanele[1], şi alese armele cele mai frumoase, cu încrustături de aur şi cu scrisuri pe fildeş şi pe abanos, şi luă tot ce cheful şi pofta îl ispitiră. Pe urmă se duse la grajdurile saraiului, în care se aflau laolaltă caii cei mai frumoşi din Nedjed şi din Arabia, care fiecare îşi purta agăţată la gât înscrisa spiţei neamului, într-o pungă de piele înhorboţită cu mătase şi cu zarafir şi împodobită cu nestemate de peruzea. Acolo alese caii din neamurile cele mai vestite, iar pentru sine luă un cal cu părul luciu, cu ochii bulbucaţi, cu copitele tari, cu coada groasă şi falnică, şi cu urechile gingaşe ca ale gazelelor. Şi calul acela era un peşcheş făcut lui Omar Al-Neman de către un şeic al unei preaputernice seminţii de arabi; şi era un cal din soiul seglaui-jedran[2].

Iar când cele trei zile se scurseră, oştenii se strânseră, în bună rânduială, afară din cetate; şi ieşi de asemenea şi sultanul Omar Al-Neman spre a-şi lua rămas-bun de la fiul său Şarkan şi de la vizirul cel mare Dandan. Şi se duse la Şarkan, care sărută pământul dinainte-i, şi îi dărui şapte haznale[3] pline ochi cu galbeni, şi îl povăţui să ceară totdeauna sfatul înţeleptului vizir Dandan. Iar Şarkan ascultă cuviincios şi făgădui părintelui său întocmai. Atunci sultanul se întoarse către vizirul Dandan şi i-l dădu în seamă pe fiul său Şarkan şi pe oştenii lui Şarkan.

---

[1] Muniţii.

[2] Una dintre cele mai frumoase rase de cai din Arabia de Nord şi Centrală.

[3] *Hazna* înseamnează „vistierie", „localul vistieriei". Aici însă termenul este folosit ca unitate de măsură pentru bani, şi anume de o mie de ris (pungi) cu galbeni.

Iar vizirul sărută pământul dintre mâinile sultanului și răspunse:

– Ascult și mă supun.

Pe urmă Șarkan, sub ochii sultanului și ai vizirului, sări pe calul său seglaui-jedran, și porunci să treacă pe dinainte-i capii cei mai de seamă ai oștii sale, precum și cei zece mii de călăreți. Pe urmă sărută mâna sultanului Omar Al-Neman și, însoțit de vizirul Dandan, dădu pinteni calului. Și purceseră înainte, și plecară în duruitul tamburelor de război și în viforul de tilinci și de trâmbițe. Iar deasupra lor se învâlvorau steagurile și bairacurile și se zbăteau în vânt prapurii și flamurile.

Iar solii slujeau de călăuze. Și plecară la drum și merseră astfel cât ținu ziua aceea, apoi toată ziua următoare, și celelalte zile, și așa vreme de douăzeci de zile. Și nu se opreau decât noaptea, pentru odihnă. Și, într-un sfârșit, ajunseră într-o vale largă, acoperită de păduri și plină de ape susurânde. Și, întrucât era pe înnoptate, Șarkan porunci popas, și vesti că masul are să fie de trei zile. Și călăreții descălecară și ridicară corturile și se revărsară în toate părțile, și în dreapta și în stânga. Iar vizirul Dandan puse să i se așeze cortul chiar la mijlocul văii, și lângă el alături corturile trimișilor domnului Afridun de la Constantinia.

Estimp, Șarkan așteptă ca toți oștenii să se împrăștie și le porunci străjerilor lui să-l lase singur și să se ducă la vizirul Dandan. Pe urmă dădu frâu slobod bidiviului și purcese să cerceteze valea toată, și astfel să pună în fapt sfaturile tătâne-său, care îl povățuise vajnic să-și ia toate scutelile când se vor apropia de țara rumilor, neprieteni ori prieteni. Și nu conteni, mereu călare în șaua calului, să bată valea de jur împrejur, până ce se scurse sfertul dintâi al nopții. Atunci somnul i se pogorî greu peste pleoape, și Șarkan nu mai fu în stare să meargă în goană. Și, cum avea deprinderea să doarmă de-a călare, își lăsă calul la pas și adormi.

Calul urmă să meargă aşa până pe la nămiez de noapte şi, deodată, în mijlocul unei sihăstrii împădurite, se opri şi bătu cu copita în pământ. Iar Şarkan se trezi şi se pomeni între copacii pădurii, care la ceasul acela erau învăluiţi de lumina lunii. Şi Şarkan se tulbură până peste poate, văzându-se în inima acelui loc pustiu; şi rosti cu glas tare vorba care îmbărbătează: „Nu este putere şi tărie decât întru Allah Preaînaltul!" Şi pe dată îşi simţi sufletul uşurat şi nemaiînfricoşat de fiarele codrului, pe când dinainte-i luna vrăjită lumina poiana; şi aşa de frumoasă se făcea poiana, încât părea una dintre poienile raiului. Şi Şarkan auzi, parcă pe undeva pe aproape, nişte vorbe dulci până peste fire, şi un glas desăvârşit de frumos, şi nişte râsete. Şi ce râsete! Muritorii, de le-ar fi auzit, şi-ar fi pierdut minţile de dorul de a le sorbi de pe chiar gura aceea, şi apoi să moară.

Atunci Şarkan sări jos de pe cal şi se strecură printre copaci, în căutarea glasurilor; şi merse până ce ajunse pe malul unui râu argintiu, cu apa jucăuşă, şi curgătoare, şi susurândă; şi la cântecul acela al apei răspundeau glasul limpede al păsărilor, şi bocetele ameţite ale gazelelor, şi îngânatul rostit de toate jivinele; şi toate laolaltă alcătuiau un cântec lin şi plin de vrajă. Şi locul însuşi era înhorboţit şi presărat cu flori şi cu ierburi, precum spune poetul:

Nu e frumos pământul, o, bucuria mea,
Decât sub mândrul florilor covor!
Şi nici izvorul nu-i frumos decât
Când este logodit cu flori.

Mărire celui care-a izvodit
Pământ şi flori, şi apă de izvoare,
Şi care, dragostea mea, te-a sădit
Între izvoare şi-n potop de floare.

Și Șarkan se uită și văzu pe malul dimpotrivă înălțându-se luminată de lună fața unei mănăstiri albe, străjuită de un turn măreț ce spintecă văzduhurile. Și mânăstirea aceea își scălda piciorul în apele vii ale izvorului; și, dinaintea ei, se întindea o pajiște pe care ședeau zece fecioare ce o înconjurau pe cea de a unsprezecea. Cât despre cele zece fete, erau ca niște lune, înveșmântate în niște haine ușoare, și largi, și dulci, și toate erau fecioare și răpitoare, precum de altminteri spun și stihurile poetului:

Neprihănite trupuri de fecioare
Revarsă-n toată pajiștea lumini,
Iar pajiștea de-un freamăt lung tresare.

Cu mijloc șui, cu pași mărunți și lini,
O, fete sfinte, treceți vrăjitoare
Pe sub copacii de visare plini;
Iar pajiștea-i o lungă-nfiorare.

Cad peste umeri despletite plete
Cum cad ciorchinii de pe vița bună.
Bălaie, negre – valuri deșuchete
Pe umeri de zăpadă se adună.

Ah, fermecate, vrăjitoare fete,
Cu ochi adânci, ca de-o ispită grea,
Zvârlind asupra-mi cu amară sete
Săgețile de foc – pieirea mea!

Cât despre cea pe care o înconjurau cele zece tinere roabe albe, aceea era ca luna plină, aidoma. Sprâncenele-i erau meșteșugit arcuite, fruntea-i precum lucirea dintâi a dimineții, pleoapele-i înhorbotite cu niște gene catifelate și întoarse, iar zulufii-i de la tâmple erau răsuciți în

cârlionți vrăjitori; și în totului tot era atâta de desăvârșită în haruri precum o zugrăvește poetul în stihurile acestea:

Semeață mă privește, dar cu ce ochi sumeți!
Ce dreaptă-i e privirea și grea de frumuseți!
Ah, drepte lăncii crunte, ah, grele, voi, săgeți!

Și iată! Se ivește uimitelor priviri!
Obrajii ei sunt floare de nea și trandafiri!
Le știu și frăgezimea și dulcile sclipiri!

Și iată-i cârlionțul cel negru, răsucit
Pe albul frunții: noapte ce-nvăluie tihnit
Seninul dimineții pe cerul năzărit.

Și ea era aceea al cărei glas îl auzise Șarkan. Și ea vorbea acuma și le spunea pe arăbește, râzând întruna, roabelor celor tinere ce se aflau dinainte-i:

– Pe Mesia! ceea ce faceți voi, pezevenchelor, e o treabă nu tocmai desfătătoare, ba chiar siloasă. Dacă vreuna dintre voi se mai înhăitează la ea, am s-o leg cu chiar cingătoarea sa și am s-o bat la poponeț!

Pe urmă râse și grăi:

– Ia să vedem, copilelor, care dintre voi ar putea să mă biruiască în luptă! Cele care se îmbie nu au decât să se scoale și să vină, până a nu asfinți luna și a nu se ivi dimineața!

Atunci una dintre fete se ridică și vru să încerce a lupta cu stăpână-sa; dar fu doborâtă repede; pe urmă o a doua, și o a treia, și toate așijderea. Și, cum puiandra birui și, drept preț al biruinței, urma să facă cu fetișcanele ceea ce avea să facă, deodată, din pădure, se ivi o femeie bătrână care veni la ceata muchelefă a tinerelor luptătoare și, vorbindu-i tinerei biruitoare, îi spuse:

– Ce vrei să faci, o, păcătoaso și deșucheato, cu fetele astea? Și cugeți oare că ai dobândit vreo biruință

grozavă doborând niște copile nevolnice? Dacă chiar știi să lupți, iacătă-mă dinainte-ți! Sunt bătrână, da tot mai pot să-ți vin de hac! Haide, dară! La luptă!

Atunci tânăra cea biruitoare, măcar că se umpluse de mânie, se stăpâni și zâmbi și îi spuse babei:

– O, stăpână a mea, Mumă-a-Prăpădurilor[1]! pe Mesia! chiar vrei să lupți cu mine, ori numai ai vrut să șuguiești?

Bătrâna răspunse:

– Ba deloc! e de adevărat.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă, și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a patruzeci și șaptea noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că bătrâna Mumă-a-Prăpădurilor zise:

– Ba deloc! e de adevărat!

Atunci frumoasa biruitoare zise:

– O, stăpână a mea, Mumă-a-Prăpădurilor, dacă chiar ești în putere să lupți, brațul meu are să ți-o dovedească!

Zise, și sări la baba pe care mânia o sugrumase la atari vorbe și căreia toate firele de păr de pe trup i se zbârliseră ca ghimpii de arici. Și bătrâna zise:

– Pe Mesia! Nu avem să luptăm amândouă decât goale goluțe!

Și bătrâna zbrehuie se dezbrăcă grabnic de toate hainele și își scoase nădragii pe care îi zvârli hăt încolo, și numai se încinse peste mijloc cu o năframă, deasupra

[1] În traducerea lui M. A. Salie, ca și în cea a lui Henning, se păstrează numele arab al personajului: Zat-at-Davahi.

de buric; şi se arătă astfel în toată scârbavnica ei urâţie, şi semăna cu un şarpe tărcat cu negru şi cu alb. Pe urmă se înturnă către copilandră şi îi spuse:

– Ce mai aştepţi de nu faci ca mine?

Atunci fetişcana îşi întinse mâinile şi, una câte una, îşi scoase cu gingăşie hainele, iar la urmă de tot şalvarii de mătase neprihănită. Şi-atunci, de dedesubt, cioplite din marmură, coapsele i se iviră în slava lor, deasupră-le cu muncelul cel dulce, şi strălucitor, şi rotunjit, şi falnic, şi cu pintenul cel înmiresmat de gropiţe trandafirii, revărsând o mirozná de musc, ca un strat de dediţei; şi cu pieptul împodobit cu două rodii gemene, rotunjite împărăteşte şi încununate cu bumbii lor.

Şi deodată cele două luptătoare se înlănţuiră îndoindu-se.

Iac-aşa! şi Şarkan privea de-o parte urâţenia bătrânei, şi râdea; şi, de cealaltă, desăvârşirile copilei luptătoare cea cu mădulare ispitite. Şi îşi ridică fruntea spre cer şi ceru fierbinte de la Allah biruinţa tinerei asupra bătrânei.

Şi iacătă că, de la cea dintâi înlănţuire, tânăra luptaşă se desfăcu lesne şi, cu mâna stângă, o apucă pe bătrână pe după gât şi îşi înfipse mâna dreaptă în despicătura dintre coapsele ei, şi o săltă în sus şi o zvârli la picioarele sale pe pământ, unde baba căzu amarnic pe spate, zvârcolindu-se. Şi, din căzătură, picioarele i se răscrăciră în sus şi dezvăluiră în toată hâzenia amănuntele împăroşate ale pielii ei bătucite. Atunci baba trase două răsuflături năprasnice, una ridicând un nor de pulbere, iar cealaltă suind ca un stâlp de fumegai către cer. Iar luna din slavă lumina priveliştea toată!

Atunci Şarkan fu cuprins de un râs năvalnic şi înfundat, de se prăvăli pe spate. Dar se sculă la loc şi îşi zise: „Chiar că babei i se cuvine numele de Muma-Prăpădurilor! Este, precum văd, o creştină, de altminteri, ca şi tânăra biruitoare şi ca şi celelalte zece fetişcane.“ Pe urmă veni ceva mai aproape de locul luptei şi văzu pe

luptătoarea cea tânără cum aruncă un zaimf de mătase subțire peste golătatea bătrânei și cum o ajută să-și pună iarăși hainele pe ea și cum îi zice:

– O, stăpână a mea, iartă-mă, căci dacă m-am luptat cu tine am făcut-o spre a-ți cinsti voia; dar tot ce a mai urmat nu a fost din vina mea; și, dacă ai căzut, asta-i întrucât mi-ai alunecat din mâini. Și, mulțumită lui Allah, nu ai nicio vătămătură.

Da bătrâna nu răspunse nimic și, plină de buimăcie, se depărtă iute și pieri în mânăstire. Și pe pajiște nu se mai afla decât pâlcul celor zece copile care o înconjurau pe stăpâna lor cea tânără.

Iar Șarkan își zise în cugetul său: „Oricum ar fi ursita, ea slujește pururea la ceva! A fost scris ca eu să adorm pe cal și să mă trezesc tocmai aici, și anume spre norocul meu. Întrucât nădăjduiesc că luptașa cea nurlie și cu vine desăvârșite, precum și aceste zece soațe ale ei, nu mai puțin îmbătătoare, au să slujească de pășune pojarului din jindul meu!“ Și încălecă pe calul său seglaui-jedran și îl îndemnă către pajiște; și își ținea ridicată sabia trasă din teacă; și calul țâșni sprinten ca săgeata slobozită dintr-un arc strunit de o mână voinică. Și iacătă-l pe Șarkan strigând pe pajiște:

– *Allahu akbar!*[1]

La vederea lui, fetișcana se ridică iute, o luă la fugă către malul apei, care era lată de șase coți și, dintr-o săritură sprintenă, fu pe malul celălalt, dreaptă pe cele două picioare ale ei. Și, cu glas dulce, țipă:

– Da cine ești tu de cutezi să vii așa să ne tulburi joaca tainică, și care nu te sfiești să-ți repezi asupră-ne spada ridicată, ca un ostășoi din ostășime? Spune-ne numaidecât de unde vii și unde te duci; și să fii cinstit în vorbele tale, întrucât minciuna ți-ar fi păgubelnică; și să știi limpede că ești într-un loc de unde a mai ieși teafăr este un lucru tare

---

[1] Strigătul de luptă al musulmanilor: „Allah este mare!“

îndoielnic, întrucât este destul să dau numai un strigăt pentru ca numaidecât să sară în ajutorul nostru patru mii de oșteni creștini, însoțiți de căpeteniile lor! Așa că spune-ne ce vrei. Iar dacă doar te-ai rătăcit prin pădure, avem să te ajutăm să-ți găsești iarăși drumul. Grăiește!

Când auzi vorbele mândrei luptașe, Șarkan îi spuse:

– Sunt un străin, un musulman dintre musulmani. Nu m-am rătăcit nicidecum, ba dimpotrivă! Sunt chiar pe urmele unei prăzi de carne tânără, vrednică a răcori pojarul dorului meu, în noaptea aceasta, la lumina lunii! Și tocmai iacătă zece roabe tinere care, pe Allah! tare îmi sunt pe chef, și pe care am să le îndestulez strașnic întru totul. Și, dacă vor fi mulțumite, le voi lua cu mine la ortacii mei.

Atunci fetișcana spuse:

– Ostășoi nerușinat! află că pășunea de care vorbești nu este încă gata să cadă în mâinile tale! Și, de altminteri, nu asta-i ținta ta și, în pofida sfatului meu, iacătă că minți!

El răspunse:

– O, hanâmă, atunci fericit cel care poate să se mulțumească, drept orice bucurie, numai cu Allah, și care nu mai are în el nicio altă râvnă!

Ea spuse:

– Pe Mesia! ar trebui să chem încoace oștenii și să-i pun să te prindă! Da mă ține inima să fiu miloasă cu soarta celor străini, mai cu seamă când sunt, ca tine, tineri și ispititori. Vorbești de o pășune pentru dorurile tale – bine! mă învoiesc! da numai dacă te dai jos de pe cal și dacă te juri, pe credința ta, că nu ai să te slujești de armele tale împotriva noastră, și că te învoiești să te prinzi într-o luptă dreaptă cu mine. Dacă ai să mă pui la pământ, eu și toate aceste copile vom fi ale tale, și vei putea chiar să mă și duci pe calul tău. Dar dacă tu vei fi cel biruit, vei fi tu rob la poruncile mele. Jură-te așadar pe credința ta!

Şi Şarkan gândi în sineşi: „Copila asta habar n-are de tăria voiniciei mele şi că lupta ei cu mine este anapoda!“ Pe urmă îi spuse:

– Îți făgăduiesc, copilo, că nu am să mă ating de armele mele, şi că nu am să lupt cu tine decât în chipul în care vei vroi tu să lupți. Dacă voi fi biruit, am galbeni destui spre a-mi plăti răscumpărarea; dar dacă eu voi fi biruitorul, atunci a te avea pe tine va fi o pradă vrednică de un împărat! Aşa că mă jur ție pe volniciile Prorocului! – asupra-i fie rugăciunea şi pacea lui Allah!

Iar copila spuse:

– Jură-te şi pe Acela care a pus sufletele în trupuri şi a dat oamenilor pravilele sale.

Şi Şarkan făcu jurământul.

Atunci copila îşi luă iarăşi avânt şi, cu o săritură sprintenă, sări peste apă şi se întoarse pe mal, în pajişte. Şi, râzând, îi spuse lui Şarkan:

– Chiar că mi-ar părea rău să te văd că pleci, o, stăpâne; da este spre binele tău: pleacă, dar! întrucât iată că zorii şi oştenii vor veni, şi ai să cazi în mâinile lor. Căci cum ai să poți să ții piept oştenilor mei, tu, cel pe care numai una dintre roabele mele te-ar încovoia şi te-ar pune jos? Şi, cu vorbele acestea, tânăra luptaşă vru să plece spre mânăstire, fără a înnădi lupta de care vorbise.

Atunci Şarkan rămase nedumerit până peste fire şi, ca s-o oprească pe copilă, îi zise:

– O, stăpână a mea, dacă vrei, dă păcatelor lupta cu mine; da fie-ți milă, nu pleca şi nu mă lăsa aici singur-singurel, pe mine, străinul cel plin de inimă!

Atunci ea zâmbi şi îi spuse:

– Şi ce vrei, o, tinere străin? Grăieşte, şi dorința ți se va împlini!

El răspunse:

– Oare, după ce am călcat pe pământul tău, o, stăpână a mea, şi m-am îndulcit de dulceața gingăşiei

tale, cum să plec fără a-ți fi gustat bucatele ospeției? Și iacătă-mă ajuns un rob dintre robii tăi!

Ea răspunse, stăruind în zâmbire:

– Drept spui, tinere străin, numai o inimă crudă și lipsită de mărinimie se leapădă de oaspeți. Așa că fă-mi cinstea, doamne, de a primi găzduirea mea, iar locul tău va fi pe capul și în ochii mei! Încalecă deci pe calul tău și mergi alături de mine urmând malul apei: din ceasul de-acum ești oaspetele meu!

Atunci Șarkan se umplu de bucurie și încălecă pe calul său și păși la drum alături de fetișcană, urmat de toate celelalte, până ce ajunseră împreună la un pod durat din lemn de plop și care se ridica și se cobora cu ajutorul unor lanțuri și al unor scripeți, și se așternea peste apă dinaintea porții celei mari a mânăstirii. Atunci Șarkan descălecă de pe cal, iar copila o chemă pe una dintre însoțitoarele sale și îi spuse în graiul grecesc:

– Ia calul și du-l la grajduri, și dă poruncă să nu-l lase să ducă lipsă de nimic.

Atunci Șarkan îi spuse copilei:

– O, sultană a frumuseții, iată că ai ajuns să-mi fii un lucru sfânt, și de două ori sfânt, datorită frumuseții tale și datorită găzduirii tale. Nu vrei, fără a mai face un pas înainte, să te întorci din cale și să mergi cu mine în țara musulmanilor, în cetatea mea, Bagdadul, unde ai să vezi destule lucruri minunate și atâția viteji fermecați? Și atunci vei ști cine sunt eu. Hai, copilă creștină, vino la Bagdad!

La vorbele acestea ale lui Șarkan, frumoasa îi spuse:

– Pe Mesia! Te credeam cu mintea întreagă, o, flăcăule. Așadar, răpirea mea o râvnești? Și anume la Bagdad vrei să mă duci, în cetatea aceea unde să cad în mâinile sultanului cumplit Omar Al-Neman, care are la așternutul său trei sute șaizeci de cadâne ce sălășluiesc în douăsprezece saraiuri, întocmai după numărul de zile și de luni ale anului? Și să-i slujesc o noapte poftele, ca

apoi să fiu dată uitării? Şi astfel să se bucure el sălbăticeşte de tinereţea mea? Că sunt îngăduite la voi asemenea năravuri, o, musulmanule! Aşa că să nu mai vorbeşti în felul acesta şi să nu nădăjduieşti cumva că ai să mă îndupleci. De-ai fi tu însuşi Şarkan, fiul sultanului Omar Al-Neman, ale cărui oşti ştiu că se află pe pământul nostru, şi tot nu ţi-aş da ascultare! Ştiu, într-adevăr, că zece mii de viteji de la Bagdad, în frunte cu Şarkan şi cu vizirul Dandan, încalcă la ceasul acesta fruntariile ţării noastre mergând să se împreune cu oastea lui Afridun de la Constantinia. Şi, dacă aş vrea, m-aş duce numai eu singură în inima taberei lor şi cu chiar mâna mea i-aş ucide şi pe Şarkan şi pe vizirul Dandan: întrucât sunt vrăjmaşi nouă. Iar acum hai cu mine, o, străinule!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a patruzeci şi opta noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că fetişcana îi spuse lui Şarkan, pe care ea nici gând să-l ştie ca atare:

– Şi acum hai cu mine, o, străinule!

Iar Şarkan, dacă auzi cele spuse, se mohorî până peste poate aflând de vrăjmăşia mărturisită de copilă împotriva lui, a vizirului Dandan şi a tuturor alor săi. Şi hotărât că, dacă nu ar fi ascultat decât de pornirea lui cea cruntă, s-ar fi dat în vileag şi ar fi înşfăcat-o pe puicană; dar fu oprit de datorinţele ospeţiei şi mai cu seamă de fermecătoria frumuseţii fetei şi prociti stihurile:

Chiar dacă frumuseţea te-mpinge în păcat,
O mie de temeiuri te scot nevinovat.

Atunci fata străbătu agale puntea și se îndreptă către mânăstire. Iar Șarkan pășea pe urma ei, și se uita la spatele ei, și îi vedea șoldurile falnice cum suie și coboară ca valurile mării. Și îi părea rău că nu era acolo și vizirul Dandan, ca să se minuneze împreună cu el de fălnicia aceea. Și cugetă la stihurile acestea pe care și le prociti:

Privește-i coapsa de argint, senină,
Și-n ochii tăi uimiți va să se-arate
Ca răsărind pe zare luna plină.
Privește-i șoldurile legănate,
Și ochii tăi vedea-vor cum se-mbină
Rotundurile falnice-mpreună,
Ca-n slavă două jumătăți de lună.[1]

Și ajunseră la o intrare mare, cu arcuituri subțiri din marmură străvezie. Și intrară și ajunseră într-o sală lungă ce se întindea pe sub zece bolți sprijinite pe pilaștri de alabastră. Și în mijlocul fiecărei bolți atârna o lampă făcută din piatră de cleștar, strălucitoare ca soarele. Acolo ieșiră dinaintea stăpânei lor zece slujnice tinere aducând făclii aprinse, din care se revărsau miresme îmbălsămate. Și slujnicele aveau frunțile încinse cu panglici înghirlăndate cu năstrăpate de toate culorile. Și deschiseră calea și îi însoțiră pe cei doi tineri până în

---

[1] În varianta lui M. A. Salie:
S-o apere, stă însuși chipu-i frumos, ce-i șterge orice vină,
Și inimile tuturora i se supun și i se-nchină.
Privind-o doar, cuprins de vrajă, uimitul suflet ars suspină:
„E luna plină când răsare în noapte revărsând lumină!"
Însuși efritul ce-a răpit-o pe Balkis, falnica regină,
S-ar frânge-ndată uriașul zărind privirea ei senină.
(*Balkis*, după mitologia arabă, a fost regina cetății Saba și soția regelui Solomon. Ifritul uriaș de care este vorba aici a răpit-o cu tron cu tot și a dus-o dinaintea regelui Solomon. Cf. *Coran*, sura 27, v. 38-39.)

sala cea mare a mânăstirii. Iar Șarkan văzu niște perne strălucite orânduite frumos pe lângă pereți, de jur împrejurul sălii; iar la uși și pe pereți niște perdele mari, având deasupră-le fiecare câte o cunună de aur; și pe jos peste tot era pardosit cu marmuri de preț, în culori gingaș potrivite; iar în mijlocul sălii se afla un havuz în care apa curgea prin douăzeci și patru de guri de aur; și apa cădea susurând cu scânteieri de mademuri și de argint. În fundul sălii era un pat așternut cu mătase cum nu se află decât în saraiurile domnești.

Atunci copila îi spuse lui Șarkan:

– Suie-te, doamne, în patul acesta, și dedă-te tihnei.

Iar Șarkan se sui în pat, hotărât să se dedea întru totul. Iar ea ieși din sală și îl lăsă pe Șarkan singur cu tinerele roabe cele cu frunțile înghirlăndate cu năstrăpate.

Și, întrucât ea zăbovea a se întoarce, Șarkan le întrebă pe fete unde plecase. Ele răspunseră:

– Păi s-a dus să se culce. Și iacătă-ne dinaintea ta spre a te sluji, după poruncile ei.

Iar Șarkan nu știu ce să mai creadă. Atunci fetele îi aduseră, pe niște tăvi mari chindisite, toate soiurile de bunătăți de toate felurile; iar el mâncă bine, până ce se sătură. Pe urmă i se aduse un ibric de aur și un lighean de aur înrâurat cu argint; și lăsă să-i curgă pe mâini apa înmiresmată cu trandafiri și cu flori de portocal. Și totodată începu a se îngrijora pentru oștenii săi, pe care îi lăsase singuri în vale, și a se dojeni amarnic că uitase de sfaturile părintelui său; iar grija lui sporea încă și din pricină că nu mai știa nimic despre gazda cea tânără din sarai și despre locul unde se afla. Și își prociti atunci stihurile poetului:

De toată mintea am rămas sărac.
Năuc, mă-ntreb: „Ce vreau? Și ce să fac?“
Zac în iubire ca într-un blestem.

Rob și nevolnic am ajuns, și gem.
Durerea toată cum s-o spun, și cui?
Allah mă aibă întru mila lui!

După ce isprăvi de procitit stihurile, Șarkan adormi și nu se mai trezi decât dimineața. Și văzu că intră în sală o liotă de frumuseți, alcătuită din douăzeci de copile ca niște lune, care o înconjurau pe stăpâna lor; iar ea se afla în mijlocul lor precum luna între stele. Era îmbrăcată în haine de mătase împodobite cu înflorituri și cu chipuri, împărătește; mijlocul ei părea încă și mai suleget, iar șoldurile-i și mai falnice sub cingătoarea ce le ținea ferecate; și era o cingătoare de aur bătut, giuvaiergit numai în nestemate; și astfel, cu acele șolduri și cu acel mijlocel, copila era ca un potop de cleștar străveziu în care se revărsa, prin inima lui, o ramură subțire de argint. Sânii-i erau încă și mai vrăjitori și imbolditori. Cât despre părul ei, ședea strâns într-o înfirătură de mărgăritare gingașe împletite cu toate neamurile de pietre scumpe. Și ea însăși, înconjurată de cele douăzeci de copile de-a dreapta și de-a stânga, care duceau poalele rochiei sale, pășea, minunată toată, legănându-se.

La priveliștea aceea, Șarkan își simți mințile cum își iau zborul de tulburare; și uită și de oștenii săi, și de vizir, și de povețele tătâne-său, și se ridică drept pe cele două picioare ale lui, străfulgerat de atâtea vrăji, și prociti stihurile:

Mlădie ca un ram, cu șolduri pline
Și sâni făloși, stă gata să se-ncline;
Toți nurii-ar vrea să și-i închidă-n sine,
Dar inima-mi ca-ntr-un pojar o ține.
În juru-i ceata ei de-nsoțitoare
E un gherdan de dulci mărgăritare.

Atunci fetișcana veni lângă el aproape și îl privi lung, lung. Pe urmă deodată îi spuse:

– Ești Șarkan! Nu mai am nicio îndoială. O, Șarkane, fiu al lui Omar Al-Neman, o, viteazule, o, falnicule, iacătă că străluminezi acest lăcaș și îl preacinstești! Spune, o, Șarkane, ți-a fost noaptea tihnită și bună? Vorbește-mi! Și mai cu seamă nu te mai preface, că minciunile nu sunt harurile crăimilor și mai cu seamă ale celui mai mare dintre crăimi!

Când auzi vorbele acestea, Șarkan pricepu că nu i-ar sluji întru nimic să tăgăduiască, și răspunse:

– O, tu, cea mai dulce, sunt Șarkan ibn-Omar Al-Neman. Sunt cel ce îndură ursita care l-a aruncat fără de apărare și l-a ucis cu totul în mâinile tale! Fă din mine cum ți-e placul și cheful, o, necunoscuto cu ochi negri!

Atunci necunoscuta își plecă o clipă ochii în pământ și cugetă; pe urmă, uitându-se la Șarkan, îi spuse:

– Alină-ți sufletul și îndulcește-ți privirile! Oare uiți că ești oaspetele meu și că între noi s-a gustat pâinea și sarea? Și uiți, pe deasupra, că între noi s-a și petrecut o temeinică înțelegere prietenească? Așa că de-acum înainte ești sub ocrotirea mea și te bucuri de credincioșia mea. Așa că fii fără de teamă, întrucât, pe Mesia! dacă tot pământul s-ar repezi asupra ta, nu vei fi atins până ce sufletul meu nu va fi ieșit din trup, în apărarea ta!

Zise, și veni să șadă cu duioșie lângă el și începu să taifăsuiască, cu un zâmbet tare dulce. Pe urmă o chemă pe una dintre roabele ei și îi vorbi în limba grecească; și roaba ieși, spre a se întoarce însoțită de niște slujnice care aduceau pe capul lor niște tablale mari pline cu bucate de toate felurile, și de alte slujnice care aduceau tot soiul de șipuri și de oluri cu băuturi. Ci Șarkan șovăi a se atinge de bucate; iar copila luă seama și îi spuse:

– Șovăiești, o, Șarkane, și cugeți că e vreo hainie. Au tu nu știi că aș fi putut, încă de ieri, să-ți răpesc viața?

Pe urmă, ea cea dintâi îşi întinse mâna şi luă câte o înghiţitură de pe fiecare tavă. Iar Şarkan se ruşină de prepunerile sale, şi începu să mănânce, şi ea laolaltă cu el, şi aşa până se săturară. Pe urmă, după ce se spălară pe mâini, cerură să fie aduse florile şi băuturile, în vase mari de aur, de argint şi de cleştar; şi erau de toate culorile şi de cele mai bune soiuri. Atunci copila umplu un pocal de aur şi îl bău, ea mai întâi; pe urmă îl umplu iarăşi şi i-l întinse; şi el îl bău. Ea îi spuse:

– O, musulmanule, iacătă cum astfel viaţa este uşoară şi plină de desfătare!

În clipita aceea a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patruzeci şi noua noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că frumoasa necunoscută i-a spus lui Şarkan:

– O, musulmanule, iacătă cum astfel viaţa este uşoară şi plină de desfătare!

Pe urmă amândoi băură mai departe, până ce aburul băuturii începu să zburde în mintea lor, şi până ce dragostea se înţepeni bine în inima lui Şarkan. Atunci fata îi spuse uneia dintre însoţitoarele ei dragi, pe nume Boabă-de-Mărgean:

– O, Boabă-de-Mărgean, fugi şi adu-ne lăutele bucuriei!

Şi Boabă-de-Mărgean răspunse:

– Ascult şi mă supun!

Lipsi o clipită, şi se întoarse însoţită de nişte copile care aduceau o lăută dşilicănească[1], o harfă persienească, un nai tătăresc, şi un canun[2] egipţian. Şi fetişcana luă

---

[1] *Dşilicănească*, adică de la Dşilic – vechea denumire a oraşului Damasc.
[2] *Canun* – instrument muzical cu mai multe strune, un fel de cobză sau de ţiteră.

lăuta, îi înstrună cu pricepere călușul și, îngânată de cele trei copile care șezură jos pe chilimuri, ciupi o clipită strunele tremurătoare și, cu un glas plin de desfătări, și mai dulce ca adierea, și mai ispitit, și mai curat ca apa de izvor, cântă:

Știi tu câți sunt
Cei care poartă în inimile-nsângerate
Săgețile privirii tale-nfipte-adânc,
Știi tu câți sunt?
O, fericite sunt
Acele inimi fermecate,
Robite ție prin iubirea-n care plâng –
Știi câte sunt? [1]

Și, când sfârși cântecul, copila tăcu. Atunci, cu un glas și mai lin, una dintre fetele care cântau din lăută urmă în limba grecească un cântec pe care Șarkan nu îl pricepu. Iar tânăra ei stăpână răspundea, când și când, la fel de lin. Și ce duios era cântecul acela pe două glasuri, și tânguios, de părea că iese din chiar inimile lăutelor! Iar copila îi spuse lui Șarkan:

– O, musulmanule, ai priceput cântecul nostru?

El răspunse:

– Chiar că nu am priceput nimic; da și numai sunetul și duioșia lui m-au tulburat până peste poate, și sclipirea dinților voștri zâmbitori, și mângâierea degetelor voastre pe alăute m-au vrăjit peste măsură!

---

[1]La M. A. Salie:

Ierte-ți Allah privirea! Cât sânge-a curs șuvoaie
De dragul ei, și câte săgeți aruncă, ploaie!
Sunt fericiți cei care se frâng de dorul tău,
Să nu le porți nici milă și nici păreri de rău!
Slăviți să fie ochii ce nu mai dorm de dor,
Și inimile roabe în lanțul tău ușor!
Ia-mi zilele – stăpâne și doamne-al meu – de vrei:
Dezleagă-mă de viață sau dăruie-mă ei!

Ea zâmbi şi spuse:

– Dar, o, Şarkane, dacă ţi-aş zice un cântec arăbesc, ce-ai mai face atunci, ce-ai mai face?

El răspunse:

– Aş pierde, de bună seamă, şi ce mi-a mai rămas din judecată!

Ea atunci schimbă glasul şi bătaia lăutei, o ciupi uşor şi cântă stihurile poetului:

Amar e-al despărţirii negru ceas!
Oare mai pot eu să-l îndur cumva?...
Trei căi se-arată înaintea mea:
Să pier, să plec, sau pradă să mă las –
Şi toate trei sunt chin şi spaimă grea.

Cum să aleg, ce drum să mai aleg,
Eu, cea topită toată de iubire
Pentru-o făptură mai presus de fire
Care-mi supune sufletul întreg
Şi mă târăşte-n neagră înrobire?

După ce ascultă cântecul, şi cum mai şi băuse straşnic, Şarkan se ameţi de-a binelea şi se pierdu cu totul. Când îşi veni în fire, copila nu mai era acolo. Atunci le iscodi pe roabe, care îi răspunseră:

– S-a suit în iatacul ei să se culce, întrucât iacătă că s-a făcut noapte.

Iar Şarkan, măcar că tare nedumerit, spuse:

– Allah s-o aibă în paza lui!

A doua zi dimineaţa, tânăra roabă de taină, Boabă-de-Mărgean, veni să-l ia, de cum se trezi, spre a-l duce chiar la iatacul stăpânei sale. Şi, de cum trecu pragul, Şarkan fu primit în sunete de lăute şi în cântecele cântăreţelor care îi urau bun venit. Iar el intră pe uşa grea

de fildeș învrâstat cu mărgăritare și cu nestemate; și văzu o sală mare, așternută toată numai cu mătăsuri și cu chilimuri de Khorassan, și luminată de ferestre înalte ce cădeau spre niște grădini umbroase și spre niște ape curgătoare; iar pe lângă pereți se afla un șir de făpturi dăltuite în piatră, îmbrăcate ca oamenii vii, și care mișcau din mâini și din picioare într-un chip de-a mirărilea, și ale căror lăuntruri erau meșteșugite cu atâta iscusință, încât cântau și vorbeau ca niște adevărați fii de-ai lui Adam.

Când îl văzu pe Șarkan, stăpâna casei se sculă, și veni la el, și îl luă de mână, și îl pofti să șadă jos lângă ea, și îl întrebă grijulie cum își petrecuse noaptea, și îi mai puse și alte întrebări tot așa, la care el răspunse precum se cuvenea. Pe urmă se apucară să taifăsuiască, iar ea îl întrebă:

– Știi spuse de-ale poeților despre îndrăgostiți și despre robii iubirii?

El zise:

– Da, o, stăpâna mea, știu câteva.

Ea spuse:

– Aș vrea să le aud.

El îi spuse:

– Iată ceea ce înzestratul și agerul Kusair[1] spunea în privința desăvârșit de frumoasei Izzat, de care se îndrăgostise:

O, niciodată nu voi spune ce farmece are Izzat,
Nici dragostea cu care-o-nconjur eu niciodată n-am s-o spun,
De-atâtea ori ea mi-a cerut-o, de-atâtea ori eu i-am jurat,
Că niciodată nu voi spune ceea ce-n sufletu-mi adun,
De-ați ști, ah, ce comori ascunde fermecătoarea mea Izzat!...

---

[1] *Kusair*, poet preislamic de pe la sfârșitul sec. VII.

Sihastrul care plânge-n țărnă, fugind de-al dragostei simun,
De-ar auzi cum gungurește frumoasa ce m-a fermecat,
S-ar lepăda de sihăstrie și-ar alerga ca un nebun,
Ah, dacă-ar ști el ce comoară ascunde dulcea mea Izzat,
Și-ar frânge-n fața ei genunchii uitând de post și rugăciuni!

Și copila spuse:

– Chiar că harul grăirii era un har al acelui neprihănit Kusair, care adăuga că:

Dacă Izzat ar sta vreodată cu soarele la judecată –
În fața unui drept și vrednic judecător – de bună seamă
Că ea ar fi, ca frumusețe și strălucire, lăudată!
Ci niște răutăți cu fustă iată că fără pic de teamă
Au cutezat să-i ponegrească neîntinata frumusețe.
Allah, usucă-le tu limba, de răutăți să se dezvețe,
Și fă un preș sărman din ele sub tălpile iubitei mele!

Și tânăra stăpână a casei spuse iarăși:

– Cât de iubită a fost acea Izzat! Iar tu, beizadea Șarkan, dacă ții minte vorbele pe care frumosul Djamil[1] le spunea tot acelei Izzat, ce bun ai fi de ni le-ai prociti!

Iar Șarkan zise:

– Chiar că din vorbele lui Djamil către Izzat nu mai țin minte decât stihurile acestea:

Ispită mândră, tu doar moartea-mi vrei,
Ci dintre toate fetele din trib

[1] Poetul *Djamil ibn Abdalahh al-Udhri* (mort la 701), contemporan al lui Kusair. Perechile de îndrăgostiți Djamil–Buseina (sau Basna) și Kusair–Izzat au devenit celebre în literatura arabă, prilejuind multe legende sentimentale.

Eu nu visez decât frumosu-ți chip
Și numai dorul tău mi-l fac temei[1].

Și Șarkan adăugă:

– Și dacă nu le-ai înțeles, o, stăpâna mea, să știi că eu sunt chiar aidoma lui Djamil, iar tu ca Izzat față de Djamil, vrei să mă vezi cum mor sub ochii tăi!

La vorbele acestea, copila zâmbi a râde, dar nu spuse nimic. Și băură mai departe până la răsărit de zori. Ea atunci se ridică și pieri. Iar Șarkan urmă a-și petrece și somnul acela singur-singurel în culcușul său. Și când se făcu ziuă, slujnicile veniră să-l ia în zvon de lăute și în sunete de dufufuri și, după ce sărutară pământul dinaintea lui, îi spuseră:

– Fă-ne hatârul de a veni cu noi la stăpâna noastră, care te așteaptă!

Atunci Șarkan se ridică și ieși cu slujnicele care cântau din lăute și dărăbăneau din dufufuri, și ajunse într-o altă încăpere, încă și mai minunată decât cea dintâi, și în

---

[1] În traducerea lui M. A. Salie, aici textul apare mult diferit: „O, beizade, dacă știi câteva din vorbele lui Djamil către Buseina, spune-ni-le." Și Șarr-Kann răspunse: „Da, le știu pe cele mai bune pe toate." – și prociti din stihurile acestea:

Ei spun: „Sfânta luptă, Djamile, s-o-nveți" –
Și-nfrunt frumusețea luptând îndrăzneț.
Cu-o vorbă-a ei caldă spre cer mă ridic;
De-i cruntă, mă schimbă în biet mucenic,
Mă tângui: „Buseina, mi-e inima grea,
Ce-o doare?" Ea spune: „Iubirea, doar ea!"
Mă tângui: „Mai lasă-mi oleacă de minte!"
Ea spune: „Pierdută-i de-aci înainte!"
Văd bine, Buseina, tu moartea mi-o vrei,
Și nu mă pot smulge din cleștele ei.

Auzind acestea, copila se minună: „Ai fost strălucit, beizade, și a fost strălucit și Djamil! Ce avea să facă Buseina cu Djamil, când el a spus stihul: «Văd bine, Buseina, tu moartea mi-o vrei?» „O, stăpână, răspunse Șarr-Kan, avea să facă cu el precum vrei să faci tu cu mine..."

care se aflau chipuri cioplite şi zugrăveli închipuind jivine şi păsări, şi multe alte lucruri ce întreceau orice poveste. Şi Şarkan fu fermecat până peste poate de toate câte vedea, şi stihurile acestea cântară pe buzele lui:

Deci voi culege steaua ce se iveşte – între
Străluminoase fructe de aur mari şi coapte –
Acolo-n slavă unde destinde braţe mândre
Săgetătorul peste vrăjite Stele şapte.

Ea e mărgăritarul străluminând pe zare
Cărarea argintie a zorilor de zi;
Ea-i lacrima de aur în slava rotitoare
Când pajiştea ei largă de sori aprinşi spuzi.

Ea-i ochiul sfânt de apă în care se topeşte
Argintul firii – floarea-i de foc de pe obraz.
Ca trandafiru-n care minunea poposeşte –
E al desăvârşirii nemaivăzut topaz.

Iar ochii ei, ah, ochii ei vineţi, sunt asemeni
Sfioasei albăstrele de pe-un tărâm sihastru,
Şi însăşi fericirii par a-i fi fraţii gemeni,
Cu pleoape adumbrite sub văl de kohl albastru.

Atunci copila se ridică şi veni să-l ia pe Şarkan de mână şi îl pofti să şadă jos lângă ea şi îi spuse:

– Beizade Şarkan, fără de îndoială că ştii să joci şah.

El spuse:

– De bună seamă, o, stăpână a mea! Ci fie-ţi milă, nu te dovedi ca aceea de care se plânge poetul:

Vorbesc în van! Iubirea mă răpuse!
De ce nu pot, de pe vrăjita-i gură,

Să-mi stâmpăr setea, și-ntr-o-nghițitură
Să sorb iar viață de pe-aceste buze?

O, da, pricep: ca să-mi facă plăcere,
Mă-mpresură cu multa-i gingășie.
Ci de-astfel de plăceri îmi arde mie?
Un joc de șah biet sufletul meu cere?

Și cum să-i stau potrivnic eu cel care,
Robit de jocul ochilor ei mari,
Și ars de nevăzutul meu pojar,
Îi simt privirea până-n mădulare?

Ci fetișcana, zâmbind, orândui șatrangele și începu jocul. Iar Șarkan, de fiecare dată când îi venea rândul, în loc să ia aminte la mutarea ei, o privea în ochi și juca anapoda, mutând calul în locul elefantului și elefantul în locul calului. Ea atunci începu să râdă și îi spuse:

– Pe Mesia! tare iscusit mai joci!

El răspunse:

– A, păi acesta-i jocul dintâi. De obicei, acesta nu se ia în seamă!

Și orânduiră iarăși șatrangele. Dar ea îl bătu și a doua oară, și a treia, și a patra, și a cincea oară. Pe urmă îi zise:

– Iacătă că ești biruit întru toate!

El răspunse:

– O, sultană a mea, se cuvine să fiu biruit de o potrivnică precum ești tu!

Atunci ea porunci să se întindă masa, și mâncară, și se spălară pe mâini; pe urmă nu pregetară să bea din toate băuturile. Atunci fata luă harfa; și, cum era tare dibace la harfă, începu cu un pestref de sunete domoale și frânte, și cântă stihurile:

Nu poți să scapi de soartă-n niciun chip,
Și de-și ascunde-ntunecatul chip,
Și de și-l scoate în vileag – senin,
Ori ars de suferințe și suspin.
Așa că dă-l, iubitule, uitării!
Și-atunci când poți, bea cupa desfătării
Și-a vieții. Eu sunt via frumusețe
Menită să aline și răsfețe.
Și nu e om pe lume când mă vede
Să mă mai uite, ars de dor și sete.

Tăcu apoi; și numai harfa mai răsuna sub gingașele degete de cleștar. Iar Șarkan, răpit, se simțea pierdut în doruri nemărginite. Atunci, după un alt pestref, fata spuse iarăși:

Doar o iubire prea măruntă poate
Să-ndure-al despărțirii greu cuvânt.
Până și soarele din cer pălește
Atunci când se desparte de pământ.

Dar nici nu apucase să sfârșească bine cântecul, că amândoi auziră o larmă cumplită și strigăte; și văzură cum venea o oaste mare de oșteni creștini înarmați cu spade trase din teacă și care strigau:

– Iacătă-te picat în mâinile noastre, o, Șarkane! Și iacătă ziua ta de pierzanie!

Când auzi vorbele acestea, Șarkan prepuse dintru-întâi o vânzare, și bănuielile lui se îndreptară asupra copilandrei; și pe când tocmai se întorcea către ea ca s-o învinuiască, o văzu, galbenă toată, cum se repede afară și, ajungând dinaintea oștenilor, cum le spune:

– Ce vroiți?

Atunci căpetenia lor ieși înainte și îi spuse, după ce sărută pământul dintre mâinile ei:

– O, domniță plină de faimă, o, stăpână a noastră Abriza, mărgăritarul cel mai ales dintre mărgăritarele apelor, păi tu nu știi nimic despre acela care se află în mânăstire?

Atunci Abriza le spuse:

– Despre cine vorbiți?

Ei râseră:

– Vorbim despre acela căruia i se spune viteazul vitejilor, dărâmătorul serhaturilor, năprasnicul Șarkan ibn-Omar Al-Neman, cel care nu a lăsat niciun turn nedoborât și nicio baștie nespartă. Or, o, domniță Abriza, Măria Sa Hardobiu, părintele tău și stăpânul nostru, a aflat la Chezareea, cetatea sa, din chiar gura bătrânei Muma-Prăpădurilor, că beizadea Șarkan se află aici. Că Muma-Prăpădurilor i-a spus Măriei Sale că l-a văzut pe Șarkan în pădure, îndreptându-se către mânăstire. Încât, o, domniță a noastră, ce fală pe tine că ai prins în mrejele tale leul și că astfel ești temeiul biruinței ce avem s-o dobândim asupra oștii musulmanilor!

La vorbele acestea, tânăra domniță Abriza, fiica lui Hardobiu, stăpânul Chezareei, se uită cu mânie la căpetenia oștenilor și îi zise:

– Da pe tine cum te cheamă?

El răspunse:

– Robul tău, patriciul Massura ibn-Mausurî ibn-Kașarda!

Ea îi spuse:

– Cum se face că ai îndrăznit, neobrăzatule Massura, să intri în mânăstirea aceasta fără a mă prevesti și a căpăta învoire?

El spuse:

– O, domniță a mea, niciun paznic nu mi-a tăiat drumul; dimpotrivă, toți s-au ridicat și ne-au călăuzit până la ușa iatacului tău. Iar acuma, urmând poruncile

părintelui tău, așteptăm să ni-l dai pe Șarkan, oșteanul cel mai aprig dintre musulmani!

Atunci domnița Abriza spuse:

– Ce tot îndrugi tu? Tu nu știi că bătrâna Muma-Prăpădurilor este o mincinoasă plină de vicleșug? Pe Mesia! am într-adevăr aici un bărbat, da-i departe de a fi Șarkanul de care vorbești; este un străin care a venit să ne ceară adăpost, iar noi numaidecât i l-am dat cu mărinimie. Și-apoi, chiar și dacă străinul ar fi Șarkan, datorințele față de oaspeți nu îmi poruncesc să-l ocrotesc împotriva întregului pământ? Nu se va spune vreodată că Abriza și-a vândut oaspetele, după ce între ea și el s-au împărtășit pâinea și sarea! Așa că nu îți mai rămâne, o, patriciule Massura, decât să te întorci la Măria Sa, părintele meu; vei săruta pământul dintre mâinile lui și îi vei spune că bătrâna Mumă-a-Prăpădurilor a mințit și l-a amăgit!

Patriciul Massura spuse:

– Domniță Abriza, nu pot să mă întorc la domnul nostru Hardobiu, părintele tău, decât cu acela pe care ne-a poruncit să-l prindem.

Ea spuse, plină de mânie:

– În ce te bagi tu, ostășoiule? Tu nu ai decât să lupți, când poți și întrucât ești năimit să lupți; dar ia seama să nu te bagi în treburi care nu te privesc! De altminteri, dacă ai cuteza să-l înfrunți pe Șarkan, dacă străinul acesta ar fi Șarkan, ai plăti cu viața ta și cu viața tuturor oștenilor care se află cu tine! Și iată că am să-l poftesc să vină aici, cu paloșul și cu pavăza lui!

Patriciul Massura spuse:

– Vai de păcatele mele! dacă voi scăpa de mânia ta, nu voi avea cum să scap de ciuda Măriei Sale. Încât, dacă acest Șarkan se va înfățișa aici, voi pune numaidecât să fie zeberit de către oștenii mei, care îl vor duce, ca pe un prins amărât, între mâinile domnului de la Chezareea, părintele tău!

Atunci Abriza spuse:

– Vorbeşti mai mult decât se cade unui ostaş, o, patriciule Massura! Iar vorbele tale sunt pline de închipuire şi de neobrăzare! Tu uiţi că vă aflaţi aici o sută de oşteni împotriva unuia singur? Aşa că, dacă patricia nu ţi-a vântuit orice urmă de vitejie, nu ai decât să lupţi numai tu cu el, piept la piept. Iar dacă vei fi biruit, un altul îţi va lua locul şi îl va înfrunta, şi tot aşa până ce Şarkan va cădea în mâinile voastre! Şi astfel se va dovedi care dintre voi este cel mai viteaz!

Ci în clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă, şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a cincizecea noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că tânăra crăiţă Abriza spuse:

– Şi vom vedea care din voi este cel mai viteaz!

Iar patriciul Massura zise:

– Pe Mesia! drept spui! încât am să mă înfăţişez eu mai întâi pe câmpul de luptă!

Ea zise:

– Atunci aşteaptă să-i dau de ştire şi să iau răspuns de la el. Dacă se învoieşte, treaba s-a făcut; dacă nu vrea, va fi oricum un oaspete cinstit şi ocrotit!

Şi Abriza zori a se duce la Şarkan şi a-i da de ştire, ci fără a-i spune cine este ea. Atunci Şarkan pricepu cât de rău gândise despre cinstea copilandrei, şi tare se mai căi, şi pentru două pricini: că gândise urât despre copilă şi că se aruncase nechibzuit în inima ţării rumilor. Pe urmă spuse:

– O, stăpână a mea, nu prea sunt deprins să mă bat aşa, numai împotriva unui războinic, ci împotriva a câte

zece războinici deodată; încât eu în felul acesta înțeleg să încing lupta!

Zise, și sări drept pe cele două picioare ale lui și se repezi dinaintea oștenilor creștini. Și ținea în mână paloșul și pavăza.

Când îl văzu pe Șarkan că vine, patriciul Massura sări asupra lui dintr-o săritură și îl încolți cu strășnicie. Ci Șarkan abătu lovitura icnită și se năpusti ca un leu asupra potrivnicului său și îi repezi în umăr o izbitură atâta de amarnică, încât paloșul ieși scânteind prin șold, după ce spintecase pântecele și măruntaiele.

La priveliștea aceea, prețuirea lui Șarkan crescu și mai mult în ochii tinerei domnițe, care își zise: „Iată într-adevăr viteazul cu care aș fi putut să mă lupt în pădure!“ Pe urmă se întoarse către oșteni și strigă la ei:

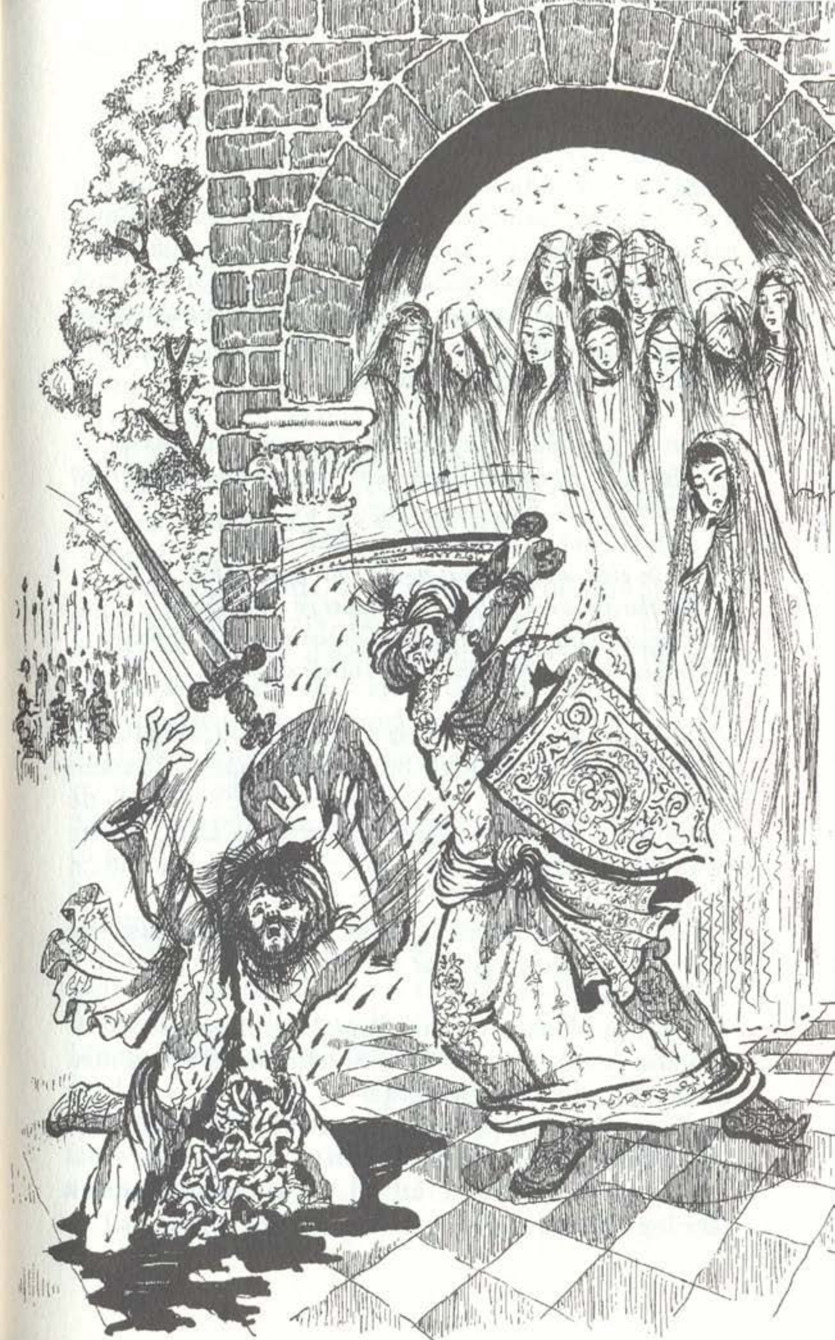
– Ce așteptați de nu luptați mai departe? Nu aveți de gând să răzbunați moartea patriciului?

Atunci pași înainte cu pași mari un uriaș înfricoșător la înfățișare și cu chipul clocotind de năprăsnicie; și era chiar fratele patriciului Massura; dar Șarkan nu-i lăsă răgaz să-și arate tăria și îi arse la umăr o lovitură de-i ieși paloșul scânteind prin șold, după ce îi spintecase pântecele și măruntaiele. Atunci, unul câte unul, alți oșteni pășiră înainte; dar Șarkan îi făcea să îndure aceeași soartă, iar paloșul lui se juca de-a zburătăceala cu capetele lor. Și-așa tăie el cincizeci. Când cei cincizeci care mai rămăseseră văzură dobânda căpătată de tovarășii lor, se strânseră grămadă și se năpustiră toți laolaltă asupra lui Șarkan; da își găsiră beleaua! Că îi întâmpină Șarkan cu o inimă mai tare ca piatra, și îi bătu cum se bate grâul pe arie, și îi nimici, și pe ei și sufletele lor, pe vecie!

Atunci domnița Abriza strigă la slujnice:

– Se mai află alți bărbați în mânăstire?

Ele răspunseră:

– Nu se mai află alți bărbați decât numai străjerii de la porți!

Atunci domnița Abriza veni dinaintea lui Șarkan și îl luă în brațe și îl sărută cu patimă; pe urmă socoti numărul morților și găsi că sunt optzeci; iar ceilalți douăzeci de oșteni izbutiseră, în pofida stării lor, să scape și să se facă nevăzuți. Și Șarkan socoti atunci să-și șteargă paloșul cel însângerat și, călăuzit de Abriza, se întoarse în mânăstire procitind stihurile acestea de vitejie:

Într-o zi, turbați, tâlharii m-au împresurat cu zvoană.
Murgii lor cu coamă lungă i-am zvârlit atunci drept hrană
Leilor pustiei, frații mei, cumpliții lei.
„Ușurați-mă de greul hainelor, flăcăi mișei!"
Ci în ziua-aceea numai m-am rotit așa, oleacă,
Iar flăcăii-aceia strașnici au rămas pe jos să zacă
Toți, de-a lungul și de-a latul, doborâți prin praf polog,
În pustiul fără margini și sub soarele de foc.

Și, cum ajunseseră în sala cea mare a mânăstirii, tânăra Abriza, zâmbind de bucurie, luă mâna lui Șarkan și și-o duse la buze; pe urmă își scoase haina și, de dedesubt, se iviră o cămașă de sârmă cu zalele bătute strâns și un paloș de oțel subțire de la țara Iridului; și Șarkan, uluit, o întrebă:

– Ce este, o, stăpână a mea, cu cămașa aceasta de sârmă și cu paloșul acesta?

Ea spuse:

– O, Șarkane, în dârdora luptei tale m-am îmbrăcat degrabă cu ele ca să alerg în ajutorul tău; dar brațul meu nu ți-a fost de nicio trebuință!

Pe urmă domnița Abriza porunci să vină străjerii de la porțile mânăstirii și le zise:

– Cum de ați lăsat să răzbată aici oamenii domnești, fără îngăduința mea?

Ei spuseră:

– Încă nu este datina de a se cere o învoire de intrare pentru oamenii domniei, şi mai cu seamă pentru patriciul lor cel mare!

Abriza spuse:

– Eu tare vă cam prepun că aţi vrut să mă daţi pierzării şi să fie ucis oaspetele meu!

Şi îl rugă pe Şarkan să le taie capul; şi Şarkan le tăie capul. Ea atunci le spuse celorlalţi robi ai săi:

– Li s-ar fi cuvenit şi mai rău decât aşa!

Pe urmă se întoarse spre Şarkan şi îi spuse:

– Iacătă, o, Şarkane, că am să-ţi dezvăluiesc ceea ce ţi-a fost ascuns până la ceasul de acum!

Apoi spuse:

– Află, o, Şarkane, că eu sunt singurul copil al domnului Hardobiu, stăpânul Chezareei, şi mă cheamă Abriza. Şi o am de duşmană neînduplecată pe bătrâna Mumă-a-Prăpădurilor, care a fost doica tatălui meu şi este tare ascultată şi temută la domnie. Iar pricina neprieteniei dintre mine şi ea este o pricină pe care îmi vei îngădui să nu ţi-o povestesc, întrucât sunt băgate nişte fete în povestea aceasta, ale cărei amănunte hotărât că ai să le afli cu vremea. Încât nu mă îndoiesc că Muma-Prăpădurilor are să facă totul spre a mă pierde, acuma mai cu seamă, când am fost pricina morţii căpeteniei de patrici şi de oşteni. Şi are să-i spună părintelui meu că m-am dat de partea musulmanilor. Încât pentru mine singura hotărâre de luat, atâta vreme cât Muma-Prăpădurilor mă năpăstuieşte, este de a pleca departe de ţara mea şi de părinţii mei. Şi mă rog ţie a mă ajuta să plec; şi să te porţi cu mine cum m-am purtat şi eu cu tine; că tu eşti întrucâtva pricina celor ce s-au întâmplat.

La vorbele acestea, Şarkan simţi că-i zboară minţile

de bucurie, iar pieptul i se umplu și toată ființa lui îmboboci, și spuse:

– Pe Allah! și cine este cel ce va cuteza să se atingă de tine, atâta vreme cât sufletul mi se mai află în trup? Dar chiar vei putea tu să înduri a trăi departe de tatăl tău și de ai tăi?

Ea răspunse:

– De bună seamă!

Atunci Șarkan o puse să se jure că va putea, iar ea făcu legământul, apoi adăugă:

– Acum inima mea s-a liniștit. Da mai am să-ți cer ceva.

El spuse:

– Și ce îmi ceri?

Ea spuse:

– Să te întorci la Bagdad, în țara ta, cu toți oștenii tăi!

El spuse:

– O, stăpână a mea, tatăl meu Omar Al-Neman nu m-a trimis în țara rumilor decât ca să-l înfrunt și să-l biruiesc pe tatăl tău, împotriva căruia domnul Afridun al Constantiniei ne-a cerut ajutor. Întrucât tatăl tău a pus să fie răpită o corabie de bogății, de robi tineri și de trei geme scumpe de care sunt legate niște puteri vrăjite!

Atunci Abriza răspunse:

– Liniștește-ți sufletul și luminează-ți ochii! Întrucât iacătă că am să-ți spun eu povestea adevărată a vrăjmășiei dintre noi și Afridun. Află că noi, grecii, ținem în fiecare an un praznic, care-i hramul mânăstirii de aici. Și în fiecare an, de ziua hramului, toți craii creștini se strâng aici de pe toate meleagurile, precum și toți cei de viță aleasă și toți neguțătorii cei mari; și de asemeni nu pregetă să vină și nevestele și fetele domnilor și ale celorlalți; iar praznicul ține șapte zile în șir. Or, într-un an, am venit și eu în liota de oaspeți, și de asemeni era și

fata domnului Afridun al Constantiniei, pe care o cheamă Safia, şi care acuma este cadâna părintelui tău Omar Al-Neman, şi mama copiilor lui. Da la vremea aceea ea încă era copilă. Când, la isprăvitul praznicului, în ziua a şaptea, care era ziua de plecare, Safia zise: „Nu vreau să mă întorc la Constantinia pe drumul de uscat, ci pe apă". Atunci i s-a rânduit o corabie, şi Safia a coborât pe corabie, împreună cu soaţele sale, şi a pus să se încarce pe corabie toate lucrurile pe care le avea; şi au desfăşurat pânzele şi au plecat. Dar de-abia se depărtase corabia, că vântul potrivnic s-a şi ridicat şi a făcut corabia să se abată de la drumul ei. Şi a vrut ursita ca taman pe acele locuri să se afle o corabie mare, plină cu oşteni creştini de pe insula Kafur, în număr de cinci sute de afrangi[1]; şi erau toţi înarmaţi şi îmbrăcaţi în fier; şi nu aşteptau decât un prilej ca acela spre a-şi dobândi prada, încă de pe vremea de pe când porniseră a bate marea. Încât, de cum văzură corabia pe care se afla Safia, o încolţiră şi îşi azvârliră căngile asupra ei şi puseră gabja pe ea; pe urmă o târâră legată în urma lor şi ridicară iarăşi pânzele. Ci se stârni o furtună mânioasă care îi aruncă pe toţi la ţărmurile noastre, hârşiţi. Atunci oamenii noştri se aruncară pe ei, îi uciseră pe tâlharii de mare şi puseră gabja la rândul lor pe şaizeci de fetişcane, printre care se afla şi Safia, şi pe toate bogăţiile grămădite pe corabie. Pe urmă veniră să le aducă pe cele şaizeci de copilandre în dar domnului de la Chezareea, părintele meu, şi păstrară bogăţiile pentru ei. Atunci tatăl meu alese pentru el pe cele mai frumoase zece fete, iar pe cele rămase le împărţi celor din alaiul său. Pe urmă, dintre cele zece, alese cinci, cele

---

[1] Nume generic, dat tuturor europenilor, prin extensie şi arabizare a vocabulei *frânc*, adică francez.

mai frumoase, şi le trimise ca peşcheş sultanului Omar Al-Neman, părintele tău, şi printre acelea cinci se afla şi Safia, fiica domnului Afridun; da noi nici habar nu aveam, întrucât nici ea, nici nimeni nu ne dezvăluise nici cinul, nici numele ei. Şi astfel, o, Şarkane, Safia ajunse cadâna sultanului Omar Al-Neman, părintele tău; şi de altminteri ea i-a fost trimisă împreună cu multe alte lucruri, precum mătăsării, lânării şi horbote greceşti. Ci iacătă că la începutul acestui an tatăl meu primi o scrisoare de la tatăl Safiei, domnul Afridun. Şi în scrisoare erau lucruri pe care chiar că nu pot să ți le rostesc, dar erau spuse şi acestea, pe deasupra: „*Acum doi ani, ai luat de la nişte tâlhari de mare şaizeci de copile, între care şi fata mea Safia; şi numai acum aflu, căci tu nu mi-ai dat nimic de ştire, o, rigă Hardobiu! Şi aceasta-i cea mai mare ocară şi cea mai mare ruşine pentru mine, asupra mea şi împrejurul meu. Dacă dar nu vrei să te socot vrăjmaş al meu, eşti dator, de îndată ce vei primi scrisoarea mea, să mi-o trimiți îndărăt pe fiica mea Safia, neatinsă şi nevătămată. De nu, şi dacă vei zăbovi trimiterea ei, vei fi socotit precum ți se cuvine, şi pedepse amarnice împotriva ta vor fi luate de mânia şi de duşmănia mea.*“ Încât, după ce tatăl meu citi scrisoarea, fu cuprins de o mare nedumerire şi de o mare tulburare, dat fiind că tânăra Safia fusese trimisă peşcheş părintelui tău Omar Al-Neman şi nu mai era nicio nădejde ca ea să mai fie cumva neatinsă şi nevătămată, dat fiind că şi fusese făcută mamă de către sultanul Omar Al-Neman, într-o clipită de altminteri, şi fără nazuri dintr-una ori din cealaltă parte. Iar noi pricepurăm atunci că aceasta era o mare năpastă. Iar tatăl meu nu avu altă cale de scăpare decât o scrisoare către domnul Afridun, în care îi înfăţişa împrejurarea, cerându-şi multă iertăciune pentru neştiinţa în care fusese în ce o privea pe Safia, şi făcându-i totodată un potop de jurăminte. La primirea scrisorii de la părintele meu, domnul Afridun fu năpădit

de o turbare amarnică; se sculă, şi iar şezu jos, şi se frământă, şi spumegă, şi spuse: „Este oare cu putinţă ca fiica mea, cea căreia toţi domnii creştini îi râvnesc cumetria şi mâna, să fi ajuns roabă printre roabele unui musulman, şi ea să se fi plecat poftelor lui, şi să-i fi slujit la aşternut, fără de senet legiuit? Ci, pe Mesia! am să revărs asupra acelui musulman, hăndrălăul cel nesăţios la femei, o plată de care au să vorbească multă vreme şi Răsăritul şi Apusul!" Şi atunci riga Afridun, o, Şarkane, chibzui să trimită soli la părintele tău, cu peşcheşuri bogate, şi să-l facă a crede că ar fi în război cu noi, şi să-i ceară ajutor. Dar în fapt era numai spre a te face să cazi tu, o, Şarkane, şi cei zece mii de călăreţi ai tăi, într-o capcană cu care să-şi mulţumească răzbunarea precugetată. Acuma, în ceea ce priveşte cele trei geme fermecate care sunt înzestrate cu atâtea puteri, ele nu s-au pierdut. Se aflau în stăpânirea Safiei, şi au căzut în mâinile tâlharilor de mare şi apoi în mâinile tatălui meu, care mi le-a dat în dar. Iar eu le am; şi am să ţi le arăt. Dar deocamdată tu trebuie, înainte de orice, să te întorci la călăreţii tăi şi să iei cu ei calea Bagdadului îndărăt, mai degrabă decât să cazi în laţurile domnului de la Constantinia şi înainte ca toate drumurile să vă fie tăiate!

După ce auzi vorbele acestea, Şarkan luă mâna Abrizei şi-o duse la buze şi zise:

– Mărire lui Allah întru făpturile sale! El te-a scos în calea mea, ca să fii temeiul mântuirii mele şi al mântuirii tovarăşilor mei. Ci, o, preadulce şi îndatoritoare domniţă, eu nu mai pot să mă despart de tine şi, mai cu seamă după toate câte s-au petrecut, nu aş mai putea să îndur ca tu să rămâi singură-singurică aici, întrucât habar nu am ce ar putea să ţi se întâmple. Hai, Abriza, să mergem la Bagdad!

Ci Abriza, care avusese răgazul să chibzuiască, îi spuse:

– O, Șarkane, dă zor să pleci tu mai întâi și să pui mâna pe solii lui Afridun, care se află în inima corturilor tale, și să-i silești a mărturisi adevărul; și, în felul acesta, ți se vor adeveri și spusele mele. Iar eu, până a nu se scurge trei zile, am să vin după tine și laolaltă avem să intrăm în Bagdad.

Pe urmă se ridică și se duse lângă el și îi luă între palme capul și îl sărută; și Șarkan așijderea. Și ea plânse lacrimi puhoi, plânsete de să topească pietrele. Iar Șarkan, văzând acei ochi care plângeau, fu încă și mai înduioșat și mai îndurerat, și plânse asemeni îmbelșugat, și prociti stihurile:

Îmi tot ștergeam cu dreapta mohorât,
La despărțire, ochii; iar cu stânga
O cuprinsesem strâns pe după gât.
Și ea-mi șopti sfios, curmându-și tânga:
„Au nu te temi că mă dai de ocară
Femeilor din trib? – Ca despărțirea
Nu poate fi ocară mai amară,
Când taie-n două despărțind iubirea!"

Și Șarkan se despărți de Abriza și ieși din mânăstire și încălecă iarăși pe bidiviul său pe care două fetișcane îl țineau de frâu, și plecă. Trecu podul cu lanțuri de oțel și se afundă printre copacii pădurii și, într-un sfârșit, ajunse la luminișul din inima codrului. Și nici nu apucase el să ajungă bine acolo că și văzu trei călăreți dinaintea lui, opriți dintr-odată din goana cailor. Și își trase paloșul cel fulgerător și înșfăcă pavăza, gata de izbire. Dar deodată îi cunoscu, și îl cunoscură și ei, întrucât cei trei călăreți erau vizirul Dandan și cei doi emiri de seamă din alaiul său. Atunci cei trei călăreți puseră sprinteni piciorul la pământ și veniră cuviincioși să-i ureze bună pace lui Șarkan, feciorul

sultanului, și îi mărturisiră toată grija în care lipsa lui aruncase oastea. Iar Șarkan le istorisi întâmplarea, cu toate amănuntele ei, de la început până la sfârșit, precum și apropiata venire a domniței Abriza, și vânzarea măsluită de trimișii lui Afridun; și le spuse:

– S-ar prea putea ca ei să se fi prilejuit de lipsa voastră a tustreiora ca să fugă și să se ducă să-l vestească pe domnul lor de venirea noastră pe pământurile sale. Și acum cine știe dacă oastea lor nu o va fi nimicit pe a noastră! Cât mai iute, să dăm fuga în mijlocul luptătorilor noștri!

Și pe dată, în goana cailor, ajunseră în valea unde erau așezate corturile; iar acolo stăpânea rânduiala, dar trimișii pieriseră, într-adevăr. Atunci, degrabă, ridicară tabăra și purceseră către Bagdad. Și peste câteva zile ajunseră la cele dintâi fruntarii cunoscute; și-așa că se văzură la scuteală. Și toți mărginenii din partea locului zoriră a veni să aducă merinde pentru ei și nutreț pentru cai. Și se odihniră în locul acela o toană de vreme, și plecară iarăși. Șarkan încredință vizirului Dandan căpitănia peste toată oastea de dinainte, și nu opri cu el, ca oaste de încheiere, decât o sută de călăreți pe care îi alesese tot unul și unul din lamura tuturor călăreților. Și lăsă oastea să i-o ia înainte cu o zi întreagă; după care purcese și el la drum, cu cei o sută de viteji ai săi.

Și, după ce străbătură ca la vreo doi parasanji[1], ajunseră la o posadă îngustă, așezată între niște munți înalți. Și de-abia ajunseră acolo că și văzură la celălalt capăt al posadei o pulbere deasă, ce se apropia iute și apoi se risipi spre a lăsa să se ivească o sută de călăreți, năprasnici precum leii și ascunși vederii sub platoșele de zale și sub obrăzarele de oțel. Iar când călăreții ajunseră atâta de aproape cât să li se audă glasul, strigară:

---

[1] *Parasanjul* (sau *farsahul*) – veche unitate de măsură pentru lungime, egală cu circa cinci kilometri.

– Descălecați de pe cai, musulmanilor, și dați-vă în mâinile noastre, lepădându-vă de arme și de cai, că altminteri, pe Mariam și pe Yuhanna[1], sufletele voastre nu au a zăbovi să-și ia zborul din trupurile voastre!

La vorbele acestea, Șarkan văzu lumea cum se înneguрează dinainte-i, și ochii lui zvârliră fulgere de mânie, și obrajii i se aprinseră, și strigă:

– O, câini de creștini, cum de vă ademeniți a ne amenința, după ce ați avut cutezanța să pășiți peste fruntariile noastre și să ne încălcați pământurile! Și nu numai atâta, dar mai veniți să ne aruncați și asemenea vorbe! Și cugetați voi acuma că puteți să scăpați teferi din mâinile noastre și să vă mai vedeți țara?

Zise! și le strigă vitejilor săi:

– O, drept-credincioșilor, repeziți-vă pe câinii aceștia!

Și el cel dintâi, Șarkan, năvăli asupra dușmanului. Atunci cei o sută de călăreți ai lui Șarkan, în goana mare a cailor, năvăliră asupra celor o sută de călăreți afranji, și cele două trâmbe de oameni se încleștară, cu inimile mai tari decât stânca; și oțelele se izbiră cu oțelele, și paloșele cu paloșele, și loviturile începură să curgă dărăbănind ca ploaia, și trupurile se înlănțuiră cu trupurile, și caii se ridicară în două picioare și se prăvăliră greunatic peste cai, și nu se mai auzi niciun alt vuiet decât zăngănitul armelor și izbitura năprasnică a fierului cu fierul. Și lupta ținu așa până la apropierea serii și a negurilor nopții. Numai atunci cele două tabere se despărțiră și se putu face socoata. Și Șarkan nu găsi printre oamenii săi pe niciunul care să fi dobândit vreo rană grea. Atunci zise:

– O, tovarășilor, știți că eu toată viața mea am năierit pe marea bătăliilor vuitoare în care se întreizbesc valurile de paloșe și de darde; și am înfruntat destui viteji;

[1] *Mariam* și *Yuhanna* sunt numele creștine Maria (Fecioara) și Ioan (Botezătorul) arabizate.

da eu încă nu am dat vreodată peste nişte voinici atâta de destoinici, peste nişte oşteni atâta de vajnici şi peste nişte viteji atât de bărbaţi ca potrivnicii de-acum!

Ei atunci îi răspunseră:

– Şah Şarkane, vorba ta adevăr grăieşte. Dar, pe deasupra, să ştii că, printre aceşti oşteni creştini, se află căpetenia lor, care este cel mai minunat dintre toţi, şi cel mai viteaz. Şi apoi, ori de câte ori vreunul dintre noi nimerea dinaintea lui, el se abătea ca să nu-l ucidă şi îl lăsa să scape de la moarte!

La vorbele acestea, Şarkan fu cuprins de mare mirare; pe urmă zise:

– Mâine avem să ne rânduim şi să-i încolţim, întrucât suntem o sută împotriva a o sută. Şi avem să cerem de la Stăpânul cerului biruinţa!

Şi, cu hotărârea aceasta, se culcară toţi în noaptea aceea.

La rându-le, creştinii se strânseră împrejurul căpeteniei lor şi ziseră:

– Chiar că nu am putut, astăzi, să le venim de hac!

Iar căpetenia le spuse:

– Da mâine avem să ne rânduim şi să-i doborâm unul câte unul!

Şi, cu hotărârea aceasta, se culcară aşijderea.

Încât, de cum sclipiră zorii şi luminară lumea cu lumina lor şi se ridică soarele deopotrivă peste chipul celor paşnici şi al celor războinici, şi îi dete bineţe lui Mahomed, giuvaierul tuturor nestematelor – craiul Şarkan încălecă pe calul său, păşi între cele două şiruri ale călăreţilor săi rânduiţi şi le grăi:

– Iacătă că duşmanii noştri stau în rânduri de bătaie. Să pornim asupra lor, da câte unul împotriva câte unuia singur. Şi, dintru-ntâi, unul dintre voi să iasă din rânduri şi, cu glas mare, să-l cheme pe unul dintre oştenii creştini la luptă piept la piept. Pe urmă fiecare la rându-i să purceadă la luptă asemenea.

Atunci unul dintre călăreţii lui Şarkan ieşi din rânduri şi îşi îndemnă calul către vrăjmaş şi strigă:

– O, voi toţi! se află printre voi vreun luptător, se află vreun voinic îndeajuns de voinic cât să se învoiască astăzi să se lupte cu mine?

Abia ce rosti el vorbele acestea că şi ieşi dintre creştini un călăreţ îmbrăcat numai în arme şi în fier, în mătase şi în aur; şi era călare pe un cal sur, şi avea o faţă bujorie, cu obrajii neadumbriţi de barbă. Şi îşi îndemnă calul până în mijlocul câmpul de luptă şi, cu spada ridicată, se năpusti asupra voinicului musulman şi, dintr-o lovitură de lancie, îl şi tăbărî din şa, şi îl sili să se dea prins, şi îl luă rob supus, în vuietul ţipetelor de izbândă şi de bucurie ale oştenilor creştini. Şi pe dată un alt creştin ieşi din rânduri şi păşi până la mijlocul meidanului în întâmpinarea altui musulman care se afla acolo şi care era frate cu cel înrobit. Şi cei doi viteji purceseră la luptă; iar lupta nu zăbovi a se încheia cu biruinţa creştinului; întrucât, prilejuindu-se de o greşeală a musulmanului, care nu ştiuse să se ferească, îi alduise o lovitură cu mânerul lăncii, care îl doborâse din şa; şi îl luă prins. Şi urmară tot astfel să se măsoare, şi de fiecare dată lupta se isprăvea cu înrobirea câte unui musulman biruit de către creştin, şi-aşa până la căderea nopţii şi la înrobirea a douăzeci de oşteni dintre musulmani.

Când văzu atare urmare, Şarkan rămase tare mohorât; şi îşi strânse tovarăşii şi le zise:

– Cele ce ni s-au întâmplat nu vi se par până peste poate de nemaipomenite? Încât, chiar mâine, vroi să purced eu însumi dinaintea vrăjmaşului şi s-o chem la luptă pe căpetenia creştinilor. Şi am să văd apoi pricina care l-a împins să ne calce moşia şi să ne înfrunte. Şi, dacă nu va vroi să ne lămurească, avem să-l omorâm; iar dacă va primi învoielile noastre, avem să facem pace cu el.

Şi, cu această hotărâre, se culcară toţi, până dimineaţa.

Atunci Şarkan, de mult călare, purcese singur către rândurile vrăjmaşilor; şi văzu cum vine din mijlocul celor cincizeci de oşteni coborâţi de pe caii lor un voinic care nu era altul decât chiar căpetenia creştinilor. Purta, îmbolduită la umeri, o mantie de atlaz albastru care flutura pe deasupra unei cămăşi de sârmă cu zalele dese; şi rotea în mână o spadă ca din oţel indienesc; şi călărea pe un cal negru ce avea fruntea înstelată de o pată albă, mare cât o drahmă de argint. Şi voinicul acela avea un chip fraged de copil, cu obrajii rumeni şi neprihăniţi de vreun fir de păr; şi era frumos cum e luna când se ridică mândră sub geana răsăritului.

Când ajunse în mijlocul meidanului, călăreţul cel tânăr îi strigă lui Şarkan în limba arăbească, cu grăirea cea mai curată, şi îi spuse:

– O, Şarkane, o, fiu al lui Omar Al-Neman cel care domneşte peste târguri şi cetăţi, peste baştii şi turnuri, găteşte-te de luptă, întrucât are să fie aprigă! Şi, devreme ce tu eşti căpetenia alor tăi, iar eu sunt căpetenia alor mei, de acum rămâne înţeles că acela care va fi biruitor în această luptă îi va lua ca plean pe ostaşii biruitului, şi le va fi stăpân netăgăduit!

Dar Şarkan, cu inima doldora de mânie, îşi şi repezise bidiviul asupra creştinului, asemenea leului întărâtat. Şi se izbiră unul de altul cu o izbitură vajnică, şi loviturile trosniră; şi ai fi gândit că vezi cum se întrelovesc doi munţi, ori că se întrepătrund cu vuiet două mări care s-au întâlnit deodată. Şi nu conteniră să se înfrunte de cu dimineaţă până în negura nopţii. Şi-atunci se descleştară şi fiecare se întoarse în mijlocul alor săi.

Atunci Şarkan le spuse soţilor lui:

– În viaţa mea nu am întâlnit asemenea luptător! Da ceea ce am găsit la el mai uluitor este obiceiul pe care îl are, ori de câte ori potrivnicul său rămâne descoperit, de

a nu-l răni, ci numai de a-l atinge ușor, în locul descoperit, cu sâmceaua lăncii; și nu mai pricep nimic din toată năzdrăvănia aceasta. Dar ar fi de râvnit să fie mulți războinici de-ai noștri dăruiți cu atare vitejie!

Și a doua zi se purcese iarăși o luptă la fel, ci fără mai multă dobândă. Ci, într-a treia zi, iacătă ce se întâmplă: în dricul luptei, creștinul cel tânăr și frumos își slobozi pe neașteptate calul în goana mare și îl opri deodată și îl smuci nedibaci din hățuri; atunci calul se ridică în două picioare, iar tânărul se descumpăni din șa și se prăbuși la pământ. Atunci Șarkan sări jos de pe calul său și, cu paloșul ridicat, se năpusti asupra potrivnicului, și vru să-l spintece. Dar creștinul cel frumos strigă:

– Oare așa se poartă vitejii? Sau în acest fel poruncește galanteria să te porți cu femeile?

La vorbele acestea, Șarkan, uluit, se uită cu luare-aminte la oșteanul cel tânăr și, cercetându-l bine, cunoscu că e domnița Abriza. Întrucât era chiar domnița Abriza, cea cu care i se întâmplase, la mânăstire, ceea ce i se întâmplase!

Atunci Șarkan își aruncă paloșul cât colo, și se temeni dinaintea fetei și sărută pământul dintre mâinile ei și îi spuse:

– Da pentru ce oare, o, domniță, toate astea?

Ea îi spuse:

– Am vrut să te încerc eu însămi pe un câmp de bătălie, și să văd măsura dârziei și a vredniciei tale! Și află că toți oștenii mei, cei o sută care i-au înfruntat pe ai tăi, sunt fete, și fecioare, și ale mele. Iar cât despre mine, de n-ar fi fost calul, care s-a ridicat în două picioare, ai cam fi văzut tu și alte lucruri, o, Șarkane!

Iar Șarkan zâmbi a râde și răspunse:

– Slavă lui Allah, cel carele ne-a adunat iarăși la un loc, o, domniță Abriza, o, domniță a vremurilor!

Iar domnița numaidecât le dădu soațelor ei porunca

de plecare și îi înturnă lui Șarkan cei douăzeci de prinși, unul câte unul. Și toți veniră să îngenuncheze dinaintea ei și sărutară pământul dintre mâinile sale. Iar Șarkan se întoarse spre copilele cele mândre și le spuse:

– Sultanii s-ar socoti norociți de-ar putea să se sprijine pe o ceată de voinici precum sunteți voi!

Pe urmă se ridicară taberele, și cei două sute de călăreți luară laolaltă drumul Bagdadului și merseră astfel șase zile întregi, la capătul cărora văzură strălucind în depărtare slăvitele minarete din cetatea Păcii.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cincizeci și una noapte

Spuse:

Văzură strălucind în depărtare slăvitele minarete din Cetatea Păcii. Atunci Șarkan o rugă pe domnița Abriza și pe tovarășele sale să-și scoată armurile de luptă și să le schimbe cu haine adevărate de femei grecoaice. Iar ele așa făcură. Pe urmă Șarkan trimise la Bagdad câțiva dintre tovarășii lui să i-o ia înainte și să-l vestească pe părintele său Omar Al-Neman despre el și despre domnița Abriza, ca să se trimită în întâmpinarea lor un alai falnic. Pe urmă, în seara aceea, descălecară și întinseră corurile și dormiră până dimineața.

Și-apoi, de cum se lumină de ziuă, emirul Șarkan și călărașii lui, domnița Abriza și oștencele ei încălecară iarăși pe bidiviii lor și luară calea spre cetate. Și iacătă că ieși din cetate, venindu-le în întâmpinare, vizirul cel mare Dandan cu o ceată de o mie de călăreți; și se duse la fetișcană și la Șarkan și sărută pământul dintre mâinile lor; pe urmă toți laolaltă pășiră în cetate.

Și Șarkan mai întâi sui la sarai ca să-l vadă pe părintele său sultanul Omar Al-Neman. Și sultanul se ridică în

cinstea lui şi îl sărută şi îi ceru veşti. Şi Şarkan îi istorisi toată povestea cu tânăra Abriza, fiica domnului Hardobiu de la Chezareea, şi viclenia domnului de la Constantinia, şi ciuda lui din pricina Safiei cadâna, care nu era alta decât chiar fiica lui Afridun; şi îi istorisi despre găzduirea şi despre sfaturile cele bune ale Abrizei, şi despre toate harurile ei de vitejie şi de frumuseţe.

Când auzi vorbele acestea de la urmă, sultanul Omar Al-Neman fu cuprins de un gând mare de-a o vedea pe copila cea minunată, şi toată făptura i se aprinse de amănuntele auzite. Şi cugetă în sineşi la desfătările de-a simţi în culcuşul său vânjoşia şi mlădioşia fără de cusur ale unui trup de fată călit astfel, şi neprihănită de vreun bărbat, şi atâta de iubită de tovarăşele ei oştence. Şi nu-i părură de rând nici chiar soaţele ei, a căror înfăţişare, sub hainele de luptă, era ca de băieţi cu obraji fragezi şi neprihăniţi de păr şi de barbă. Că sultanul Omar Al-Neman era un ghiuj straşnic, cu vinele mai oţelite decât ale flăcăilor. Şi n-avea pic de spaimă de luptele bărbăţeniei, şi ieşea pururea biruitor din braţele femeilor celor mai pojarnice.

Iar cum Şarkan nici cu gândul nu gândea că tătâne-său ar avea vreun dor asupra tinerei domniţe, zori să se ducă după ea şi veni să i-o înfăţişeze. Iar sultanul şedea în jeţul său şi se descotorosise de toţi musaipii şi de toate roabele lui, afară numai de hadâmbi. Iar tânăra Abriza ajunse până la el şi sărută pământul dintre mâinile lui, şi îi ţinu o rostire de o curăţie şi de o eleganţă desfătătoare. Încât sultanul Omar Al-Neman fu până peste măsură de minunat şi îi mulţumi şi o proslăvi pentru tot ceea ce făcuse cu fiul său, beizade Şarkan, şi o pofti să şadă. Iar Abriza, atunci, şezu jos şi îşi scoase vălul cel mic care îi acoperea chipul, şi fu ca o luare a vederilor! Şi sultanul Omar Al-Neman era mai să-şi piardă minţile! Şi pe dată porunci să se dea, chiar în sarai, pentru ea şi pentru soaţele

ei, cele mai bogate dintre iatacurile de fală, și îi hotărî o simbrie vrednică de cinul ei. Și numai atunci o întrebă în privința celor trei geme scumpe pline de puteri.

Atunci Abriza îi spuse:

– Acele trei geme albe, o, doamne al vremurilor, le am la mine și nu mă despart de ele niciodată. Și am să ți le arăt!

Și porunci să i se aducă o lădiță, și o deschise, și scoase din ea o cutie căreia îi săltă capacul, și scoase din cutie un sipețel de aur bătut, pe care îl deschise. Și atunci se iviră, sclipitoare, cele trei geme năstrăpate, luminoase, și dalbe, și rotunde. Și Abriza le luă și le duse la buze una câte una, și le întinse sultanului Omar Al-Neman ca peșcheș pentru găzduirea ce i-o dăruia. Și ieși.

Iar sultanul Omar Al-Neman își simți inima că se duce cu ea; și, întrucât gemele se aflau acolo strălucind, porunci să vină fiul său Șarkan și îi dădu una dintre ele în dar; iar Șarkan îl întrebă ce avea să facă cu celelalte două geme. Și sultanul îi spuse:

– Păi vreau să le dăruiesc, pe una surioarei tale, micuța Nozhatu, iar pe cealaltă frățiorului tău, Daul'makan.

La vorbele acestea despre fratele său Daul'makan, de a cărui venire pe lume habar n-avea, Șarkan fu cuprins de o mohorală grea, întrucât el nu știa decât de nașterea micuței Nozhatu. Încât se întoarse către sultanul Omar Al-Neman, spunându-i:

– O, tată, așadar mai ai un fecior în afară de mine?

El spuse:

– Păi de bună seamă, în vârstă de șase ani, frate geamăn cu Nozhatu, și amândoi născuți de roaba mea Safia, fiica domnului de la Constantinia!

Atunci Șarkan, buimăcit de atare știre, nu se putu opri să nu-și scuture hainele de ciudă și de mânie, dar se înfrână numaidecât și zise:

– Fie ei amândoi sub binecuvântarea lui Allah Preaînaltul!

Da tătâne-său băgase de seamă frământul lui și ciuda, și zise:

– O, fiul meu, pentru ce te-a cuprins o stare ca aceasta? Au nu știi că numai ție ți se cade moștenirea scaunului de domnie, la moartea mea? Și nu ți-am dăruit, ție mai întâi, cea mai frumoasă dintre cele trei geme pline de minuni?

Ci Șarkan nu se simți în stare să răspundă și, nevroind să-i întoarcă vorba ori să-l supere pe părintele său, ieși, cu capul plecat, din sala domnească. Și se îndreptă spre iatacul menit Abrizei; și Abriza pe dată se ridică spre a-l primi, îi mulțumi dulce de ceea ce făcuse pentru ea și îl rugă să șadă lângă ea. Pe urmă, cum îl vedea cu chipul mohorât și mâhnit, îl iscodi cu duioșie; iar Șarkan îi istorisi pricina supărării lui și adăugă:

– Da ceea ce mă apasă mai tare, o, Abriza, este că, până la urmă, am băgat de seamă la părintele meu niște gânduri neîndoielnice în privința ta, și i-am văzut ochii străfulgerați de jindul de a te avea. Tu ce zici de asta?

Ea răspunse:

– Poți să-ți liniștești sufletul, o, Șarkane, întrucât tatăl tău nu are să mă aibă decât moartă! Oare cele trei sute șaizeci de neveste și celelalte încă nu mai pot să-i ajungă, de râvnește la fecioria mea, care hotărât că nu este făcută pentru colții lui? Așa că fii pe pace, o, Șarkane, și alungă-ți grijile!

Pe urmă porunci să se aducă de mâncat și de băut; și amândoi mâncară și băură, iar Șarkan, tot cu sufletul pierit, se întoarse în iatacul lui să se culce, în noaptea aceea. Așa cu Șarkan!

Dar cât despre sultanul Omar Al-Neman, odată Șarkan ieșit, se duse s-o caute pe cadâna Safia, în iatacul ei; și ținea în mână cele două geme nestemate, atârnate

fiecare de câte un lanț de aur Și, când îl văzu că intră, Safia se ridică pe cele două picioare ale ei și nu șezu jos decât după ce sultanul șezu el mai întâi. Și atunci veniră la el cei doi copii, fetița Nozhatu și micuțul Daul'makan Și sultanul îi sărută și le atârnă de gât, la fiecare, câte una dintre gemele nestemate. Și cei doi copii fură bucuroși foarte; iar mama lor îi ură sultanului belșug și fericire.

Atunci sultanul îi spuse:

– O, Safia, tu ești fiica domnului Afridun de la Constantinia și nu mi-ai spus niciodată nimic! Pentru ce mi-ai tăinuit faptul și m-ai împiedicat, astfel, să am față de tine cinstirile datorate stepenei tale și să te ridic în prețuire și în bunăstare?

Iar Safia îi spuse:

– O, mărinimoase sultane, dar ce aș putea să-mi doresc mai mult? Tu m-ai și copleșit cu darurile și cu hatârurile tale, și m-ai făcut mamă a doi copii frumoși ca niște lune!

Atunci sultanul Omar Al-Neman fu fermecat foarte de răspunsul acesta pe care îl găsi desfătător și plin de pricepere și de isteciune, de curtoazie și de gingășie. Și porunci să i se dea Safiei un sarai și mai frumos decât cel dintâi, și îi spori strașnic simbria casei și cheltuielile de trai. Pe urmă se întoarse în saraiul său spre a judeca, și a căftăni, și a mazili, cumu-i datina.

Dar rămânea tot cu mintea și cu inima zbuciumate rău din pricina tinerei domnițe Abriza. Încât își petrecea la ea toate nopțile, tăifăsuind cu fata și strecurându-i tâlcuri. Dar Abriza, de fiecare dată, drept orice răspuns îi spunea:

– O, doamne al emilor, chiar că nu mă încearcă niciun pic de dorință față de bărbați!

Dar asta nu făcea decât să-l zădărască și să-l zbuciume mai tare, și, până la urmă, ajunse zaif. Și iacătă că atunci

porunci să vină vizirul său Dandan şi îi dezvălui toată patima pe care o avea în inimă pentru minunata Abriza, precum şi nimicul de dobândă căpătată şi deznădejdea lui de a ajunge vreodată să se bucure de ea.

După ce ascultă vorbele acestea, vizirul îi spuse sultanului:

– Iacătă. La căderea nopţii, să ai grijă să iei cu tine o bucată de banj şi să te duci la Abriza şi să te apuci să bei cu ea oleacă, şi, în cupa de la urmă, să strecori bucata de banj; şi ea nici nu are să apuce să mai ajungă la pat când tu ai să fii stăpânul ei; şi vei putea atunci să faci cu ea tot ce ţi s-o părea potrivit spre a-ţi mulţumi dorul şi a-ţi potoli pojarul. Şi-aceasta-i socoata mea.

Iar sultanul răspunse:

– Chiar că sfatul tău este minunat şi numai el este de înfăptuit.

Atunci se sculă şi se duse la unul din sipetele sale, pe care îl descuie, şi luă o bucată de banj safi, şi atâta de tare cât numai odoarea lui ar fi prăvălit în somn, de la un cap de an până la anul următor, chiar şi un elefant. Şi îşi puse la brâu bucata de banj şi aşteptă să vină noaptea. Atunci se duse la domniţa Abriza, care se ridică spre a-l primi, şi nu şezu jos decât odată ce se aşeză sultanul şi-i dădu îngăduinţa. Şi începu să tăifăsuiască şi îşi mărturisi pofta de a bea ceva; şi numaidecât domniţa porunci să se aducă băuturile şi toate cele de cuviinţă, precum: poame, migdale, alune, fistic şi celelalte; şi totul în cupe mari de aur şi de cleştar. Şi amândoi se apucară să bea şi să se îmbie, până ce beţia începu să se învârtoşească în capul domniţei. Ceea ce văzând, sultanul scoase din buzunar bucata de banj şi o ascunse între degete; pe urmă umplu un pocal şi îl bău până la jumătate şi, pe furiş, strecură în el bucata de banj, şi i-l întinse copilei şi îi zise:

– O, mlădiţă de domn, ia pocalul şi bea licoarea aceasta a darului meu!

Iar domnița Abriza, neștiutoare, luă pocalul și, râzând, îl bău. Îl bău, și pe dată lumea se învârti dinaintea ochilor ei; și nu mai avu decât răgazul de a se târî până la culcușul ei, unde căzu pe spate, greu, cu mâinile întinse și cu picioarele desfăcute. Și două făclii mari erau așezate una la căpătâiul iar cealaltă la picioarele patului.

Atunci sultanul Omar Al-Neman veni la Abriza și începu să-i deznoade băierile de mătase de la șalvarii cei largi, și nu-i lăsă pe trup decât cămășuța cea subțire și ușoară. Și ridică poala cămășii și, dedesubt, se ivi, dintre coapse, luminată cu de-amănuntul de strălucirea făcliilor, o ispravă care îi răpi mințile și judecata. Dar avu tărie să se stăpânească spre a-și face vreme să-și scoată și el haina și șalvarii. Și atunci putu, slobod, să se lase dus până la capătul pojarului care îl ardea; și se aruncă peste trupul de copilă, și îl acoperi. Și cine ar ști măsura a tot ceea ce se petrecu? Și iacă-așa pieri și se șterse fecioria tinerei domnițe Abriza.

Odată treaba isprăvită, sultanul Omar Al-Neman se ridică și se duse în odaia de alături, s-o caute pe roaba cea mai dragă a Abrizei, credincioasa Boabă-de-Mărgean, și să-i spună:

– Dă fuga la stăpâna ta, care are trebuință de tine!

Și Boabă-de-Mărgean zori să intre la stăpână-sa și o găsi întinsă pe spate și răvășită, și cu cămașa săltată, și cu coapsele mânjite de sânge, și cu chipul pălit de tot. Și Boabă-de-Mărgean pricepu că avea trebuință grabnică de îngrijiri; și numaidecât luă un peșchir cu care șterse cu gingășie preacinstita poveste a stăpâne-sii; pe urmă luă alt peșchir cu care îi șterse încetișor pântecele și coapsele; apoi o spălă pe ochi, pe mâini și pe picioare; și o stropi cu apă de trandafiri, și o spălă pe buze și pe gură cu apă de flori de portocal.

Atunci domnița Abriza strănută; pe urmă deschise ochii și se săltă în capu oaselor. Și o zări pe mult iubita ei Boabă-de-Mărgean și îi zise:

– O, Boabă-de-Mărgean, ce-am pățit? Spune-mi! Ia uite că mă simt ca leşinată.

Şi Boabă-de-Mărgean nu putu decât să-i povestească starea în care o găsise, întinsă pe spate şi cu sângele curgându-i pe coapse. Şi Abriza înțelese atunci că sultanul Omar Al-Neman îşi potolise asupra-i poftele şi că mistuise în ea lucrul cel fără putință de îndreptat. Şi durerea şi mâhnirea ei fură atâta de amarnice, încât îi porunci Boabei-de-Mărgean să nu îngăduie nimănuia să intre în iatacul ei, şi o învăță să-i spună sultanului Omar Al-Neman, când are să vină să ceară veşti despre ea: „Stăpâna mea este bolnavă şi nu poate să primească pe nimeni".

Încât, după ce află cum stă treaba, sultanul Omar Al-Neman începu să trimită în fiecare zi la Abriza robi încărcați cu tablale mari ticsite cu bucate de toate felurile, şi cu băuturi, şi cu oluri pline de poame şi de prăjituri, precum şi cu găvane de farfurii ticsite cu sorbeturi şi cu dulciuri. Dar ea rămase mai departe închisă în iatacul ei, până ce într-o zi băgă de seamă că pântecele-i creştea, că mijlocul i se îngroşa, şi că era neîndoielnic însărcinată. Atunci mâhnirea ei spori nemăsurat şi lumea se scoroji dinainte-i; şi nu mai vroi să audă nici vorbele de alinare ale Boabei-de-Mărgean; pe urmă îi spuse:

– O, Boabă-de-Mărgean, eu singură m-am adus în starea aceasta, purtându-mă urât față de mine însămi, părăsindu-mi tatăl, şi mama, şi împărăția mea! Şi iacătă că acuma mi-e scârbă şi de mine şi de viață, iar cutezanța mi s-a topit şi puterea mi s-a dus! Odată cu fecioria, mi-am pierdut tăria toată, iar sarcina mă face neînstare să înfrunt până şi brânciul unui copil. Şi n-aş putea nici măcar să țin frâiele calului, eu, Abriza, tânăra Abriza, plină cândva de pară şi de vânjoşie! Ce să fac de-acum înainte? Dacă am să nasc în saraiul acesta, am

să ajung un lucru de râs pentru toate musulmanele care locuiesc aici și care au să afle chipul cum mi-am pierdut fecioria. Iar dacă am să mă întorc la tatăl meu, cu ce ochi am să cutez să mă uit la el? Oh, cât de adevărate sunt vorbele poetului:

Prietene, ia pururi bine-aminte:
În vremurile de necaz, amare,
N-ai să-ți mai poți afla niciun părinte,
Nici țară nu, nici casă primitoare!

Atunci Boabă-de-Mărgean îi zise:

– O, stăpâna mea, eu una sunt roaba ta și stau întru totul la poruncile tale! Poruncește!

Ea răspunse:

– Atunci, o, Boabă-de-Mărgean, ia bine aminte! Trebuie neabătut să fug din saraiul acesta, fără ca nimeni să bage de seamă, și să mă întorc la tatăl meu și la mama mea, orice-o fi: că, vezi tu, o, Boabă-de-Mărgean, când hoitul începe să duhnească, el cade în seama alor săi! Iar eu nu mai sunt decât un trup fără de viață. Apoi, împlinească-și voia Allah!

Și Boabă-de-Mărgean răspunse:

– O, domniță, ceea ce vrei să faci este cel mai bine!

Pe urmă se apucă pe dată în taină de pregătirile de plecare. Ci trebuiră să adaste vreo împrejurare prielnică, da care se ivi în curând, și aceasta fu plecarea sultanului la vânătoare și plecarea lui Șarkan la hotarele împărăției unde avea de cercetat locurile întărite. Dar pe când ele îndurau zăboveala aceea, sorocul nașterii ajunse mai apropiat și Abriza îi spuse Boabei-de-Mărgean:

– Trebuie să plecăm chiar la noapte! Da ce să fac împotriva ursitei care m-a însemnat în frunte și a scris că, în două sau trei zile, nașterea urmează să se petreacă! Ci plecăm oricum, întrucât orice este mai bine decât să

nasc în saraiul acesta. Ți se cere așadar să găsești un ins care să vrea să ne însoțească pe drumul nostru, că eu nu mai am putere să ridic nici arma cea mai ușoară.

Și Boabă-de-Mărgean răspunse:

– Pe Allah, o, stăpâna mea, nu știu decât numai un ins în stare să ne însoțească și să ne apere, este arapul cel mare Moroz, unul dintre arapii sultanului Omar Al-Neman; căci deseori l-am îndatorat și deseori i-am dăruit răsplăți; și, pe deasupra, mi-a spus că odinioară a fost tâlhar și hoț de drumul mare. Și, întrucât chiar el este străjer la poarta de la saraiul nostru, am să mă duc să-l caut și am să-i dau aur și am să-i spun că, atunci când vom ajunge în țara noastră, avem să-i rostuim o nuntă frumoasă cu cea mai mândră grecoaică din Chezareea!

Atunci Abriza spuse:

– O, Boabă-de-Mărgean, tu să nu-i spui nimic, da să-l aduci aici la mine să vorbesc chiar eu cu el.

Atunci Boabă-de-Mărgean ieși și se duse să-l caute pe arap și îi spuse:

– O, Moroz, iacătă că ziua norocului tău s-a ivit. Dar pentru aceasta nu vei avea să faci decât ceea ce are să-ți spună stăpâna mea. Haide, dar!

Și îl luă de mână și îl duse la domnița Abriza.

Când o văzu pe copilă, arapul Moroz veni dinaintea ei și îi sărută mâinile. Dar domnița simți că inima ei îl izgonea, iar înfățișarea lui îi făcea silă mare; și gândi în sineși: „Nevoia te duce unde nu ți-e voia!“ și, în ciuda scârbei care o muncea, îi zise:

– O, Moroz, te simți tu în stare să ne vii în ajutor și să ne ocrotești de loviturile vremilor și ale nenorocirilor noastre? Și, dacă ți-aș dezvălui taina mea, vei fi tu atâta de vrednic ca să n-o dai în vileag?

Atunci arapul Moroz, care numai ce-o văzuse pe Abriza că și simțise patima cum îi umple inima cu jar, spuse:

– O, stăpână a mea, fac tot ce îmi vei porunci!

Iar Abriza spuse:

– Îți cer, dacă-i așa, să ne pregătești pe dată doi catâri pentru calabalâcuri, și doi cai pentru noi, și să ne ajuți să ieșim de aici, pe mine și pe această roabă a mea, Boabă-de-Mărgean. Și îți făgăduiesc că, de cum vom fi ajuns tustrei în țara noastră, am să te însor cu cea mai frumoasă dintre grecoaice, cu aceea pe care ai s-o alegi tu. Și avem să te încărcăm cu aur și cu bogății. Și, dacă vei vrea apoi să pleci din țara noastră, te vom trimite în țara ta încărcat de daruri și de mile.

La vorbele acestea, arapul Moroz se umflă până peste poate și strigă:

– O, stăpână a mea, am să vă slujesc pe amândouă cu amândoi ochii mei. Și am să plec cu voi, hotărât! Și mă duc îndată să vă pregătesc vitele și tot ce trebuie!

Pe urmă ieși, gândind în sineși: „Ce plean și ce chilipir! Hotărât, am să mă bucur și am să mă desfăt de nurii acestor două lune! Și, dacă vreuna dintre ele nu are să mă vrea, am s-o omor! Și am să le fur toate bunurile!" Și, bine hotărât pentru făptuire, făcu toate pregătirile de trebuință; și tustrei putură să iasă fără a fi băgați de seamă, și în pofida stării domniței Abriza.

Și domnița Abriza, care era muncită de durerile facerii, fu nevoită, din cea de a patra zi, să se oprească din drum. Neputând să îndure mai mult, îi spuse arapului:

– O, Moroz, ajută-mă să cobor de pe cal, căci durerile au ajuns de neîndurat, și acesta-i sfârșitul!

Și îi spuse Boabei-de-Mărgean:

– O, Boabă-de-Mărgean, coboară și tu de pe cal, și vino să te așezi deasupra mea spre a mă ajuta să nasc!

Da, odată tustrei coborâți de pe cal, arapul Moroz, la vederea nurilor domniței, fu cuprins de o stare de jinduri până peste măsură, și mohorala-i se cumpli

amarnic săltându-i rantia. Atunci nu se mai putu stăpâni şi, fâlfâindu-şi obrăznicia, se duse lângă domniţa care era să leşine de mânie şi de scârbă, şi îi spuse:
– O, stăpână a mea, lasă-mă, rogu-te, să te iau!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă cum era, amână urmarea povestirii pe a doua zi.

Dar când fu cea de a cincizeci şi doua noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că hâdul de arap Moroz i-a spus domniţei:
– O, stăpână a mea, rogu-te, lasă-mă să te iau!
Atunci domniţa Abriza spuse:
– O, arapule, plod de arăpoaică, o, fecior de robi! cutezi tu să te despoi aşa dinaintea ochilor mei? Ce ocară mi-e dată, să mă aflu acuma fără de apărare în mâinile celui mai de pe urmă dintre robii arapi! Mişelule! numai să-mi ajute Allah să mă izbăvesc de starea în care sunt şi să mă vindec de ceea ce mă face nevolnică, şi am să-ţi pedepsesc eu obrăznicia, cu chiar mâna mea! Decât să mă văd atinsă de tine, mai bine mă omor singură şi isprăvesc cu chinurile şi cu necazurile vieţii mele!
Şi rosti stihurile acestea:

O, lasă-mă, mişelule, mă lasă!
M-am săturat de soarta-mi ticăloasă.

Mai bine mor şi mă despart de toate,
Decât să mă atingă mâini spurcate.

De ce tot stărui? Nu ţi-am spus, tâlhare,
Că-mi face silă neagra dezmăţare?

Degeaba stai ca fiara, crunt la pândă,
Holbându-ţi lăcomia prea flămândă.

Să nu socoţi c-ai să te-nfrupţi vreodată
Din ce râvneşte mintea-ţi tulburată,

Poate doar după ce m-ai căsăpi
Cu paloş iemenit, felii-felii.

Ia seama cine sunt, şi de ce preţ!
Că nici măcar cei de vreun neam măreţ

N-ar cuteza vreodată să mă-nfrunte!
Dar tu, un rob plodit pe fieunde,

Cum de cutezi, răsad de spurcăciuni,
Să-nalţi spre mine ochii tăi nebuni?

Când auzi stihurile, arapul Moroz fu cuprins de o furie mare, şi ochii i se înroşiră de mânie, şi chipu-i se schimonosi de ciudă, şi nările i se umflară, şi buzele-i groase i se pungiră, şi toată făptura-i se încrâncenă; şi prociti stihurile acestea:

O, nu mă alunga, tu, ismenită
Privire ce ucizi întru ispită.

De cruntu-ţi suflet – căsăpit sunt, bietul!
Mi-e trupul frânt, şi ard încet cu-ncetul.

De ochii tăi mi-e inima ca-n vrajă,
Stâlpar mi-e chinul, iar tristeţea strajă!

Ci de-ai acoperi întreg pământul
Cu străji ca să te apere de-a rândul,

Tot aş răzbi să-mi tai printr-înşii cale
Până la apa strălucirii tale,

Până la apa ta ca un izvor,
Să-mi stâmpăr setea crâncenului dor.

Auzind stihurile acestea, Abriza începu să plângă de mânie şi strigă:

– Rob fără ruşine, o, târâtură de arap, tu socoţi că toate femeile sunt la fel? Şi cutezi încă să-mi vorbeşti aşa?

Atunci arapul Moroz, văzând că Abriza îl alungă cu hotărâre, nu mai putu să-şi înfrâne furia; şi se repezi la ea cu paloşul în mână; şi o înşfăcă de păr şi îşi petrecu paloşul prin trupul fetei. Şi de mâna acelui arap muri astfel domniţa Abriza.

Atunci arapul Moroz zori să pună gabja pe măgarii încărcaţi cu bogăţiile şi cu bunurile Abrizei şi, îndemnându-i din urmă, se topi cu toată graba în munţi.

Şi domniţa Abriza, dându-şi sufletul, născu un fiu în mâinile credincioasei Boabă-de-Mărgean care, în durerea ei, îşi punea ţărână pe cap şi îşi sfâşia hainele şi se zgâria pe obraji de ţâşnea sângele; şi ţipa:

– O, stăpâna mea cea fără de noroc! tu, cea luptaşă, cea volnică, cum te sfârşeşti tu aşa, sub loviturile unui mişel de rob arap!

Dar de-abia contenise Boabă-de-Mărgean să se jeluie, că şi văzu un nour de praf umplând văzduhul şi apropiindu-se iute; şi deodată se risipi, iar dedesubt se iviră nişte oşteni călăreţi, şi toţi îmbrăcaţi în felul ostaşilor de la Chezareea. Or, într-adevăr, era oastea domnului Hardobiu de la Chezareea, părintele Abrizei. Întrucât nişte zvonuri ajunseseră la domnul Hardobiu dându-i de ştire cum că Abriza fugise de la mânăstire, iar el îşi strânsese pe dată oştile, trecuse însuşi în fruntea lor şi pornise la drum asupra Bagdadului; şi într-astfel sosise

la locul unde tocmai se săvârşise fiică-sa Abriza.

La vederea trupului însângerat al copilei sale, Măria Sa sări jos de pe cal şi căzu fără de simţire, sărutând leşul întins; şi Boabă-de-Mărgean începu să plângă iarăşi, mai fierbinte, şi să se vaicăre. Pe urmă, când Măria Sa îşi veni în fire, îi istorisi toată povestea şi îi spuse:

– Cel care a ucis-o pe copila ta este un arap dintre arapii sultanului Omar Al-Neman, sultanul acela plin de desfrânare, care a făcut ce-a făcut cu copila ta!

Iar Hardobiu, la vorbele acestea, văzu lumea întreagă cum se înnegurează, şi hotărî o răzbunare amarnică. Da grăbi a porunci să fie adusă o năsălie pe care puse trupul fiică-sii, şi fu nevoit să facă mai întâi cale întoarsă la Chezareea pentru datorinţele îngropăciunii şi ale morţii.

Când ajunse la Chezareea, domnul Hardobiu intră în palatul lui şi porunci să vină doică-sa, Muma-Prăpădurilor, şi îi spuse:

– Doică, iacătă ce-au făcut musulmanii din copila mea! Sultanul i-a răpit fecioria, iar robul a vrut s-o pângărească şi a omorât-o! Şi din ea s-a născut pruncul pe care îl îngrijeşte Boabă-de-Mărgean. Or, mă jur pe Mesia să-mi răzbun copila şi să spăl ocara cu care m-a coperit. Altminteri, mai bine mă omor cu chiar mâna mea!

Şi începu să plângă cu lacrimi fierbinţi. Atunci Muma-Prăpădurilor îi spuse:

– În ce priveşte răzbunarea, nu te îngriji, o, Măria Ta, de ea! că eu însămi am să-l fac pe musulman să-şi ispăşească fărădelegile. Întrucât am să-l ucid, şi pe el şi pe copiii lui, într-un chip încât să fac să dăinuiască pomenirea lui multă vreme, ca prilej de povestiri ce au să se istorisească în leaturile ce vor veni, în toate colţurile pământului. Dar trebuie să asculţi cu luare-aminte ceea ce am a-ţi spune şi ceea ce tu să îndeplineşti neabătut. Iacătă. Trebuie să porunceşti a se aduce în palatul tău cinci fete, cele mai frumoase din Chezareea, cu sânii cei mai

frumoși și cu fecioria neatinsă. Și trebuie să poruncești a fi aduși, totodată, învățații cei mai mari și cărturarii cei mai iscusiți din părțile musulmane megieșe cu împărăția ta. Și să le dai poruncă acelor învățați musulmani să le crească pe fete după tipicul lor musulman. Și să le învețe credința musulmană, istoria arăbească, hronicele califilor și toate faptele sultanilor; pe deasupra, să le învețe iscusința de a se purta în lume, bunele maniere, felul cum se vorbește cu sultanii, felul cum li se ține tovărășie și cum li se dă să bea, stihurile cele mai frumoase și chipul cel mai iscusit de a le povesti, chipul cum se ticluiesc poeziile și taifasurile, precum și meșteria cântecelor. Și trebuie învățătura să fie deplină, chiar și cu primejdia de a zăbovi zece ani; întrucât ni se cade să avem răbdare și să luăm seama că arabii din pustie spun: „Răzbunarea încă se mai poate înfăptui chiar și după patruzeci de ani". Că răzbunarea pe care o precuget nu se poate făptui decât cu această învățătură desăvârșită a fetișcanelor; și, ca să te dumiresc, am să-ți spun că sultanul acela are o slăbiciune mare față de împreunarea cu toate roabele și are trei sute șaizeci de asemenea roabe, afară de cele o sută de însoțitoare lăsate de răposata noastră domniță și afară de peșcheșurile de femei care îi vin ca haraci din toate părțile. Așa că am să-l fac să piară de chiar meteahna lui.

La vorbele acestea, Hardobiu se învoioși de o voioșie mare, și o sărută pe frunte pe Muma-Prăpădurilor, și trimise îndată să fie căutați învățații musulmani și fetișcanele cu sâni rotunzi și cu fecioria nevătămată.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a cincizeci și treia noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că Hardobiu trimise îndată după învăţaţii musulmani şi după fetişcanele cu sâni rotunzi şi cu fecioria nevătămată. Şi îi copleşi pe învăţaţi cu filotimiile şi cu darurile, şi îi primi cu milosârdie mare; pe urmă le încredinţă fetişcanele cele frumoase, alese tot una şi una, şi îi îndemnă să le dea acelor fetişcane dăscălirea musulmană cea mai îngrijită. Şi învăţaţii cărturari se supuseră şi făcură întocmai precum le poruncise Măria Sa. Şi-aşa cu Măria Sa domnul Hardobiu.

Da cât despre sultanul Omar Al-Neman, după ce se întoarse de la vânătoare şi intră în saraiul său şi află de fuga Abrizei şi de pierderea ei, se mohorî cu totul şi răcni:

– Cum se face că o femeie poate să iasă din saraiul meu fără ca nimenea să ştie? Dacă împărăţia mea o fi păzită tot atâta de bine ca şi saraiul meu, asta chiar că ar fi pieirea noastră neabătută a tuturor! Da altă dată când m-oi mai duce la vânătoare am să ştiu eu prea bine cum pun să mi se păzească uşile!

Pe când el glăsuia astfel, iacătă şi Şarkan se întorcea din războielile lui şi se înfăţişă dinaintea tătâne-său care îi dădu ştire de fuga Abrizei.

Încât Şarkan, din ziua aceea, nu mai putu să îndure vederea saraiului părintelui său, mai cu seamă că micuţa Nozhatu şi micuţul Daul'makan erau prilejul grijilor celor mai alese ale sultanului. Şi se mohorî tot mai mult din zi în zi şi până într-atâta încât sultanul îi spuse:

– Ce ai tu, o, fiul meu, de te-ai gălbejit la chip şi te-ai sfârşit la trup?

Şi Şarkan îi spuse:

– O, părinte al meu, iacătă că, din mai multe pricini, zăbovirea mea în saraiul acesta mi-a ajuns de neîndurat. Aşa că ţi-aş cere, ca pe un hatâr, să mă căftăneşti cârmuitor peste vreun serhat dintre cele serhaturi, unde să mă duc să mă îngrop pentru câte zile mi-au mai rămas!

Pe urmă prociti aceste stihuri ale meșterului zicalelor:

Acum, când port în suflet noian de vise moarte,
Mi-ar fi cu mult mai bine să pot pleca departe, –
Ca ochiu-mi să nu vadă, urechea-mi să n-audă
Nimic din ce-amintește iubirea mea pierdută.

Atunci sultanul Omar Al-Neman pricepu temeiurile mâhnirii fiului său Șarkan și începu să-l aline și îi zise:

– O, copilul meu, împlinească-ți-se voia! Și, întrucât locul cel mai de seamă în toată împărăția mea este cetatea Damascului, iată că te căftănesc cârmuitor al Damascului, începând din ceasul de acum!

Și numaidecât porunci să vină calemgiii de la sarai și toți mai-marii împărăției și îl căftăni pe Șarkan, de față cu ei, cârmuitor al olaturilor Damascului. Iar hârtia cu căftănirea lui fu scrisă și prăvilnicită atunci pe loc; și pe dată se pregăti tot ce se cuvenea pentru plecare; iar Șarkan își luă rămas-bun de la tatăl său, și de la mama sa, și de la vizirul Dandan căruia îi lăsă cele mai de pe urmă îndemnuri ale sale. Apoi, după ce primi închinăciunile emirilor, și ale vizirilor, și ale navabilor, trecu în fruntea străjerilor săi și nu conteni din drumețit decât când ajunse la Damasc. Și locuitorii îl primiră în zvon de tilinci și de țimbale, de trâmbițe și de goarne; și împodobiră pentru el cetatea și o luminară; și ieșiră cu toți în mare alai înaintea lui, rânduiți în două șiruri bine vădite, unii ținând scurt dreapta, iar ceilalți ținând scurt stânga. Și iac-așa cu Șarkan!

Da cât despre sultanul Omar Al-Neman, la un răstimp după plecarea lui Șarkan ca ocârmuitor al Damascului, fu căutat de învățații pe care îi însărcinase cu grija și cu dăscălirea celor doi copii ai săi, Nozhatu și Daul'makan. Și învățații îi spuseră sultanului:

– O, stăpâne al nostru, venim să te vestim că mlădițele tale au isprăvit întru totul de învățat și de cercetat, și știu pe deplin pravilele înțelepciunii, și bunele maniere, și poezia, și chipul de a se purta în lume.

La vestea aceasta, sultanul Omar Al-Neman se umflă de mulțumire și de drag, și le făcu niște daruri împărătești cărturarilor. Și văzu bine, într-adevăr, că mai cu seamă fiul său Daul'makan, ajuns acum la vârsta de paisprezece ani, se făcea din ce în ce mai cilibiu și mai zarif și se preschimba într-un flăcău voinic și minunat, fiind totodată tare legat de datinele dreptei-credințe și de cucernicie, avea milă de cei săraci și îi era mai dragă decât toate lucrurile de pe lume tovărășia învățaților și a poeților, și de asemenea, tovărășia oamenilor meșteri la datine și la *Coran*. Și toți locuitorii Bagdadului, bărbați și femei, îl iubeau și chemau asupra-i milele lui Allah.

Or, veni o zi care era ziua de trecere prin Bagdad a hagiilor ce drumețeau dinspre Irak spre a se duce la Mecca, să-și împlinească datorințele hagialâcului, ca în fiece an, și apoi a merge la Medina să vadă mormântul Proorocului (asupra-i fie ruga și pacea lui Allah!).

Încât atunci când Daul'makan văzu sfântul alai, cucernicia lui se zădărî, și flăcăul alergă să-l caute pe tătâne-său sultanul și spuse:

– Am venit la tine, o, părinte al meu, spre a-ți cere îngăduința să mă duc și eu în sfântul hagialâc.

Dar sultanul Omar Al-Neman se strădui să-l dezmânte și nu-i dădu îngăduință și îi zise:

– Ești încă prea tânăr, fiul meu. Da la anul, de-o vrea Allah, am să mă duc eu însumi în hagialâc și am să te iau cu mine, negreșit!

Ci Daul'makan, care socotea acea făgăduință viitoare prea depărtată, alergă la soră-sa geamănă Nozhatu și o găsi rânduindu-se să-și facă rugăciunea. O lăsă așadar să-și isprăvească rugăciunea, pe urmă îi spuse:

– O, Nozhatu, sunt mort de dorul de a mă duce în hagialâc și de a vedea mormântul Profetului (asupra-i fie rugăciunea și pacea!) și am cerut învoirea de la tatăl nostru, care nu mi-a dat-o. Or, gândul meu acuma este să iau ceva bani și să plec pe ascuns în hagialâc, și mai cu seamă fără a-l înștiința pe părintele nostru!

Atunci Nozhatu, stârnită și ea, strigă:

– Pe Allah! te juruiesc să mă iei și pe mine și să nu mă lași aici și să nu mă lipsești de a vedea mormântul Prorocului (asupra-i fie rugăciunea și pacea!) o, fratele meu!

El îi spuse:

– Bine! la căderea nopții, să vii la mine. Și mai ales ia seama să nu care cumva să vorbești ceva cu fie cine-o fi!

Încât, la miezul nopții, Nozhatu se sculă, se îmbrăcă în haine bărbătești, spre a se străvesti, haine pe care i le dăduse fratele ei, care era de statura și de seama ei, luă cu ea bani și ieși, apucând-o drept spre poarta saraiului. Acolo îl găsi pe frate-său Daul'makan, care o aștepta cu două cămile. Atunci Daul'makan o ajută pe soră-sa să se suie pe una din cămilele îngenuncheate, și încălecă și el pe cea de a doua cămilă; și vitele sculându-se și pornind la drum, ajunseră, sub oblăduirea nopții, în mijlocul hagiilor, și se vârâră printre ei, fără ca să bage cineva de seamă venirea lor. Și toată caravana de la Irak luă calea spre Mecca și ieși din Bagdad.

Și Allah le meni călătorie tihnită, încât în scurtă vreme ajunseră toți în bună pace la sfânta Mecca.

Acolo, Daul'makan și Nozhatu fură până peste poate de bucuroși când ajunseră pe muntele Arafat[1] și când

[1] *Muntele Arafat* este alcătuit dintr-un șir de culmi și de văi, la răsărit de Mecca. Pe acest munte, spune datina islamică, atunci când Mahomed s-a retras într-o zi ca să se roage, fața lui a devenit strălucitoare. Acolo pelerinii săvârșesc ritualurile așa-zise ale „popasului", în cadrul cărora își fac cu glas tare rugăciunile și citesc din *Coran*. O legendă veche povestește că pe muntele Arafat, numit Muntele Miluirii, a suit Eva după ce a fost

își îndepliniră, după datină, sfintele datorințe; și mare le fu bucuria când făcură ocolul Kaabei[1]!

Și nu vroiră să se mulțumească numai cu Mecca, și împinseră evlavia până a se duce și la Medina să se închine și la mormântul Prorocului (asupra-i fie rugăciunea și pacea!).

Atunci, întrucât întoarcerea hagiilor în țara lor urma să se săvârșească, Daul'makan îi spuse soră-sii Nozhatu:

– O, sora mea, tare aș vrea să văd și cetatea cea sfântă a lui Abraham[2], prietenul lui Allah, cea căreia evreii și creștinii îi spun Ierusalim.

Și Nozhatu zise:

– Și eu tot așa!

Atunci, după ce se înțeleseră bine între ei în această privință, se prilejuiră de plecarea unei caravane mici spre a lua drumul către cetatea cea sfântă a lui Abraham.

După o călătorie anevoioasă, ajunseră într-un sfârșit la Ierusalim; dar, pe drum, Daul'makan și Nozhatu avură niște scuturături de friguri; tânăra Nozhatu, după câteva zile, răzbi de se vindecă; ci Daul'makan rămase bolnav mai departe și starea lui nu făcu decât să se înrăutățească. Așa că la Ierusalim luară cu chirie o odăiță la un han, și Daul'makan se întinse într-un colț, pradă bolii; și boala aceea se încâini într-un chip atâta de amarnic, încât Daul'makan ajunse de-și pierdu cu totul simțirea și intră în dârdorile aiurării. Iar Nozhatu cea

---

izgonită din Grădina Raiului, pentru vina de a fi mușcat din fructul oprit al cunoașterii; Adam la rându-i, aruncat pe insula Ceylon (Sri Lanka), pornește mânat de dor în căutarea ei, până ce o găsește în sfârșit. Atunci arhanghelul Gavril îi poruncește să ridice un loc de rugăciune pe Muntele Îndurării, după care cei doi vor sălășlui acolo până la moartea lor.

[1] *Kaaba* este un mic edificiu, de formă cubică, și constituie principalul sanctuar din moscheea de la Mecca.

[2] *Abraham*, personajul din *Biblie*, patriarh al evreilor și strămoș al izraeliților (prin Isaac, fiul său din căsătoria cu Sara) și al arabilor (prin Ismael, făcut cu slujnica sa Agar). În *Coran* (cap IV, v. 124) se spune: „Allah l-a luat pe Abraham ca prieten“.

bună nu-l lăsa singur o clipită, și era tare îngrijorată și tare necăjită, singură așa într-o țară străină, fără nimenea care s-o aline și s-o ajute.

Și cum boala nu se risipea, și dăinuia de o vreme destul de lungă, Nozhatu ajunse de isprăvi și cei mai de pe urmă bănuți și nu mai avu nici barem o drahmă în mâinile ei. Atunci îl trimise la sukul de samsarlâcuri pe băiatul care îi slujea pe călătorii de la han, după ce îi înmânase chiar una dintre hainele ei ca s-o vândă și să-i aducă ceva bănuți. Și băiatul de la han așa făcu.

Iar Nozhatu urmă mai departe în felul acesta și vându în fiecare zi câte unul dintre lucrurile ei, spre a-și îngriji fratele, până ce isprăvi pe deplin tot ce avea. Și nu-i mai rămaseră, drept toată averea, decât hainele cele vechi cu care era îmbrăcată și preșul cel vechi și ferfenițit ce le slujea de culcuș ei și fratelui ei. Atunci, dacă se văzu în goliciunea aceea, biata Nozhatu se puse pe plânsete în tăcere.

Dar chiar în seara aceea, Daul'makan, din voia lui Allah, își veni în cuget și se simți oleacă mai bine și, înturnându-se spre soră-sa, îi zise:

– O, Nozhatu, iacătă că simt puterile că mi se întorc, și am o poftă strașnică să mănânc niște frigărui de carne de berbec.

Și Nozhatu îi spuse:

– Pe Allah, o, fratele meu, cum să fac să cumpăr carnea? Nu pot a mă hotărî să mă duc să cer de pomană pe la oamenii miloși! Da fii liniștit, de mâine am să mă duc la vreun bogătan de vază și am să mă năimesc la el ca slujnică. Și, în felul acesta, am să pot să câștig cele de trebuință. Și în toate astea nu este decât numai un lucru care mă apasă, anume de a fi nevoită să te las singur peste zi. Da ce să fac? Nu este tărie și putere decât întru Allah Preaînaltul, o, fratele meu! și numai el poate să ne facă a ne întoarce în țara noastră!

Și Nozhatu, cu vorbele acestea, nu se putu opri să nu izbucnească în suspine.

Așa că a doua zi, de cu zori, Nozhatu se sculă și își coperi capul cu o bucată veche din mantia de păr de cămilă pe care le-o dăruise un cămilar de treabă, vecinul lor de la han, și îl sărută pe frate-său pe creștet, și își aruncă mâinile în jurul gâtului lui, plângând, și ieși scăldată în lacrimi din han, fără a ști anume încotro să se îndrepte.

Și ziua toată Daul'makan așteptă întoarcerea soră-sii; și noaptea veni, și Nozhatu nu se întoarse. Și o așteptă noaptea toată, fără a închide un ochi, și Nozhatu nu mai veni; pe urmă, a doua zi, și noaptea următoare, tot așa. Atunci Daul'makan fu cuprins de o spaimă mare pentru soră-sa, și inima-i începu să tremure; și pe deasupra mai șezuse și două zile fără să fi luat nimic în gură. Se târî atunci anevoie până la ușa odăiței și de acolo începu să-l cheme pe băiatul de la han, care într-un sfârșit îl auzi, și Daul'makan îl rugă să-l ajute să ajungă până în suk. Atunci băiatul îl luă pe umerii săi și îl cără la suk și îl rezemă de ușa închisă a unei prăvălii părăginite, și plecă.

Atunci toți trecătorii și negustorii din suk se grămădiră împrejurul lui și, văzându-l în starea aceea de slăbiciune și de sfârșeală, începură să se jeluiască asupra lui și să-l căineze. Și Daul'makan, neavând putere să vorbească, le făcu semn că-i este foame. Atunci grăbiră să strângă ceva bani pentru el, într-un blid de aramă, de pe la negustorii din suk, și îi cumpărară pe dată de mâncare. Și, întrucât se strânseseră ca la vreo treizeci de drahme, chibzuiră ce ar fi mai bine de făcut, în folosul bolnavului. Atunci un bătrân cumsecade din suk spuse:

– Cel mai bine este să luăm cu chirie o cămilă pentru acest tânăr amărât și să-l mânăm la Damasc, spre a fi dus la bolnița hărăzită bolnavilor, din mila califului. Că aici de bună seamă că are să moară lăsat așa, singur, în drum.

Atunci toată lumea fu într-un glas; da, întrucât se și făcuse noapte, amânară treaba pe a doua zi, și puseră lângă Daul'makan, la îndemâna lui, un ulcior cu apă și

nişte bucate; şi, când porţile sukului fură închise, plecară fiecare pe la casele lor, căinând întruna soarta tânărului bolnav. Daul'makan îşi petrecu noaptea toată fără a putea închide un ochi, atâta era de îngrijorat de soarta suroră-sii Nozhatu; şi de-abia putu să mănânce şi să bea, atâta era de istovit şi de topit.

Aşa că a doua zi oamenii cei cumsecade din suk luară cu chirie o cămilă şi îi spuseră cămilarului:

– O, cămilarule, ia-l pe bolnavul acesta pe cămila ta şi cară-l la Damasc spre a-l duce la bolniţă, unde s-ar putea vindeca.

Şi cămilarul răspunse:

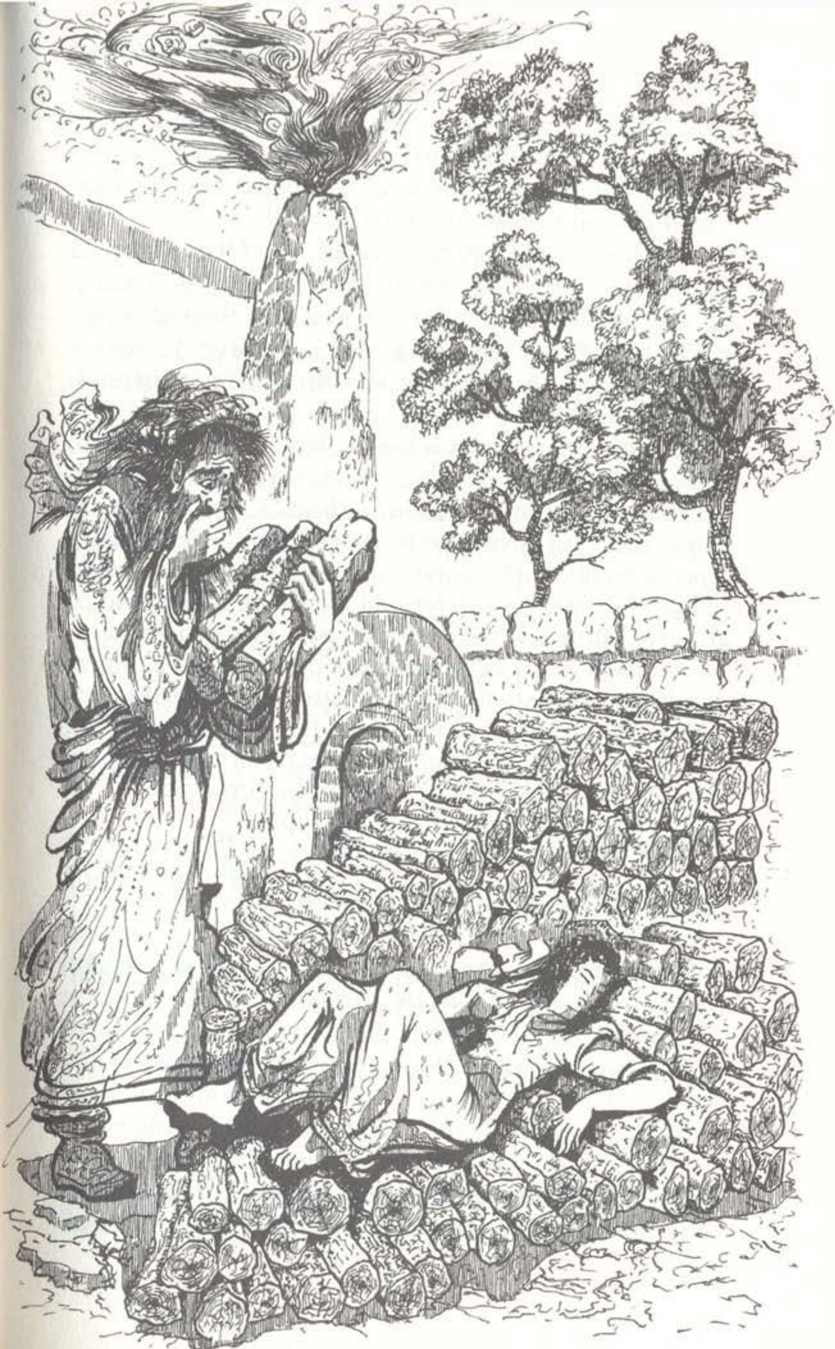
– Pe capul meu, o, domniile voastre!

Ci, în sineşi, mişelul îşi zise: „Cum să car de la Ierusalim la Damasc un om care stă să moară?" Pe urmă îşi îndemnă cămila să îngenuncheze, aşeză bolnavul pe ea şi, coperit de binecuvântările oamenilor din suk, îi grăi cămilei trăgând-o de căpăstru, iar cămila se ridică şi porni la drum. Dar de-abia străbătuse câteva uliţe că se şi opri; şi, cum ajunse dinaintea porţii unui hammam, îl luă pe Daul'makan, care nu mai ştia de sine, îl aşternu pe grămada de lemne ce slujea la încălzirea hammamului, şi plecă în grabă mare.

Încât atunci când slujitorul care făcea focul la hammam veni în zori spre a se apuca de munca sa, găsi dinaintea porţii acel trup întins pe spate, ca şi neînsufleţit, şi îşi zise în sineşi: „Cine o fi putut să arunce aşa mortul acesta dinaintea hammamului, în loc să-l îngroape?" Şi, cum se pregătea să târască hoitul departe de poartă, Daul'makan făcu o mişcare. Atunci hammamgiul strigă:

– Acolea nu e un mort, ci-i neîndoielnic vreun mâncător de haşiş, care a venit să se prăbuşească azi-noapte pe grămada mea de lemne. Huo, beţivule, mâncătorule de haşiş!

Pe urmă, întrucât se aplecase să-i strige ocăreala în ochi, văzu că era un tinerel care nu avea încă nici păr pe

obraji și care din toată înfățișarea lui vădea o mare evghenie și o frumusețe mare, în ciuda pricăjelii sale și a prăpădelilor boalei. Atunci, o milă mare i se făcu hammamgiului, care strigă:

– Nu este tărie și putere decât întru Allah! Iacătă că îl osândeam fără de temei pe un biet tinerel, străin și bolnav, pe când Profetul nostru (asupra-i fie rugăciunea și pacea lui Allah!) atâta ne-a povățuit a ne păzi de osândirea pripită și a fi miloși și bine-primitori față de străini, mai cu seamă față de străinii bolnavi!

Și hammamgiul, fără a șovăi o clipită, îl luă pe tânăr în spinare și se întoarse acasă și intră la soția sa și i-l puse în brațe, dându-i-l în seamă să-l îngrijească. Atunci nevasta hammamgiului așternu pe jos o pătură, puse peste pătură o pernă nouă-nouță și curată, și îl culcă ușurel pe oaspetele bolnav. Pe urmă fugi să aprindă focul la bucătărie, încălzi apă, și se întoarse să spele mâinile, picioarele și fața tânărului. La rându-i, hammamgiul se duse la suk să cumpere apă de trandafiri și zahăr; și se întoarse iute să-i stropească, cu apa de trandafiri, obrajii tânărului, și îi aduse să bea niște sorbet de zahăr cu apă de trandafiri. Pe urmă scoase din lada cea mare o cămașă curată, înmiresmată cu flori de iasomie, și i-o trase chiar el pe trup.

Îngrijirile acestea abia se isprăviră, că Daul'makan și simți numaidecât o prospețeală cum intră în el și cum îl învioreazá ca o adiere desfătată...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a cincizeci și patra noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că Daul'makan simți numaidecât o prospețeală cum intră în el și cum îl

înviorează ca o adiere desfătătoare, și putu să ridice un pic capul și să se sprijine pe perne. La priveliștea aceea, hammamgiul fu cuprins de bucurie și strigă:

– Slavă lui Allah pentru întoarcerea sănătății! O, Doamne, cer de la mila ta cea fără de sfârșit să dai vindecare băiatului acesta prin mijlocirea mea!

Și vreme de încă trei zile, hammamgiul nu conteni să se roage pentru tămăduirea lui și să-i dea să bea licori răcoritoare și apă de trandafiri, și să-l înconjure cu îngrijirile cele mai alese. Atunci puterile începură să curgă încetul cu încetul prin trupul său; și putu într-un sfârșit să deschidă ochii la lumină și să înceapă a răsufla în voie. Și taman la ceasul când se simțea mai bine, hammamgiul intră și îl găsi șezând în tihnă, cu un chip înviorat; și îi zise:

– Cum îți mai este acuma, fiul meu?

Și Daul'makan răspunse:

– Mă simt bine sănătos și înzdrăvenit.

Atunci hammamgiul mulțumi lui Allah și alergă în suk să cumpere zece pui, cei mai frumoși din suk, și se întoarse și-i dădu neveste-sii și-i spuse:

– O, fiică a moșului meu, iacătă zece pui pe care ți-i aduc. Să tai câte doi în fiecare zi, unul dimineața și unul seara, și să îi dai.

Și numaidecât nevasta hammamgiului se duse să taie un pui și îl puse la fiert; pe urmă i-l aduse și i-l dădu să-l mănânce și îl îndemnă să bea zeama. Pe urmă, după ce el sfârși, femeia îi aduse apă caldă ca să se spele pe mâini. Atunci el se tolăni în tihnă, sprijinindu-se pe perne, și îndată nevasta hammamgiului îl acoperi bine ca să nu răcească. Și dormi așa până pe la chindie. Atunci nevasta hammamgiului se duse și puse la fiert cel de al doilea pui, și i-l aduse, după ce îl îmbucătățise frumos, și îi zise:

– Mănâncă, o, copilul meu! Și să-ți fie de bine și să-ți dea sănătate!

Şi, pe când el mânca, hammamgiul intră şi văzu că nevastă-sa îi urma întocmai vorbele; şi şezu jos la căpătâiul băiatului şi îl întrebă:

– Cum îţi mai este, o, copilul meu?

El răspunse:

– Mulţumită lui Allah, sunt în putere şi bine sănătos. Şi Allah să te răsplătească din milele sale!

Iar hammamgiul, la vorbele acestea, fu cuprins de o mare bucurie; şi se duse la suk şi aduse de acolo sorbet de micşunele şi apă de trandafiri; şi îi dădu să bea.

Or, hammamgiul nu câştiga în totului tot decât cinci drahme pe zi la hammam; iar din acele cinci drahme cheltuia două cu Daul'makan pentru cumpărat de pui, de zahăr, de apă de trandafiri şi de sorbet de micşunele. Şi urmă a cheltui aşa mai departe vreme de încă o lună, după care puterile se întoarseră pe deplin în Daul'makan şi orice urmă de boală pieri. Atunci hammamgiul şi nevastă-sa tare se mai bucurară, iar hammamgiul îi spuse lui Daul'makan:

– Fiul meu, vrei acuma să vii cu mine la hammam ca să faci o scaldă care îţi va fi izbăvitoare, după atâta vreme?

Şi Daul'makan spuse:

– Păi de bună seamă!

Atunci hammamgiul se duse la suk şi se întoarse cu un asinar şi cu un asin, şi îl sui pe Daul'makan pe măgar şi, tot lungul drumului până la hammam, merse pe lângă el sprijinindu-l cu multă grijă şi luare-aminte. Şi îl pofti să intre la hammam şi, în vreme ce Daul'makan se dezbrăca, hammamgiul se duse la suk să cumpere toate lucrurile trebuitoare scăldatului şi se întoarse la hammam şi spuse:

– În numele lui Allah! am să încep.

Şi se apucă să frământe trupul lui Daul'makan, începând de la picioare. Şi, pe când îl spăla astfel, băieşul de la hammam intră şi rămase năuc cu totul când văzu

pe hammamgiul de la cazane că îndeplinește slujba de băieș; și își cerea întruna iertăciune față de cazangiu pentru zăbava cu care venise în odaia de îmbăiere; dar hammamgiul cel de treabă spuse:

– Chiar că sunt bucuros, prietene, să te îndatorez și totodată să-l slujesc pe acest tânăr care este oaspetele casei mele.

Atunci băieșul trimise după bărbier și după despărător, care se apucară să-l bărbierească și să-l despăreze pe Daul'makan; și apoi îl spălară cu apă multă. Atunci hammamgiul îl pofti să se suie pe podină și îl îmbrăcă cu o cămașă subțire și cu o mantie de-a lui și-i puse un turban tare drăgălaș; și îl strânse peste mijloc cu un brâu frumos de lână colorată, și îl aduse îndărăt acasă călare pe măgarul de mai înainte. Și nevasta cazangiului taman pregătise totul spre a-i primi: casa fusese spălată de la un cap la altul, și preșurile bine scuturate, și păturile, și pernele. Atunci hammamgiul îl pofti pe Daul'makan să se culce în voie și îi aduse să bea un sorbet proaspăt de zahăr și de apă de trandafiri, și apoi îi dete să mănânce unul din puii pomeniți, mărunțind chiar el bucățile cele bune și îndemnându-l să soarbă zeama, și așa până pe săturate. Atunci Daul'makan mulțumi lui Allah pentru milele lui și pentru întoarcerea sănătății, și îi spuse hammamgiului:

– Oh, câte mulțumiri îți datorez pentru tot ce ai făcut pentru mine!

Și hammamgiul spuse:

– Lasă astea, fiul meu! Și, dacă am un lucru acuma să-ți cer, este să-mi spui într-un sfârșit de unde vii și care îți este numele. Întrucât nu mă mai îndoiesc, văzându-ți chipul și purtările, că ești de viță și de stepenă înaltă.

Atunci Daul'makan îi zise:

– Spune-mi mai întâi cum și unde m-ai găsit, și apoi am să-ți povestesc și eu pățania mea.

Atunci hammamgiul îi spuse lui Daul'makan:

– Cât despre mine, te-am găsit părăsit pe grămada de lemne de dinaintea porții de la hammam, într-o dimineață când mă duceam la munca mea. Și habar n-am cine te-a aruncat acolo; și te-am strâns iac-așa în casa mea, și-asta e tot.

La vorbele acestea, Daul'makan strigă:

– Slavă Aceluia carele dă viața îndărăt până și osemintelor celor fără de viață! Iar tu, taică, să știi acuma că nu l-ai îndatorat pe un nerecunoscător; și în curând, nădăjduiesc eu, ai să capeți dovedirile. Dar ia spune-mi, în ce țară mă aflu?

Hammamgiul îi spuse:

– Te afli în cetatea cea sfântă a Ierusalimului!

Atunci Daul'makan simți cu amar depărtarea în care se găsea și cât era de despărțit de soră-sa Nozhatu; și nu putu a se opri să nu plângă și îi istorisi pățania sa hammamgiului, dar fără a-i dezvălui mărirea obârșiei sale; pe urmă prociti aceste stihuri:

Pe umeri duc o mult prea grea povară,
Și nu mai pot s-o duc, și mă sfârșesc.
Mă rog de cea pe care – chin și pară –
O port în piept și căreia-i slujesc,
Mă rog cu glasul stins: „Stăpână, tu,
Așteaptă-o clipă doar, nu da plecarea!"
Ci ea-mi răspunde: „Să aștept? Vai, nu!
Eu nu cunosc ce-nseamnă așteptarea."

Atunci hammamgiul îi spuse:

– Nu mai plânge, copilul meu, ci dimpotrivă, mulțumește-i lui Allah pentru mântuirea și vindecarea ta.

Și Daul'makan îl întrebă:

– Câtă depărtare ne desparte de Damasc?

Hammamgiul spuse:
– Trebuie, de-aici, şase zile de drum.
Daul'makan spuse:
– Tare aş vrea să merg acolo!
Ci hammamgiul răspunse:
– O, tinere stăpâne al meu, cum aş putea să te las să pleci singur la Damasc, pe tine, un băiat atâta de tânăr? Mult mă tem pentru tine! Dacă, dar, stăruieşti a dori călătoria aceasta, am să te însoţesc chiar eu, şi am s-o înduplec şi pe soţia mea să meargă cu noi. Şi astfel avem să trăim toţi la Damasc, în ţara Şamului, cea cu ape şi cu poame atâta de slăvite de călători.
Şi, întorcându-se către soţia sa, hammamgiul îi spuse:
– O, fiică a moşului meu, vrei să ne însoţeşti în cetatea cea desfătată a Damascului, în ţara Şamului, ori mai degrabă vrei să rămâi aici şi să aştepţi întoarcerea mea? Că trebuie numaidecât să-l însoţesc pe oaspetele nostru până acolo, întrucât, pe Allah! mi-e tare anevoie să mă despart de el aici şi să-l las, atâta de copil, să se ducă singur pe drumuri străine într-o cetate cu nişte oameni, cică, tare plecaţi spre desfrâu şi zamparalâcuri.
Atunci soţia hammamgiului strigă:
– Păi de bună seamă că am să vă însoţesc.
Şi hammamgiul fu ca vrăjit şi spuse:
– Slavă lui Allah carele ne potriveşte aşa, o, fiică a moşului meu!
Şi, pe clipă pe dată, hammamgiul se ridică şi strânse lucrurile şi bunurile din casă, şi preşuri, şi perne, şi cratiţe, şi căldări, şi piuliţe, şi tăvi, şi saltele, şi le duse la sukul de crainici de la mezat şi le vându la mezat. Şi dobândi pe toate cincizeci de drahme, pe care începu a le folosi, rostuind dintru-ntâi un măgar pentru călătorie...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a cincizeci și cincea noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că hammamgiul, rostuind un măgar, îl sui pe Daul'makan pe măgar, iar el și soția sa purceseră în urma măgarului, și plecară din cetatea cea sfântă spre Damasc, și nu se opriră din drumețit până ce nu ajunseră în cetatea aceea. Și sosiră acolo la căderea nopții și traseră să poposească la un han; iar hammamgiul zori să se ducă la suk să cumpere pentru tustrei de mâncat și de băut.

Și starea aceasta necontenind, rămaseră așa la han vreme de încă cinci zile, după care nevasta hammamgiului, vlăguită de ostenelile drumului, fu cuprinsă de niște friguri de care în puține zile muri. Și nevasta hammamgiului se săvârși întru îndurarea și mila lui Allah.

Încât Daul'makan se mâhni tare de moartea ei, că se deprinsese cu femeia aceea miloasă care îl slujea cu atâta dăruire; și își puse straie de moarte în sufletul său; și se înturnă spre bietul hammamgiu care era cufundat în durerea lui și îi spuse:

– Taică, nu te mai zbuciuma, că toți urmăm același drum și vom bate la aceeași poartă.

Iar hammamgiul se înturnă spre Daul'makan și îi spuse:

– Allah să te răsplătească pentru mila ta, o, copilul meu! Și deie el ca într-o zi să ni se schimbe necazurile în bucurii și să alunge de la noi mâhnirea! Încât la ce slujește să ne mohorâm mai mult, când totul este scris! Să ne ridicăm dară și să străbatem oleacă această cetate a Damascului, pe care nu am avut încă răgazul s-o vedem, că vreau să te știu cu pieptul ușurat și cu sufletul voios.

Și Daul'makan spuse:

– Gândul tău îmi este poruncă!

Atunci hammamgiul se ridică și, mână în mână, ieși cu Daul'makan; și porniră să străbată agale sukurile și ulițele Damascului. Și ajunseră dinaintea unei clădiri mari, unde erau pesemne grajdurile valiului Damascului, că la poartă văzură sumedenie de cai și de catâri și o mulțime de cămile îngenuncheate, pe care cămilarii încărcau saltele, perne, legături, lăzi și tot soiul de poveri; se mai afla acolo și o liotă de robi, și de slujitori tineri, și bătrâni, și toată lumea aceea striga și vorbea și era numai o zarvă și un huiet. Și Daul'makan își zise în sine: „Cine știe ai cui or fi toți acești robi, și aceste cămile, și aceste lăzi?" Apoi întrebă pe unul dintre slujitori, care îi răspunse:

– Este un peșcheș al valiului Damascului și este trimis sultanului Omar Al-Neman. Iar toate celelalte sunt haraciul de un an al cetății Damascului pentru sultanul Omar Al-Neman.

Când Daul'makan auzi vorbele acestea, ochii i se umplură de lacrimi, și prociti încetișor stihurile:

Dacă prietenii, departe,
Învinuiesc tăcerea mea
Și rătăcirile-mi deșarte, –
Să le răspund, cum voi putea?

Dacă plecarea mea ucise
Și gândul că m-avură drag
Și dorurile-n lacrimi scrise –
Ce pot eu, un sărman pribeag?

Iar dacă-ndur și chin, și jale,
Eu, care totul am pierdut,
Cum să mai aflu oare cale
Spre anii stinsului trecut?

Apoi tăcu o clipită, și alte stihuri îi cântară în minte:

El își strânse cortul și plecă departe,
Și-mi lăsă în suflet dorul care arde,

A plecat! și viața-mi curge fără țel,
Inima-mi străbate zarea după el.

Ah, dacă vreodată îl voi mai găsi,
Cât noian de vorbe dulci îi voi șopti!

După ce isprăvi aceste stihuri, Daul'makan începu să plângă. Atunci hammamgiul cel milos îi spuse:

– O, copilul meu, fii cu judecată! Cu mare cazně am ajuns să te facem a-ți dobândi sănătatea, și ai să cazi acum iar bolnav de atâtea lacrimi câte le verși! Îndură-te de te potolește, că tare mi-e teamă și mult mi-e frică să nu ți se întoarcă boala!

Ci Daul'makan nu se mai putu stăpâni și, plângând întruna de dorul suroră-sii Nozhatu și al tătâne-său, prociti aceste stihuri minunate:

Copile, petrece și râzi pe pământ,
Că, iată, pământul durează mereu.
Ci viața se duce ca fulgul în vânt.
Iubește deci viața, cu bine, cu greu,
Și adu-ți aminte, copile al meu,
Că moartea ne-adună pe rând.
Te bucură, dară, de fiece clipă!
O vezi? fericirea se duce ușor,
Grăbită e foarte bătaia de-aripă,
Nimic nu ne lasă din spornicu-i zbor.

Nimic nu ne lasă! Din viața întreagă
Nu-i dat nimănuia, aici, să culeagă
Alt bun – doar tristețe și zădărnicie.
Deci lumea și viața, copile, să-ți fie

Ca hanul în care un biet călător
Opreşte o clipă la dulce popas;
Deci fă ca pământul cu soare şi flori
Să-ţi fie un rateş la care ai mas.

După ce sfârşi de procitit stihurile, pe care hammamgiul le ascultase pierit şi încerca să le înveţe pe dinafară spunându-şi-le în mai multe rânduri, Daul'makan căzu pe gânduri o bucată de vreme. Atunci hammamgiul, care nu vroia să-l tulbure, îi spuse într-un sfârşit:

– O, tinere stăpâne al meu, te gândeşti mereu la ţara ta şi la părinţii tăi, socot!

Daul'makan spuse:

– Da, taică! Încât simt că nu mai pot să zăbovesc o clipită în ţara aceasta şi am să-mi iau bun-rămas de la tine şi să plec cu această caravană, haida-hai, haida-hai, fără a mă osteni prea tare, şi am să ajung astfel cu ea la Bagdad, cetatea mea.

Atunci hammamgiul îi spuse:

– Şi eu cu tine! Că nu pot să te las singur, şi nici să mă despărţesc de tine şi, întrucât am şi început să-ţi fiu oblăduitor, nu vreau să mă opresc din drum acuma.

Şi Daul'makan spuse:

– Allah să-ţi întoarcă credinciosia, cu milele şi cu toate soiurile de dărnicii!

Şi fu bucuros până peste poate de atare noroc.

Atunci hammamgiul îl rugă pe Daul'makan să încalece pe măgar şi îi spuse:

– Ai să stai pe măgar, de-a lungul călătoriei, atâta cât ai să vrei; iar când ai să fii ostenit de călărie, vei putea, dacă vei vrea, să descaleci şi să mergi şi pe jos oleacă.

Şi Daul'makan îi mulţumi cu căldură şi îi spuse:

– Chiar că ceea ce faci tu pentru mine niciun frate nu ar face pentru fratele său!

Pe urmă amândoi așteptară asfințitul soarelui și răcoarea nopții spre a porni la drum cu caravana și a ieși din Damasc către Bagdad. Și iac-așa cu Daul'makan și cu hammamgiul.

Cât despre tânăra Nozhatu, sora geamănă a lui Daul'makan, ea plecase de la hanul de la Ierusalim spre a încerca să găsească loc de slujnică pe la vreun om de vază, și să poată astfel să câștige ceva bani și să-și îngrijească fratele și să-i cumpere frigăruile de berbec după care jinduia. Și își acoperise capul cu bucata cea veche din mantia de păr de cămilă și pornise să bată ulițele la întâmplare, fără a ști încotro să se îndrepte; și era cu mintea și cu inima tare îngrijorate în privința fratelui ei și din pricina depărtării la care se aflau amândoi de părinții și de țara lor; și își ridică gândul spre Allah Cel Preaîndurător, și îi veniră pe buze stihurile acestea:

În jurul bietului meu suflet
De pretutindeni se adună
Vâlvoi de negură nebună.
Un crâncen foc se-aprinde-n mine,
Mă mistuie și mă topește,
Iar doru-mi negru zugrăvește
Pe chip icoana suferinții
Și a nefericirii mele
Cu toate chinurile-i grele.

A depărtării prisosință
Prin sufletu-mi își taie vad.
De-a amintirilor căință
Ca-ntr-un adânc de bezne cad.
Nesomnu-i singurul tovarăș

Mâhnirii mele, noapte, zi,
Și lacrima doar, iar și iarăși,
Mi-e dată spre a mă hrăni.

Cum să pot eu, pe mai departe,
Să-mi tăinui deznădejdea grea,
Când nu știu meșteșug-aparte
De-a te preface a uita,
Când toată inima mea arde
Ca-ntr-un necontenit pojar
În focul tristei mele soarte
Care mă-neacă-n valuri mari?

O, noapte, tu știi lunga-mi jale,
Știi chinul meu trudind spre țel!
În tihna ceasurilor tale,
Fii solul meu, trimis la el,
O, noapte, și să-i spui în șoapte
Cât sufăr și cât mă frământ,
Și că nu m-ai văzut, o, noapte,
Dormind la pieptul tău nicicând.

Și pe când tânăra Nozhatu umbla așa trala pe uliți, văzu că vine spre ea, însoțit de cinci haidamaci de-ai săi, o căpetenie de beduini[1] care se uita la ea lung și care fu cuprins deodată de un imbold aprig de-a o avea pe fata aceea tânără cu capu-acoperit cu bucata cea veche de mantie, și ai cărei nuri ieșeau și mai bine în vileag de sub cârpa ponosită și zdrențuită. Și păși îndrăzneț pe urmele ei și o așteptă să ajungă într-o uliță singuratică și tare strâmtă, și se opri dinaintea ei și îi spuse:

– O, copilă, ești slobodă sau ești roabă?

---

[1] Beduinii erau nomazi care locuiau în deșerturile Arabiei.

La vorbele beduinului, tânăra Nozhatu rămase înlemnită, apoi spuse:

– Fie-ți milă, o, trecătorule, nu-mi mai pune asemenea întrebări care îmi răscolesc chinurile și năpasta!

El îi spuse:

– O, copilo, dacă ți-am pus atare întrebare, am făcut-o pentru că am avut și eu șase fete, și am și pierdut cinci dintre ele, și nu mi-a mai rămas decât cea de a șasea, care trăiește singură și tristă în casa mea. Și tare aș vrea să găsesc pentru fetița mea o tovarășă care să-i țină de urât și s-o facă să-și petreacă vremea în chip mai voios. Și mult aș dori ca tu să fi fost slobodă, spre a-ți cere să primești să vii în casa mea și să fii ca o fată a mea de suflet și ca unul dintre ai mei, ca s-o faci pe fetița mea să uite de jalea care o ține de la moartea surorilor ei.

Când auzi asemenea vorbe, Nozhatu rămase încurcată de tot și spuse:

– O, șeicule, sunt o fată străină și am un frate bolnav cu care am venit din țara Hedjazului. Și tare aș primi să intru în casa ta spre a ține tovărășie fetei tale, dar numai cu învoiala de a fi slobodă să mă întorc, în fiecare seară, la fratele meu.

Atunci beduinul îi spuse:

– Păi de bună seamă, o, copilo, nu ai să-i ții tovărășie fetei mele decât ziua. Și, dacă vrei, chiar avem să-l mutăm pe fratele tău la mine, ca să nu fie singur deloc.

Și beduinul vorbi atâta de iscusit, încât o hotărî pe copilă să se ducă cu el. Da vicleanul nu ticluise toate astea decât ca s-o ademenească, întrucât nu avea nici țipenie de copil de niciun fel, și nici pat, și nici casă. Într-adevăr, nu peste mult, el și Nozhatu și ceilalți patru beduini ajunseră afară din cetate, într-un loc unde totul era pregătit de plecare: cămilele erau încărcate cu

poveri, iar burdufurile erau pline cu apă. Iar căpetenia de beduini încălecă pe cămila lui și dădu semnul de plecare. Și se depărtară grabnic.

Atunci biata Nozhatu pricepu că beduinul o răpise și o amăgise; și începu să se jeluiască și să plângă, și pentru ea și pentru fratele ei cel părăsit fără de niciun sprijin. Ci beduinul, fără a se tulbura de jeletele ei, merse toată noaptea până în zori, fără a se opri, și ajunse într-un sfârșit în locuri ferite, departe de orice așezare, în pustie. Atunci, întrucât Nozhatu plângea întruna, beduinul își opri ceata și descălecă de pe cămilă și o ajută și pe Nozhatu să descalece și șezu dinaintea ei mânios și îi zise:

– O, păcătoasă de târgoveață puturoasă cu inimă de iepuroaică, vrei să-ți curmi plânsul ori ți-e mai drag să dobândești niște plesne de bici de să-ți dai sufletul?

La vorbele burzuluite ale necioplitului de beduin, biata Nozhatu își simți inima cum i se răzvrătește și își dori moartea, ca să sfârșească, și strigă:

– O, căpetenie de tâlhari din pustie, plod al mișeliei, pară a iadului, cum de cutezi să-mi înșeli așa bunacredință și să-ți calci făgăduielile? O, viclean spurcat, ce vrei să faci cu mine?

La vorbele sale, beduinul, mânios, veni la ea cu biciul ridicat și răcni:

– Păcătoasă de târgoveață, văd că ți-e drag să simți biciul pe fund! Or, află că, dacă nu-ți curmi numaidecât plânsetele care mă sâcâie și vorbele cu care limba ta cea ascuțită are cutezanța să răspundă în fața mea, am să-ți înșfac limba cu degetele mele și am să ți-o retez și am să ți-o înfund chiar în veșca ceea a ta. Și-așa am să fac, mă jur pe fesul meu!

La o atare amarnică amenințare, biata copilă, care nu era dedată cu asemenea vorbe buruienoase, începu să

tremure și își înghiți lacrimile, de spaimă, și își ascunse capul sub văl, și nu se putu opri să nu suspine stihurile acestea de jale:

Ah, cine ar putea s-alerge oare
Până la casa-n care m-am născut
Să ducă vești de lacrimile-amare?

Vai, cum să mai îndur, cu glasul mut,
Durerea grea și blestemata stare
În care soarta neagră m-a pierdut?

Vai, n-am trăit atâta desfătare
Și-atât alint, în scurtul meu trecut,
Decât ca să mă-ngrop în jalea mare?

Vai, cine ar putea s-alerge oare
Până la casa-n care m-am născut
Să ducă vești de lacrimile-amare?

La stihurile acestea minunat dăltuite, beduinul, care îndrăgise din născare poezia, fu pălit de milă față de preafrumoasa copilă necăjită și veni lângă ea și îi șterse lacrimile și îi dădu să mănânce o turtă de orz și spuse:

– Altă dată să nu mai încerci să-mi răspunzi când sunt mânios, întrucât firea mea nu îndură una ca asta. Și, că mă întrebi ce vreau să fac cu tine, iacătă! Află că nu mi te mai vroi de cadână, nici măcar de roabă, ci vroi să te vând vreunui negustor bogat care să se poarte cu dulceață față de tine și să-ți facă viața dulce, cum de altminteri ți-aș fi făcut-o și eu, Și, drept aceea, am să te duc la Damasc.

Iar Nozhatu răspunse:

– Facă-se pe voia ta!

Și pe dată încălecară iarăși pe cămilă și purceseră

iarăși spre Damasc; iar Nozhatu tot îndărătul beduinului. Și întrucât o sâcâia foamea, mâncă o bucată din turta de orz dată de răpitorul ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a cincizeci și șasea noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că Nozhatu a mâncat o bucată din turta de orz dată de răpitorul ei. Și ajunseră în curând la Damasc și traseră să poposească la hanul Sultani, așezat aproape de Bab El-Malek. Și cum Nozhatu era tare mohorâtă și șofrănită de amărăciune, și cum tot plângea întruna, beduinul îi zise cu glas mânios:

– Dacă nu-ți curmi lacrimile, ai să-ți pierzi frumusețea și prețul, și n-am să mai pot să te vând decât vreunui balcâz de ovrei. Cugetă la asta, o, târgoveațo!

Pe urmă beduinul o încuie cu grijă pe Nozhatu într-o odaie de la han și zori a se duce în târgul de robi să dea ochii cu vânzătorii de robi; și le-o zugrăvi pe frumoasa copilă răpită, spunându-le:

– Am cu mine o roabă tânără pe care am adus-o de la Ierusalim; și are un frate bolnav pe care am fost nevoit să-l las acolo la niște neamuri de-ale mele, ca să-l îngrijească bine. Încât se cere ca acela dintre voi care va voi s-o cumpere să nu uite a-i spune, spre a o liniști, că fratele ei bolnav va fi îngrijit la Ierusalim chiar în casa mea, adică a lui, a cumpărătorului. Și m-aș îndura astfel s-o las mai ieftin.

Atunci unul dintre negustori se sculă și îl întrebă:

– Ce vârstă are roaba aceea?

Beduinul răspunse:

– Este o copilă tânără de tot, încă fecioară, dar bună de măritat. E plină de pricepere, de gingășie, de ascuțime de minte, de frumusețe și de desăvârșiri. Dar de când cu boala lui frate-său, supărarea a cam slăbit-o, a ugilit-o și a făcut-o să-și piardă oleacă din plinătatea trupului. Da toate astea sunt lesne a le face să se întoarcă, numai cu oleacă de îngrijire și de uitare.

Atunci negustorul îi spuse:

– Merg cu tine să-ți văd roaba, devreme ce mi-ai înșiruit toate harurile ei; da cu învoiala că, dacă n-am s-o găsesc pe placul meu, nu suntem îndatorați niciunul cu nimic; dar dacă o fi într-adevăr precum zici, am să ți-o cumpăr la prețul cu care avem să cădem la înțelegere; și nu îți voi plăti acest preț decât odată ce voi vinde și eu roaba. Întrucât se cuvine să-ți spun socoata mea: află că o iau anume pentru sultanul Omar Al-Neman, stăpânul peste Bagdad și peste Khorasan, și al cărui fiu, emirul Șarkan, este cârmuitorul Damascului, cetatea noastră. Așa că am să mă duc la emirul Șarkan, care mă știe, și am să-i arăt cumu-i treaba, și el are să-mi dea o scrisoare pentru sultanul Omar Al-Neman care, în temeiul poftei lui știute după roabele fecioare, nu are să pregete să mi-o cumpere la un preț priincios. Și atunci am să-ți plătesc prețul hotărât între noi doi.

Și beduinul răspunse:

– Primesc învoiala.

Atunci amândoi porniră către hanul Sultani, unde era încuiată Nozhatu, iar beduinul o strigă cu glas tare pe copila ascunsă după perete, spunându-i: „Hei, Nahia! hei, Nahia!" întrucât beduinul socotise că un asemenea nume era bun de dat roabei lui. Ci la numele cel nou pentru ea, biata copilă începu să plângă și nu răspunse. Atunci beduinul îi spuse negustorului de robi:

– Vino, că iacăt-o colea înăuntru. Îți îngăduiesc să te duci la ea și s-o cercetezi bine, da fără s-o înfricoșezi, și vorbește-i cu blândețe precum am obiceiul să fac și eu.

Și negustorul trecu pragul și se duse la copilă și-i spuse:

– Pacea fie cu tine, o, copilă!

Și Nozhat răspunse cu un glas dulce ca zahărul și în rostirea cea mai aleasă pe limba arăbească:

– Și asupra-ți fie pacea și milele lui Allah!

La atare mlădiere, negustorul fu până peste măsură de mulțumit; și se uită cu luare-aminte la roaba cea tânără, care avea chipu-acoperit de zdreanța pănuroasă și își zise în sineși: „Ya Allah! ce gingașă e și ce vorbire curată are!" Iar ea de asemeni se uită la negustor și gândi: „Bătrânul are un chip tare dulce și o înfățișare preacinstită și îndatoritoare. Deie Allah să ajung roabă la el, ca să scap de bădăranul de beduin cel cu năravuri crunte și cu înfățișare siloasă! Încât se cuvine să răspund cu isteciune și să-mi dau în vileag purtările mele alese și felul de a vorbi cu gingășie, că bătrânul nu a venit aici decât ca să mă audă cum vorbesc." Și cum negustorul tocmai o întreba, zicându-i: „Cum o duci, o, copilo?", ea se uită cu sfiiciune în pământ și, cu dulceață, răspunse:

– O, preacinstite taică, mă întrebi de starea mea, iar starea mea nu i-ai dori-o nici celui mai rău dușman al tău. Ci fiecare om își poartă ursita legată la gât, spune Prorocul Mahomed – asupra-i fie rugăciunea și pacea lui Allah!

Când auzi asemenea vorbe, negustorul rămase uluit până peste marginile uluirii, și mințile lui își luară zborul de bucurie, și își zise: „Hotărât! acuma sunt încredințat, măcar că încă nu i-am văzut chipul, care trebuie să fie răpitor, că am să scot tot ce vreau de la sultanul Omar Al-Neman!" Pe urmă se întoarse înspre beduin și nu se putu opri a-i spune:

– Roaba este minunată! Cât ceri pe ea?

La vorbele acestea, beduinul, mânios, strigă:

– Cum de cutezi să spui că e minunată, când este făptura cea mai ticăloasă? Or nu știi că acuma are să-și închipuie că e chiar minunată și că n-am să mai pot să am nicio putere asupra ei? Pleacă! Nu mai vreau s-o vând!

Atunci negustorul pricepu că beduinul este o vită desăvârșită și că nicio judecată nu ar putea să aibă vreo urmare asupra lui. Așa că îl luă altminteri și încercă să-i întoarcă potrivnicia și spuse:

– O, șeicule de beduini, eu tot o iau, măcar de o fi făptura cea mai ticăloasă, și o cumpăr, în pofida cusururilor ei.

Atunci beduinul, oleacă mai domolit, zise:

– Fie! da tu cât socoți să-mi dai, ia să vedem!

Negustorul spuse:

– Zicala spune: „Tatăl dă numele fiului său!“ Încât cere tu ceea ce socoți de cuviință.

Ci beduinul nu vru să audă de nimic și zise:

– Ba tu să spui cât dai.

Și negustorul chibzui: „Beduinul e o vită încăpățânată și deplină. Cât aș putea să-i dau, mai cu seamă acuma când fata mi-a câștigat inima cu dulceața graiului și cu limbuția ei? Și socot că, pe deasupra, mai trebuie să știe și a scrie, și a citi. Neîndoielnic! Acesta-i chiar un har dintre cele mai rare ale lui Allah asupra-i! Și zău că beduinul habar nu are s-o cântărească la prețul ei! Pe urmă se întoarse către beduin și îi spuse:

– Îți dau două sute de dinari de aur, afară de misitia și agarlâcurile de vânzare ce se cuvin vistieriei și pe care le iau asupra-mi să le plătesc.

Dar beduinul, mânios, strigă:

– A, negutătorule, ușchea! Nu vând! Că nu ți-aș lăsa pentru două sute de dinari nici baremi bucata cea veche

de sac cu care își acoperă capul! S-a isprăvit! n-o vând, și vreau s-o țin eu și s-o duc în pustie ca s-o pun să-mi pască acolo cămilele și să-mi macine semințele!

Pe urmă țipă la fată:

– Vino-ncoace, puturoaso! Plecăm!

Și cum negustorul nu se clintea, beduinul se întoarse către el și-i țipă:

– Pe fesul meu! nu mai vând nimic! Întoarce-ți spatele și du-te, că de unde nu, ai să auzi de la mine niște lucruri ce nu au să-ți fie pe plac!

Atunci negustorul gândi în sinea lui: „Nu mai încape îndoială, beduinul acesta care se jură pe fesul lui este nebun peste fire! Da oi ști eu cumva să-i dau de hac, că fata prețuiește cât o hasna întreagă de nestemate; și de-aș avea bani la mine, i-aș da pe dată vitei de beduin, ca să isprăvesc." Pe urmă îi spuse liniștit beduinului, ținându-l împăciuitor de mantie:

– O, șeicule de beduini, nu te zădărî, mă rog ție! Văd că nu ai deprinderea vânzărilor și a cumpărărilor. Se cere multă răbdare și iscusință în asemenea treburi. Fii liniștit, că eu am să-ți dau, să mă crezi, tot ce vei vrea. Da mai trebuie, înainte de toate, precum se face în asemenea soiuri de negustorii, să văd chipul și înfățișarea roabei!

Și beduinul zise:

– Bine, fie! Uită-te la ea cât vrei și, dacă vrei, dezbrac-o și în pielea goală, și pipăi-o și încearc-o peste tot și cât ți-o plăcea.

Și negustorul își ridică mâinile către cer și strigă:

– Ferească-mă Allah s-o las goală ca pe roabe! nu vreau să-i văd decât chipul.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cincizeci și șaptea noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că negustorul a spus:

– Nu vreau să-ți văd decât chipul.

Și se duse la Nozhatu, cerându-și întruna iertăciune pentru sfruntare, și șezu jos lângă ea plin de tulburare, și o întrebă cu dulceață:

– O, stăpână a mea, care îți este numele?

Ea îi spuse suspinând:

– Mă întrebi de numele pe care îl port acum, sau de numele meu din vremea trecută?

El îi spuse, uluit:

– Așadar ai un nume nou și un nume vechi?

Ea răspunse:

– Da, o, șeicule! Numele meu cel vechi a fost Bucuria-Vremilor, iar numele cel nou este Jalea-Vremilor[1]!

La vorbele acestea, spuse cu glasul cel mai trist, bătrânul negustor își simți ochii cum se umezesc de lacrimi. Iar tânăra Nozhatu așijderea nu-și putu ține lacrimile și prociti jalnic stihurile acestea:

Te port mereu în suflet, o, călător grăbit!
Spre care țări străine cărarea-ți se-abătu?
Pe la ce fel de neamuri departe-ai poposit?
În tihna cărei case trăiești acuma tu?

Din ce izvor bei oare, hoinarule, acum?
Eu, cea care te plânge și te așteaptă, eu
Cu florile-amintirii hrănesc al vieții scrum
Și beau fântâni de lacrimi din ochii-mi triști mereu.

[1] *Bucuria-Vremilor*: Nuzhat-az-Zaman; *Jalea-Vremilor*: Gussat-az-Zaman.

În gândurile mele nimic nu e mai crud
Decât al despărțirii mult-îndelung amar.
Pe lângă el, oricare alt chin e-un vis cernut,
Și l-aș purta cu zâmbet, voioasă ca de-un har.

Ci beduinul găsi că taifasul ținea prea îndelung și veni la Nozhatu, cu biciul ridicat, și îi zise:

– Ce ai atâta de pălăvrăgit? Saltă-ți vălul de pe ochi și gata!

Atunci Nozhatu se uită la negustor și îi spuse cu glas deznădăjduit:

– O, preacinstite șeic, fie-ți milă! scapă-mă din mâinile tâlharului acesta fără de lege, care nu știe de Allah! Altminteri, chiar în noaptea aceasta, am să mă omor, neabătut!

Atunci negustorul se întoarse către beduin și îi spuse:

– O, șeicule de beduini, chiar că fata asta-i pentru tine o belea. Vinde-mi-o așadar la prețul care îl vrei!

Ci beduinul țipă:

– Îți mai spun o dată că tu trebuie să spui cât dai, sau am s-o iau pe dată și am s-o duc în pustie s-o pun la păscut cămilele și la strâns balegă de vite!

Atunci negustorul îi spuse:

– Bine, hai! ca să isprăvim, îți dau, auzi-mă bine, prețul de cincizeci de mii de dinari de aur.

Dar vita cea căpățânoasă răspunse:

– A, păi nu! Allah să ne fie martor! nu facem târgul!

Atunci negustorul spuse:

– Șaizeci de mii de dinari!

Și beduinul spuse:

– Allah să ne fie martor! atâta nu acoperă nici măcar banii pe care i-am cheltuit ca s-o hrănesc și să-i cumpăr turte de orz! că, să știi bine, negustorule, am cheltuit cu ea, numai pe turtele de orz, nouăzeci de mii de dinari de aur!

Atunci negustorul, năucit de nebunia bădăranului, îi spuse:

– Păi, o, beduinule, și tu și părinții tăi și toți cei din seminția ta, în viața voastră toată, hotărât că n-ați mâncat orz nici baremi de o sută de dinari! Da, într-un sfârșit, am să-ți fac cea din urmă îmbiere și am să-ți spun vorba de încheiere; iar de nu primești, mă duc de aici drept la emirul Șarkan, valiul Damascului, și-i dau de știre despre chinurile pe care le îndură această copilă roabă, pe care de bună seamă că ai furat-o, tâlharule și jafnicule!

La vorbele negustorului, beduinul spuse:

– Îți las roaba la prețul acesta, că trebuie să mă duc la suk să cumpăr niște sare.

Atunci negustorul nu putu a se opri să nu râdă; și îi luă, pe beduin și pe copila roabă, și îi duse la el acasă, și îi plăti peșin beduinului prețul tocmit, după ce puse să fie cântărit cu grijă dinar cu dinar, către zaraful obștesc. Atunci beduinul ieși și încălecă iarăși cămila lui și luă calea Ierusalimului, zicându-și: „Dacă fata mi-a adus o sută de mii de dinari, fratele ei are să-mi aducă pe puțin tot atâta. Așa că am să mă duc să-l caut." Și, când ajunse la Ierusalim, chiar că se apucă să-l caute pe Daul'makan pe la toate hanurile; da întrucât acela și plecase cu hammamgiul, beduinul cel hulpav nu-l mai găsi. Și iac-așa cu beduinul. Da cât despre tânăra Nozhatu...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cincizeci și opta noapte

Spuse:

Da cât despre tânăra Nozhatu, iacătă! Negustorul cel de treabă, după ce o aduse la casa lui, îi dădu niște

haine tare bogate şi mult gingaşe, tot ce avea el mai frumos; pe urmă se duse cu ea la sukul de argintari şi de giuvaiergii şi o pofti să-şi aleagă, pe pofta ei, giuvaierurile şi podoabele care îi plăceau, şi le puse pe toate într-o năframă de mătase şi le cără acasă şi i le dărui. Pe urmă îi spuse:

– Acuma, tot ce doresc de la tine, în schimb, este să nu uiţi a-i spune emirului Şarkan, când am să te duc la saraiul lui, preţul întocmai la care te-am cumpărat, ca nici el să nu uite a-l pomeni, la rându-i, în scrisoarea ce are s-o trimită şi pe care am să i-o cer pentru sultanul Omar Al-Neman la Bagdad. Şi, pe deasupra, aş vrea ca emirul Şarkan să-mi dea un senet de slobodă trecere şi o dezlegare cu care, pentru mărfurile pe care de aici înainte le voi lua cu mine, să nu plătesc niciun agarlâc şi nicio vamă la intrarea lor în Bagdad.

La vorbele acestea, Nozhatu scoase un suspin şi ochii i se umeziră de lacrimi. Atunci negustorul îi spuse:

– O, copila mea, pentru ce, ori de câte ori rostesc numele de Bagdad, te văd că suspini aşa, cu lacrimi în ochi? Vei fi având acolo pe vreunul care ţi-e drag, ori vreo rudă, ori vreun negustor? Spune, nu-ţi fie teamă de nimic! Că eu îi ştiu pe toţi negustorii din Bagdad şi pe ceilalţi.

Atunci Nozhatu spuse:

– Pe Allah! Nu ştiu pe nimeni acolo, decât chiar pe sultanul Omar Al-Neman, stăpânul Bagdadului!

Când negustorul de la Damasc auzi lucrul acesta nemaipomenit, nu putu a se opri să nu ofteze un oftat mare de bucurie şi de mulţumire, şi îşi zise în sinea lui: „Iacătă că mi-am ajuns ţinta!" Pe urmă o întrebă pe copilă:

– I-ai mai fi fost dusă vreodată de vreun negustor de roabe, mai înainte?

Ea răspunse:

– Nu; da numai că am fost crescută în chiar saraiul lui, dimpreună cu fiică-sa. Şi tare mă îndrăgea; şi orice

i-aş fi cerut, era pentru el lucru sfânt. Aşa că, dacă vrei să capeţi de la el vreun hatâr cumva, nu vei avea decât să mi-l spui şi să-mi aduci o pană, călimărurile şi o foaie de hârtie, şi îţi voi scrie o scrisoare pe care s-o pui în chiar mâinile sultanului Omar Al-Neman şi căruia să-i spui: „O, sultane, roaba ta preasupusă Nozhatu a îndurat năpastele soartei şi ale vremurilor, şi chinurile nopţilor şi ale zilelor; şi a fost vândută şi iarăşi vândută, şi a schimbat stăpâni şi case; şi la ceasul de acum se află în casa celui ce şade în scaunul tău de domnie de la Damasc. Şi, apoi, îţi trimite plecăciunea şi urarea ei de pace!"

La vorbele acestea uluitoare şi pline de har, negustorul fu până peste măsură de bucuros şi de minunat, şi preţuirea lui pentru Nozhatu crescu până peste poate în inima sa; şi, plin de cinstire, o întrebă:

– Fără de îndoială, o, copilă minunată, tu trebuie să fi fost răpită din saraiul tău, şi înşelată, şi vândută. Şi fără de îndoială că trebuie să fii pricepută la scriituri şi la cititul *Coranului*.

Şi Nozhatu spuse:

– Într-adevăr, o, preacinstitule şeic! Cunosc *Coranul* şi poveţele înţelepciunii; şi, apoi, ştiinţele doctoriceşti; cartea de călăuzire întru taine; tâlcuirile la scrierile lui Hipocrate şi ale lui Galen cel Înţelept[1], pe care şi eu le-am adăugit; am citit cărţile de filozofie şi de logică; cunosc puterile buruienilor de leac şi lămuririle lui Ibn-Bitar[2]; am dezbătut cu cărturarii *Kanunul* lui

[1] *Galen* – (131 - 200), medic grec care a trăit la Roma; Hipocrat din Kos (460-375 î.H.), medic grec, „părintele medicinii", care a scris printre altele şi o suită de *Aforisme* rămase celebre.

[2] *Ibn al-Bitar*, botanist arab-spaniol, care a trăit prin sec. XII-XIII, autor al unui *Tratat despre leacuri*.

Ibn-Sina[1]; am găsit dezlegarea la multe ghicitori și taine; am cercetat toate desfășurările geometrice; am cercetat arhitectura; am învățat îndelung anatomia și cărțile șafiite[2], precum și sintaxa, gramatica și datinile graiului; și am petrecut multă vreme printre cărturari și printre ulemale[3] de toate soiurile; eu însămi am scris multe cărți de rostire frumoasă, de retorică, de aritmetică, de judecăți logice; și cunosc științele despre duh și despre cele dumnezeiești; și mi-am întipărit în minte tot ceea ce am învățat. Și-acuma dă-mi calamul și foaia de hârtie ca să scriu scrisoarea, dacă vrei! și toată scrisoarea am să ți-o scriu în stihuri bine întocmite, pentru ca, pe tot drumul de la Damasc până la Bagdad, să poți gusta desfătul de a o citi și de a o răsciti, și ca să nu mai ai trebuință a căra cu tine cărți de drumeție; întrucât ea are să-ți fie o dulceață la singurătate și un prieten de taină la popasuri!

Atunci bietul negustor, uluit de-a binelea, strigă:

– Ya Allah! ya Allah! fericită casa care îți va sluji de adăpost! Și cu atât mai fericit acela care va sălășlui cu tine!

Și îi aduse cu supușenie călimărurile și sculele. Și Nozhatu luă calamul, îl înmuie în călimărul cu cerneală, îl încercă mai întâi pe unghie, apoi scrise stihurile acestea:

Aceste stihuri au fost scrise de mâna celei ce, prin gânduri,
E soră cu frământul mării plângând sub baterea de vânturi;

---

[1] *Abu Ali ibn-Sina* – Avicenna – (930-1037), filozof și medic tadjic persan, autor a peste 300 de lucrări, printre care și *Canonul medicinii.*

[2] *Șafiiți* – adepți ai uneia dintre cele patru școli de interpretare „ortodoxe" musulmane, al cărei fondator a fost Muhammed ibn Idris-aș-Șafii (m. 820).

[3] *Ulema* – teolog savant în interpretarea legilor islamice.

Căreia pleoapele-i sunt arse de lung nesomnu-i în durere,
Iar frumusețea-i e uscată de așteptări și de veghere;
Și care-n multa-i suferință își face zi din neagra noapte,
Și-n aspru pat se chinuiește gemându-și dorurile-n șoapte.
Mâhnirea ei aci-i – strunită în stihuri jalnice și grele,
Pe care le-au țesut, cu gândul la tine, degetele mele.
De toată bucuria vieții în sufletul meu nicio strună
N-a mai sunat de când mă smulse departe soarta mea-n furtună.
Iar tinerețea mea-i pustie de zâmbete și de cântare,
Și nu mai știu, în viața-mi tristă, ce e o zi de sărbătoare,
Căci, fără tine, despărțirea deprinse ochii mei cu veghea,
Și somnul mi-l răpi, și numai cu bocete-mi umplu urechea.
Mi-am spus durerile la vânturi, dar vânturile niciodată
Nu le-au dus celui pentru care le-am tot șoptit, nemângâiată.
Și nici nu mai cutez să stărui, nădejdea-mi toată fum și scrum e.
Să iscălesc vreau doar această jelanie cu tristu-mi nume:
Cea ruptă de părinți și țară, cea pururea fără alean,
Ajunsă roabă-n lumi străine, sărmana Nozhatu'zaman.

După ce Nozhatu isprăvi de scris, presără cu nisip foaia, o împături cu grijă și i-o înmână negustorului, care o luă cu cinstire, și-o duse la buze, pe urmă la frunte, o înveli într-o pânză de mătase și strigă:

– Slavă Aceluia carele te-a plămădit, o, făptură de minunare!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cincizeci și noua noapte

Spuse:

– Slavă Aceluia carele te-a plămădit, o, făptură de minunare!

Și nu mai știa ce să facă spre a da cinstirile cuvenite oaspetei sale; și o podidi cu toate dovezile de supușenie și de preaslăvire; și gândi că pesemne s-ar cădea a începe cu a o îmbia să facă o scaldă, de care pesemne că va fi având mare nevoie. Și, într-adevăr, copila se învoi cu grăbire; și el o însoți până la hammam, mergând înaintea ei și ducându-i, într-o legătură de catifea, hainele curate cu care urma să se îmbrace după scaldă. Și chemă să vină băieșița cea mai bună de la hammam și i-o dădu în seamă pe copilă, și îi spuse:

– Îndată ce scalda se va sfârși, să vii să mă chemi!

Și pe când Nozhatu, ajutată de băieșiță, își făcea scalda, bătrânul negustor se duse la suk să cumpere tot soiul de poame și de sorbeturi, și veni să le aștearnă pe podina unde Nozhatu urma să se îmbrace.

Atunci băieșița, odată scalda isprăvită, o însoți pe Nozhatu, sprijinind-o, până la podină, și o înveli cu cearceafuri și cu ștergare înmiresmate; și începură amândouă să mănânce poame și să bea sorbeturi; și, când sfârșiră, dădură ce mai rămăsese paznicei hammamului.

Și, în clipita aceea, sosi și negustorul cel cumsecade. Și le aduse un sipet din lemn de sandal. Puse sipetul pe podină și îl deschise, rostind numele lui Allah, și purcese, ajutat de băieșiță, a osteni la îmbrăcatul domniței Nozhatu, spre a o călăuzi apoi până la emirul Șarkan. Și îmbrăcatul începu.

Negustorul îi dădu domniței Nozhatu mai întâi o cămașă subțire de mătase albă și, spre a și-o pune peste păr, o basma de zarafir care numai ea prețuia o mie de dinari. Îi puse apoi o rochie croită după tipicul turcesc, toată bătută cu zarafir, și, în picioare, niște iminei de piele roșie înmiresmată cu musc; și imineii aceia cârmâzii erau împodobiți cu buburuze de aur și cu flori învârstate cu mărgăritare și cu nestemate. Îi petrecu apoi prin urechi niște cercei de mărgăritare alese, care prețuiau fiecare câte o mie de dinari de aur; și îi petrecu pe după gât un gherdan de aur meșterit, și îi încercui sânii cu o țesătură de nestemate; pe urmă, deasupra mijlocului, îi încinse boiul cu o cingătoare bătută cu zece șiruri de boabe de chihlimbar și de cornuri de lună de aur; și în fiecare boabă de chihlimbar era învârstată câte o piatră de rubin, iar în fiecare corn de lună erau câte nouă mărgăritare și câte zece diamanturi. Și iac-așa fu îmbrăcată Nozhatu; și purta pe ea, astfel, mai bine de o sută de mii de dinari, în giuvaieruri și odoare.

Atunci negustorul o rugă să-l urmeze și ieși cu ea de la hammam și merse înaintea ei, cu înfățișarea mândră și făloasă, dând la o parte trecătorii din cale. Și toți trecătorii erau năuciți de frumusețea fetei și uluiți la vederea ei și se minunau:

– Ya Allah! Mașallah! Slavă lui, întru făpturile sale! O, fericit insul care o are în stăpânire!

Și negustorul mergea așa înainte, iar ea în urma lui, până ce ajunseră la saraiul emirului Șarkan, cârmuitorul Damascului.

Și, după ce intră la beizadea Șarkan, negustorul sărută pământul dintre mâinile lui și spuse:

– Iacătă că îți aduc un dar fără de asemuire, cea mai frumoasă și cea mai minunată lucrare a vremurilor de-acum, un lucru care îngemănează în el toate darurile și toate harurile, toate chemările și toate desfătările!

Atunci crai Șarkan îi spuse:

– Grăbește de mi-l arată.

Și negustorul ieși și se întoarse aducând-o pe Nozhatu de mână, și o ținu în picioare dreaptă dinaintea emirului. Ci beizadea Șarkan nici gând să cunoască în acea minune pe soră-sa Nozhatu, pe care o lăsase copilă pruncă la Bagdad și pe care de altminteri nici n-o văzuse nicicând, dată fiind ciuda pe care o simțise la nașterea ei și la cea a fratelui ei Daul'makan. Și fu până peste poate de vrăjit dinaintea acelui boiu și a celor nuri minunați, și mai cu seamă după ce negustorul adăugă:

– Iacătă lucrarea cea fără de asemuire și fără de pereche din veacul ei. Și, pe lângă frumusețea care îi este un dar din fire, mai are și toate harurile și e dăscălită în toate tainele credinței, ale pravilei și ale socotitului. Și e gata să răspundă la toate întrebările celor mai mari învățați din Damasc și din împărăție!

Încât emirul Șarkan nu mai șovăi o clipită și îi spuse negustorului:

– Spune-i vistiernicului să-ți plătească prețul, și lasă-mi-o, și du-te în pace!

Atunci negustorul îi spuse:

– O, doamne scump, copila aceasta, în socoata mea, era menită dintru-ntâi sultanului Omar Al-Neman tătânele tău; și nu venisem decât ca să mă rog ție a-mi da o carte de înfățișare la el; dar, întrucât fata îți place, să rămână aici! Și dorința ta se află asupra capului și în ochii mei! Iar în schimb nu te-aș mai ruga decât să-mi dai slobozenie de trecere de acum înainte pentru toate mărfurile mele, și dezlegarea de a nu mai plăti niciodată vreo vamă de niciun soi.

Atunci Șarkan îi spuse:

– Ți le dăruiesc. Da, pe deasupra, spune-mi cât te-a costat fata, pentru ca la rându-mi să poruncesc să ți se întoarcă prețul.

Și negustorul spuse:

– M-a costat o sută de mii de dinari de aur; și are pe ea lucruri de alți o sută de mii de dinari de aur.

Iar Șarkan porunci să fie chemat vistiernicul și spuse:

– Plătește numaidecât acestui preacinstit șeic două sute mii de dinari de aur, și încă alți o sută douăzeci de mii. Și, pe deasupra, dă-i mantia de fală cea mai frumoasă din dulapurile mele. Și să se știe că de astăzi înainte se află sub ocrotirea domniei mele și că niciun bir nu trebuie să i se mai ceară vreodată.

Apoi craiul Șarkan porunci să vina cei patru cadii de frunte ai Damascului și le spuse...

Ci în clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șaizecea noapte

Spuse:

– Îmi sunteți martori că din ceasul acesta o dezrobesc și o slobozesc pe această tânără roabă, pe care am cumpărat-o acum, și mi-o fac soție.

Atunci cei patru cadii zoriră să scrie senetul de slobozenie; și scriseră apoi senetul de căsătorie și îl pecetluiră cu pecetea lor. Iar emirul Șarkan nu pregetă, în mărinimia lui, să împartă o grămadă mare de aur la toți cei de față, spre a-și cinsti bucuria, și aruncă pumni întregi de galbeni care se împrăștiară și fură strânși de pe jos de către slujitori și robi.

Atunci emirul Șarkan îi lăsă pe toți cei de față să plece și nu îi mai opri în sală decât pe cei patru cadii de frunte și pe negustor. Și se întoarse către cadii și le spuse:

– Acuma vreau să ascultați vorbele pe care această copilă are să ni le spună, pentru ca să ne dea o dovadă de grăire aleasă și de învățăciune, și pentru ca voi să cântăriți spusele acestui bătrân negustor.

Și cadiii răspunseră:

– Ascultăm și ne supunem!

Atunci emirul Șarkan porunci să se tragă o perdea mare prin mijlocul sălii, și o așeză pe copilă îndărătul perdelei, ca să nu fie stânjenită și ca să poată să se tolănească în voie și să vorbească fără a fi văzută de către străini.

Și, de îndată ce perdeaua fu întinsă, femeile de slujbă veniră s-o înconjoare pe stăpâna lor cea nouă, și o ajutară să se simtă mai în voie și să se ușureze de o parte din hainele de pe ea; și o fericeau și se minunau de desăvârșirile ei și, în bucuria lor, îi sărutau picioarele și mâinile. Și, la rându-le, soțiile emirilor și ale vizirilor nu zăboviră a afla vestea și zoriră să vină la Nozhatu spre a-i așterne la picioare temenelile lor și să audă vorbele pe care avea să le rostească dinaintea emirului Șarkan și a cadiilor cei mari ai Damascului. Și, până a se duce la ea, nu uitară a-și cere învoire de la soții lor.

Când le văzu intrând pe soțiile vizirilor și ale emirilor, Nozhatu se ridică spre a le primi, și le sărută cu prietenie, și le pofti să șadă lângă ea îndărătul perdelei; și le zâmbea cu gingășie și le spunea vorbe de bun venit, spre a răspunde la urările și la închinăciunile lor; și fu atâta de dulce că toate se minunară de manierele, de frumusețea, de gingășia și de deșteptăciunea ei, și își ziseră între ele:

– Ni s-a spus că e o roabă slobozită; da chiar că nu poate să fie decât domniță de baștină și fiică de domn!

Și îi spuseră:

– O, stăpână a noastră, ne-ai luminat cetatea cu venirea ta și ne-ai umplut de slavă țara și domnia. Și domnia aceasta este domnia ta, și saraiul acesta este saraiul tău, și noi toate suntem roabele tale!

Iar ea le mulțumi mult pentru vorbele lor, și în chipul cel mai dulce și cel mai ispitit.

Ci, în clipita aceea, Şarkan o strigă de dincolo de perdea şi îi spuse:

– O, copilă scumpă, giuvaier al vremurilor noastre, suntem aici toţi, gata să te ascultăm cum ne spui câteva pilde desfătătoare, tu cea despre care se zice că eşti dăscălită în toate ştiinţele şi până şi în tainele cele atâta de anevoioase ale sintaxei limbii noastre.

Atunci tânăra Nozhatu, cu glas dulce ca zahărul, răspunse de după perdea:

– Dorinţa ta îmi este poruncă, şi se află pe capul şi în ochii mei! Încât, spre a-ţi împlini dorinţa, îţi voi spune, o, stăpâne al meu, câteva dintre învăţămintele minunate despre cele trei porţi ale vieţii.

Şi Nozhatu, de după perdea, spuse:

ÎNVĂŢĂMINTELE DESPRE CELE TREI PORŢI

Îţi voi vorbi dintru început, o, mărite doamne, despre *poarta cea dintâi: meşteşugul de a te călăuzi în viaţă.*

Află, dar, că viaţa are un ţel, iar ţelul vieţii este desăvârşirea evlaviei.

Or, evlavia cea mai de seamă este dragostea faţă de credinţă. Ci nimeni nu răzbate la evlavie decât printr-o viaţă fierbinte şi dăruielnică. Iar viaţa dăruielnică poate să fie trăită şi împlinită pe oricare dintre cele patru mari căi ale omenirii: ocârmuirea, negoţul, plugăria şi meşteşugurile.

În ceea ce priveşte *ocârmuirea*: este de trebuinţă ca aceia (cei rari), care sunt chemaţi să ocârmuiască lumea, să fie înzestraţi cu multă cunoaştere la treburile politiceşti, cu o isteciune deplină şi cu o agerime de minte desăvârşită. Şi, cu niciun chip, nu se cade să se lase mânaţi de toanele lor, ci de o aleasă râvnă, al cărei capăt este Allah Preaînaltul. Şi dacă ei îşi vor întemeia puterea pe această râvnă, dreptatea va domni între oameni, iar dezbinarea va conteni pe faţa pământului.

Însă, cel mai adesea, ei nu urmează decât pornirile lor și alunecă în rătăciri fără de leac. Ci un ocârmuitor nu este de folos decât atât cât poate să fie drept și nepărtinitor și să-i împiedice pe cei puternici să-i obijduiască pe cei slabi și pe cei mărunți; de nu, el este fără de folos.

De altminteri, marele Ardeșir[1], cel de al treilea domn al perșilor, unul dintre coborâtorii din Sassan, a spus vorba aceasta: „Ocârmuirea și credința sunt două surori gemene: credința este o comoară, iar ocârmuirea este paznicul ei".

Iar Prorocul nostru Mahomed (asupra-i fie pacea și rugăciunea!) a spus: „Două lucruri diriguiesc lumea: dacă ele sunt cinstite și neprihănite, lumea merge pe calea cea dreaptă; dacă ele sunt strâmbe și rele, lumea cade în stricăciune; acele două lucruri sunt Ocârmuirea și Știința!"

Iar înțeleptul a spus: „Domnitorul trebuie să fie străjerul credinței, a tot ceea ce este sfânt, și al drepturilor supușilor săi. Dar, înainte de toate, el trebuie să vegheze a păstra cumpăna dreaptă între cei ce țin pana și cei ce țin paloșul; întrucât acela care nu cinstește pe omul ce ține pana va cădea și se va pomeni vătămat."

Iar împăratul Ardeșir, care a fost un cuceritor mare, și-a împărțit împărăția în patru olaturi: și a pus să i se facă patru peceți pe patru inele pe care și le-a pus la degete; și fiecare pecete era menită unuia dintre cele patru olaturi. Pecetea cea dintâi era inelul olatului dinspre mare. Și tot așa, la fel, și cu celelalte trei. Și purcesese astfel spre a ocroti buna învoire în toate părțile împărăției sale.

---

[1] Ardeșir este numele pe care l-au purtat trei regi din dinastia Sassanizilor, care a domnit în Persia de la 226 până la 661, anul în care statul Sassanid a fost cucerit de arabii califului Omar. „Ardeșir, cel de al treilea rege", cum se spune aici, nu a fost în niciun caz „marele Ardeșir", adică întemeietorul dinastiei Sassanide, cel care a domnit între 226-241, și care a luat titlul de „regele regilor".

Iar tipicul lui a fost urmat până la vremurile islamice[1]. Iar marele Kesra[2], domnul perșilor, i-a scris într-o zi fiului său, căruia îi încredințase o oaste dintre oștile lui: „O, fiul meu...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, își curmă povestitul.

Dar când fu cea de a șaizeci și una noapte

Spuse:

Kesra cel mare, domnul perșilor, i-a scris într-o zi fiului său, căruia îi încredințase o oaste dintre oștile sale: „O, fiul meu, ferește-te de milă, că ea îți va șubrezi puterea; dar nici să nu te porți cu prea multă asprime, întrucât ea va face să dospească răzvrătirea printre oștenii tăi!"

Asemenea ni s-au păstrat acestea: un arab a venit la califul Abu-Giafar-Abdallah Al-Mansur[3] și i-a spus: „Ține-ți câinele flămând, de vrei să te urmeze." Și califul s-a supărat pe arab. Și arabul i-a zis: „Ci ia și seama ca nu cumva vreun trecător să-i întindă vreo pâine, întrucât atunci câinele te va părăsi spre a se lua după trecător!"

---

[1] La M. A. Salie, textul aici este ceva mai explicit: „Și să știi, o, Măria Ta, că Ardeșir, cel numit și Djamir-Ședid (cărbune aprins), al treilea dintre împărații persani, a cucerit toate olaturile și le-a orânduit în patru părți și și-a făcut apoi patru inele – câte un inel pentru fiecare parte din împărăția lui. Și primul inel era inelul mării, al străjilor și al apărării, și a scris pe el „Puterea"; cel al doilea inel era inelul birurilor și al strângerii banilor, și a scris pe el „Înflorirea"; al treilea inel era inelul capanelor cu merinde, și a scris pe el „Belșugul"; iar cel de al patrulea inel era inelul jalbelor, și pe el a scris „Dreptatea". Și aceste rânduieli s-au statorit și au dăinuit până la venirea Islamului.

[2] *Marele Kesra* – adică Chosroes I Anușirvan (531-579), rege persan din dinastia Sassanizilor (Kesra este arabizarea acestui nume).

[3] *Al-Mansur*, cel de al doilea calif din dinastia Abbas, care a cârmuit între 754-755, și care era de o zgârcenie rară.

Atunci Al-Mansur înțelese și luă aminte; și se despărți de arab, după ce îi dărui un peșcheș.

Se povestește tot așa că Abd El-Malek ben-Meruan[1], califul, i-a scris astfel fratelui său Abd El-Aziz ben-Meruan, pe care îl trimisese în fruntea oastei sale în Egipt: „Poți să te lipsești de sfetnicii și de logofeții tăi, întrucât nu au a te învăța decât lucruri pe care le știi; da să nu-l uiți niciodată pe vrăjmașul tău: că numai el poate să te facă a cunoaște tăria oștenilor tăi!"

Se zice că minunatul calif Omar ibn-Al-Chattab[2] nu lua niciodată pe cineva în slujbă fără a-i pune aceste patru tocmeli: niciodată să nu încalece pe o vită de povară, niciodată să nu-și ia pentru sine prada de la dușman, niciodată să nu se îmbrace cu haine făloase și niciodată să nu vină cu întârziere la ceasul de rugăciune. – Și iacătă spusele pe care îi plăcea să le rässpună: „Nu este nicio bogăție care să prețuiască atâta cât înțelepciunea, nici piatră de încercare mai bună decât ascuțimea minții, nici faimă mai mare decât învățătura și știința[3].

---

[1] *Abd El-Malek*, al cincilea calif omeiad (688-705).

[2] *Omar ibn al-Chattab*, cel de al doilea calif „legitim" (a domnit între 634-644), sub conducerea căruia arabii au zdrobit statul persan sassanid și au cucerit Egiptul. De la el a rămas o zicală foarte gustată în lumea arabă: „Când nu știi cum să procedezi, cere sfatul soției și procedează exact invers". Învinuirea ce i se aduce că, la porunca lui, ar fi fost arsă celebra bibliotecă de la Alexandria, este neîntemeiată: când arabii au cucerit Egiptul, biblioteca fusese expurgată de către ocupanții de până aci ai Egiptului, fanaticii preoți bizantini, care distruseseră tot ceea ce nu era conform cu bigotismul lor.

[3] La M. A. Salie, fraza de aici este mult dezvoltată: „S-a spus: nu este bogăție mai mare decât înțelepciunea; nu este înțelepciune mai mare decât prevederea și chibzuința; nu este folos pe potriva ajutorului de la Cel de sus; nu este negustorie pe potrivă cu faptele cele bune; nu este câștig pe potrivă cu darul de la Allah; nu este cucernicie mai presus decât împlinirea cuvântului pravilei; nu este știință pe potrivă cu cugetarea; nu este vitejie mai mare decât înfăptuirea celor arătate de dreapta-credință; nu este credință mai mare decât cumpătarea; nu este deșteptăciune mai mare decât smerenia; și nu este fală mai mare decât știința. Păstrează capul cu ceea ce se află în el, și trupul cu ceea ce încape în el, și adu-ți aminte de moarte și de necazuri."

Tot Omar (aibă-l Allah întru milele sale!) este cel care a spus: „Femeile sunt de trei soiuri: musulmana cea bună, care nu se îngrijește decât de soțul ei și nu are ochi decât pentru el; musulmana care nu caută în căsnicie decât să aibă copii; și stricata care slujește de salbă la gâtul tuturora. Și bărbații tot așa sunt de trei soiuri: bărbatul înțelept, care cugetă și purcede cu chibzuință; bărbatul și mai înțelept, care cugetă, dar care cere și părerea oamenilor luminați, și astfel nu purcede decât cu deplină chibzuință; și smintitul, care nu are nicio judecată și nu cere niciodată sfatul celor înțelepți."[1]

Iar dumnezeiescul Ali ben-abu-Taleb[2] (aibă-l Allah întru milele sale!) a spus: „Fiți cu fereală față de vicleniile femeilor; și niciodată să nu le cereți sfatul; dar nici să nu le năpăstuiți, dacă nu vroiți să le vedeți că-și sporesc șireteniile și înșelătoriile. Întrucât acela care nu cunoaște cumpătarea, merge înspre nebunie. Și, în toate lucrurile, se cade să vă slujiți de dreptate, mai cu seamă față de robii voștri."

Și cum Nozhatu urma a amănunți mai departe aceste cugetări, îi auzi, de după perdea, pe cadii cum se minunau:

---

[1] La M. A. Salie se adaugă: „Dreptatea este de trebuință în toate lucrurile, până și robii au trebuință de dreptate; doar se dau ca pildă și tâlharii de drum mare, cei care pururea îi necăjesc pe oameni: dacă ei între ei nu ar fi drepți și nu ar respecta legile lor de împărțire, de bună seamă că încârdășelile lor s-ar spulbera. Vorbind pe scurt, stăpâna virtuților este mărinimia și bunătatea; și ce frumoase sunt spusele poetului:

Prin daruri și blândețe un trib e stăpânit
De-un tânăr, și nu-ți pară prea greu să-i fii leit.

Iar altul a spus:

Tăria stă-n blândețe, mândria în iertare,
Temeiul în dreptatea față de fiecare.
Cel ce cu bani vrea fala să-și cumpere, să fie
Naintea tuturora mereu în dărnicie.

[2] *Ali ben-Abu-Taleb*, cel de al patrulea calif „legitim" (656-661), era ginerele profetului Mahomed.

– Maşallah! niciodată nu am auzit vorbe atâta de frumoase precum cele spuse de această copilă plină de har; da tare am vroi acuma să auzim câte ceva şi despre celelalte două Porţi!

Atunci Nozhatu, cu o trecere ales de dibace, spuse:

Într-o altă zi, am să vorbesc despre osârdia pe celelalte trei căi ale omului; întrucât este ceasul să vă vorbesc şi despre cea de *a doua poartă.*

Această a Doua Poartă este cea a *purtărilor alese* şi a *şlefuirii minţii.*

Poarta aceasta, o, emire al vremilor, este cea mai lungă dintre toate, întrucât ea este Poarta Desăvârşirilor. Nu pot s-o străbată în toată întinderea ei decât numai aceia care au asupra capului lor o binecuvântare din naştere.

Am să vă deştern numai câteva parimii alese.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Dar când fu cea de a şaizeci şi doua noapte

Spuse:

Am să vă procitesc numai câteva parimii alese.

Într-o zi, unul dintre musaipii califului Moavia[1] veni să-i dea de veste că mucalitul cel şchiop, Aba-Bahr ben-Kais[2], este la uşă şi aşteaptă să fie primit de calif. Atunci califul spuse:

– Pofteşte-l degrabă să intre.

---

[1] Au fost doi califi cu numele acesta – aici este vorba de Moavia ibn-Abu-Sufian, primul calif din dinastia Omeiazilor, şi a domnit între 661-680.

[2] *Al-Ahiaf ibn Kais* a fost căpetenia puternicei seminţii Banu-Temim pe vremea califatului lui Moavia. Porecla de Aba-Bahr înseamnă „tatăl mării".

Și Aba-Bahr cel șchiop intră, iar califul Moavia îi zise:

– O, Aba-Bahr, vino mai aproape, ca să mă desfătez mai bine de vorbele tale.

Pe urmă îi spuse:

– O, Aba-Bahr, ce părere ai tu despre mine?

Șchiopul răspunse:

– Eu? Păi, meseria mea, o, emire al drept-credincioșilor, este de a rade capetele, de a potrivi mustățile, de a curăța și de a dichisi unghiile, de a despăra subsuorile, de a rade vântrele, de a lustrui dinții și, la nevoie, de a lua sânge din gingii; da niciodată nu fac nimic din toate astea în ziua de vineri, întrucât ar fi o păcătuire.

Atunci califul Moavia îi zise:

– Și care-i părerea ta despre tine?

Iar Aba-Bahr șchiopul spuse:

– Pun un picior dinaintea celuilalt și, încetișor, îl fac sa înainteze, urmărindu-l cu ochiul.

Califul întrebă atunci:

– Și ce părere ai despre mai-marii tăi?

El răspunse:

– Când intru, le dau bineţe fără a face vreo temenea, și aștept să-mi întoarcă bineţea.

Atunci califul îl întrebă:

– Și care îți este părerea despre soția ta?

Ci Aba-Bahr strigă:

– Cruță-mă de răspunsul acesta, o, emire al drept-credincioșilor!

Și califul zise:

– Ba te juruiesc să-mi răspunzi, o, Aba-Bahr!

El spuse:

– Soția mea, ca toate muierile, a fost zămislită din coasta cea mai de pe urmă, care-i o coastă de soi rău și scălâmbă de tot.

Califul spuse:
– Și cum faci când vrei să te bucuri de ea?
El răspunse:
– Îi vorbesc dulce, ca s-o bine-veselesc; pe urmă o potopesc cu pupături cam mai peste tot, și pătimaș, ca s-o înfierbânt bine; și, când ajunge precum mă înțelegi, o, emire al drept-credincioșilor, o răstorn și gata. Și-atunci, după ce smicurul de nacră s-a învrâstat bine în temeliile ei, strig: „O, Doamne, fă ca sămânța aceasta să fie învăluită de binecuvântări, și nu o ciopli într-un tipar păcătos; ci închipuiește-o pe tiparul frumuseții!" La urmă, mă scol și dau fuga să-mi fac spălările cele de datină; iau apa în mâinile amândouă și o aduc să curgă pe trupul meu; și, într-un sfârșit, dau slavă lui Allah pentru milele lui!
Atunci califul strigă:
– Chiar că ai răspuns desfătător. Încât vreau să te aud că îmi ceri ceva.
Și Aba-Bahr șchiopul zise:
– Numai că dreptatea să fie deopotrivă pentru toți!
Și plecă. Iar califul Moavia spuse:
– Dacă în toată țara Irakului nu ar fi decât înțeleptul acesta, ar fi îndeajuns!
Tot așa, sub domnia califului Omar ibn-Al-Khattab, vistiernic era bătrânul Moaikab...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a șaizeci și treia noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că tânăra Nozhatu spuse:
Sub domnia califului Omar ibn-Al-Khattab, vistiernic era bătrânul Moaikab. Or, fiul cel mic al lui Omar

veni într-o zi la Moaikab, însoțit de doica lui. Și Moaikab îi dărui copilului o drahmă de argint. Ci, la puțină vreme după aceea, califul porunci să fie chemat vistiernicul și îi zise:

– O, sfeterisitorule! ce-ai făcut?

Și Moaikab, care era un om nepătat, strigă:

– Da ce-am făcut oare, o, emire al drept-credincioșilor?

Și Omar îi spuse:

– O, Moaikab, drahma de argint pe care i-ai dat-o fiului meu este un furt săvârșit de la tot norodul musulman!

Și Moaikab și-a dat seama că săvârșise o greșeală, și toată viața lui nu a mai contenit să se minuneze:

– Unde se mai află pe pământ un om atâta de minunat ca Omar?[1]

Asemenea se povestește că Omar, califul, ieșise odată să se preumble noaptea, însoțit de preacinstitul Aslam Abu-Zeid. Și văzu în depărtare un foc care ardea, și se duse într-acolo, socotind să fie de folos, și văzu o biată femeie care hrănea un foc de lemne sub o cratiță; și avea alături de ea doi copilași prăpădiți care gemeau jalnic. Și Omar zise:

– Pacea fie asupra-ți, o, femeie! Ce faci tu aici, singură, în noapte și frig?

Ea răspunse:

– Doamne, încălzesc olecuță de apă ca să le-o dau s-o bea copiilor mei, care mor de foame și de frig; da într-o zi Allah are să-i ceară socoteală califului Omar pentru

---

[1] La M. A. Salie, pilda este redată altfel: „Când Osman a ajuns calif, a venit la el cu birul Ziiad. Iar când birul a fost pus în fața lui Osman, a venit fiul lui și a luat un dirhem. Și Ziiad a început să plângă; iar Osman l-a întrebat: «Pentru ce plângi?» Și Ziiad a spus: «Când tot așa i-am adus și lui Omar birul și când fiul lui a luat un dirhem, Omar l-a certat și i l-a luat îndărăt; ci fiul tău a luat dirhemul și nu văd pe nimeni care să-l pună la loc.» Și Osman a răspuns: «Da unde mai întâlnești tu om asemenea lui Omar?»“

sărăcia la care am fost aduşi! Şi califul, care era îmbrăcat în haine străvestite, fu mişcat peste poate, şi îi zise:

– Păi tu socoţi, o, femeie, că Omar ştie de sărăcia ta şi nu ţi-o alină?

Ea răspunse:

– Atunci de ce mai este Omar calif, dacă nu ştie nimic de sărăcia norodului său şi a fiecărui supus de-al său?

Atunci califul tăcu şi îi spuse lui Aslam Abu-Zeid:

– Iute, hai!

Şi zori iute-iute până ce ajunse la capanul casei sale; şi intră în hambar şi scoase un sac cu făină dintre sacii cu făină, precum şi un chiup plin cu untură, şi îi spuse lui Abu-Zeid:

– Ajută-mă să le aburc în spinare, o, Abu-Zeid!

Da Abu-Zeid sări a se împotrivi şi zise:

– Lasă-mă să le car eu în spinare, o, emire al dreptcredincioşilor!

El răspunse domol:

– Da tot tu, Abu Zeid, ai să cari şi povara păcatelor mele la ziua Învierii de Apoi?

Şi îl sili pe Abu-Zeid să-i pună în spinare sacul cu făină şi olul cu untură. Şi califul zori spornic, încărcat aşa, până ce ajunse la femeia săracă; şi luă făină şi luă untură şi le puse în cratiţa de pe foc şi, cu chiar mâinile sale, găti hrana aceea, şi se aplecă el însuşi asupra focului ca să sufle în el; şi, cum avea o barbă mare, fumul lemnelor îşi tăia cale prin despicăturile bărbii. Şi când demâncarea fu gata, Omar le-o întinse femeii şi copilaşilor, care mâncară până se saturară, pe măsură ce Omar le-o răcorea suflând în ea. Atunci Omar le lăsă sacul cu făină şi chiupul cu seu, şi plecă spunându-i lui Abu-Zeid:

– O, Abu-Zeid, acuma, că am văzut focul acesta, lumina lui m-a luminat!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șaizeci și patra noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că tânăra Nozhatu a urmat astfel:

Și tot califul Omar, întâlnind într-o zi un rob, care mâna la păscut turma stăpânului său, îl opri ca să cumpere de la el o capră. Da păstorul îi spuse:

– Nu sunt caprele mele.

Atunci califul îi spuse păstorului:

– Rob minunat, am să te cumpăr chiar pe tine și am să te slobozesc!

Și îl cumpără pe păstor de la stăpânul lui și îl dezrobi. Întrucât Omar își spusese în sine: „Nu întâlnești în fiece zi un om cinstit!"

Într-o altă zi, Hafsa[1], fiica lui Omar, veni să-l caute și îi spuse:

– O, emire al drept-credincioșilor, am aflat că în poghiazul pe care tocmai l-ai făcut ai dobândit mulți bani. Încât, pe temeiul rudeniei noastre, vin să-ți cer și eu câțiva.

Și Omar îi spuse:

– O, Hafsa, Allah m-a stătorit ca paznic al bunurilor musulmanilor; și toți banii aceștia sunt bunul obștesc al musulmanilor. Nu am să mă ating de ei pentru cheful tău și pentru nemotenia mea cu tine: și în felul acesta nu voi păgubi obștea norodului meu!

---

[1] *Hafsa* a fost fiica lui Omar și una dintre soțiile lui Mahomed.

Aici Nozhatu, de după perdea, auzi strigătele de minunare ale ascultătorilor ei nevăzuți, mulțumiți până peste poate. Și încetă o clipită a vorbi; pe urmă spuse:

Acum am să vorbesc despre *Cea de a treia poartă*, care este *Poarta Virtuților*.

Și o voi face prin câteva pilde scoase din viața tovarășilor Prorocului (pacea și rugăciunea fie asupra-i!) și a oamenilor cei drepți dintre musulmani.

Ni se povestește că Hassan Al-Bassri a spus: „Nu e nimeni căruia, înainte de a-și da sufletul, să nu-i pară rău de trei lucruri din lumea aceasta: că nu s-a bucurat din plin de ceea ce a strâns în timpul vieții; că nu a putut să atingă ceea ce a nădăjduit cu statornicie; și că nu și-a putut împlini niciun dor îndelung râvnit."

Și careva îl întrebă într-o zi pe Safian[1]:

– Un om bogat poate să fie și virtuos?

Iar Safian răspunse:

– Poate să fie, și anume atunci când se dovedește răbdător în năprăsniciile soartei, și atunci când îi mulțumește omului față de care a fost darnic spunându-i: „O, frate al meu, îți sunt îndatorat că am săvârșit dinaintea lui Allah o faptă înmiresmată!"

Iar atunci când Abdallah ben-Ședad văzu că i se apropie moartea, porunci să vină fiul său Mohammad lângă el și îi spuse:

– Iacătă, o, Mohammad, povețele mele din urmă: poartă-te cu smerenie față de Allah, și în singurătatea ta, și în lume; fii pururea neviclenit în spusele tale; și proslăvește-l totdeauna pe Allah pentru milele lui și mulțumește-i, întrucât mulțumita cheamă alte binefaceri.

---

[1] *Safian*, teolog și ascet, a trăit în secolul al VIII-lea.

Şi să ştii bine, fiul meu, că fericirea nu stă în bogăţiile adunate, ci în smerenie; întrucât Allah îţi va dărui toate![1]

Asemenea ni se povesteşte că atunci când preacucernicul Omar ben-Abd El Aziz[2] ajunse cel de al optulea calif omeiad, îi strânse pe toţi cei din neamul omeiazilor, care erau tare bogaţi, şi îi sili să-i dea toate avuţiile şi toate bunurile lor, şi porunci ca acestea să fie vărsate pe dată în vistieria obştească. Ei toţi atunci se duseră la Fatima, fiica lui Meruan, mătuşa califului, faţă de care Omar avea multă cinstire, şi o rugară să-i scape de bucluc. Şi Fatima se duse la calif, într-o noapte, şi şezu jos tăcută pe chilim. Şi califul îi zise:

– O, mătuşă, grăieşte!

Ci Fatima răspunse:

– O, emire al drept-credincioşilor, tu eşti stăpânul, şi nu aş putea să ridic glasul eu întâi. Şi-apoi nimica nu îţi este ascuns, nici măcar pricina venirii mele aici.

Atunci Omar ben-Abd El-Aziz spuse:

– Allah Preaînaltul l-a trimis pe prorocul său Mahomed (asupra-i fie pacea şi ruga!) ca să fie un balsam pentru toată făptura şi o mângâiere pentru toţi cei ce vor veni după noi. Atunci Mahomed (asupra-i fie pacea şi ruga!) strânse şi luă tot ceea ce socoti trebuitor, şi le

---

[1] La M. A. Salie, sfârşitul spuselor lui ben-Şedad este redat altfel: „...recunoştinţa preveşteşte creşterea bunăstării, iar frica de Dumnezeu este cea mai bună agoniseală, precum a spus cineva:

Nu-mi pare fericirea că stă-n averea multă,
Ferice-i numai omul ce de Allah ascultă.
Frica de-Allah e bunul cel mai nepieritor –
Celor ce-l tem, Prea-naltul le dă-napoi cu spor.

[2] *Omar ben Abd El-Aziz* – Omar al II-lea, calif din dinastia Omeiazilor, a domnit între 717-720; era de o cucernicie deosebită.

lăsă oamenilor un râu la care să-şi astâmpere setea până la sfârşitul veacurilor[1]. Iar eu, califul, am fost însărcinat cu datoria de a nu lăsa cumva râul să se abată ori să se piardă în pustie!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a șaizeci și cincea noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că tânăra Nozhatu, de după perdea, în vreme ce beizadea Şarkan, cei patru cadii şi negustorul o ascultau, urmă astfel:

...Iar eu, califul, am fost însărcinat cu datoria de a nu lăsa cumva râul să se abată ori să se piardă în pustie!

Atunci mătuşa sa Fatima îi spuse:

– O, emire al drept-credincioşilor, am priceput tâlcul vorbelor tale, iar vorbele mele sunt de prisos.

Şi se duse la Bani-Omeiazii care o aşteptau şi le spuse:

– O, urmaşi ai lui Omeia, nici habar nu aveţi cât de mare vă este norocul de a-l avea de calif pe Omar ibn-Abd El-Aziz!

---

[1] La M. A. Salie, răspunsul lui Omar ben-abd El-Aziz cuprinde o caracterizare succintă a califilor care l-au precedat, și dă un temei mai adânc „pildei": „Pe urmă, după Mahomed, a ajuns calif Abu-Bekr cel Drept, care a lăsat râul așa cum a fost și s-a purtat după vrerea lui Allah. După el a domnit Omar, care a fost zelosul zeloșilor, cum nu mai poate să fie altul. Dar când a ajuns calif Osman, el i-a luat râului un braț; și apoi a venit Muavia și i-a luat și mai multe brațe; și tot așa și Iazid, și fiii lui Marvan: Abd-ali-Melik, ali-Valid și Suleiman, iar râul cel mare a secat. Și iacătă că puterea a ajuns în mâinile mele, iar eu vreau să fac râul așa cum a fost el înainte. Și Fatima a spus: «Eu am vrut numai să stau de vorbă cu tine și să ne lămurim, dar dacă așa sunt cuvintele tale, nu mai am să-ți spun nimic.» Și s-a întors la omeiazi și le-a spus: «Culegeți ceea ce ați semănat prin înrudirea voastră cu Omar.»"

Și tot neprihănitul calif Omar ibn-Abd El-Aziz este cel care, simțind apropierea morții, i-a adunat împrejuru-i pe toți copiii săi și le-a spus:

– Mireasma sărăciei este plăcută Domnului.

Atunci unul dintre cei de față, Mosslim ibn-Abd El-Malek, îi zise:

– O, emire al drept-credincioșilor, cum poți să-ți lași copiii în sărăcie, când tu ești părintele lor și păstorul norodului, și când ai putea să-i înavuțești luând din vistierie? Oare nu ar fi mai bine așa, decât să lași toate acele bogății urmașului tău la domnie?

Atunci califul, întins pe patul de moarte, fu cuprins de mare supărare și de mare uimire, și spuse:

– O, Mosslim, cum aș putea să le dau asemenea pildă de stricăciune, în clipele mele de pe urmă, când toată viața le-am cerut să urmeze calea cea dreaptă? O, Mosslim, am fost de față, în viața mea, la îngropăciunea unuia dintre înaintașii mei, unul dintre fiii lui Meruan, și ochii mei au văzut niște lucruri și le-au priceput. Și atunci m-am jurat strașnic că nu am să fac niciodată cum a făcut el în viața lui, dacă am să ajung vreodată să fiu calif!

Și chiar acest Mosslim ben-Abd El-Malek ne istorisește următoarele: „Într-o zi, spune el, tocmai adormisem, la întoarcerea de la înmormântarea unui șeic, un schivnic, când avusei un vis în care mi se arătă acel preacinstit șeic, îmbrăcat cu totul în haine mai albe ca iasomia; și se preumbla printr-un loc de desfătări scăldat de ape curgătoare și răcorit de o adiere beată de popasurile ei prin portocalii înfloriți. Și îmi zise: «O, Mosslim, ce n-ar face cineva în viață pentru un asemenea sfârșit?»“

Și s-a perindat până la mine că, sub domnia lui Omar ibn-Abd El-Aziz, un om a cărui îndeletnicire era de a mulge oile, ducându-se la un păstor prieten de-al lui, văzu în mijlocul turmei doi lupi pe care îi crezu a

fi câini, şi fu speriat rău de înfăţişarea lor sălbatică, şi îi zise păstorului:

– Ce faci cu câinii ăştia cumpliţi?

Şi păstorul îi spuse:

– O, lăptarule, aceia nu sunt câini, ci lupi îmblânziţi. Şi nu fac niciun rău turmei, întrucât eu sunt capul care diriguieşte. Iar când capu-i sănătos, şi trupu-i sănătos.

Şi, într-o zi, califul Omar ibn-Abd El-Aziz, din vârful unui amvon întocmit din noroi uscat, ţinu norodului adunat o predică ce se mărginea numai la trei poveţe. Şi încheie cu vorbele acestea:

– Abd El-Malek a murit, şi au murit şi înaintaşii, şi urmaşii lui. Şi eu, Omar, ca ei toţi, am să mor şi eu.

Atunci Mosslim îi zise:

– O, emire al drept-credincioşilor, amvonul acesta nu este vrednic de un calif, şi nu are nici baremi un lanţ drept parmalâc. Îngăduie-ne măcar să întindem un lanţ drept parmalâc!

Şi califul îi spuse cu glas domol:

– O, Mosslim, oare ai vrea ca Omar, la Ziua Judecăţii, să poarte la gât o bucată din lanţul acela?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a şaizeci şi şasea noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că tânăra Nozhatu a spus apoi:

Tot califul acela a spus într-o zi: „Nu jinduiesc ca Allah să mă izbăvească de moarte, întrucât moartea este cea de pe urmă binefacere pentru un drept-credincios!“

Iar Khaled ben-Safuan s-a dus într-o zi la califul Heşam, care şedea în cort înconjurat de calemgiii şi de slujitorii săi; şi când ajunse dinaintea lui îi spuse:

– Allah să te încunune cu milele sale, o, emire al drept-credincioşilor, şi să nu picure în huzurul tău niciun strop de amărăciune. Şi iacătă că am a-ţi spune nişte poveţe, nicidecum noi, dar împodobite cu preţul tâlcurilor bătrâneşti!

Şi califul Heşam îi zise:

– Spune ce ai de spus, o, Ibn-Safuan!

El spuse:

– A fost, o, emire al drept-credincioşilor, un sultan printre sultanii de dinainte-ţi, şi într-un an dintre anii petrecuţi pe pământ, sultanul acela le spuse celor ce şedeau jos împrejurul său: „O, voi toţi, se află printre voi vreunul care să fi văzut vreun sultan de-o seamă cu mine ca îmbelşugare, sau darnic pe potriva dărniciei mele?“ Or, printre cei de faţă se afla şi un ins svetuit întru hagialâc şi dăruit cu adevărata înţelepciune, care spuse: „O, doamne, ne-ai pus o întrebare de o însemnătate deosebită, la care aş cuteza să-ţi cer îngăduinţa a răspunde.“ El spuse: „Poţi s-o faci!“ Omul spuse: „Slava în care te afli şi îmbelşugarea ta sunt oare trainice, ori sunt trecătoare ca toate cele?“ El răspunse: „Trecătoare“. Omul spuse: „Atunci cum de poţi să pui o întrebare atâta de grea pentru un lucru atâta de trecător şi de care vei fi chemat să dai seama într-o zi?“ Sultanul răspunse: „Adevăr grăieşti, o, preacinstite! Ce mi se cade acuma să fac?“ Omul spuse: „Să te smereşti“. Atunci sultanul îşi puse jos cununa şi îmbrăcă straie de hagiu şi plecă la Cetatea cea Sfântă. „Da, tu, o, calife al lui Allah, urmă Ibn-Safuan, ce cugeţi să faci?“ Şi califul Heşam fu mişcat până peste marginile tulburării şi plânse peste poate, într-atâta de îndelung încât îşi umezi barba toată. Şi se duse în saraiul său să se încuie acolo ca să cugete.

În clipita aceea, de după perdea, cadiii și negustorul se minunară:

– Ya Allah! ce minunată-i!

Atunci Nozhatu se opri și spuse:

– Poarta aceasta a Virtuții cuprinde o sumedenie atâta de mare de pilde, încă și mai desăvârșite, încât îmi este peste putință să vi le povestesc dintr-odată, o, stăpânii mei! Ci Allah ne va mai îngădui încă zile lungi, și voi putea atunci să vă lămuresc pe deplin!

Pe urmă Nozhatu tăcu.

În clipita aceea a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, își amână povestitul pe mâine.

Dar când fu cea de a șaizeci și șaptea noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că Nozhatu, cu vorbele acelea, tăcu.

Atunci cei patru cadii se minunară:

– O, emire al vremilor, chiar că această copilă este minunea veacului de-acum și a tuturor veacurilor. Cât despre noi, niciodată nu am văzut pe cineva care să-i fie pe potrivă, nici n-am auzit din spuse să se fi aflat pe potrivă în vreun răstimp dintre răstimpuri!

Și, grăind astfel, se ridicară în tăcere și sărutară pământul dintre mâinile emirului Șarkan, și plecară pe calea lor.

Atunci Șarkan își chemă slujitorii și le spuse:

– Se cade să zoriți a face cele de trebuință pentru nuntă și să gătiți tot felul de bucate și de bunătățuri pentru ospăț.

Și slujitorii zoriră a-i urma poruncile și gătiră numaidecât tot ce li se ceruse. Iar Șarkan le opri la nuntă pe soțiile emirilor și ale vizirilor care veniseră să asculte pildele tinerei Nozhatu, și le pofti să intre în alaiul miresei.

Încât, de cum veni *asr*-ul, ospățul începu și mesele fură așternute și se aduseră toate cele în stare să mulțumească poftele și să bucure ochii. Și toți musafirii mâncară și băură până la saț. Atunci Șarkan ceru să vină cântărețele cele mai vestite din Damasc și toate almeele din sarai. Și nunta făcu să răsune sala de ospăț, și voioșia umplu toate piepturile. Și tot saraiul, când se lăsă noaptea, fu luminat, de la foișor până la porțile dinspre afară, precum și toate cărările, și pe dreapta și pe stânga, ale grădinii. Iar emirii și vizirii veniră, de îndată ce Șarkan ieși din hammam, să-și aștearnă închinăciunile între mâinile lui, precum și urările lor de belșug.

Și pe când Șarkan ședea pe podina anume înălțată pentru proaspeții căsătoriți, iată că deodată intrară femeile din sarai, domol, pe două rânduri, cu proaspăta mireasă Nozhatu sprijinită de cele două nănașe ale sale. Și, după datinile îmbrăcatului, o duseră pe Nozhatu în odaia de nuntă și o dezbrăcară și vrură să purceadă la gătirea trupului; da văzură că gătitul trupului chiar că era de prisos pentru acea oglindă neprihănită și pentru pielea aceea tămâioasă. Atunci nănașele îi dădură tinerei Nozhatu povețele pe care le dau fetelor nănașele în noaptea nunții, și îi urară tot soiul de desfătări, și, după ce o îmbrăcară numai cu o cămășuță subțirică, o lăsară singură, în pat.

Atunci Șarkan își făcu intrarea în odaia de nuntă. Și era departe de a prepune că acea copilă minunătoare ar fi sora lui, Nozhatu; iar ea la fel, habar nu avea că emirul Damascului ar fi fratele ei, Șarkan.

Încât în noaptea aceea, Șarkan o luă în stăpânire pe tânăra Nozhatu; iar desfătările lor, ale amândurora, fură până peste măsură; și treaba fu făcută atâta de bine, încât Nozhatu pe loc rămase însărcinată. Și nu pregetă să-i spună și lui Șarkan.

Atunci Șarkan fu bucuros până peste poate și, când veni dimineața, porunci doctorilor să scrie ziua aceea fericită a sarcinii; și se sui să șadă în scaunul de domnie, spre a primi firitiselile emirilor, ale vizirilor și ale mai-marilor săi din împărăție.

La sfârșit, Șarkan chemă să vină calemgiul și îi porunci să scrie, precum îi grăia, tatălui său, sultanului Omar Al-Neman, că se însurase cu o fată cumpărată de la un negustor și înzestrată cu frumusețe, cu înțelepciune și cu toate desăvârșirile științei și ale învățăturii; că o slobozise, ca să și-o facă soție legiuită; că, din cea dintâi noapte, rămăsese grea cu el, și că el avea de gând s-o trimită în curând la Bagdad să-l vadă pe sultanul Omar Al-Neman, părintele lui, pe soră-sa Nozhatu și pe frate-său Daul'makan. Pe urmă, după ce scrisoarea fu scrisă, Șarkan o pecetlui și o înmână unui olăcar sprinten, care porni numaidecât spre Bagdad și, peste douăzeci de zile, aduse răspunsul sultanului Omar Al-Neman. Și răspunsul acela era întocmit astfel...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șaizeci și opta noapte

Spuse:

Și răspunsul acela iacătă-l:

„După pomenirea numelui lui Allah[1]*:*

Această carte este din partea deznădăjduitului, a sărmanului, a năpăditului de durere și de jale, a celui care

[1] Conform datinei, orice document musulman, fie scrisoare particulară, fie act oficial, începe cu formula: „În numele lui Allah, Milostivul și Îndurătorul".

și-a pierdut comoara sufletului și copiii, a nenorocitului de sultan Omar Al-Neman, către preaiubitul său fiu Șarkan.

O, copilul meu, află de nenorocirile mele, și să știi că, după plecarea ta la Damasc, mi se părea casa că atâta de greu îmi apasă sufletul, încât, nemaiputând de mâhnire, am plecat la vânătoare ca să sorb răsuflare curată și să încerc a-mi risipi oleacă aleanul.

Și am stat astfel la vânătoare vreme de o lună, după care m-am întors la saraiul meu și am aflat că fratele tău Daul'makan și sora ta Nozhatu plecaseră la Hedjaz, cu hagiii ce se duceau la Mecca cea Sfântă. Și se prilejuiseră astfel de lipsa mea ca să fugă; întrucât nu vrusesem să-i îngăduiesc lui Daul'makan, din pricina vârstei lui crude, să purceadă în hagialâc anul acesta; da îi făgăduisem să plec cu el anul ce vine. Și el nu a vrut să mai rabde, și a fugit, cu sora lui, după ce au luat de-abia cu ce să-și acopere cheltuielile de drum. Și nu mai am despre ei nicio știre. Întrucât hagiii s-au întors fără frații tăi, și niciunul nu a putut să-mi spună ce s-a făcut cu ei. Și iacătă că acuma m-am îmbrăcat pentru ei în haine de jale, și mă înec în lacrimile și durerea mea.

Și să nu zăbovești, o, fiul meu, să-mi dai știri despre tine. Și îți trimit urarea mea de pace asupra ta și a tuturor celor ce sunt cu tine!"[1]

Or, la câteva luni de la primirea scrisorii, Șarkan se hotărî să istorisească nenorocirea părintelui său soției sale, pe care nu vroise s-o tulbure până atunci, dată fiind sarcina ei. Dar acuma, după ce născuse o fetiță, Șarkan intră la ea și începu dintru-ntâi s-o sărute pe fetiță. Iar soția lui îi spuse:

---

[1] La M. A. Salie, sultanul Omar Al-Neman își încheie scrisoarea cu stihuri:

Icoana voastră-o port mereu în minte
Și mă închin aducerii-aminte.
De mai trăiesc – nădejdea doar mă ține
Și amintirea care-i vie-n mine.

– Fetița tocmai are șapte zile împlinite; ți se cade, așadar, după datină, astăzi, că este cea de a șaptea zi, să-i dai un nume!

Atunci Șarkan luă fetița în brațe și, cum o privea, văzu la gâtul ei, atârnată cu un lanț de aur, una dintre cele trei geme vrăjite ale Abrizei, domnița cea nefericită de la Chezareea.

La vederea ei, Șarkan fu cuprins de o tulburare atâta de mare încât strigă:

– De unde ai tu gemma aceasta, o, roabo?

Atunci Nozhatu, la vorba de roabă, se simți sugrumată de mânie și strigă:

– Sunt stăpâna ta și stăpâna tuturor celor ce locuiesc în saraiul acesta! Cum de cutezi să-mi zici roabă, când eu sunt sultana ta? A, taina mea nu se poate păstra mai mult! Da, eu sunt sultana ta, sunt fiica sultanului! Eu sunt Nozhatu'zaman, fiica sultanului Omar Al-Neman!

Când auzi vorbele acestea, Șarkan...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șaizeci și noua noapte

Spuse:

Când auzi vorbele acestea, Șarkan fu cuprins de un tremur în tot trupul și își lăsă capu-n jos, zdrobit și plin de uluire; pe urmă îngălbeni tot mai tare și se prăbuși fără de simțire. Iar când își veni în fire, încă nu izbutea să creadă faptul, și o întrebă pe Nozhatu:

– O, stăpână a mea, ești tu chiar fata sultanului Omar Al-Neman?

Ea răspunse:

– Sunt fata lui.

Atunci el îi spuse:

– Gemma cea scumpă îmi și este un semn de adeverire; da mai dă-mi și alte dovezi.

Și Nozhatu îi istorisi lui Șarkan toată povestea ei. Da-i fără de folos s-o mai spunem încă o dată.

Atunci Șarkan se încredință de-a binelea și își zise în sineși: „Ce am făcut, și cum de am putut să mă însor cu chiar sora mea? Încât, dat fiind că nu se află alt mijloc de a mântui totul, nu-mi rămâne decât să-i găsesc un alt soț; și așa că am s-o dau soție vreunuia dintre cămărașii mei și, în împrejurarea că lucrul ar ajunge să se dea în vileag, am să mijlocesc să se împrăștie vorba că ne-am despărțit înainte de a mă fi culcat cu ea." Pe urmă Șarkan se întoarse către soră-sa și îi spuse:

– O, Nozhatu, află la rându-ți că ești sora mea, întrucât eu sunt fiul lui Omar Al-Neman, sunt emirul Șarkan, despre care fără de îndoială că tu nu ai auzit vorbindu-se la saraiul tatălui nostru!

Când auzi vorbele lui, Nozhatu scoase un țipăt mare și se prăbuși fără de simțire. Pe urmă, când își veni în sine, începu să se plesnească peste obraji și să se jeluiască și să plângă; și spuse:

– Iacătă că am căzut într-o vină amarnică! Ce e de făcut acuma? Și ce să răspund tatălui meu și mamei mele când au să mă întrebe: „De unde ai fetița?"

Șarkan îi răspunse:

– Am în gând că chipul cel mai bun de a rândui totul este de a te da de soție cămărașului meu cel mare; întrucât astfel vei putea s-o crești lesne pe fetița noastră în casa lui, ca și cum ar fi chiar fata lui, și nimeni n-ar avea cum să dibăcească povestea. Așa că să fii încredințată, o, Nozhatu, că acesta-i mijlocul cel mai bun de a scăpa din necaz. Pun pe dată să fie chemat cămărașul nostru cel mare, până a nu ni se da în vileag taina.

Pe urmă Şarkan începu s-o aline pe soră-sa şi s-o sărute duios pe cap. Atunci ea îi spuse:

– E bine aşa, o, Şarkane! Da spune-mi ce nume alegi acuma pentru fiica noastră, că nu mai e vreme?

Şi Şarkan spuse:

– Am să-i zic Puterea-Ursitei![1]

Şi Şarkan zori a porunci să fie chemat cămăraşul cel mare, i-o dădu pe Nozhatu de soţie, şi le trimise la el şi pe ea şi pe pruncă, copleşindu-l şi cu tot felul de daruri. Şi cămăraşul cel mare o luă pe Nozhatu şi pe fiica ei în casa lui, şi nu pregetă s-o copleşească şi el cu cinstiri şi cu filotimii, iar pe fetiţă s-o încredinţeze în grija doicilor şi a slujitoarelor.

Iac-aşa! Iar Daul'makan, fratele domniţei Nozhatu, şi hammamgiul cel de treabă se găteau să plece la Bagdad cu caravana de la Damasc.

Or, într-acestea, sosi un al doilea olăcar de la sultanul Omar Al-Neman, aducând a doua scrisoare pentru emirul Şarkan. Şi iată cuprinsul scrisorii:

„După pomenirea lui Allah:

Această carte este pentru a-ţi spune, o, fiul meu mult-iubit, că eu rămân a fi pradă durerii şi a gusta amărăciunea de a mă afla despărţit de bieţii mei copii.

Şi apoi! De cum vei primi scrisoarea mea, vei sili a-mi trimite haraciul pe anul acesta al ţării Şamului, şi te vei prilejui de caravană spre a mi-o trimite şi pe tânăra ta soţie pe care mult doresc s-o văd şi mai ales tare râvnesc să-i pun la încercare ştiinţa şi ascuţimea minţii. Întrucât se cade a-ţi spune că tocmai a sosit în saraiul meu, venind din ţara rumilor, o preacinstită bătrână însoţită de cinci fetişcane cu sânii rotunzi şi cu fecioria neprihănită. Şi aceste cinci fetişcane ştiu tot ceea ce un om poate să ştie în ştiinţe şi în cunoaşterile omeneşti. Iar graiul este neînstare

[1] În original: „Kudâia-Fakan".

a zugrăvi harurile copilelor și înțelepciunea bătrânei, întrucât au toate desăvârșirile. Încât m-am îndrăgit de ele cu o dragoste netăgăduită și am binevoit a le ține sub stăpânirea mea în saraiul și în împărăția mea, la îndemâna-mi; că niciun domn de pe pământ nu are asemenea podoabe la saraiul lui. Așa că am întrebat-o pe bătrână care este prețul de vânzare, și mi-a răspuns: „Nu aș putea să le vând decât la prețul haraciului pe un an care îți vine din țara Șamului și de la Damasc." Iar eu, pe Allah! nu am găsit deloc că atare preț ar fi ridicat, ba chiar l-am găsit nevrednic de ele; întrucât fiecare dintre cele cinci copile, în parte, prețuiește cu mult mai mult decât atâta. Așa că m-am învoit cu prețul de cumpărare și le-am poftit să sălășluiască în saraiul meu, în așteptarea trimiterii apropiate a haraciului pe un an, pe care îl aștept cât mai repede de la osârdia ta, o, copilul meu! întrucât aici bătrâna este nerăbdătoare și are grabă să se întoarcă în țara ei.

Și mai cu seamă, fiul meu, să nu uiți a mi-o trimite, totodată, și pe tânăra ta soție, a cărei știință are să ne fie de folos spre a cântări isteciunea celor cinci fetișcane. Și îți făgăduiesc, dacă tânăra ta soție va răzbi să le biruiască în știință și în agerimea de minte, că am să ți le trimit pe copile ca peșcheș pentru tine și, pe deasupra, am să-ți dau în dar haraciul pe un an al cetății Bagdadului.

Și pacea fie asupra-ți și asupra tuturor celor din casa ta, o, fiul meu!"

După ce Șarkan citi scrisoarea de la tatăl său...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șaptezecea noapte

Spuse:

După ce citi scrisoarea de la tatăl său, Șarkan pofti să vină îndată cumnatul său, cămărașul, și îi spuse:

– Trimite numaidecât după roaba cea tânără pe care ți-am dat-o de soție.

Și după ce Nozhatu veni, Șarkan îi spuse:

– O, sora mea, citește scrisoarea aceasta de la tatăl nostru și spune-mi ce socoți.

Și Nozhatu, după ce citi scrisoarea, răspunse:

– Ceea ce socoți tu este totdeauna bine socotit, și gândul tău este cel mai bun. Dar, dacă mă întrebi, ți-aș spune că dorința mea cea mai arzătoare este de a-mi vedea părinții și țara, și te-aș ruga să mă lași să plec, împreună cu soțul meu, cămărașul cel mare, ca să pot să-i povestesc pățania mea părintelui meu și să-i spun tot ce mi s-a întâmplat cu beduinul, și cum beduinul m-a vândut unui negustor, și cum negustorul m-a vândut ție, și cum tu m-ai dat de soție cămărașului, după ce te-ai despărțit de mine fără a ne avea.

Și Șarkan îi răspunse:

– Așa să fie!

Atunci Șarkan îl chemă pe cămăraș, care habar nu avea că ar fi cumnat cu emirul, și îi spuse:

– Va să pleci la Bagdad în capul caravanei care-i duce tatălui meu haraciul de la Damasc, și o vei lua cu tine pe soția ta, roaba cea tânără pe care ți-am dăruit-o.

Și cămărașul răspunse:

– Ascult și mă supun!

Atunci Șarkan porunci să se gătească pentru cămăraș un polog mare pe o cămilă frumoasă; puse să se gătească încă un palanchin și pentru Nozhatu, și înmână cămărașului o scrisoare către sultanul Omar Al-Neman, și își luă bun-rămas de la ei, după ce o opri la el la sarai pe micuța Puterea-Ursitei și după ce se încredințase că fetița încă mai avea la gât, spânzurată cu un lanț de aur, una dintre cele trei gemme de preț ale nefericitei Abriza. Și o încredință pe fetiță doicilor și slujnicelor de la sarai; și după ce Nozhatu se încredință pe deplin că fetița nu va

duce lipsă de nimic, plecă împreună cu soţul ei cămăraşul. Şi amândoi se aşezară fiecare pe câte o cămilă de goană şi se duseră să treacă în capul caravanei.

Or, taman în noaptea aceea hammamgiul şi Daul'makan, care ieşiseră să-şi facă preumblarea până la saraiul ocârmuitorului Damascului, văzuseră cămilele, catârii şi pe purtătorii de făclii. Şi atunci Daul'makan îl întrebase pe unul dintre slujitori:

– Ale cui sunt toate poverile acestea?

Şi omul răspunse:

– Este haraciul cetăţii Damascului pentru sultanul Omar Al-Neman.

Atunci Daul'makan întrebă:

– Şi cine este căpetenia caravanei?

Omul spuse:

– Este cămăraşul cel mare, soţul roabei celei tinere şi care-i tare iscusită la ştiinţe şi la înţelepciuni.

Atunci Daul'makan începu să plângă îmbelşugat, întrucât i se deşteptase amintirea surorii sale Nozhatu, a casei şi a ţării lui; şi îi spuse hammamgiului cel bun:

– Ah, fratele meu! eu plec cu caravana!

Iar hammamgiul spuse:

– Şi eu merg cu tine; întrucât nu aş putea să te las să pleci singur la Bagdad, după ce te-am însoţit de la Ierusalim la Damasc!

Şi Daul'makan răspunse:

– O, fratele meu, te iubesc şi te cinstesc!

Atunci hammamgiul pregăti toate, puse samarul şi o desagă pe măgar, şi nişte merinde în desagă; pe urmă îşi strânse brăcinarele şi îşi suflecă poalele mantiei şi şi le prinse la brâu, şi îl pofti pe Daul'makan să se suie pe măgar. Atunci Daul'makan îi spuse:

– Suie-te în spatele meu.

Ci hammamgiul se feri, spunându-i:

– Ba nici vorbă, o, stăpâne al meu! Că vreau să fiu întru totul în slujba ta.

Şi Daul'makan spuse:

– Se cade baremi să încaleci ca să te odihneşti un ceas la spatele meu, pe măgar!

El răspunse:

– Dacă o fi cumva să mă ostenesc tare, am să încalec să mă odihnesc la spatele tău.

Atunci Daul'makan îi spuse:

– O, fratele meu, chiar că acum nu pot să-ţi spun nimic; da, la sosirea noastră la părinţii mei, vei vedea, nădăjduiesc, cum voi şti să-ţi răsplătesc ostenelile şi credincioşia.

Şi cum caravana, prilejuindu-se de reveneala nopţii, purcedea la drum, hammamgiul pe jos şi Daul'makan pe măgar o urmară, pe când marele-cămăraş şi soţia lui, Nozhatu, înconjuraţi de alaiul lor, ţineau capul caravanei, călare fiecare pe câte o cămilă de soi.

Şi merseră toată noaptea, până la răsărit de soare. Şi, cum căldura ajunsese prea mare, marele-cămăraş porunci să se facă popas la umbra unui pâlc de palmieri. Şi descălecară spre a se odihni şi ca să adape cămilele şi vitele de povară. După care porniră iar şi merseră încă vreme de cinci nopţi, după care ajunseră la o cetate unde poposiră trei zile; pe urmă îşi văzură iarăşi de drum, până când nu mai fură decât la oarecare depărtare de cetatea Bagdadului: ceea ce se prepunea după adierea ce venea dintr-acolo şi care nu putea să vină decât numai de la Bagdad...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şaptezeci şi una noapte

Spuse:

Când Daul'makan adulmecă adierea aceea dinspre țara sa, răbufnelile ei îi umplură pieptul de amintirea surorii sale Nozhatu, a tatălui său și a mamei sale, și se gândi pe dată la lipsa surorii lui, și la durerea părinților lui când au să-l vadă că se întoarce fără Nozhatu; și plânse, și se simți apăsat până peste poate, și prociti aceste stihuri:

Făptură scumpă! Oare niciodată
Nu vom mai fi alături amândoi?
A despărțirii noapte blestemată
Va birui de-a pururi peste noi?

Ah, scurte-au fost acele ceasuri blânde
Când stam alături de cei ce ni-s dragi!
Ah, lungi mai sunteți zile de osânde,
Când jugul despărțirii grele-l tragi!
Vino, hai vino, și mă ia de mână!
Ca lumânarea trupu-mi s-a topit
Sub nemiloasa flacără păgână
A dorului de care-s mistuit!

Vino, și nu-mi vorbi despre uitare
Nu-mi cere, pe Allah! să mă alin.
Pe lume nu am altă alinare
Decât la pieptu-mi iarăși să te țin!

Atunci hammamgiul cel de treabă îi spuse:

– Copilul meu, destul ai plâns așa. Și-apoi cugetă că ședem aproape de tot de cortul cămărașului și al soției sale.

El răspunse:

– Lasă-mă să plâng și să-mi procitesc stihurile care mă alină și care pot să-mi stingă oleacă pojarul din inimă.

Și, fără a-l mai asculta pe hammamgiu, își întoarse fața către Bagdad, sub strălucirea lunii. Și cum, la ceasul

acela, Nozhatu, la rându-i, întinsă în cort, nu putea să doarmă, cu gândurile toate la cei lipsă, şi visătorea mâhnită, cu lacrimile în ochi, auzi nu departe de cort glasul care cânta cu jale stihurile acestea:

Fulgerul fericirii-a strălucit
O clipă doar, şi-apoi, în urma lui,
Adâncul nopţii-i şi mai neclinit.
Pocalul dulce, din care băui
Al desfătării vin nepreţuit,
Mi s-a schimbat în cupă de amar.
Şi-al inimii huzur fără habar
Mi se pierdu în zările deşarte
Când chipul mult cumplitei soarte
Ni se ivi în drum, şi simt că mor
Răpus de chinul aprigului dor.[1]

Şi, sfârşind cântecul, Daul'makan se prăbuşi fără de simţire.

Cât despre tânăra Nohzatu, soţia cămăraşului, după ce ascultă cântecul ce se ridica în noapte, se sculă tulburată şi îl chemă pe hadâmbul ce dormea la uşa cortului, veni fuga pe dată şi întrebă:

---

[1] La M. A. Salie, poezia sună întrucâtva altfel:

Fulger iemenit e dorul
Strâns în inima-mi fierbinte.
Dragostea-mi, ce-a fost aproape,
Plină cupa-i mi-o întinde.
Mi-aminteşte de cel care
Casa-mi fuse fulgerată.
O, sclipire, tu, de fulger,
Mai găsi-o-voi vreodată?
O, nu mă certaţi! Amarnic
Domnul prin nevoi mă poartă,
De când dragostea-mi se duse
Şi suspin bătut de soartă.
Am uitat ce e desfătul
De când chinul mă alungă;

– Ce dorești, o, stăpâna mea?

Ea îi spuse:

– Repede-te să-l cauți pe insul care a cântat stihurile, și adu-mi-l aici!

Atunci hadâmbul îi spuse:

– Păi eu dormeam și nu am auzit nimic! Și n-aș putea să-l găsesc noaptea acum, decât dacă aș trezi toate slugile noastre, care dorm.

Ea îi spuse:

– Trebuie! Acela pe care îl vei găsi treaz este neîndoielnic cel al cărui glas l-am auzit.

Atunci hadâmbul nu cuteză să mai stăruiască și ieși să-l caute pe insul cu glasul.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se ivește dimineața și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de-a șaptezeci și doua noapte

Spuse:

Atunci hadâmbul nu cuteză să mai stăruiască și ieși să-l caute pe insul cu glasul. Da degeaba se uită el în toate laturile și se vânzoli în toate părțile, că nu găsi alt ins treaz, decât pe bătrânul hammamgiu, întrucât

---

Griji îmi dă să beau din cupă
Vremea crâncenă și lungă.
Și mă văd, iubire scumpă,
Mort până s-ajung la tine.
Vremea, ah! iubirea noastră
Nu se-ntoarce, nu mai vine,
Cu odihna fericirii!
De săgeata otrăvită,
Cine-l scapă pe străinul
Cel cu inima rănită?
Pe Desfătătoarea-Vremii
O aștept în drum să-mi iasă.
Cu amarnice mâini grele
Fiii răului ne-apasă.

Daul'makan zăcea pierit. Şi-apoi hammamgiul cel de treabă, la vederea hadâmbului, care în lumina lunii părea tare burzuluit, se temu ca nu cumva Daul'makan să fi tulburat somnul soției cămăraşului, şi tăcu chitic. Dar hadâmbul îl şi ochise; şi îi zise:

– Oare nu cumva tu ai cântat stihurile pe care le-a auzit stăpână-mea?

Atunci hammamgiul fu pe deplin încredințat că soția cămăraşului fusese tulburată, şi sări:

– A, nu! n-am fost eu!

Hadâmbul spuse:

– Păi da cine atunci? Arată-mi-l, că neîndoielnic că trebuie să-l fi auzit şi să-l fi văzut, de vreme ce nu dormeai.

Şi hammamgiul, tot mai speriat pentru Daul'makan, spuse:

– Ba nu, habar n-am cine e şi n-am auzit nimic.

Hadâmbul spuse:

– Pe Allah! minți cu neruşinare şi n-ai să mă faci să cred, de vreme ce eşti treaz şi stai aici, că n-ai auzit nimic!

Atunci hammamgiul spuse:

– Am să-ți mărturisesc cinstit. Cel care cânta stihurile era un drumeț care a trecut mai adineaori pe colea, călare pe o cămilă. Şi m-a trezit cu afurisitul lui de glas! Şi prăpădi-l-ar Allah!

Atunci hadâmbul începu a clătina din cap într-un chip nicidecum încredințat şi se întoarse, bombănind, să-i spună stăpână-sei:

– A fost un zbrehui de drumeț care-i de mult departe pe cămila lui.

Nozhatu, mâhnită de neizbândă, se uită la hadâmb şi nu mai spuse nimic.

Estimp, Daul'makan îşi veni în fire din leşinul lui; şi, deasupra capului, văzu luna în slava cerului; iar în

sufletu-i se stârni adierea vrăjitoare a amintirilor de demult; iar în inimă-i cântau glasurile păsărelelor fără de număr şi mlădierile naiurilor cele nevăzute ale minţii; şi fu cuprins de un dor nestăpânit de a-şi revărsa în cântece imboldurile lăuntrice care îl făceau parcă să zboare. Şi îi spuse hammamgiului:

– Ascultă!

Ci hammamgiul îl întrebă:

– Ce vrei să faci, copilul meu?

El spuse:

– Să procitesc nişte stihuri minunate, care au să-mi potolească inima!

Hammamgiul spuse:

– Păi tu habar n-ai de ce s-a întâmplat, şi că numai slujindu-mă de un potop de mâgliseli pe lângă hadâmb am izbutit să ne mântuim de la o pieire neabătută?

Şi Daul'makan întrebă:

– Ce tot îndrugi tu, şi ce hadâmb?

Hammamgiul răspunse:

– O, stăpâne al meu, hadâmbul soţiei cămăraşului a venit aici, cu un nas îmbufnat, pe când tu erai leşinat; şi tot vântura o bâtă mare din lemn de migdal; şi s-a apucat să-i iscodească la chip pe toţi cei ce dormeau; şi, cum nu m-a găsit decât pe mine treaz, m-a întrebat, cu glas mânios, dacă eu eram cel care ridicase glasul. Da eu i-am răspuns: „A, nu! deloc. A fost numai un beduin care trecea pe drum!“ Şi hadâmbul nu prea se vădi a-mi da crezare deplină, întrucât, până a pleca, îmi spuse: „Dacă s-o întâmpla să-i auzi glasul, să-l înhaţi pe insul acela spre a mi-l da pe mână, ca să pot să-l duc la stăpână-mea! Şi ai a răspunde de treaba aceasta!“ Aşa că vezi, o, stăpâne al meu, că numai cu mare caznă am izbutit să-l amăgesc pe acel arap prepuielnic.

Când auzi cuvintele acestea, Daul'makan se îndârji şi strigă:

– Şi cine este insul care ar cuteza să mă oprească să-mi cânt mie însumi stihurile care îmi plac? Vreau să cânt toate stihurile care îmi sunt dragi, şi să se întâmple ce s-o întâmpla! Şi-apoi de ce m-aş mai teme, acuma când suntem aproape de ţara mea? De-aci înainte nimic nu ar mai izbuti să mă tulbure!

Atunci bietul hammamgiu îi spuse:

– Văd bine acuma că vrei să te pierzi!

El răspunse:

– Trebuie numaidecât să cânt!

Hammamgiul spuse:

– Nu mă sili să mă despart de tine, întrucât mai bine plec decât să te văd că păţeşti vreo belea! Au tu uiţi, copilul meu, că iată a şi trecut un an şi jumătate de când eşti cu mine şi că niciodată nu ai avut nimic de ce să mă învinuieşti? Pentru ce vrei acuma să mă sileşti a pleca? Gândeşte-te că toată lumea de aici este sleită de osteneală şi doarme în tihnă. Fie-ţi milă, nu te apuca să ne tulburi cu stihurile tale, care, de altminteri, mărturisesc, sunt de toată mândreţea!

Ci Daul'makan nu mai putu să se stăpânească, şi, cum adierea de deasupra lor cânta în palmierii stufoşi, dăuli din toate beregăţile lui:

O, unde sunt acele vremi senine
Din umbra casei noastre părinteşti,
Cu zilele de voioşie pline,
Cu nopţile de zâmbet şi poveşti?

O, timpule!... Acuma toate-s duse:
Şi-acele zile ca un joc uitat,
Şi-acele nopţi cu stelele apuse
Pe cerul soartei noastre-nnourat.

Ah, unde sunteți vremi de-odinioare,
Când fericit era Daul'makan,
Umăr la umăr cu slăvită floare
A lumilor, cu Nozhatu'zaman!...[1]

Şi, isprăvind cântecul, scoase trei gemete mari şi căzu leşinat. Atunci hammamgiul cel cumsecade se sculă şi se grăbi să-l acopere cu mantia sa.

Cât despre Nozhatu, când auzi stihurile acestea în care erau pomenite şi numele ei şi numele fratelui ei, şi care îi aminteau aşa de bine toate nenorocirile ei, o înnăbuşiră suspinele, pe urmă îl chemă degrabă pe hadâmb şi îi strigă:

- Vai de tine! Omul care a cântat întâia oară iacătă că a cântat iarăşi, întrucât tocmai l-am auzit colea, aproape de tot! Or, pe Allah! dacă nu mi-l aduci pe dată, mă duc să-l caut pe soțul meu în cortul lui, şi are să te ciomăgească şi să te alunge. Acuma ia suta asta de dinari şi dă-i-o celui care a cântat, şi înduplecă-l cu blândețe să vină aici; şi dacă nu va vroi, nu stărui mai mult, da caută să afli unde stă şi ce face şi din ce țară este; şi întoarce-te repede să-mi spui. Şi mai cu seamă nu zăbovi!...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

---

[1] La M. A. Salie, se mai cântă un cântec:

Oprește-te lângă săliște, la tabia acum pustie,
Și strig-o – poate-ți va răspunde de undeva și o să vie.
Iar dacă dorul tău ca noaptea te va cuprinde-n neagra-i jale,
S-aprinzi lumina-n bezna deasă cu focul chinurilor tale.
Nu-i de mirare dacă focul ca șerpii șuieră, că-n loc
Sărut de flăcări voi culege, sorbit pe buzele de foc.
O, raiule! Fără de voie sufletul meu te-a părăsit!
Aștept nestinsa fericire, altfel demult aș fi murit!

Dar când fu cea de a șaptezeci și treia noapte

Spuse:

...Şi mai cu seamă nu zăbovi!

Atunci hadâmbul ieşi din cortul stăpânei sale, să-l caute pe cel ce cântase; şi începu să păşească printre picioarele celor adormiți şi să-i dezvelească la față pe toți, rând pe rând; da nu găsi pe nimeni care să fi fost treaz. Atunci se duse la hammamgiu, care şedea fără mantie şi cu capul dezvelit, şi îl înşfăcă de mână şi îi strigă:

– Numai tu eşti cântărețul!

Ci hammamgiul, speriat, se lepădă:

– Nu, pe Allah! nu sunt eu, o, căpetenie de hadâmbi!

Hadâmbul spuse:

– Nu am să te las până nu mi-l arăți pe cel ce a cântat stihurile! întrucât nu mai cutez să mă întorc fără el la stăpâna mea!

La asemenea vorbe, bietul hammamgiu fu cuprins de o frică mare pentru Daul'makan, şi începu să se văicărească, şi îi spuse hadâmbului:

– Pe Allah! Te încredințez că acel cântăreț este unul care trecea pe drum! Şi nu mă mai chinui atâta, că vei da seamă la Judecata lui Allah! Nu sunt decât un om amărât care vine din cetatea lui Avraam, prietenul lui Allah!

Ci hadâmbul îi spuse:

– Fie! da hai atunci cu mine să-i spui astea cu gura ta stăpânei mele, care nu-mi dă crezare!

Atunci hammamgiul îi spuse:

– O, slujitorule mare şi minunat, crede-mă, întoarce-te liniştit în cort; şi dacă glasul are să se mai facă auzit iarăşi, să-mi ceri seama, de data aceea nesmintit. Şi numai eu, de-o fi aşa, voi fi vinovatul!

Pe urmă, spre a-l potoli pe hadâmb şi a-l îndupleca să plece, îi spuse vorbe tare linguşitoare şi îi făcu un potop de măguliri şi îl sărută pe creştet.

Atunci hadâmbul se lăsă încredinţat şi îl lăsă; dar, în loc să se întoarcă la stăpână-sa, dinaintea căreia nu mai cuteza să se înfăţişeze, făcu un ocol şi se întoarse să se aciuiască la pândă, nu departe de hammamgiu.

Estimp, Daul'makan îşi veni în fire din leşinul lui; şi hammamgiul îi spuse:

– Scoală-te acuma, să-ţi povestesc ce am păţit din pricina stihurilor tale!

Şi îi povesti întâmplarea. Ci Daul'makan, care îl asculta fără luare-aminte, îi spuse:

– Uf, nu vreau să mai ştiu de nimic şi nu mai am de ce să-mi sugrum în mine simţămintele, acuma mai cu seamă când suntem aproape de ţara mea!

Atunci hammamgiul, înfricoşat, îi spuse:

– O, copilul meu, destul ai ascultat de imboldurile cele rele! Cum de ai atâta negrijă, când eu sunt plin de spaimă pentru tine şi pentru mine? Allah fie asupra-ţi! mă rog ţie fierbinte să nu mai cânţi stihuri înainte de a fi ajuns de-a binelea în ţara ta! Copilul meu, chiar că niciodată nu te-am crezut atâta de încăpăţânat! Apoi cugetă că soţia cămăraşului are de gând să pună să fii pedepsit, întrucât îi eşti pricină de nesomnie, când ea este ostenită de drum şi sastisită; şi l-a trimis până acum în două rânduri pe hadâmbul ei să te caute!

Ci Daul'makan, fără a lua-aminte la spusele hammamgiului, pentru a treia oară îşi ridică glasul şi, din tot sufletul lui, cântă stihurile acestea:

Ajunge! sunt sătul de-atâtea cuvinte mari de amăgire
Ce-mi răscolesc furtuni în suflet şi-mi pun nesomnul
în privire!

Mi-au spus: „Cum te-ai schimbat!“ Ei nu știu de ce.
Mi-au spus!
„E din iubire.“ Ci eu întreb: „Iubirea poate să ducă
astfel la pieire?“
Mi-au spus: „Iubire e!“ Ci, iată, le spun: „Eu nu mai
vreau iubire,
Eu nu mai vreau aprinsa-i cupă, nici otrăvita ei
mâhnire.
Vreau doar acele rosturi blânde ce par de dincolo de
fire,
Care să-i fie bietei inimi balsamul sfânt de izbăvire!

Dar abia isprăvi Daul'makan de cântat stihurile acestea, că deodată dinainte-i se și ivi hadâmbul. La vederea lui, bietul hammamgiu fu atâta de înspăimântat, încât o luă la fugă cât putu de sprinten și începu, de departe, să se ițească la ceea ce avea să se întâmple.

Atunci hadâmbul se duse temenindu-se la Daul'makan și îi zise:

– Pacea fie asupra-ți!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se ivește dimineața și, sfioasă, tăcu.

Și când fu cea de a șaptezeci și patra noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că hadâmbul a zis:

– Pacea fie asupra-ți!

Atunci Daul'makan răspunse:

– Și asupra-ți fie pacea și mila lui Allah și binefacerile sale!

Și robul spuse:

– O, stăpâne al meu, iacătă că, pentru a treia oară, stăpâna mea m-a trimis să te caut, întrucât vrea să te vadă.

Ci Daul'makan răspunse:

– Stăpâna ta! și cine este cățeaua aceea care are neobrăzarea să trimită după mine? Prăpădi-o-ar Allah, și pe ea, și pe soțul ei odată cu ea!

Și, neîndestulat de acea răbufnire, Daul'makan se porni să-l ocărască pe hadâmb fără de ostoi, o bună bucată de vreme. Iar hadâmbul nu vroi să răspundă nimic, întrucât stăpână-sa îl dădăcise straşnic să nu-l ia pe cântăreț decât cu blândețe și să nu-l aducă la ea decât cu bunăvoia lui. Încât hadâmbul făcu tot ce fu în stare spre a-i spune vorbe lingușitoare și a-i îndulci mânia; îi spuse, printre altele:

– Copilul meu, rugămintea pe care ți-o fac nu o fac spre a te supăra ori spre a-ți aduce vreun necaz, ci numai ca să te înduplec a binevoi să-ți îndrepți pașii cei mărinimoși către noi, spre a vorbi cu stăpâna mea care dorește fierbinte să te vadă. Și-apoi ea are să știe cum să răsplătească frumos bunătatea ta față de ea!

Atunci Daul'makan se înmuie și se înduplecă să se scoale și să-l însoțească pe hadâmb la cort, pe când bietul hammamgiu, tremurând tot mai amarnic de frică pentru Daul'makan, se hotărî a se ține după el de departe, cugetând în sineși: „Ce păcat de tinerețea lui! De bună seamă că mâine, la răsăritul soarelui, are să fie spânzurat!“ Pe urmă îl fulgeră un gând cumplit care îl umplu de spaimă mai rău ca oricând, căci își zise: „Ba cine știe dacă Daul'makan, ca să se dezvinovățească, nu are să dea vina acuma pe mine și să spună că eu sunt cel care a cântat stihurile! Uf! asta ar fi tare mișelește din parte-i!“

Or, estimp, Daul'makan și hadâmbul purceseră a se strecura anevoie printre oamenii adormiți și printre vite, și ajunseră la intrarea de la cortul domniței

Nozhatu. Atunci hadâmbul îl rugă pe Daul'makan să aștepte și intră numai el să-i dea de știre stăpână-sei, spunându-i:

– Iacătă că ți-l aduc pe insul cu pricina. Și-i un ins tinerel de tot, tare frumos la chip și cu o trupeșie care îl dovedește de viță înaltă și aleasă.

La asemenea vorbe, Nozhatu simți cum i se sporesc bătăile inimii și îi spuse hadâmbului:

– Poftește-l să șadă jos colea lângă cort și roagă-l să ne mai cânte oleacă din stihurile lui, ca să-l aud de aproape. Și pe urmă să cauți a-i afla numele și țara.

Atunci hadâmbul ieși și îi spuse lui Daul'makan:

– Stăpâna mea te roagă să-i cânți câteva stihuri de-ale tale, și ea are să stea să te asculte în cort. Și de asemeni dorește șă-ți știe numele, și țara, și starea.

El răspunse:

– Din toată inima bucuroasă și ca un prinos datorat! Da cât despre numele meu, de mult s-a șters, precum mi s-a uscat inima și mi s-a mistuit trupul. Și povestea mea este vrednică a fi scrisă cu andrelele în colțul din lăuntru al ochiului. Și am ajuns precum bețivul care atâta s-a dedat la vinațuri încât a ajuns beteag pe viață! Și sunt ca un lunatic! Și sunt ca un scufundat în nebunie!

Când Nozhatu, din cort, îi auzi vorbele, începu să suspine și îi spuse hadâmbului:

– Întreabă-l dacă a pierdut pe cineva drag, ca de pildă o mamă, un tată ori un frate!

Și hadâmbul ieși și îl întreabă pe Daul'makan cum îi poruncise stăpână-sa. El răspunse:

– Vai, da, am pierdut toate astea și, pe deasupra, o soră care mă iubea și de care nu mai am nicio știre, întrucât ursita ne-a despărțit!

Și, la vorbele acestea pe care i le aduse hadâmbul, Nozhatu spuse:

– Deie Allah ca tânărul acesta să poată dobândi o alinare la nenorocirile lui și să se adune la un loc cu cei care îi sunt dragi!

Pe urmă îi spuse hadâmbului...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șaptezeci și cincea noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că Nozhatu, soția cămărașului, îi spuse hadâmbului:

– Du-te acuma de-l roagă să ne cânte câteva stihuri despre amarul despărțirii.

Și hadâmbul se duse să-i spună rugămintea, precum îi poruncise stăpână-sa. Atunci Daul'makan, șezând jos nu departe de cort, își sprijini obrazul în palmă și, cum luna lumina oamenii adormiți și vitele, glasul lui junghie tăcerea:

În stihurile mele cu sunet fermecat,
Amarul despărțirii destul l-am tot cântat,
Și crunta-i biruință o prefirai destul,
Și neagra-nstrăinare de care sunt sătul.
Acum eu, cel ce-n pulberi de aur știu să scriu
Minunea meșterită a stihului nurliu,
N-am să mai cânt mâhnire și chin ca până-aci –
Doar bucuria sfântă și dorul de-a trăi,
Grădini îmbălsămate de trandafiri în floare,
Gazele cu ochi negri, și plete curgătoare, –
Măcar că până astăzi grădină și-adăpost
Huzururilor mele durerea doar le-a fost,
Obrajii ei în negre și grele-nchipuiri

Mi-au fost mereu grădină de-amarnici trandafiri,
Și mi-au fost numai sânii-i și rodii dulci și pere,
Iar carnea ei amară și rouă-n zori și miere.
Ci de aci-nainte, fără a mai putea
Să-mi stea în cale jalea cu-nlănțuirea-i grea,
Îmi voi petrece viața tihnită în huzur,
Alături de fecioare, rotindu-mi împrejur,
Gingaș ca niște ramuri subțiri și mlădioase,
Cu nuri fără prihană, ca niște dulci prinoase
De dulci mărgăritare din apa mării scoase,
În zvoană de lăute și de țimbale line,
Paharnicu-având grija de cupe a fi pline,
În crâng de iasomie și trandafir rotat.
Și voi sorbi mireasmă de trup înmiresmat,
Și jarul de pe buze, grijind cu dinadins
Să fie buza moale și roșie aprins.
Iar ochii-mi odihni-i-voi pe pleoapele nurlii.
Și vom ședea jos roată în jurul apei vii
Ce va-nvăli grădina în susure-argintii.

Când Daul'makan isprăvi de cântat cântarea aceasta desăvârșită, Nozhatu, care îl ascultase vrăjită, nu se mai putu opri și, ridicând înfrigurată perdeaua cortului, își iți capu-afară și îl privi pe cântăreț, la lumina lunii. Și scoase un țipăt mare, întrucât îl cunoscu pe fratele ei. Și se repezi afară, cu brațele întinse, strigând:

– O, fratele meu! O, Daul'makan!

La vederea ei, Daul'makan se uită la tânăra femeie și o cunoscu și el pe soră-sa Nozhatu. Și se aruncară unul în brațele celuilalt sărutându-se, pe urmă căzură amândoi leșinați.

Când văzu astea, hadâmbul rămase până peste poate de uluit și cu gura căscată; și se repezi să ia din cort o pătură mare și o întinse peste ei, în semn de cinstire și spre a-i pune la fereală față de trecătorii întâmplători. Și așteptă, căzut pe gânduri, ca ei să se deștepte din leșin.

Curând, chiar că Nozhatu se deşteptă cea dintâi, şi pe urmă Daul'makan. Iar Nozhatu, din clipita aceea, uită de toate necazurile ei trecute şi fu în bucuria bucuriilor, şi prociti aceste stihuri:

Jurasei, soartă, că durerea mea
Nu va avea în veci de veci sfârşit –
Şi iacătă acum că te-am silit
Să calci ce-ai juruit cu vorbă grea!
Căci fericirea-n pieptu-mi se deşartă:
E lângă mine cel care mi-e drag –
Sumete-ţi poala hainei prepeleag,
Să ne slujeşti de-aci-nainte, soartă!

Auzind acestea, Daul'makan o strânse pe soră-sa la piept, şi lacrimile bucuriei se revărsară de sub pleoapele lui, şi prociti stihurile acestea:

Se varsă fericirea în mine
Şi o strâng!
De-atâta bucurie
Ah, ochii-mi iarăşi plâng.
Vai, ochilor! la plânset
Amar v-aţi nărăvit:
Plângeam ieri de durere,
Plâng azi de fericit!

Atunci Nozhatu îl pofti pe fratele ei la ea în cort şi îi spuse:

– O, fratele meu, povesteşte-mi acuma tot ce ai păţit, pentru ca la rându-mi să-ţi istorisesc şi eu povestea mea!

Ci Daul'makan îi spuse:

– Povesteşte-mi tu mai întâi toată povestea ta!

Atunci Nozhatu îi istorisi lui frate-său tot ce i se întâmplase, pe de şart. Da nu ar fi de niciun folos să mai spunem şi noi încă o dată. Pe urmă adăugă:

– Cât despre soțul meu, cămărașul, numaidecât am să-l aduc ca să-l cunoști; și are să-i placă de tine, că e un om tare de treabă. Da mai întâi grăbește de-mi povestește tot ce ți-a fost dat să pătești din ziua când te-am lăsat bolnav în hanul din Cetatea Sfântă.

Atunci Daul'makan nu pregetă să-i împlinească voia; apoi își încheie povestea spunându-i:

– Da mai cu seamă, o, Nozhatu, nu aș izbuti niciodată să-ți spun îndeajuns cât de bun a fost cu mine hammamgiul acela, încât a cheltuit, ca să mă îngrijească, toți banii pe care și-i pusese de-o parte, și m-a slujit noapte și zi, și s-a purtat cu mine cum nu se poartă niciun tată, ori un frate, ori un prieten tare credincios, și a împins lepădarea de sine până la a se lipsi de hrană ca să mi-o dea mie, și de măgarul lui ca să mă suie pe mine călare, în vreme ce el îl mâna sprijinindu-mă; și, într-adevăr, dacă mai sunt în viață, lui i-o datorez!

Atunci Nozhatu spuse:

– De-o vrea Allah, avem să știm noi cum să-i răsplătim facerile de bine, pe cât are să ne stea în putință!

Apoi Nozhatu îl chemă pe hadâmbul care veni fuga și sărută mâna lui Daul'makan și rămase în picioare dinaintea lui; atunci Nozhatu îi spuse:

– Bunule slujitor cu chip de bună vestire, întrucât tu ai fost cel dintâi care mi-ai adus știrea cea bună, să păstrezi pentru tine punga pe care ți-am dat-o cu cei o sută de dinari câți se află în ea. Da dă fuga repede să-l vestești pe stăpânul tău că doresc să-l văd!

Atunci hadâmbul, tare bucurat de toate, grăbi a se duce să-l vestească pe stăpânul său cămărașul, care nu zăbovi a sosi în cortul soției sale. Și fu uimit până peste poate văzând la ea un tânăr străin, și încă în toi de noapte. Ci Nozhatu se grăbi a-i istorisi povestea lor de la început până la sfârșit și adăugă:

– Iac-așa, o, preacinstite cămăraș, în loc de a te căsători prin mine cu o roabă, precum credeai, te-ai căsătorit cu chiar fiica sultanului Omar Al-Neman, Nozhatu'zaman! Și iată-l pe fratele meu Daul'makan!

Când auzi povestea aceasta nemaipomenită de al cărei adevăr nu avu a se îndoi nicio clipită, cămărașul fu bucuros peste măsură de a se ști ajuns ditamai ginerele sultanului Omar Al-Neman; și gândi în sineși: „Asta are să mă ajute să ajung pe puțin cârmuitor al vreunui vilaiet dintre vilaiete!" Pe urmă veni ploconindu-se la Daul'makan și îi așternu temenelile și firitiselile lui pentru izbăvirea din toate necazurile și pentru întâlnirea cu suroră-sa. Și pe dată vroi a da poruncă slugilor să mai ridice un cort, ca să sălășluiască în el oaspetele cel proaspăt; ci Nozhatu îi spuse:

– Acuma-i de prisos, întrucât nu mai suntem decât la o depărtare mică de țara noastră; și-apoi, cum e vreme lungă de când eu și fratele meu nu ne-am văzut, vom fi tare bucuroși să rămânem amândoi în același cort și să ne săturăm privindu-ne unul pe altul, până a ajunge acasă.

Iar cămărașul răspunse:

– Să se facă după dorințele tale!

Pe urmă ieși ca să-i lase să-și descarce inimile în voie, și le trimise făclii, sorbeturi, poame și tot soiul de zumaricale, cu care avusese grijă să încarce doi catâri și o cămilă, înainte de a pleca de la Damasc, spre a le împărți ca daruri celor de la Bagdad drept răspuns la urările de bun-venit. Și îi trimise lui Daul'makan trei rânduri de haine dintre cele mai falnice, și puse să i se pregătească o cămilă de soi, cu două cocoașe, înfotăzată cu o teltie cu găitane lungi de toate culorile, pe urmă începu să se preumble în lung și în lat pe dinaintea cortului său, cu pieptul umflat de mulțumire, și cu gândul la cinstirea care îi venea de la Allah, și la însemnătatea lui de acum, și la fălnicia lui viitoare.

Pe urmă, când se făcu dimineață, cămărașul grăbi a se duce în cortul soției să i se închine iarăși cumnatului său. Și Nozhatu îi spuse:

– Nu trebuie să uităm de hammamgiu, nici a-i spune hadâmbului să-i pregătească un cal bun, și să aibă grijă de el, slujindu-l și la prânz și la cină. Și mai cu seamă nu trebuie să se depărteze de noi!

Atunci cămărașul dădu poruncile de trebuință hadâmbului, care răspunse:

– Ascult și mă supun!

Și chiar că se grăbi să ia cu el câțiva oameni din liota cămărașului și se duse cu ei să-l caute pe hammamgiu. Și, într-un sfârșit, îl găsi tocmai la coada caravanei, tremurând de frică și pe cale de a-și întărnița măgarul ca să fugă cât mai iute din locul acela unde îi fusese prins tânărul prieten Daul'makan. Încât, la vederea hadâmbului și a robilor care deteră deodată fuga spre el și îl împresuraseră, simți că moare, și chipu-i se șofrăni, și genunchii i se bâțâiră, și toate vinele îi tremurară de spaimă. Și nu se mai îndoi că Daul'makan, ca să se dezvinovățească, nu l-ar fi dat răzbunării soției cămărașului. Căci pe dată hadâmbul îi strigă:

– O, mincinosule!...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șaptezeci și șasea noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că hadâmbul i-a strigat hammamgiului înfricoșat:

– O, mincinosule! pentru ce mi-ai spus că nu numai că nu ai cântat tu stihurile, da că nici habar nu aveai cine

le cântase? Or, cântărețul, acuma știm limpede, era chiar tovarășul tău. Așa că să știi bine că, de aici până la Bagdad, nu am să te mai slăbesc un pas; și ai să urmezi, când avem să sosim, aceeași soartă ca și soțul tău.

La vorbele hadâmbului, hammamgiul se porni să se jeluiască și gândi în sineși: „Iacătă că am să pat taman ceea ce am vrut să ocolesc!" Iar hadâmbul le spuse robilor:

– Luați-i măgarul și dați-i calul acesta!

Și robii, în pofida lacrimilor bietului hammamgiu, luară măgarul, iar pe el îl siliră să încalece pe un cal falnic dintre caii cămărașului. Pe urmă hadâmbul le spuse tainic:

– De-a lungul călătoriei veți fi străjile acestui hammamgiu; și fiecare fir de păr pierdut de pe capul lui va fi pieirea unuia dintre voi! Așa că purtați-vă față de el cu toată grija și fiți cu luare-aminte până și la nevoia lui cea mai mică!

Încât, dacă se văzu păzit așa de toți robii aceia, hammamgiul nu se mai îndoi de moartea sa; pe urmă îi spuse hadâmbului:

– O, mărinimoase căpitane, mă juruiesc ție că tânărul nu îmi este nici frate, nici rudă, întrucât eu sunt singur pe lume, și sunt biet slujitor la hammam. Da l-am găsit pe tânărul acela întins gata să moară pe gunoaiele și pe lemnele de la ușa hammamului, și l-am strâns de pe jos în numele lui Allah! Și nu am făcut nimic care să îndrituiască vreo pedeapsă!

Pe urmă începu să plângă și să cugete un potop de cugetări, care mai de care mai zbuciumate, pe când caravana înainta, iar hadâmbul mergea alături de el și se veselea pe seama lui, spunându-i din vreme în vreme:

– Ați tulburat somnul stăpânei noastre cu afurisitele voastre de stihuri, și tu, și tânărul acela; și nu aveai deloc înfățișarea speriată la vremea aceea!

Da la fiecare popas, hadâmbul nu uita să-l poftească pe hammamgiu să mănânce cu el din aceeași strachină și să bea cu el vin din același ulcior, după ce bea el mai întâi. Ci, în pofida tuturor acestora, lacrima nu se usca din ochiul hammamgiului, care era mai năuc ca oricând și nu mai avea nicio știre despre prietenul său Daul'makan, de care hadâmbul se ferea ca de foc să-i pomenească ceva.

Cât despre Nozhatu, și Daul'makan, și cămăraș, aceștia nu conteniră a drumeți în capul caravanei pe drumul Bagdadului. Și nu le mai rămăsese decât numai o zi de mers până să ajungă la ținta atâta de râvnită. Și, în dimineața cea din urmă, după cel din urmă conac de noapte, cum se pregăteau să-și urmeze calea, văzură deodată că se ridică dinaintea lui un colb gros care întuneca tot cerul și făcea noapte împrejurul lor. Atunci cămărașul încercă să-i liniștească și le spuse să stea pe loc, iar el își luă cu sine mamelucii, în număr de cincizeci, și porni către vălul de pulbere.

Or, după un răspăs scurt de vreme, colbul se limpezi dinainte-le, și ochilor lor li se ivi o oaste mare, cu flamurile și prapurii în vânt, și mergând în rânduri de bătălie la sunetul tobelor. Și pe dată din oaste se desprinse o ceată de voinici, care porni către ei în goana cailor; și fiecare mameluc de-al cămărașului fu împresurat de câte cinci oșteni călări.

La priveliștea aceea, cămărașul, tare uluit, îi întrebă:

– Cine sunteți de vă purtați așa față de mine?

Ei răspunseră:

– Da voi cine sunteți, și de unde veniți, și unde vă călătoriți?

Cămărașul răspunse:

– Sunt cămărașul cel mare al emirului Damascului, beizadea Șarkan, fiul sultanului Omar Al-Neman, stăpânul Bagdadului și al țării Horanului. Și emirul

Șarkan m-a trimis la tatăl său, la Bagdad, să-i duc haraciul de la Damasc și peșcheșurile.

La vorbele lui, toți oștenii deodată își scoaseră ștergarele și își acoperiră ochii și începură să plângă cu suspine. Iar cămărașul rămase mirat până peste poate.

Și, după ce sfârșiră de plâns, căpetenia oștenilor înaintă spre cămăraș și îi spuse:

– Vai, unde este sultanul Omar Al-Neman! Sultanul Omar Al-Neman a murit! Și a murit otrăvit! O, vai de noi!

Pe urmă adăugă:

– Da tu, o, preacinstite cămăraș, vino cu noi și avem să te ducem la Dandan, vizirul cel mare, care se află aici, în mijlocul oastei; și are să-ți dea el toate amănuntele despre nenorocire.

Atunci cămărașul nu se putu ține să nu plângă și el, și strigă:

– Of, ce drum al nenorocirii ne-a fost dat să batem!

Pe urmă se lăsă îndrumat la vizirul cel mare Dandan, care pe dată îi îngădui primirea cerută. Și cămărașul intră în cortul vizirului Dandan, care îl pofti să șadă jos. Și îi povesti vizirului solia cu care era însărcinat și îi deamănunți darurile pe care le aducea pentru sultanul Omar Al-Neman.

Ci, la spusele lui, care îi aminteau de stăpânul și sultanul său, vizirul cel mare Dandan începu să plângă, pe urmă îi spuse cămărașului:

– Află deocamdată că sultanul Omar Al-Neman a murit otrăvit, și pe dată am să-ți istorisesc amănuntele. Da mai întâi am să-ți dezvăluiesc cum stau acum lucrurile. Iacătă: după ce sultanul s-a săvârșit întru îndurarea lui Allah și întru mila lui cea fără de margini, norodul s-a sculat să afle pe cine se cădea să aleagă ca urmaș în scaunul de domnie; și cetele ar fi ajuns să se încaiere, dacă mai-marii și navabii nu le-ar fi oprit. Și

până la urma au ajuns să cadă la înțelegere să ceară sfatul celor patru cadii de frunte ai Bagdadului și să se țină de hotărârea acestora. Și cei patru cadii cercetați hotărâră că urmașul la domnie se cade să fie emirul Șarkan, cârmuitorul Damascului. Și de îndată ce am fost înștiințat de hotărârea lor, am trecut în fruntea oastei spre a merge la Damasc la emirul Șarkan, să-i vestesc moartea părintelui său și alegerea lui la domnie. Și sunt dator să-ți spun, o, preacinstite cămăraș, că la Bagdad este și o ceată prielnică alegerii tânărului Daul'makan. Da nimenea nu știe, de multă vreme, ce s-a făcut cu el, nici despre el, nici despre soră-sa Nozhatu'zaman. Că iacătă-s cinci ani în curând de când au plecat la Hedjaz și de când nu au mai venit vești despre ei.

La spusele vizirului cel mare Dandan, cămărașul, soțul sultăniței Nozhatu, măcar că tare mâhnit de moartea sultanului Omar, se bucură până peste margini bucuriei gândind la prilejul pe care îl avea Daul'makan de a ajunge sultan al Damascului și al Korasanului. Așa că se întoarse către vizirul cel mare Dandan și îi spuse...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șaptezeci și șaptea noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că marele cămăraș s-a întors către vizirul cel mare Dandan și i-a spus:

– Cu adevărat, povestea pe care mi-ai istorisit-o este tare ciudată și de mirare. Și, la rându-mi, întrucât mi-ai dovedit încredere deplină, îngăduie-mi să-ți dau o știre ce are să-ți bucure inima și să-ți curme grijile.

Aflǎ, dar, o, vizirule, cǎ Allah ne-a netezit toate cǎile, aducându-ni-l îndǎrǎt pe coconul Daul'makan și pe sorǎ-sa Nozhatu'zaman!

La vorbele acestea, vizirul Dandan fu cuprins de o bucurie peste mǎsurǎ și strigǎ:

– O, preacinstitule cǎmǎraș, grǎbește sǎ-mi istorisești amǎnuntele unei știri atâta de neașteptate și care mǎ face mulțumit până peste poate!

Atunci cǎmǎrașul îi istorisi toatǎ povestea fratelui și a surorii, și nu uitǎ a-i știrici cǎ Nozhatu ajunsese soția lui.

Atunci vizirul Dandan se temeni dinaintea cǎmǎrașului și își deșternu firitiselile sale și se mǎrturisi supus credincios al lui. Pe urmǎ porunci sǎ se strângǎ toți emirii, și capii de oaste, și mai-marii împǎrǎției care erau acolo, și le împǎrtǎși cum stau lucrurile. Și pe datǎ venirǎ sǎ sǎrute pǎmântul dintre mâinile cǎmǎrașului și îi deșternurǎ firitiselile și temenelile lor, și se bucurarǎ peste mǎsurǎ de întorsǎtura lucrurilor, minunându-se de lucrarea Ursitei care urzea atari minunǎții.

Dupǎ care cǎmǎrașul și vizirul cel mare Dandan șezurǎ jos, fiecare în câte un jeț mare așezat pe o podinǎ, și îi strânserǎ împrejur pe navabi, pe emiri și pe ceilalți viziri, și ținurǎ sfat asupra împrejurǎrii. Și sfatul durǎ vreme de un ceas, iar hotǎrârea fu luatǎ într-un glas, de a-l ridica pe Daul'makan urmaș în scaunul de domnie al sultanului Omar Al-Neman, în loc de a mai merge la Damasc dupǎ emirul Șarkan. Și vizirul Dandan se ridicǎ pe datǎ din jețul lui spre a-și arǎta cinstirea fațǎ de preacinstitul cǎmǎraș care ajunsese astfel insul cel mai de vazǎ din împǎrǎție și, spre a și-l face binevoitor, îi dǎrui peșcheșuri falnice și îi urǎ spor și belșug; și așijderea fǎcurǎ toți vizirii, și emirii, și navabii. Iar vizirul Dandan, în numele tuturora, spuse:

– O, preacinstite cǎmǎraș, nǎdǎjduim cǎ, din mila

bunătății tale, noi toți avem a ne păstra slujbele și sub domnia sultanului cel nou. Iar noi la rându-ne avem a zori să ajungem înaintea voastră la Bagdad spre a întâmpina cum se cuvine pe tânărul nostru sultan, pe când tu vei merge să-i vestești alegerea făcută din voia noastră vegheată.

Și cămărașul le făgădui oblăduire tuturora și păstrarea cinurilor, și îi lăsă, spre a se întoarce la corturile lui Daul'makan, pe când vizirul Dandan și oastea toată se întorceau la cetatea Bagdadului. Da mai înainte nu pregetă a-l pune pe vizirul Dandan să-i dea slugi și cămile încărcate cu corturi falnice și cu tot soiul de podoabe și de haine domnești și de chilimuri.

Și, bătând drumul către cortul domniței Nozhatu și al lui Daul'makan, cămărașul simțea cum sporește în el prețuirea pentru soția sa Nozhatu, și își zicea în sinești: „Ce drum binecuvântat și de bună norocire!" Și, când ajunse, nu vroi nicidecum să intre la soția lui fără a-i cere mai întâi îngăduință, care îngăduință de altminteri îi fu numaidecât dată.

Atunci cămărașul intră în cort și, după temenelile îndătinate, le povesti tot ce văzuse și auzise, și despre moartea sultanului Omar și despre alegerea lui Daul'makan, în dauna lui Șarkan. Pe urmă adăugă:

– Și-acuma, o, mult-milostive sultan, nu îți mai rămâne decât să primești domnia, fără de șovăire, de teamă ca, în împrejurarea că te lepezi, să nu pățești vreun necaz din partea celui ce va fi ales în locul tău!

La vorbele acestea, măcar că era tare îndurerat în suflet de moartea tatălui său, sultanul Omar, și cu toate că și el și Nozhatu erau numai plânset, Daul'makan spuse:

– Primesc porunca Ursitei, întrucât nu se poate să scapi de ea, iar vorbele tale sunt pline de cădenie și de înțelepciune.

Și adăugă:

– Ci, o, preacinstite cumnate, care să fie purtarea mea față de fratele meu Șarkan, și ce se cuvine să fac eu pentru el?

Cămărașul spuse:

– Nu este decât numai o dezlegare dreaptă, și anume aceea de a împărți domnia între voi amândoi, tu să fii sultanul Bagdadului, iar fratele tău Șarkan să fie sultanul Damascului. Rămâi așadar tare în hotărârea aceasta și nu are să urmeze din ea decât numai pace și bună-înțelegere.

Iar lui Daul'makan îi plăcu sfatul lui cumnatu-său, cămărașul.

Atunci cămărașul luă haina împărătească pe care vizirul Dandan i-o dăduse și îl îmbrăcă pe Daul'makan cu ea și îi înmână spada cea mare a domniei și sărută pământul dintre mâinile lui și apoi plecă. Și se duse pe dată să caute un loc mai înalt unde porunci să se ridice cortul domnesc pe care îl căpătase de la vizirul Dandan. Și era un cort mare, acoperit cu o boltă înaltă, din pânză căptușită pe dinăuntru cu mătase de toate culorile și cu închipuituri de pomi și de flori. Și le porunci chilimarilor să aștearnă chilimuri mari pe jos, după ce bătuciră bine pământul și îl stropiră de jur împrejurul cortului. Și grăbi a se duce să-l roage pe sultan să vină să se odihnească acolo în noaptea aceea. Iar sultanul dormi până dimineața.

Or, de-abia mijiră zorii că se și auzi în depărtare zvoana tamburelor de război și a surlelor. Și în curând se văzu ieșind dintr-un nor de praf oastea Bagdadului, în capul căreia călca vizirul Dandan care venea să-l întâmpine pe sultan, după ce orânduise toate la Bagdad. Atunci sultanul Daul'makan...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șaptezeci și opta noapte

Spuse:

Atunci sultanul Daul'makan, înveșmântat cu hainele domnești, se sui să stea în scaunul de domnie ridicat în mijlocul cortului, sub bolta cea înaltă, și își puse pe genunchi paloșul cel mare de domn, pe care își sprijini mâinile amândouă și, nemișcat, așteptă. Și, de jur împrejurul lui, veniră să se rânduiască mamelucii de la Damasc și străjerii cei vechi ai cămărașului, cu paloșele în mâini, pe când cămărașul însuși sta în picioare de-a dreapta jețului împărătesc, cu supușenie.

Și numaidecât, urmând poruncile date de cămăraș, șuvoiul temenelilor purcese. Atunci, pe cărarea de mătase ce ducea la cortul domnesc, intrară capii oastei, zece câte zece, după rânduiala cinurilor, începând cu cinurile cele mărunte; și, zece câte zece, puseră jurământul de credință între mâinile sultanului Daul'makan și sărutară în tăcere pământul. Și nu mai rămase decât rândul celor patru cadii de frunte și al vizirului cel mare Dandan. Și cei patru cadii de frunte intrară și puseră jurământul de credință și sărutară pământul dintre mâinile sultanului Daul'makan. Dar când intră și vizirul cel mare Dandan, sultanul Daul'makan se ridică din jeț în cinstea lui, și păși el însuși dinainte-i și îi spuse:

– Binevenit fie părintele nostru al tuturora, preacinstitul și preavrednicul mare vizir, acela ale cărui fapte sunt înmiresmate cu înțelepciune înaltă și ale cărui orânduieli sunt izvodite gingaș cu mâini pricepute!

Atunci vizirul cel mare Dandan puse jurământul de credință pe *Coran* și pe Islam și sărută pământul dintre mâinile sultanului.

Și pe când cămărașul ieșea ca să dea poruncile de cuviință, și să pregătească ospățul, și să pună să se întindă

mesele, şi să se gătească bucatele cele mai alese, şi să întocmească slujbele paharnicilor, sultanul îi spuse vizirului cel mare:

– Înainte de toate, se cade, spre a sărbători suirea mea în scaunul de domnie, să se facă daruri bogate oştenilor şi tuturor căpeteniilor lor; şi drept aceea pune să li se împartă tot haraciul pe care l-am adus cu noi din cetatea Damascului, fără de nicio zgârcenie. Şi se cade să li se dea să mănânce şi să bea pe săturate. Şi numai după aceea, o, mare vizir al meu, să vii să-mi istoriseşti pe de şart moartea tatălui meu şi pricina acelei morţi.

Şi vizirul Dandan se supuse poruncilor sultanului, şi lăsă trei zile de slobozie oştenilor ca să se veselească, şi îi prevesti pe capii lor că sultanul nu vroia să primească pe nimeni de-a lungul acelui răstimp de trei zile. Atunci oastea toată făcu urări de viaţă lungă sultanului şi de spor domniei sale, iar vizirul Dandan se întoarse în cort. Ci sultanul, estimp, se dusese la soră-sa Nozhatu şi îi spusese:

– O, sora mea, ai aflat de moartea părintelui nostru, sultanul Omar, dar nu ştii încă pricina morţii lui. Haide, aşadar, cu mine, ca s-o auzim povestită de chiar gura vizirului Dandan.

Şi o aduse pe Nozhatu sub bolta cortului, şi porunci să se ridice o perdea mare de mătase între ea şi cei de faţă; iar el şezu în scaunul domnesc, pe când Nozhatu, singură, îşi luă locul îndărătul perdelei de mătase.

Atunci Daul'makan îi spuse vizirului Dandan:

– Acuma, o, vizire al părintelui nostru, istoriseşte-ne amănuntele morţii celui mai strălucit dintre sultani.

Iar vizirul Dandan spuse:

– Ascult şi mă supun!

Şi istorisi moartea aceea precum urmează:

POVESTEA MORȚII SULTANULUI OMAR AL-NEMAN ȘI SPUSELE DE MINUNARE DE DINAINTEA EI

Într-o bună zi, sultanul Omar Al-Neman, simțindu-și pieptul apăsat de durerea lipsei voastre, ne chemase pe toți împrejurul lui ca să încercăm a-l veseli, când văzurăm că intră o preacinstită, cu chipul pătruns de semnele sfințeniei; și avea cu ea cinci copile fecioare, cu sânii rotunzi, și mândre ca niște lune, și atâta de desăvârșit de frumoase, într-adevăr, cât nicio limbă nu ar putea să le arate toate desăvârșirile; și, cu toată frumusețea lor, știau de-a mirările și *Coranul*, și cărțile de știință, și spusele tuturor înțelepților musulmani. Și preacinstita bătrână veni între mâinile sultanului și sărută pământul cu supușenie și spuse:

– O, Măria Ta, iacătă că îți aduc cinci odoare cum nu are niciun domn de pe pământ. Și mă rog ție să le cercetezi frumusețea și să le pui la încercare; întrucât frumusețea nu i se vădește decât aceluia care o caută cu drag!

La vorbele acelea, sultanul Omar Al-Neman rămase încântat până peste poate, iar vederea bătrânei îi stârni o tare mare preacinstire, iar vederea celor cinci copile îl bucură peste măsură. Și le spuse fetișcanelor...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șaptezeci și noua noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că sultanul Omar Al-Neman le-a spus fetișcanelor:

– O, copile gingașe, dacă este adevărat că sunteți așa de pricepute la cunoașterea lucrurilor celor desfătătoare

din vremile trecute, atunci fiecare dintre voi să vină dinainte-ne la rându-i şi să-mi spună câteva cugetări cu care să mă pot dedulci!

Atunci întâia copilă, care avea o privire sfioasă şi tare dulce, veni şi sărută pământul dintre mâinile sultanului şi grăi:

Spusele copilei dintâi

Să ştii, o, doamne al vremilor, că nu ar fi viaţă fără de imboldul vieţii. Şi imboldul acesta a fost pus în om pentru ca omul să poată, cu ajutorul lui Allah, să fie stăpân pe sineşi şi să se prilejuiască de acesta ca să se apropie de Allah Ziditorul. Şi viaţa i-a fost dată omului pentru ca omul să poată să sporească în frumuseţe, răzbătând a se aşeza deasupra rătăcirilor. Iar domnitorii, care sunt cei mai dintâi dintre oameni, se cere să fie cei dintâi pe calea virtuţilor alese şi a lepădării de sine. Iar omul înţelept, cu mintea luminată, nu trebuie să se poarte, în orice împrejurare ar fi, şi mai cu seamă faţă de prietenii săi, decât cu dulceaţă, şi să nu judece decât cu bunăvoinţă. Şi trebuie să se ferească cu grijă de vrăjmaşii săi şi să-şi aleagă prietenii cu chibzuială; şi, odată ce şi i-a ales, nu se mai cade să facă a se strecura între ei şi el niciun fel de judecător, ci să ocârmuiască totul prin bunătate; întrucât, ori că şi-a ales prietenii dintre oamenii desprinşi de lumea aceasta şi dăruiţi sfinţeniei, şi atunci se cade ca el să-i asculte fără gânduri prepuielnice şi să ia aminte la judecata lor; ori că şi i-a ales dintre cei care sunt legaţi de bunurile de pe pământ, şi atunci se cere ca el să aibă grijă a nu-i păgubi vreodată în ghelirurile lor, nici a-i stânjeni în năravurile lor, nici a-i înfrunta în spusele lor; întrucât înfruntarea înstrăinează până şi dragostea

tatălui şi a mamei, şi este fără rost; iar un prieten este un lucru tare preţios! Că prietenul nu este ca femeia de care poţi să te desparţi spre a o înlocui cu alta; iar rana făcută unui prieten nu se tămăduieşte niciodată, precum spune poetul:

Inima de prieten e-un lucru gingaş foarte:
Îţi cere grija toată şi veghile întregi!
Rănită, n-o mai vindeci – cum nişte sticle sparte,
Oricâtă trudă-ai pune, nu poţi să le mai legi!

Îngăduieşte-mi acuma să-ţi procitesc câteva spuse de-ale înţelepţilor. Află, o, Măria Ta, că un cadiu, ca să facă o judecată cu adevărat dreaptă, trebuie să ceară să se facă dovada într-un chip de netăgăduit, şi să se poarte faţă de cele două părţi cu deplină nepărtinire, fără a dovedi mai multă cinstire faţă de culpeşul de neam decât faţă de culpeşul sărac; da mai cu seamă se cade ca el să caute să împace cele două părţi între ele, spre a face să domnească pururea buna-învoire între musulmani. Şi, cu deosebire atunci când se îndoieşte, se cere ca el să chibzuiască îndelung şi să-şi cumpănească de mai multe ori hotărârea, şi să zăbovească, dacă îndoiala stăruie. Căci dreptatea este cea dintâi dintre datorii, şi a te întoarce la dreptate, dacă ai fost nedrept, este cu mult mai înălţător decât a fi fost totdeauna drept, şi cu mult mai de preţ dinaintea Celui-Preaînalt. Şi nu trebuie să se uite niciodată că Allah-Preaînaltul a statornicit pe pământ judecătorii spre a judeca numai lucrurile cele ce se văd, şi şi-a păstrat sieşi judeţul celor ce nu se văd. Şi este de datoria cadiului să nu încerce niciodată să scoată mărturii de la un învinuit supunându-l la cazne ori la înfometare, întrucât acestea nu sunt nicidecum vrednice de musulmani. Şi-apoi Al-Zahri a spus: „Trei

lucruri fac să se înjosească un cadiu: a vădi bunăvoință și cinstire față de un culpeș suspus; a-i plăcea lauda; și a se teme că își pierde cinul." Iar califul Omar, mazilind într-o zi un cadiu, acela l-a întrebat: „Pentru ce m-ai mazilit?" El a răspuns: „Pentru că vorbele tale nu merg în pas cu faptele tale!" Iar marele Al-Iskandar Cel-Cu-Două-Coarne i-a strâns într-o zi laolaltă pe cadiul, pe bucătarul și pe calemgiul său; și i-a spus cadiului: „Ți-am încredințat cea mai înaltă și cea mai grea dintre puterile mele împărătești. Să ai, așadar, suflet împărătesc!" Și i-a spus bucătarului: „Ți-am încredințat grija de trupul meu, care de aci înainte atârnă de bucătăria ta. Să știi, așadar, să-l îngrijești cu un meșteșug fără de vătămătură!" Și i-a spus calemgiului: „Iar ție, o, frățâne al calamului, ți-am încredințat întruchipările minții mele. Te juruiesc să mă lași neciuntit celor ce vin, prin mijlocirea scriiturii tale!"

Și copila, după ce spuse cugetările acestea, își trase iarăși valul peste obraz și se întoarse îndărăt între tovarășele ei. Atunci păși înainte cea de a doua fetișcană, care avea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a optzecea noapte

Spuse:

Vizirul Dandan urmă astfel:

Atunci păși înainte cea de a doua fetișcană, care avea o privire luminată și o bărbie gingașă și despicată de o gropiță, și sărută de șapte ori pământul dintre mâinile răposatului tău părinte, sultanul Omar Al-Neman, și grăi:

Spusele celei de a doua copile

Află, o, norocitule doamne, că Lokman cel înțelept[1] i-a spus fiului său: „O, fiul meu, sunt trei lucruri care nu se pot pune la încercare decât în trei împrejurări: nu poți să știi că un om este cu adevărat bun decât atunci când este în dârdora mâniei; că un om este viteaz numai în dârdora bătăliei; și că un om îți este fârtate numai în dârdora nevoii!" Iar samavolnicul sau asupritorul este pedepsit și își va ispăși nedreptățile, în pofida lingușelilor curtenilor lor; pe când asupritul, în pofida nedreptății, va fi izbăvit de orice pedeapsă. Și să nu judeci oamenii niciodată după ceea ce spun, ci după ceea ce fac. Și-apoi, chiar faptele însele nu prețuiesc decât prin imboldul care le-a stârnit; și fiecare om va fi judecat după imboldurile și nu după faptele însele. Mai află, o, Măria Ta, că lucrul cel mai minunat din noi este inima noastră. Iar un înțelept, când a fost întrebat într-o zi: „Care este cel mai rău om?" a răspuns: „Este acela care lasă dorința cea rea să-i cuprindă inima. Întrucât își pierde toată bărbăția." Și precum spune poetul, de altminteri prea bine[2]:

---

[1] *Lokman cel înțelept*, personaj legendar, un fel de Esop arab; cu numele lui este denumit capitolul XXXI din *Coran*, capitol alcătuit în cea mai mare parte din preceptele pe care Lokman le-ar fi dat fiului său, și pe care Mahomed le citează și le dă ca pildă musulmanilor.

[2] La M. A. Salie:

„Foarte bine, a spus Kais*:

Mi-e silă peste poate de insul ce se-mbie
La toți s-arate drumul, dar drumul lui nu-l știe.
Și-averile și banii-i avem doar ca-mprumut!
Doar ce-i în noi e-al nostru pe veci, neabătut.
De-ncepi ceva, și ușa n-o nimerești, e rău!
Dar când purcezi cu bine, vei da de drumul tău!

(**Imru 'l Kais* – cel mai de seamă poet arab preislamic – aprox. 500-540 – poreclit și „omul cu buboi", prinț beduin din neam de șefi de trib, autor de kasside, cuprinse în antologia *Muallakat*.

E bogăţie numai ceea ce-nchizi în piept.
Da tare-i greu să afli drumul drept!

Iar Prorocul nostru (asupra-i fie pacea şi rugăciunea!) a spus: „Adevăratul înţelept este acela care pune mai presus de lucrurile pieritoare pe cele fără de moarte." Se povesteşte că schivnicul Sabet a plâns atâta de mult, încât ochii i s-au îmbolnăvit; atunci a fost chemat un hakim care i-a spus: „Nu pot să te lecuiesc decât dacă îmi făgăduieşti un lucru." El răspunse: „Ce lucru?" Hakimul spuse: „De a înceta să plângi." Şi schivnicul răspunse: „D-apoi la ce mi-ar mai sluji ochii, dacă nu aş mai plânge?"

Ci, o, Măria Ta, află aşijdererea că fapta cea mai frumoasă este cea făcută fără de gândul câştigului. Se povesteşte, iacătă, că în Israel trăiau doi fraţi; unul dintre aceşti fraţi îi spuse într-o zi celuilalt: „Care este fapta cea mai înfricoşătoare pe care ai făcut-o vreodată?" El răspunse: „Este aceasta: cum treceam într-o zi pe lângă o poiată de găini, am întins mâna şi am înşfăcat o găină, şi, după ce am sugrumat-o, am aruncat-o îndărăt în poiată. Acesta este lucrul cel mai înfricoşător din viaţa mea. Dar tu, o, fratele meu, care-i fapta ta cea mai înfricoşătoare?" El răspunse: „Este de a-mi fi făcut ruga către Allah spre a-i cere un hatâr. Căci rugăciunea nu este frumoasă decât atunci când este o ridicare a sufletului către înălţimi." Şi-apoi...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a optzeci şi una noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că cea de a doua copilă urmă astfel:

Și-apoi poetul spune minunat acestea în stihurile sale:

Păcate două-s a le teme-n
Trăirea noastră pe pământ:
A face rău vreunui semen
Și-a face idol din Cel-Sfânt.[1]

Pe urmă, cea de a doua copilă, după ce spuse vorbele acestea, se trase în mijlocul soațelor sale. Atunci cea de a treia fetișcană, care îngemăna în ea desăvârșirile amândurora de dinaintea ei, veni între mâinile sultanului Omar Al-Neman și spuse:

Spusele celei de a treia copile

Eu, o, norocitule sultan, nu îți voi spune decât puține vorbe astăzi, întrucât sunt oleacă zaifă și, de altminteri, înțelepții ne povățuiesc scurtenie în vorbele noastre.

Află, dar, o, Măria Ta, că Safian a spus: „Dacă sufletul ar sălășlui în inima omului, omul ar avea aripi și ar zbura lesne la rai!“

---

[1] La M. A. Salie:

Cum vrei să fii, așa fii – Allah e-ndurător.
Dă-ți grijile uitării! Și să nu pui zăpor
Decât la două rele: Cu-alt Dumnezeu s-asemeni
Pe-Allah, și nedreptatea s-o-mprăștii printre oameni.

Și ce frumoase sunt spusele poetului:

De n-ai să-ți faci din viață cucernicia parte,
Și-ai să-ntâlnești cucernici vreodată după moarte,
Amarnic va să-ți pară că nu ai fost ca ei,
Că din cucernicie nu ți-ai făcut temei.

Şi tot Safian a spus: „Cu adevărat să ştiţi că numai faptul de a privi chipul cuiva bătut de urâciune este păcatul cel mai greu împotriva cugetului!"

Şi, după ce spuse aceste două minunate rostiri, copila se trase îndărăt în mijlocul soaţelor sale. Atunci păşi înainte cea de a patra fetişcană, care avea nişte şolduri falnice, şi grăi:

Spusele celei de a patra copile

Şi eu, o, norocitule sultan, sunt gata, iată, să-ţi spun cugetările care mi s-au izvodit din vieţile oamenilor drepţi. Se povesteşte că Başra cel Desculţ a spus: „Feriţi-vă cu grijă de lucrul cel mai înjositor!" Atunci cei care îl ascultau întrebară: „Şi care este lucrul cel mai înjositor?" El răspunse: „Este faptul de a sta îndelung în genunchi spre a-ţi face falǎ din rugăciune. Este făloşenia curioşiei." Atunci unul dintre ei îl întrebă: „O, părinte al meu, învaţă-mă să cunosc adevărurile cele tainice şi tâlcul lucrurilor!" Şi Desculţul îi spuse: „O, fiul meu, lucrurile acelea nu sunt făcute pentru gloată. Şi nu putem a le pune la îndemâna gloatei. Căci de-abia dacă dintr-o sută de drepţi se află cinci care să fie curaţi ca argintul străcurat."

Iar şeicul Ibrahim povesteşte: „M-am întâlnit într-o zi cu un om sărac care tocmai pierduse un bănuţ de aramă. Atunci m-am dus la el şi i-am întins o drahmă de argint; ci omul n-a primit-o şi mi-a spus: «La ce mi-ar sluji tot argintul de pe pământ, mie, care nu râvnesc decât la fericirile fără de moarte?»"

Se povesteşte aşijderea că sora Desculţului s-a dus într-o zi...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a optzeci și doua noapte

Spuse:

Se povestește așijderea că sora Desculțului s-a dus într-o zi să-l caute pe imamul Ahmed ben-Hanbal[1] să-i spună: „O, sfinte imame al credinței, am venit ca să mă luminez. Luminează-mă! Eu am de obicei să stau trează noaptea pe terasa casei noastre, torcând lână la lumina făcliilor celor care trec pe drum. Iar ziua orânduiesc și gătesc hrana casei. Spune-mi dacă îmi este îngăduit să mă folosesc astfel de o lumină care nu este bunul meu." Atunci imamul o întrebă: „Cine ești tu, o, femeie?" Ea spuse: „Sunt sora lui Bașra cel Desculț." Și sfântul imam se ridică, sărută pământul dintre mâinile copilei și îi spuse: „O, soră a celui mai înmiresmat dintre sfinți, de ce nu pot toată viața mea să sorb din curăția inimii tale?"

Se povestește de asemenea că un înțelept dintre înțelepți a spus vorba aceasta: „Când Allah îi vrea binele unuia dintre robii săi, deschide dinaintea aceluia poarta tainelor."

Mi s-a izvodit că atunci când Malek ben-Dinar trecea prin sukuri și vedea lucruri care îi plăceau, se mustra zicându-și: „Suflete al meu, este zădărnicie! Nu te voi asculta!" Întrucât îi plăcea să repete: „Nu este decât numai o cale de a-ți izbăvi sufletul, aceea de a nu i te supune; și calea cea mai nesmintită de a ți-l pierde este de a-i da ascultare."

Iar Mansur ben-Omar ne povestește faptul următor; „Plecasem odată în hagialâc la Mecca, trecând prin cetatea Kufei. Și era într-o noapte plină de întunerecimi.

---

[1]*Ahmed ben-Hanbal* – fondatorul celei mai conservatoare dintre cele patru curente (școli) ideologico-juridice ortodoxe musulmane.

Și auzii, în toiul nopții, aproape de mine, fără a pricepe de unde ieșea, un glas limpede care rostea rugăciunea aceasta: «O, Doamne Dumnezeule plin de slavă, eu nu sunt dintre aceia care se răzvrătesc împotriva legiuirilor tale, nici dintre aceia ce nu cunosc binefacerile tale. Ci, Doamne, în vremile trecute, poate că am păcătuit greu, și vin să-ți cer milostivirea și iertarea greșelilor mele. Întrucât gândurile mele nu erau rele, ci faptele m-au ispitit!»[1] Și, odată sfârșită acea rugăciune, auzii cum un trup cade greu pe pământ. Și habar nu aveam ce putea să fie glasul acela, în noaptea aceea; și nu pricepeam ce va să însemneze rugăciunea aceea, în tăcerea aceea, de vreme ce ochii mei nu puteau zări gura care le rostea: și habar nu aveam ce să fie acel trup care căzuse greu la pământ. Atunci strigai la rându-mi: „Sunt Mansur ben-Omar, un hagiu la Mecca! Cine, dar, are trebuință de ajutor?" Și nimeni nu-mi răspunse. Și plecai. Dar a doua zi, văzui trecând un alai de înmormântare și mă strecurai între oamenii care urmau alaiul; iar dinaintea mea mergea o femeie bătrână și topită de suferință. Și o întrebai: „Cine este mortul?" Ea îmi răspunse: „Ieri, fiul meu, spunându-și rugăciunea, a procitit stihurile din *Cartea* lui Allah care încep cu vorbele: «O, voi cei care credeți cuvântului, întăriți-vă sufletele...»[2] Și, după ce fiul meu a sfârșit stihurile, omul acesta, care se află acuma în sicriu, simți că-i plesnește ficatul și căzu mort. Și asta-i tot ce pot să-ți spun."

---

[1] În varianta tradusă de M. A. Salie și Henning, aici textul conține o precizare ce face mai inteligibil sfârșitul întâmplării: „Și, sfârșind rugăciunea, prociti următorul stih din *Coran*: «O, voi cei care credeți! mântuiți-vă pe voi și pe cei dragi ai voștri de la focul al cărui combustibil sunt oamenii și pietrele...» și auzii un zgomot de cădere, a cărui pricină nu o știam, și am plecat."
Stihul citat din *Coran* face parte din cap. 60, v. 6.

[2] Vezi nota precedentă. Citatul, aici, este alterat.

Și cea de a patra copilă, după ce spuse acestea, se trase în mijlocul soațelor sale. Atunci păși înainte cea de a cincea copilă, care era cununa de peste capetele tuturor copilelor, și spuse:

Spusele celei de a cincea copile

Eu, o, norocitule sultan, am să-ți spun ceea ce a răzbătut până la mine din lucrurile înțelepțești din vremile trecute.

Înțeleptul Moslima ben-Dinar a spus: „Orice desfătare care nu îți ridică sufletul mai aproape de Allah este o năpastă."

Se povestește că atunci când Mussa[1] (pacea fie asupra-i!) se afla la fântâna lui Modain[2], sosiră acolo două păstorițe tinere cu turma tatălui lor, Șoaib. Și Mussa (pacea fie asupra-i!) le dădu să bea celor două copile, care erau surori, precum și turmei, din jgheabul întocmit dintr-un trunchi de banan. Și cele două copile, când se întoarseră acasă, îi povestiră faptul tatălui lor, Șoaib, care atunci îi spuse uneia dintre ele: „Întoarce-te la tânărul acela și spune-i să vină la noi." Și copila se întoarse la fântână; și când fu aproape de Mussa, își acoperi obrazul cu iașmacul și îi spuse: „Tatăl meu m-a trimis la tine să-ți spun să mă însoțești acasă la noi și să împarți prânzul cu noi, ca răsplată pentru ceea ce ai făcut pentru noi." Da Mussa se întunecă și nu vroi dintru-ntâi s-o urmeze; pe urmă se hotărî. Or, tânăra păstoriță avea un fund falnic...

---

[1] *Mussa – Moise.*

[2] *Fântâna lui Modain* (mai corect: *Fântâna Madianiților*) – Madianiții erau locuitorii din orașul Madian, în nordul Arabiei, cei care, după *Coran*, au fost pedepsiți amarnic pentru nesupunerea lor la sfaturile viitorului socru al lui Moise, prorocul Șoaib, cel numit în *Biblie* când Raguel, când „Ietro, preotul din Madian".

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a optzeci şi treia noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că cea de a cincea copilă a urmat astfel:

Or, chiar că tânăra păstoriţă avea un fund dolofan, iar vântul ba îi lipea fusta uşoară de rotunzimea lui, ba sălta fusta şi lăsa să se ivească, gol-goluţ, preafălosul tinerei păstoriţe. Ci Mussa, ori de câte ori se ivea acela, închidea ochii ca să nu-l vadă. Şi, temându-se ca ispita să nu-l lovească prea tare, îi spuse copilei: „Mai bine lasă-mă să merg eu înaintea ta." Iar copila, nedumerită, trecu dindărătul lui Mussa. Şi ajunseră amândoi acasă la Şoaib. Iar când Şoaib îl văzu pe Mussa (asupra lor a amândurora fie pacea şi rugăciunea!), se ridică în cinstea lui şi, cina fiind gata, îi spuse: „O, Mussa, primirea aici fie-ţi largă şi prietenoasă, pentru cum te-ai purtat cu fiicele mele!" Şi Mussa răspunse: „O, taică al meu, eu nu neguţătoresc nici pe aur, nici pe argint faptele ce nu se săvârşesc decât în vederea Judecăţii!" Iar Şoaib urmă: „O, flăcăule, îmi eşti oaspete, iar eu am obiceiul de a fi primitor şi darnic faţă de oaspeţii mei; şi-apoi tot aşa era şi obiceiul tuturor strămoşilor mei. Şezi dar să mănânci cu noi." Şi Mussa şezu şi se ospătă cu el. Iar la sfârşitul mesei, Şoaib îi spuse lui Mussa: „O, tinere, să rămâi cu noi şi să mâi turma la păşune. Iar după opt ani, drept simbrie pentru slugărelile tale, am să te însor cu fata mea care a venit după tine la fântână." Iar Mussa, de data aceasta, primi şi îşi zise în sineşi: „Acuma, că lucrul are

să fie legiuit cu copila, am să mă pot folosi fără sfială de avutul ei binecuvântat!“

Se povestește că Ibn-Bitar, întâlnindu-se cu un prieten, acela i-a spus: „Oare unde ai fost atâta vreme, de nu te-am mai văzut deloc?“ Ibn-Bitar spuse: „Am avut niște treburi la prietenul meu Ibn-Sehab. Îl cunoști?“ El răspunse: „Dacă îl cunosc? Păi e vecin cu mine de mai bine de treizeci de ani. Da nu am schimbat nicio vorbă cu el niciodată.“ Atunci Ibn-Bitar îi spuse: „O, sărman de tine, au tu nu știi că acela care nu își iubește vecinii nu este iubit de Allah? Și nu știi că un vecin datorează tot atâta cinstire vecinului cât îi datorează și părintelui său?“

Într-o zi Ibn-Adham îl întrebă pe un prieten de-al său, cu care se întorcea de la Mecca: „Ei, cum o duci?“ Acela răspunse: „Când am ce să mănânc, mănânc; iar când mi-e foame și nu am nimic, rabd!“ Și Ibn-Adham răspunse: „Chiar că nu faci altminteri de cum fac câinii din Balkh! Ci noi, atunci când Allah ne dă pâinea, îl proslăvim; iar atunci când nu avem nimic de mâncat, noi tot îi mulțumim.“ Atunci omul grăi: „O, stăpâne al meu!“ Și nu mai rosti nimic altceva.

Se spune că Mohammad ben-Omar l-a întrebat într-o zi pe un ins care trăia cumpătat: „Ce gândești tu despre nădejdea pe care trebuie s-o avem în Allah?“ Omul spuse: „Dacă îmi pun credința în Allah, o fac pe două temeiuri: am văzut din trăite că pâinea pe care o mănânc eu nu o mănâncă niciodată un altul; și știu, pe de altă parte, că, dacă am venit pe lume, aceasta-i din vrerea lui Allah.“

Și, după ce spuse aceste pilde, cea de a cincea copilă se trase în mijlocul tovarășelor sale. Atunci numai, cu pas rar, păși înainte bătrâna cea sfântă. Sărută de nouă ori pământul dintre mâinile răposatului tău părinte, sultanul Omar Al-Neman, și spuse:

Spusele bătrânei

Ai ascultat, o, Măria Ta, spusele pilduitoare ale copilelor despre sila față de lucrurile de aici de jos, în măsura în care atare lucruri se cade a fi privite cu silă. Ci eu am să-ți vorbesc ceea ce știu în privința faptelor și a isprăvilor celor mai aleși dintre strămoșii noștri.

Stă povestit că imamul cel mare Al-Safi (aibă-l Allah întru bune milele sale!) împărțea noaptea în trei părți: cea dintâi pentru învățătură, cea de a doua pentru somn, iar ce de a treia pentru rugăciune. Și, spre sfârșitul vieții sale, sta treaz noaptea toată, nemailăsând nimic somnului.[1] Tot imamul Al-Safi (aibă-l Allah întru bune milele sale!) a spus: „Vreme de zece ani din viața mea m-am înfrânat să nu mănânc după câtă foame îmi era din pâinea mea de orz. Căci mâncarea prea multă este dăunătoare în toate chipurile: îngreuiază creierul, învârtoșește inima, moleșește puterile duhului, cheamă somnul și lenevia, și răpește toată vlaga."

Tânărul Ibn-Fuad ne povestește: „Eram într-o zi la Bagdad, la ceasul când imamul Al-Safi tocmai poposise acolo. Și mă dusesem pe malul apei spre a-mi face spălările cele îndătinate. Or, pe când stam aplecat să-mi fac spălările, un om, urmat de o mulțime tăcută, trecu pe la spatele meu și îmi spuse: «O, tinere, îngrijește-te bine de spălările tale, și Allah are să te îngrijească!» Și mă întorsei și mă uitai la insul acela, care avea o barbă mare și o față pe care era pecetluită binecuvântarea; și

---

[1] La M. A. Salie, se adaugă: „Iar imamul Abu-Hanifa ședea treaz până la miez de noapte; și un ins, trecând pe acolo, l-a văzut și i-a spus altuia: «Acesta stă treaz toată noaptea» Și, auzindu-l, imamul și-a zis: «Mi-e rușine față de Allah că mi se pune în seamă ceva ce nu fac.» Și de atunci a stat treaz toată noaptea."

numaidecât mă grăbii să-mi închei spălările și mă ridicai și îl urmai. Atunci el mă văzu și se întoarse spre mine și mă întrebă: Ai trebuință să-mi ceri ceva?» Îi spusei: «Da, o, preacinstite taică! Doresc să mă înveți ceea ce de bună seamă că știi de la Allah Preaînaltul!» Iar el îmi spuse: «Învață să te cunoști! Și numai apoi să făptuiești! Și numai apoi să purcezi după toate dorurile tale, da ferindu-te a-l stânjeni pe aproapele tău!» Și își urmă drumul. Eu atunci îl întrebai pe unul dintre cei ce mergeau după el: «Cine este acesta?» El îmi răspunse: «Este imamul Mohammad ben-Edris Al-Safi!»"

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Dar când fu cea de a optzeci și patra noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că bătrâna cea sfântă urmă astfel:

Se povestește că marele calif Abu-Giafar Al-Mansur a vrut să-l căftănească pe Abi-Hanifa cadiu și să-i dea simbrie zece mii de drahme pe an. Ci Abi-Hanifa, când află de gândul califului, își făcu rugăciunea de dimineață, pe urmă se îmbrăcă în mantia lui cea albă și șezu jos, fără a rosti o vorbă. Atunci intră trimisul califului spre a-i înmâna de la bun început cele zece mii de drahme și să-l vestească de căftănirea sa. Ci, la toată descântarea trimisului, Abi-Hanifa nu răspunse o vorbă. Atunci trimisul îi spuse: „Să fii însă bine încredințat că toți banii pe care ți i-am adus sunt lucru cinstit și îngăduit de *Scriptură*." Atunci Abi-Hanifa îi spuse: „Banii sunt lucru cinstit,

într-adevăr, dar Abi-Hanifa nu va fi niciodată sluga asupritorilor!"[1]

Și, după ce spuse vorbele acestea, bătrâna adăugă:

– Aș fi vrut, o, Măria Ta, să-ți procitesc încă niște pilde minunate din viața înțelepților noștri de odinioară. Dar iată că noaptea se apropie, și de altminteri zilele de la Allah sunt multe pentru slujitorii lui!

Și bătrâna cea sfântă își puse izarul la loc pe umeri și se trase în mijlocul roatei alcătuite din cele cinci copile.

Aici vizirul Dandan își curmă o vreme istorisirea pe care o făcea sultanului Daul'makan și surorã-si Nozhatu ce se afla dincolo de perdea. Și, după câteva clipite, urmă iarăși.

---

[1] La M. A. Salie: „Știu că acești bani sunt cuveniți, da nu vreau ca în inima mea să se strecoare dragostea pentru asupritori." – „Da dacă intri la ei și cauți să te ferești de dragostea pentru ei?" spuse trimisul. Iar Abu-Hanifa răspunse: „Eu nu sunt încredințat că, dacă intru în apă, nu o să-mi ud hainele."

Și iacătă cuvintele lui aș-Șafiia – aibă-l Allah Slăvitul întru milele sale:

Suflete-al meu, de-ai să-mi asculți cuvântul,
Vei fi bogat și proslăvit de-a rândul:
Să nu te fure vis și amăgire!
Adesea visul duce la pieire!

Și iată cuvintele lui Sufian as-Sauri, din povața lui către Ali ibn al-Hasan as-Sulami: „Fii drept și păzește-te de minciună, de înșelăciune, de fățărnicie și de trufie, fiindcă Allah, pentru fiecare asemenea greșeală, îți șterge câte o faptă bună. Nu îți potrivi credința după nimeni, fără numai decât după aceia care își păzesc credința; și să-ți alegi prieteni de inimă printre cei cumpătați în viața de acum. Adu-ți mereu aminte de moarte și roagă-te mereu pentru iertarea păcatelor. Roagă-te lui Allah să te ajute în viața ce ți-a mai rămas și fii sfătuitor sincer pentru orice drept-credincios când te întreabă despre credință, să nu înșeli un drept-credincios, întrucât cine înșală un drept-credincios îl înșală pe Allah și pe trimisul său. Lasă gâlceava și vrajba; fugi de ceea ce îți pare îndoielnic, și vei fi fericit. Roagă-te când îți merge bine și stai tare în năpastă, și vei fi îndrăgit de Allah; împodobește-ți gândurile cele de taină, și Allah îți va împodobi faptele cele văzute; primește ruga de iertăciune a celor ce te roagă să-i ierți și nu purta vrăjmășie niciunui musulman; apropie-te de cei care se depărtează de tine și iartă-i pe cei care ți-au greșit, și vei fi tovarăș cu prorocii; și lasă-te în voia lui Allah, și în cele văzute și în cele nevăzute. Teme-te de Allah, așa cum se teme cel care știe că va muri și că va fi luat și că va învia la Judecată și va sta în fața Atotputernicului. Și să știi că mergi către unul dintre aceste lăcașuri: ori spre raiul cel înalt, ori spre focul cel mistuitor!"

După ce răposatul tău părinte, sultanul Omar Al-Neman, ascultă pildele acestea luminătoare, pricepu că femeile acelea chiar că erau cele mai desăvârșite din veacul lor, fiind totodată și cele mai frumoase și cele mai dăruite, atât la trup cât și la minte. Și nu știa ce temeneli să le mai arate care să fie vrednice de ele, și ajunse cu totul sub vraja frumuseții lor, și le râvni cu aprindere, fiind totodată plin de cinstire față de bătrâna cea sfântă, cârmuitoarea lor. Și, în așteptare, le dădu, ca să locuiască acolo, iatacul de taină ce fusese odinioară al vitezei Abriza, domnița de la Chezareea. Și vreme de zece zile în șir se duse el însuși să afle vești despre ele și să vadă însuși dacă nu le lipsea ceva; și de fiecare dată când se ducea acolo, o găsea în rugăciune pe bătrâna care își petrecea zilele în ajunare și nopțile în sfinte cugetări. Și fu atâta de pilduit de sfințenia ei, încât într-o zi îmi spuse: „O, vizire al meu, mare binecuvântare-i că am în saraiul meu o sfântă atâta de minunată! Cinstirea mea față de ea a ajuns până peste poate, iar dragostea față de copile este până peste măsură. Hai așadar cu mine s-o întrebăm pe bătrână, într-un sfârșit, căci cele zece zile dintâi ale găzduirii noastre iată au trecut și putem să vorbim de daraveli, cât vrea să ne ceară ca preț pentru cele cinci fecioare cu sânii rotunzi.“ Așa că ne duserăm la iatacul lor, iar părintele tău o întrebă de preț pe bătrână, care îi spuse: „O, Măria Ta, să știi că prețul acestor copile stă în niște învoieli care sunt de alt chip decât învoielile îndătinate ale vânzării și cumpărării. Căci prețul lor nu se poate plăti nici în aur, nici în argint, nici în pietre scumpe.“ La vorbele acestea, părintele tău rămase nedumerit până peste poate și întrebă: „O, preacinstită femeie, în ce stă atunci prețul de vânzare al acestor copile?“ Ea răspunse: „Nu pot să ți le vând decât numai cu această învoială: să ajunezi o lună întreagă, petrecându-ți zilele în cugetare și nopțile în

veghi şi rugăciuni. Şi, după luna aceasta de post nesmintit, prin care trupul ţi se va curăţi şi va ajunge vrednic să se atingă de trupul copilelor, vei putea să te bucuri întru totul de dulceaţa lor." Atunci tatăl tău fu pilduit până peste marginile pilduirii, iar cinstirea lui faţă de bătrână nu mai cunoscu stavilă. Şi se grăbi să primească învoielile. Şi bătrâna îi spuse: „La rându-mi, am să te ajut prin rugăciunile şi închinăciunile mele să înduri postul. Acuma adu-mi un ol de aramă." Atunci sultanul, părintele tău, îi aduse un ol de aramă, iar ea umplu olul cu apă străcurată, şi îşi plecă privirile asupra lui şi începu să rostească nişte rugi într-un grai necunoscut, şi să mormăie vreme de un ceas nişte vorbe din care niciunul dintre noi nu pricepurăm nimic. Pe urmă acoperi olul cu o pânză uşoară pe care o pecetlui cu pecetea ei, şi i-l înmână tatălui tău spunându-i: „După cele zece zile dintâi ale postirii, să despecetluieşti pânza şi să-ţi curmi ajunarea bând apa aceasta sfântă, ce te va întări şi te va spăla de toate prihăniile tale trecute. Iar eu acuma am să mă duc la fraţii mei, care sunt slujitorii Celui Nevăzut, întrucât de multă vreme nu am mai fost pe la ei, iar în dimineaţa zilei a unsprezecea am să vin să te văd."

Şi bătrâna, rostind vorbele acestea, îi ură bună pace părintelui tău şi plecă. Atunci părintele tău luă olul şi se duse şi îşi alese o chilie întru totul răzleţită din sarai, în care nu se mai afla nimic altceva decât olul de aramă adus de el, şi se încuie acolo spre a posti, şi a cugeta, şi a se învrednici astfel de apropierea de trupurile acelea de copile. Şi încuie uşa cu cheia, pe dinăuntru, şi îşi puse cheia la brâu.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă după obiceiul ei, tăcu.

Dar când fu cea de a optzeci și cincea noapte

Spuse:

Și încuie ușa cu cheia pe dinăuntru, și își puse cheia la brâu. Și începu numaidecât ajunatul. Iar când fu cea de a unsprezecea zi, sultanul, părintele tău, luă olul și despecetlui pânza cea ușoară și și-l duse la buze și îl bău dintr-o sorbitură. Și pe dată simți o mulcomire deplină și semnele unei desfătări mari în läuntrurile sale. Și de-abia apucase a bea, că și bătu cineva la ușa chiliei. Și, când deschise ușa, bătrâna intră ținând în mână o legătură întocmită din frunze proaspete de banan. Atunci sultanul, părintele tău, se ridică în cinstea ei și îi spuse: „Fii binevenită, preacinstită maică a mea!" Ea îi spuse: „O, Măria Ta, iacătă că slujitorii Celui Nevăzut mă trimit la tine ca să-ți aduc talâmul lor: căci le-am vorbit de tine, iar ei s-au bucurat mult aflând de prietenia noastră. Și îți trimit, ca mărturie a bunăvoinței lor, legătura aceasta, în care se află, sub frunzele de banan, niște zumaricale minunate, dintre cele plămădite de degetele fecioarelor cu ochi negri din rai. Încât atunci când va veni dimineața celei de a douăzeci și una zile, să desfaci frunzele acestea de banan și să-ți ostoiești ajunarea mâncând zumaricalele." La vorbele ei, părintele tău se bucură până peste poate și spuse: „Mărire lui Allah, cel carele mi-a dat frați printre slujitorii Celui Nevăzut!" Pe urmă îi mulțumi îndelung bătrânei, și îi sărută mâinile, și o însoți cu multe temeneli până la ușa chiliei. Or, precum spusese, în dimineața celei de a douăzeci și una zile, bătrâna nu lipsi a veni iarăși și îi spuse tătânelui tău: „O, Măria Ta, să știi că le-am mărturisit fraților mei ai Nevăzutului că am de gând să-ți dau în dar copilele; și lucrul i-a bucurat mult, dată fiind prietenia pe care o au acuma față de tine. Încât până a

ţi le pune în mâini, vreau să le înfăţişez slujitorilor Celui Nevăzut pentru ca să pună în ele duhul lor şi să reverse în ele dulcea mireasmă ce va să te vrăjească; şi ele au să ţi se întoarne cu o comoară din sânul pământului, pe care au să le-o dea fraţii mei întru Cel Nevăzut!" Când tatăl tău auzi vorbele acestea, îi mulţumi pentru ostenelile pe care le dovedea şi îi spuse: „Chiar că-i prea mult! Iar cât despre comoara din sânul pământului, chiar că mă tem să nu trec cuviinţa." Ci ea răspunse precum se cădea; şi părintele tău o întrebă: „Şi când socoţi a mi le aduce înapoi?" Ea spuse: „În dimineaţa celei de a treizecea zile, odată ce îţi vei fi isprăvit ajunatul şi astfel îţi vei fi curăţat trupul; iar ele, la rândul lor, vor avea în ele o curăţie de iasomie şi vor fi ale tale întru totul copilele acestea, care fiecare preţuieşte mai mult decât toată împărăţia ta!" El răspunse: „Of, asta-i tare adevărat." Ea spuse: „Acuma, dacă vrei cumva să mi-o încredinţezi şi pe femeia care îţi este cea mai dragă dintre femeile tale, aş lua-o cu mine şi cu copilele, pentru ca s-o înfăţişez fraţilor mei şi pentru ca harurile celui Nevăzut să se reverse şi asupra ei." Atunci sultanul, părintele tău, îi spuse: „Tare îţi mulţumesc! Căci chiar că se află în saraiul meu o grecoaică pe care o am dragă şi pe care o cheamă Safia; şi este fiica lui Afridun, domnul Constantiniei; iar Allah mi-a şi dăruit de la ea doi copii pe care, vai, i-am pierdut de mulţi ani. Ia-o aşadar cu tine; o, preacinstito, ca să se reverse şi asupra-i harurile slujitorilor celui Nevăzut şi ca să poată, prin milostivirea lor, să-şi găsească iarăşi copiii cărora le-am pierdut orice urmă!" Atunci bătrâna cea sfântă îi spuse: „Da, de bună seamă. Porunceşte să fie adusă sultana Safia!"

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a optzeci și șasea noapte

Spuse:

Atunci bătrâna zise: „Poruncește să fie adusă sultana Safia!“ Și sultanul tatăl tău porunci pe dată să vină sultana Safia, mama ta, și o încredință bătrânei, care o duse numaidecât între copilandre. Pe urmă bătrâna intră o clipă în iatacul ei și se întoarse cu un pocal pecetluit; și i-l dădu sultanului Omar Al-Neman și îi spuse: „În dimineața celei de a treizecea zile, odată ajunatul tău încheiat, să te duci să faci o scaldă la hammam și să te întorci să te odihnești în chilia ta și să bei pocalul acesta care îți va împlini curăția și te va face astfel vrednic de a ține la pieptul tău copilele domnești! Iar acuma asupra-ți fie pacea, îndurarea și toate milele lui Allah, o, fiul meu!“ Și bătrâna le luă pe cele cinci fetișcane și pe mama ta, sultana Safia, și plecă. Or, sultanul își urmă ajunatul până în cea de a treizecea zi. Iar în dimineața aceea a treizecea, se ridică și se duse la hammam și, sfârșindu-și îmbăiatul, se întoarse în chilie și popri pe oricine să vină să-l tulbure. Și, după ce intră în chilie, încuie iarăși ușa după el cu cheia, și luă pocalul, desfăcu pecetea, îl duse la buze și îl goli, pe urmă se întinse să se odihnească. Cât despre noi toți, cei care știam că ziua aceea era ziua cea din urmă de post, așteptarăm până seara, și pe urmă toată noaptea, și apoi până a doua zi la amiază. Și gândeam: „Sultanul pesemne că se odihnește după toate veghile câte le-a îndurat!“ Ci întrucât sultanul stăruia să nu deschidă, ne apropiarăm de ușă și dădurăm glas. Dar nimeni nu răspunse. Atunci ne speriarăm tare de tăcerea aceea și ne hotărârăm să spargem ușa și să intrăm. Și intrarăm. Or, sultanul nu mai era acolo. Nu găsirăm decât o cărnotie zdrențuită și niște oase descopciate și negre. Atunci ne prăbușirăm cu toții fără de simțire. Iar când

ne venirăm în cuget, luarăm pocalul și îl cercetarăm. Și găsirăm în capacul lui o hârtie pe care era scris așa:

„Niciun om făcător de rele nu are cum să trezească mila! Și tot insul care va citi hârtia aceasta să afle că așa este pedeapsa pentru acela care amăgește fetele de domni și le neprihănește. Așa este treaba cu insul de aici! L-a trimis pe fiul său Șarkan s-o răpească din țara noastră pe fata domnului nostru, biata Abriza! Iar el a luat-o și a săvârșit asupra ei, fecioară, ceea ce a săvârșit! Pe urmă i-a dat-o unui rob arap, care a făcut-o să îndure ticăloșiile cele mai amarnice și a ucis-o! Iar acuma, ca urmare a faptei lui nevrednice de un domn, sultanul Omar Al-Neman nu mai este. Iar eu, cea care l-am ucis, sunt viteaza, sunt pedepsitoarea care se cheamă Muma-Prăpădurilor. Și, o, voi, necredincioșilor, toți care mă citiți, nu numai că l-am omorât pe sultanul vostru, dar am luat-o cu mine și pe sultana Safia, fiica Măriei Sale Afridun al Constatiniei; și va s-o dau îndărăt tatălui ei; și pe urmă avem să ne întoarcem toți cu oștile, să vă bulucim, și să spulberăm casele voastre, și să vă stârpim pe toți până la unul! Și nu are să mai fie pe pământ nimeni, decât noi, creștinii, cei care ne închinăm Crucii!"

După ce citirăm hârtia, pricepurăm toată grozăvia prăpădului nostru, și ne băturăm peste obraji cu mâinile, și ne jelirăm îndelung. Da la ce aveau să ne mai slujească lacrimile, de vreme ce lucrul cel de neîndreptat se săvârșise? Și atunci, o, Măria Ta, oastea și norodul se dezbinară în ce privește alegerea urmașului răposatului sultan Omar Al-Neman. Și dezbinarea ținu vreme de o lună întreagă, după care, cum nu aveam nicio știre dacă mai trăiești, hotărârăm să ne ducem să-l alegem domn pe coconul Șarkan, de la Damasc. Ci Allah te scoase în calea noastră, și se petrecu ceea ce se petrecu! Și iac-așa-i, o, Măria Ta, cu pricina morții părintelui tău, sultanul Omar Al-Neman!

După ce sfârşi istorisirea morţii sultanului Omar Al-Neman, vizirul cel mare Dandan îşi scoase năframa şi îşi coperi ochii şi începu să plângă. Şi sultanul Daul'makan şi sultăniţa Nozhatu, care şedea dindărătul perdelei de mătase, începură şi ei să plângă, ca şi marele cămăraş şi ca toţi cei ce se aflau acolo.

Da cămăraşul, el cel dintâi, îşi şterse lacrimile şi îi spuse lui Daul'makan:

– O, Măria Ta, chiar că lacrimile nu mai pot să slujească la nimic. Şi nu îţi mai rămâne decât să iei vârtoşie şi să-ţi întăreşti inima spre a veghea la trebile împărăţiei tale. Şi-apoi răposatul tău părinte trăieşte mai departe în tine, căci părinţii trăiesc în copiii vrednici de ei!

Atunci Daul'makan îşi curmă plânsul şi se găti să ţină cel dintâi divan al domniei sale.

Drept aceea, şezu în jeţul domnesc de sub boltă, iar cămăraşul rămase în picioare lângă el, iar vizirul Dandan dinaintea lui, iar oştenii în spatele jeţului domnesc; iar emirii şi mai marii împărăţiei, fiecare după cinul lui.

Atunci sultanul Daul'makan îi spuse vizirului Dandan:

– Înnumără-mi cuprinsul din dulapurile părintelui meu.

Şi vizirul Dandan răspunse:

– Ascult şi mă supun!

Şi înşirui tot ce se afla în dulapurile vistieriei – galbeni, odoare şi giuvaieruri; şi îi înmână o socoteală amănunţită. Atunci sultanul Daul'makan îi spuse:

– O, vizire al tatălui meu, vei urma a fi şi pe mai departe vizirul cel mare al domniei mele.

Şi vizirul Dandan sărută pământul dintre mâinile sultanului şi îi ură viaţă lungă. Apoi sultanul îi spuse cămăraşului:

– În ce priveşte bunurile pe care le-am adus cu noi de la Damasc, se cade a le împărţi oştirii.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziua şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a optzeci şi şaptea noapte

Spuse:

Atunci cămăraşul deschise lăzile în care se găseau bunurile şi odoarele aduse de la Damasc şi nu păstră chiar nimic din ele, ci le împărţi pe toate ostaşilor, dând lucrurile cele mai frumoase capilor de oaste. Şi toţi capii sărutară pământul dintre mâinile sale, şi făcură urări pentru viaţa sultanului şi îşi ziseră între ei: „Niciodată nu am văzut atâta dărnicie!"

Şi numai atunci sultanul Daul'makan dădu semnul de plecare; şi numaidecât tabăra fu ridicată; iar sultanul, în fruntea oştii sale, intră în Bagdad. Şi tot Bagdadul era împodobit; şi toţi locuitorii erau îngrămădiţi pe pleşurile caselor, şi femeile, la trecerea sultanului, scoteau ţipete ascuţite de bucurie.

Iar sultanul sui în saraiul său, şi lucrul cel dintâi pe care îl făcu fu de a o chema pe căpetenia calemgiilor şi de a o pune să scrie o scrisoare către fratele său Şarkan, la Damasc. Scrisoarea aceea cuprindea istorisirea amănunţită a tuturor câte se petrecuseră, de la început până la sfârşit. Şi se încheia aşa:

„Şi te rugăm, o, frate al nostru, la primirea scrisorii noastre să faci pregătirile cuvenite şi să-ţi strângi oastea şi să-ţi împreuni puterile cu ale noastre, spre a porni laolaltă războiul sfânt asupra necredincioşilor ce ne ameninţă, şi să răzbunăm moartea tatălui nostru şi să spălăm pata care trebuieşte a fi spălată!"

Pe urmă împături cartea şi o pecetlui cu pecetea lui şi îl chemă pe vizirul Dandan şi îi înmână cartea spunându-i:

– Numai tu ești în stare, o, mare vizir, să îndeplinești o solie atâta de gingașă pe lângă fratele meu. Și vei ști cum să-i vorbești cât mai înduioșător și cât mai dulce, și îi vei spune limpede din partea mea: „Stau gata întru totul să-ți las scaunul de domnie de la Bagdad și să fiu în locul tău cârmuitorul Damascului."

Atunci vizirul Dandan se găti numaidecât de plecare; și chiar în seara aceea purcese spre Damasc.

Or, în lipsa lui, două lucruri peste măsură de însemnate se petrecură la saraiul sultanului Daul'makan. Cel dintâi fu că Daul'makan porunci să vină prietenul său, bătrânul hammamgiu, și îl potopi cu cinstiri și cu huzmeturi, și îi dărui numai pentru el un sarai, și porunci ca saraiul acela să fie așternut cu chilimurile cele mai frumoase de la Persia și de la Korasan. Ci va mai veni vorba adesea, de-a lungul povestirii noastre, despre hammamgiul acela de treabă.

Cât despre cel de al doilea lucru, iacătă-l: un peșcheș alcătuit din zece roabe albe copile îi sosi sultanului Daul'makan din partea unuia dintre supușii săi. Or, una dintre copile, a cărei frumusețe sfrunta orice laudă, îi plăcu tare mult sultanului Daul'makan care tot atunci o și luă și se culcă cu ea, și o lăsă plină pe clipă pe dată. Ci avem să ne mai întoarcem asupra acestei întâmplări, de-a lungul povestirii noastre.

Cât despre vizirul Dandan, acesta se întoarse curând și vesti pe sultan că fratele său Șarkan ascultase cu multă bunăvoință cererea sa și că pornise la drum, în fruntea oștirii lui, spre a răspunde la chemare. Și vizirul adăugă:

– Încât acuma se cere să ieși în întâmpinarea lui.

Și sultanul răspunse:

– Da, de bună seamă, o, vizire al meu!

Și ieși din Bagdad, și de-abia poruncise să se așeze tabăra, la o zi de cale, că emirul Șarkan se și ivi cu oastea lui, pe urmele cercetașilor săi.

Atunci Daul'makan sări degrabă și porni în întâmpinarea fratelui său; și, de cum îl văzu, vru să coboare de pe cal. Dar Șarkan, de departe, îl rugă să nu facă nimic și, el întâi, sări din șa și veni fuga să se repeadă în brațele lui Daul'makan care, oricum, descălecase și el de pe cal. Și se îmbrățișară îndelung plângând; și, după ce își spuseră vorbe de mângâiere unul altuia pentru moartea tatălui lor, se întoarseră împreună la Bagdad.

Și, fără a mai pierde vreme, chemară vitejii din toate părțile împărăției, iar aceștia nu pregetară să se înfățișeze la chemare, într-atât li se făgăduiau prăzi și huzmeturi. Și, vreme de o lună, vitejii nu mai conteniră să tot curgă. Și, estimp, Șarkan îi povestise lui Daul'makan toată povestea lui; iar Daul'makan de asemenea i-o povestise pe a sa, și stăruind mult asupra ajutoarelor căpătate de la hammamgiu. Încât Șarkan îl întrebă:

– De bună seamă că îl vei fi răsplătit pe omul acela vrednic, pentru toată osârdia lui?

Iar Daul'makan îi răspunse...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a optzeci și opta noapte

Spuse:

Iar Daul'makan îi răspunse:

– Nu întru totul. Întrucât am lăsat s-o fac numaidecât după întoarcerea mea de la război, de-o vrea Allah!

Și-așa că atunci putu Șarkan să se încredințeze de adevărul celor spuse de către Nozhatu, care îi fusese soție pe când el habar nu avea că i-ar fi soră, și de la care o avusese pe copila Puterea-Ursitei. Și împrejurarea îi aduse aminte că se cădea să ceară știri despre Nozhatu.

Încât îl rugă pe cămărașul cel mare să-i ducă talâmul din parte-i. Și marele cămăraș își îndeplini solia și îi aduse tot așa lui Șarkan talâmul sultăniței Nozhatu, care, pe deasupra, cerea știri despre fetița ei Puterea-Ursitei. Și Șarkan îi trimise vorbă să fie liniștită, întrucât Puterea-Ursitei se află în deplină sănătate la Damasc. Atunci Nozhatu îi mulțumi lui Allah pentru aceasta.

Pe urmă, după ce toate oștile se strânseră și arabii din triburi își aduseră bulucurile lor, cei doi frați trecură în fruntea ordiilor împreunate; și, după ce Daul'makan își luă rămas-bun de la roaba cea tânără pe care o lăsase grea, și după ce îi întocmi o simbrie vrednică de ea, ieșiră din Bagdad, adulmecând spre meleagurile necredincioșilor.

Oastea din frunte era alcătuită din voinicii turci, a căror căpetenie se chema Bahraman; iar oastea de acoperire era alcătuită din voinicii din Deilam[1] a căror căptenie se chema Rustem. Mijlocul era cârmuit de Daul'makan, pe când aripa dreaptă era sub poruncile emirului Șarkan, iar aripa stângă sub poruncile marelui cămăraș. Iar marele vizir Dandan fu însărcinat cu vegherea peste toată oastea.

Și nu conteniră din mers vreme de o lună întreagă, odihnindu-se câte trei zile după fiecare săptămână de umblet, până ce ajunseră în țara rumilor. Atunci, la ivirea lor, locuitorii înspăimântați o luară la fugă din toate părțile și se duseră să se adăpostească la Constantinia, dându-i de știre domnului Afridun despre crâncena năvălire a musulmanilor.

La vestea aceea, domnul Afridun se ridică și porunci să fie chemată bătrâna Muma-Prapădurilor, care tocmai i-o adusese îndărăt pe fiică-sa Safia, și care totodată

---

[1] *Deilamul* – provincie din apusul Persiei (Iranul de azi), mărginită la nord de Marea Caspică. Deilamiții aparțineau grupului turco-tătar, mai degrabă decât Persiei propriu-zise.

îl hotărâse și pe domnul Hardobiu de la Chezareea, pe care îl stârnise, să vină cu ea, el și toată oștimea lui, și să se alăture lui Afridun. Și domnul de la Chezareea, nesătul cu moartea sultanului Omar Al-Neman, și râvnind s-o răzbune încă pe fiică-sa Abriza, zorise s-o însoțească pe Muma-Prăpădurilor la Constantinia, în fruntea oastei sale.

Așa că atunci când Afridun porunci să fie chemată bătrâna, ea se și înfățișă între mâinile lui; iar el îi ceru amănunte despre moartea lui Omar Al-Neman, pe care ea se grăbi să i le dea. Atunci Măria Sa o întrebă:

– Și-acuma, că vrăjmașul se apropie, ce se cade să facem, o, Muma-Prăpădurilor?

Ea răspunse:

– O, mărite doamne, o, clironom al lui Cristos pe pământ, am să-ți arăt calea de urmat; și nici Șeitan, cu toate șiretlicurile lui, nu va mai putea să descâlcească ițele în care am să-i prind pe vrăjmașii noștri!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a optzeci și noua noapte

Spuse:

...Și nici Șeitan, în pofida tuturor șiretlicurilor lui, nu va mai putea să descâlcească ițele în care am să-i prind pe vrăjmașii noștri! Or, iacătă tertipul de urmat spre a-i nimici: să trimiți cincizeci de mii de oșteni cu corăbiile, care să ridice pânzele spre a merge la Muntele Fumegător, la poalele căruia au așezat tabără vrăjmașii noștri. Iar pe de altă parte, pe drum de uscat, să trimiți toată oștimea ta să-i ia pe neașteptate pe păgâni. Și așa

vor fi prinși din toate părțile, și niciunul dintre ei nu va avea cum să scape de la prăpăd. Și-acesta-i gândul meu.

Iar Afridun îi spuse bătrânei:

– Într-adevăr, chibzuiala ta este prea bună, o, crăiasă a tuturor bătrânelor și sfetnică a celor mai înțelepți.

Și îi plăcu rostuirea și o puse pe dată în faptă.

Așa că năile încărcate cu oșteni ridicară pânzele și ajunseră la Muntele Fumegător și descărcară oamenii care se îngrămădiră fără zarvă pe după stâncile înalte. Iar pe calea uscatului oastea nu zăbovi a sosi în fața dușmanului.

Or, la ceasul acela, puterile oștilor erau așa: oastea musulmană de la Bagdad și de la Korasan cuprindea o sută douăzeci de mii de călăreți sub porunca lui Șarkan. Iar oastea necredincioșilor creștini se ridica la o mie de mii și șase sute de mii de luptători. Așa că, atunci când noaptea căzu peste munți și peste câmpii, pământul, de toate focurile câte îl luminau, păru ca un pojar.

Or, la ceasul acela, craiul Afridun și craiul Hardobiu își strânseră emirii și capii de oaste, spre a ține sfat. Și hotărâră să purceadă lupta, chiar de a doua zi, asupra musulmanilor, din toate părțile deodată. Dar bătrâna Muma-Prăpădurilor, care asculta cu sprâncenele încruntate, se ridică și spuse domnului Afridun, și domnului Hardobiu, și tuturor celor de față:

– O, vitejilor, încleștările trupului, când sufletele nu sunt sfințite, nu ar putea să aibă decât urmări negre! O, creștinilor, înainte de luptă se cade să vă apropiați de Cristos, și să vă curățați cu tămâia cea mai de seamă făcută din spurcuri patriarhale!

Iar cei doi domni și oștenii răspunseră:

– Vorbele tale sunt binevenite, o, maică preacinstită!

Or, iacătă ce mai era și cu tămâia aceea de seamă făcută din spurcuri patriarhale:

Când patriarhul cel mare al creștinilor de la Constantinia își făcea spurcurile, preoții le strângeau

cu grijă în nişte pânzări de mătase şi le uscau la soare; pe urmă făceau din ele un aluat pe care îl amestecau cu mosc, cu ambră şi cu smirnă; şi aluatul acela, după ce se usca, îl pisau bine şi îl puneau în nişte cutiuţe de aur şi îl trimiteau la toţi craii creştini şi la toate bisericile creştine. Şi praful acela din spurcuri de patriarh slujea ca tămâia cea mai de seamă pentru a-i sfinţi pe creştini în toate împrejurările sărbătoreşti, şi mai ales pentru a-i binecuvânta pe noii căsătoriţi şi a-i afuma pe noii născuţi şi a-i blagoslovi pe noii preoţi. Ci întrucât numai spurcurile patriarhului cel mare de-abia dacă puteau să ajungă pentru vreo zece olaturi şi nu puteau să fie îndestulătoare la atâtea folosinţe pentru toate ţările creştine, preoţii măsluiau praful acela adăugându-l cu alte spurcuri mai puţin sfinte, de pildă cu spurcurile unor patriarhi mai mici şi ale vicarilor. Şi era tare anevoie să le deosebeşti, de altminteri. Încât praful acela, din pricina virtuţilor lui, era foarte preţuit de porcii de greci care, în afară de afumări, îl mai foloseau şi ca ir de uns în bolile de ochi, şi ca stomahic în bolile de pântece şi de maţe. Dar leacurile astea erau folosite mai cu seamă la cei mai mari dintre crai şi crăiţe; şi aşa se făcea că preţul lui era foarte ridicat şi că o măsură de o drahmă se vindea pe o mie de dinari de aur. Şi iacă-aşa cu tămâia din spurcuri patriarhale...

În clipita aceea a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a nouăzecea noapte

Spuse:

Şi iacă-aşa cu tămâia din spurcuri patriarhale. Dar cât despre craiul Afridun şi despre creştini, iacătă:

Când se făcu dimineaţă, craiul Afridun, după sfatul Mumei-Prăpădurilor, porunci să se adune căpeteniile

de seamă ale oștirii și toate ajutoarele lor și îi puse să sărute o cruce mare de lemn și îi afumă cu tămâia aceea de seamă făcută din spurcuri de la patriarhul cel mare, adevărate, fără nicio măsluire. Încât duhoarea ei era cumplit de tare și ar fi ucis și un elefant din oastea musulmanilor; dar porcii de greci erau deprinși cu ea.

Atunci bătrâna Muma-Prăpădurilor se ridică și zise:

– O, Măria Ta, înainte de a da bătălia cu necredincioșii, se cere, spre a birui neîndoielnic, să ne scăpăm de emirul Șarkan, care este însuși Șeitan și care poruncește peste oștirea toată. Întrucât el este cel care îi însuflețește pe toți oștenii săi și le dă dârzie. Da cu el mort, oastea lui e prada noastră! Așa că să-l trimitem pe viteazul cel mai de preț dintre războinicii noștri să-l stârnească la o luptă piept la piept și să-l omoare.

Când auzi vorbele ei, craiul Afridun porunci pe dată să vină vestitul luptător Lucas, fiul lui Camlutos, și, cu chiar mâna lui, îl afumă cu tămâia de spurc. Pe urmă luă olecuță din scârna aceea, o înmuie cu scuipat și îl mirui cu ea pe gingii, pe nări și pe amândoi obrajii, și îi dădu să tragă și pe nas din ea, și, cu ce mai rămase, îl frecă pe sprâncene și pe mustăți.

Or, afurisitul acela de Lucas era luptătorul cel mai de spaimă din toate țările rumilor; și nimenea printre creștini nu știa să arunce sulița ca el, ori să mânuiască paloșul sau să împungă cu lancea. Da înfățișarea lui era tot pe atâta de îngrețoșătoare pe cât îi era voinicia de mare. Era peste poate de hâd la chip, întrucât chipul lui era ca al unui măgar de soi rău; și, privit cu luare-aminte, semăna cu o maimuță; și, scrutat cu multă grijă, era precum un broscoi înfricoșător ori ca un șarpe dintre șerpii cei mai răi; iar apropierea lui era mai de neîndurat decât despărțirea de un prieten; și răpise de la noapte întunecimile și de la umblători împuțiciunea duhoarei. Și pe toate aceste temeiuri fusese poreclit Paloșul-lui-Cristos.

Aşa că blestematul de Lucas, după ce fu afumat şi uns cu spurcuri de către domnul Afridun, îi sărută picioarele şi şezu drept dinaintea lui. Atunci domnul îi spuse:

– Vreau să te duci să-l înfrunţi, în luptă dreaptă, pe deliul acela de Şarkan, şi să ne scapi de prăpădurile lui!

Şi Lucas răspunse:

– Ascult şi mă supun!

Şi după ce Afridun îi dădu să sărute crucea, Lucas se duse şi încălecă pe un roib falnic, acoperit cu un cioltar roşu şi bogat, şi înşăuat cu o şa de atlaz bătută cu pietre scumpe. Şi se întrarmă cu o suliţă lungă cu trei sâmcele; şi, astfel, l-ai fi luat drept chiar Şeitan. Pe urmă, cu pristavi de oaste şi cu un crainic înainte, se îndreptă către tabăra drept-credincioşilor.

Crainicul deci, înaintea blestematului de Lucas, începu să strige cu toată gura lui, în limba arăbească:

– O, musulmanilor, iată-l pe viteazul vitejilor, care a pus pe fugă puhoaie de oşti dintre ordiile de turci, de kurzi şi de deilamiţi! Este Lucas cel vestit, fiul lui Camlutos! Să iasă din rândurile voastre viteazul vostru Şarkan, stăpânul Damascului din ţara Şamului! Şi, de cutează, să vină să se înfrunte cu uriaşul nostru!

Or, de-abia fuseseră strigate vorbele acestea, că se şi auzi un duduit răbufnind prin vânt şi o goană de cal care făcu să se cutremure pământul şi care aruncă spaima până în inima afurisitului de ghiaur, şi făcu toate capetele să se întoarcă spre partea aceea. Şi se ivi însuşi Şarkan, fiul sultanului Omar Al-Neman, şi venea drept asupra acelor păgâni, aşijderea unui leu în turbare, şi călare pe un cal cumu-i gazela cea mai sprintenă. Şi îşi ţinea în mână lancea şi rostea stihurile acestea:

Mi-e murgul, – frâul când i-l scutur –
Ca vântul ce-n văzduhuri cântă.
Ah, murg cuminte!

Iar lancea-mi de la Ind o flutur
Ca pe un fulger ce se-avântă
În valuri-valuri înainte!

Da necioplitul de Lucas, care era un mocârțan necioplit, de prin niște meleaguri întunecate, nu pricepea o vorbă arăbească și nu avea cum să deguste frumusețea acelor stihuri și rânduirea acelor hanguri. Încât se mărgini să-și atingă fruntea, care era scrisă cu o cruce, și a-și duce apoi mâna la buze, spre cinstire față de acel semn aiurea.

Și deodată, mai hâd ca un mistreț, își împinse calul spre Șarkan. Pe urmă se opri scurt din goana calului și aruncă sus de tot în văzduh arma pe care o ținea în mână, și atâta de sus încât ea pieri din priviri. Da în curând sulița căzu la pământ. Și, până a atinge pământul, afurisitul, ca un vrăjitor, o și înșfăcă din zbor. Și atunci, din toate puterile lui, își azvârli sulița cea cu trei sâmcele înspre Șarkan. Iar sulița porni iute ca fulgerul. Și se isprăvise cu Șarkan!

Da Șarkan, în chiar clipita când sulița trecea șuierând și era să-l străpungă, își întinse mâna și o înșfăcă din zbor. Or, mărire lui Șarkan! Prinse sulița cu o mână vânjoasă, și o aruncă în văzduh, atâta de sus încât se pierdu din priviri. Și o prinse iarăși cu mâna stângă, într-o clipire de ochi. Și strigă:

– Pe Cel carele a întocmit cele șapte caturi ale cerului! am să-i dau acestui afurisit o învățătură pe veci!

Și aruncă sulița.

Atunci mocofanul de uriaș Lucas vru să facă și el isprava făptuită de Șarkan și întinse mâna spre a opri arma zburătoare. Ci Șarkan, prilejuindu-se de clipita aceea în care creștinul se lăsă descoperit, aruncă spre el cea de a doua suliță, care îl lovi în frunte, chiar în locul în care era însemnat cu crucea. Și sufletul necredincios al acelui creștin răbufni din fundu-i și se duse să se înece în flăcările iadului...

În clipita aceea a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfielnică.

Dar când fu cea de a nouăzeci și una noapte

Spuse:

Și sufletul necredincios al acelui creștin răbufni din fundu-i și se duse să se înece în flăcările iadului.

Când aflară, din gura însoțitorilor lui Lucas, de moartea viteazului lor, oștenii din oastea creștinească se jeluiră și se bătură peste obraji, de durere, și pe urmă se repeziră cu toții la arme, scoțând strigăte de moarte și de răzbunare.

Atunci crainicii chemară oamenii, care se rânduiră în șiruri de bătălie și, la semnul dat de către cei doi domni, se repeziră de-a valma asupra oastei musulmane. Și încăierarea se dezlănțui. Și vitejii se năpustiră peste viteji. Și sângele se revărsă peste holde. Și răcnetele se rostogoliră peste răcnete. Și trupurile fură zdrobite sub copitele cailor. Și oamenii se îmbătară de sânge și nu de vin, și se clătinau ca beți. Și morții se grămădiră peste morți, și rănile peste răni. Și bătălia ținu așa până la căderea nopții, care îi despărți pe cei încăierați.

Atunci Daul'makan, după ce îl firitisi pe fratele său Șarkan pentru vitejia ce avea să-i împodobească numele prin veacuri, îi spuse vizirului Dandan și marelui cămăraș:

– O, mare vizire, și tu, o, preacinstite cămăraș, luați douăzeci de mii de oșteni și duceți-vă la depărtare de șapte farsangi de la mare. Acolo să vă aciuați în valea Muntelui Fumegător, iar la semnul ce am să vi-l dau fluturând steagul cel verde, să vă sculați deodată gata de lupta hotărâtoare. Or, noi cei de aici avem să ne prefacem că luăm fuga. Atunci necredincioșii au să se ia după noi. În clipita aceea, voi, la rându-vă, să vă luați după ei, iar

noi, întorcându-ne, avem să-i lovim; iar ei astfel vor fi prinşi din toate părţile; şi niciunul dintre necredincioşi nu are să scape de paloşul nostru, atunci când avem să strigăm: *Allah akbar*!

Aşa că vizirul Dandan şi marele cămăraş răspunseră cu ascultare şi cu supunere, şi puseră pe dată în fapt tertipul ce le fusese poruncit. Şi porniră la drum, pe vreme de noapte, şi se duseră să ocupe poziţiile în valea Muntelui Fumegător, chiar acolo unde dintru întâi se ascunseseră oştenii creştini veniţi de pe mare şi care apoi se alăturaseră oastei de pe uscat; fapt ce avea să le aducă pieirea, întrucât socoata dintâi a Mumei-Prăpădurilor fusese mai bună.

Or, odată cu dimineaţa, toţi ostaşii erau în picioare gata de iureş. Iar peste corturi fâlfâiau steagurile şi sclipeau crucile, din toate părţile. Şi vitejii din cele două tabere îşi făcură mai întâi rugăciunile.

Drept-credincioşii ascultară procitirea Suralei dintâi din *Coran*, Suraua Vacii[1]; iar necredincioşii îl pomeniră pe Messia, fiul Mariamei, şi se curăţiră cu spurcul patriarhului, dar fără îndoială că din spurc măsluit, dată fiind marea mulţime de soldaţi tămâiaţi. Or, afumătura aceea nu avea să-i mântuie de paloş!

Într-adevăr, la semnul dat, bătălia începu iarăşi, mai îndârjită. Ca mingile zburau capetele; pământul se aşternu cu mădulare; şi sângele curse puhoaie, şi într-atâta, de le ajunse cailor până la chingă.

Ci deodată, ca din pricina unei spaime mari, musulmanii, care până aci se luptaseră vitejeşte, dădură dosul şi o luară la fugă toţi, până la cel din urmă.

---

[1] „Suraua (Capitolul) întâi" aici este numită greşit „Suraua Vacii" – căci „Suraua Vacii" este cea de a doua sura din *Coran*, şi cu mult mai lungă (286 versete) – pe când Suraua întâia este extrem de scurtă şi se rosteşte de către musulmani în ceasurile grele, ca un mijloc de îmbărbătare.

La priveliștea oastei musulmane care luase fuga astfel, domnul Afridun al Constantiniei slobozi un olăcar la domnul Hardobiu, ale cărui armii până atunci nu intraseră în luptă, spunându-i:

– Iacătă că musulmanii fug! Căci noi am fost făcuți de neînvins cu sfânta tămâie patriarhicească, cu care ne-am tămâiat și cu care ne-am miruit bărbile și mustățile. Acuma rămâne în seama voastră să vă repeziți pe urmele lor și să-i prăpădiți până la unul! Și așa vom răzbuna moartea lui Lucas, viteazul vitejilor noștri...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a nouăzeci și doua noapte

Spuse:

...Și așa vom răzbuna moartea lui Lucas, viteazul vitejilor noștri!

Atunci Hardobiu, care nu aștepta decât prilejul să-și răzbune într-un sfârșit moartea fiică-si, minunata Abriza, le strigă celor din oastea lui:

– O, vitejilor! săriți pe musulmanii aceia care fug ca muierile!

Or, el habar n-avea că acesta era un vicleșug al viteazului vitejilor, emirul Șarkan, și al fratelui său Daul'makan.

Într-adevăr, în clipita în care creștinii lui Hardobiu, ținându-se după ei, îi ajunseseră din urmă, musulmanii se opriră din fuga prefăcută și, la glasul lui Daul'makan, se năpustiră asupra celor care îi fugăreau, strigând: „Allahu akbar!“ Și Daul'makan, ca să-i îndârjească la luptă, aruncă acest îndemn:

– O, musulmanilor, iacătă ziua credinței! Iacătă ziua când veți dobândi raiul! Că raiul nu se dobândește decât la umbra paloșelor!

Ei atunci se repeziră ca leii. Iar ziua aceea nu fu pentru creștini ziua bătrâneții, întrucât fură secerați fără a mai fi avut vreme să-și vadă pletele albind.

Ci isprăvile săvârșite de Șarkan, în bătălia aceea năprasnică, sunt mai presus de toate vorbele[1]. Și pe când el făcea harcea-parcea tot ce îi ieșea în cale, Daul'makan puse să se fluture steagul cel verde, semnul hotărât cu cei din vale. Și vru să se repeadă și el în vălmășag. Ci Șarkan îl zări deodată cum se gătea să se avânte. Atunci, iute, se duse la el și-i spuse:

– O, fratele meu, nu se cade să-ți primejduiești viața în vipia bătăliei, căci tu ești de trebuință la ocârmuirea împărăției tale. Încât, de-acuma, nu am să mă mai depărtez de tine, și am să mă bat numai în preajma ta, apărându-te chiar eu împotriva tuturor primejdiilor!

---

[1] La M. A. Salie, evenimentele continuă astfel: „Și deodată un călăreț, arcuindu-se minunat, își taie cărare prin mijlocul oștii necredincioșilor și răzbătu, călărind voinicește printre nevolnici, izbind cu paloșul și cu sulița, și așternu pământul cu capete și cu trupuri de necredincioși. Și necredincioșii se înspăimântară de pieirea lor și își plecară grumazurile sub loviturile lui ucigătoare – iar el era înarmat cu doua paloșe – cel al ochilor și cel cu tăișul agerit – și purta două sulițe – sulița cea de lemn și cea a staturii lui – iar buclele-i îmbelșugate țineau loc de oaste cu mulți ostași, precum a spus despre el poetul:

Ah, pletele buclate-s frumoase doar atunci
Când în pojarul luptei se desfășoară lungi
Pe umerii de tineri, cu sulițe scăldate
În sângele acelor cu lungi mustăți umflate.

Iar altul spune:

Strigai deodată cu uimire, când paloșu-și rotea frumos:
Ajunge agera-i privire, și paloșul e de prisos!
Ci el: „Privirea-i pentru-aceia ce se iubesc până la moarte,
Iar paloșu-i pentru cei care de dragoste n-avură parte."

Și, văzându-l, Șarr-Kan, strigă: „Mă juruiesc ție pe *Coran* și pe vredniciile Celui Atotmilostiv! cine ești, o, viteaz al vitejilor? Cu faptele tale l-ai bucurat pe Domnul Cel Atoateräsplătitor, carele fiece faptă o cunoaște, că i-ai pus pe fugă pe oamenii necredinței și ai fărădelegii." Și viteazul strigă: „Aseară te înrudeai cu mine, și ce repede m-ai uitat!" Și, dându-și la o parte de pe fața obrăzarul și lăsându-și la vezală frumusețea ascunsă, se vădi că era Dau-ali-Makan.

Or, estimp, vitejii musulmani de sub porunca vizirului Dandan și a marelui cămăraș, la vederea semnului hotărât, se desfășurară într-o jumătate de perghel și retezară astfel oastei creștine orice putință înspre corăbiile ei, pe mare. Așa că lupta pornită în atari împrejurări nu mai putea să fie îndoielnică. Iar creștinii fură nimiciți amarnic de oștenii musulmani, atât de kurzi cât și de persani, și de turci, și de arabi. Iar cei care izbutiră să scape fură tare puțini ca număr. Întrucât până pe la vreo sută douăzeci de mii dintre ei își găsiră moartea, pe când ceilalți izbutiră să scape înspre Constantinia. Iac-așa cu grecii lui Hardobiu! Da cât despre cei ai lui Afridun, care se trăseseră pe înălțimi împreună cu domnul lor, încredințați de mai înainte de prăpădul musulmanilor, ce jale trebuie să fi trăit văzând fuga alor lor!

Or, în ziua aceea, pe lângă biruință, drept-credincioșii mai dobândiră și o grămadă de pleanuri. Mai întâi toate năile, afară de douăzeci care mai aveau oșteni pe punte și care putură să răzbată până la Constantinia spre a vesti prăpădul. Apoi toate bunurile și toate lucrurile de preț strânse pe acele năi; pe urmă cincizeci de mii de cai cu tacâmurile lor; și corturile, și tot ce se afla în ele, precum arme și merinde; și, într-un sfârșit, o sumedenie fără de socoată pe care nicio cifră nu ar izbuti s-o înfățișeze, încât bucuria lor fu mare foarte, și îi mulțumiră lui Allah pentru biruință și pentru plean. Și iacă-așa cu musulmanii!

Da cât despre fugari, apoi aceștia ajunseră într-un sfârșit la Constantinia, cu sufletul bântuit de corbii prăpădului. Și toată cetatea se cufundă în jale, iar clădirile și bisericile fură învelite în pânze cernite, și tot norodul se grămădi în cete mâniate și scoțând strigăte de rocoșire. Și durerea tuturora nu putu decât să sporească atunci când văzură că nu se mai întorceau din toate năile decât douăzeci de corăbii, și din toată oștimea decât douăzeci de mii de oameni. Atunci norodul îi

învinui pe domni de vânzare. Și tulburarea lui Afridun fu atâta de mare și spaima lui atâta de grea, că nasul i se lungi până la picioare, iar sacul burdihanului i se întoarse pe dos...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă cum era de felul ei, tăcu.

Dar când fu cea de a nouăzeci și treia noapte

Spuse:

...nasul i se lungi până la picioare, iar sacul burdihanului i se întoarse pe dos, și măruntaiele i se deznodară, și lăuntrurile i se fleșcăiră. Atunci porunci să fie chemată bătrâna Muma-Prăpădurilor, spre a-i cere sfat despre ce îi mai rămânea de făcut. Și bătrâna sosi pe dată.

Or, bătrâna Muma-Prăpădurilor, pricina adevărată a tuturor acelor năpaste, chiar că era o scârbă de babornită: viclenită, telpiză, tăbăcită în ticăloșii; gura-i era împuțită; pleoapele-i roșii și fără de gene; obrajii spălăciți și colbăiți; chipu-i negru ca noaptea; ochii-i urduroși; trupu-i râios; pletele-i îngălate; spinarea-i cocârjată; pielea-i smochinită. Era cu adevărat urgia urgiilor celor mai amarnice, și o năpârcă a năpârcilor celor mai veninoase. Și baba aceea scârbavnică își petrecea mai toată vremea la domnul Hardobiu, la Chezareea; și o trăgea inima spre palatul lui, dată fiind mulțimea mare de robi tineri ce se aflau acolo, atât băieți cât și fete; întrucât ea îi năsâlnicea pe robii flăcăi s-o bobârnicească, și îi plăcea la rându-i să le bobârnicească și ea pe tinerele roabe fete; și punea mai presus de orice târnositul cu acele copile și mâglișitul lerului lor rourat cu al său. Și era amarnic de iscusită la

meșteșugul mâglișitului; și se pricepea ca o gulă să le vârcolicească hămișlișurile și să le țumburească ispitit bumburii; și, ca să le facă să răzbească la zvâcnetul din urmă, le sămălțuia veșcele cu șofran străcurat: fapt ce le prăvălea pierite de istov în brațele ei. Încât le dovedise cu dibăciile ei pe toate roabele din palat și, mai când, și pe însoțitoarele Abrizei; da nu putuse să izbutească a o dodeli și pe mlădia Boabă-de-Mărgean, iar tertipurile ei toate se vădiseră zadarnice față de Abriza; întrucât pe Abriza o scârbea din pricina duhoarei răsuflării ei și a damfului de udăciune dospită ce se revărsa de la subsuorile și de la vântrele ei, și a valurilor duhnite a potopurilor de împuțiciuni, mai trăsnitoare decât usturoiul stricat, și a scorțoșeniei pielei ei, mai țepoasă decât cea a ariciului și mai tare decât vițele de palmier, întrucât cotoroanței chiar că i se puteau potrivi bine spusele poetului:

Nicicând mireasma tare de trandafiri cu care
Își năclăiește pielea n-are să fie-n stare
Să-mprăștie duhoarea-i de vântuiri amare!

Da se cade a spune că Muma-Prăpădurilor era plină de filotimie față de toți robii care se lăsau zbârnâiți de ea, precum era și plină de pică față de cei ce nu se lăsau biruiți. Și taman din pricina dârziei sale era Abriza atâta de dușmănită de babă.

Așadară, când bătrâna Muma-Prăpădurilor intră la Afridun, acesta se ridică în cinstea ei; și Hardobiu făcu la fel. Și bătrâna spuse:

– O, Măria Ta, ni se cade acuma să dăm încolo toată tămâia și toate binecuvântările patriarhului, care nu au făcut decât să tragă năpastele asupra capetelor noastre. Și să chibzuim mai degrabă a lucra în lumina înțelepciunii adevărate. Iacătă. Întrucât musulmanii drumețesc cu pas

spornic spre a veni să împresoare cetatea noastră, se cere a trimite crainici în toată împărăția să îmbie gloatele să vină la Constantinia ca să înfrunte împreună cu noi năvala împresurătorilor. Și toți oștenii de la toate plaiurile să zorească a da fuga să se închidă între zidurile noastre, căci primejdia este grabnică! Iar cât despre mine, o, Măria Ta, lasă-mă slobodă, și în curând pomina are să facă a răzbate până la tine urmarea vicleșugurilor mele și zvoana năpastelor mele asupra musulmanilor. Întrucât, din clipita aceasta, las Constantinia. Și Cristos, fiul Mariamei, să te ție sănătos!

Atunci Afridun zori să urmeze sfaturile Mumei-Prăpădurilor care, precum spusese, plecă din Constantinia.

Or, iacătă tertipul ticluit de bătrâna cea vicleană. După ce ieși din cetate, luând cu ea cincizeci de voinici aleși, bine pricepători ai limbii arăbești, grija ei dintâi fu să-i îmbrace în haine de negustori musulmani de la Damasc. Căci luase cu ea de asemenea și o sută de catâri încărcați cu țesături de toate soiurile, mătăsării de la Antiohia și de la Damasc, atlazuri cu străluciri ca de mademuri și zarpale de preț, și multe alte lucruri domnești. Și avusese grijă să mai ia, de la Afridun, și o scrisoare de slobodă trecere, care cuprindea, în miezul ei, acestea:

„Negutătorii cutare și cutare sunt negutători musulmani de la Damasc, străini de țara noastră și de legea noastră creștinească; și, întrucât au făcut negutătorie în țara noastră, și cum negoțul întemeiază bună starea unei țări și bogăția ei, și cum aceștia nu sunt nicidecum oameni purtători de războaie, ci oameni pașnici, le dăm slobozenie de trecere ca nimenea să nu-i vatăme și să nu le cășuneze nimic, și nimenea să nu le ceară vreo dijmă ori vreo vamă de intrare sau de ieșire pentru mărfurile lor.“

Apoi, cu cei cincizeci de oșteni îmbrăcați în negutători musulmani, telpiza de babă se străvesti în schivnic

musulman, înveșmântându-se într-o cămășoaie de lână albă; pe urmă se frecă pe frunte cu o alifie făcută de ea, care îi da o strălucealǎ și o sclipeală de sfințenie fără de pereche; înt-un sfârșit, puse să fie legată de picioare în așa chip ca frânghiile s-o strângă până la sânge și să lase urme de nevindecat. Atunci numai le spuse însoțitorilor ei:

– Acuma trebuie să mă bateți cu bicele și să-mi umpleți carnea de sânge, în așa chip ca să-mi lase niște urme de neșters. Și, ca atare, să nu aveți nicio milă, întrucât nevoia își are pravilele ei. Apoi să mă puneți într-o ladă asemeni cu lăzile acestea de mărfuri și să așezați lada pe un catâr. Și purcedeți atunci la drum, până ce aveți să ajungeți la tabia musulmanilor care îl au de căpetenie pe Șarkan. Și celor ce ar vroi să vă stea în cale să le arătați scrisoarea de la domnul Afridun, care vă zugrăvește ca pe neguțători de la Damasc, și să cereți a-l vedea pe emirul Șarkan; iar când aveți să fiți duși dinaintea lui și când el are să vă întrebe despre starea voastră și despre câștigurile dobândite în țara rumilor necredincioși, voi să-i spuneți: „O, norocitule sultan, câștigul cel mai curat și cel mai de laudă din toată călătoria noastră negustorească în țara păgânilor creștini, a fost slobozenia unui sfânt schivnic pe care am izbutit să-l scoatem din mâinile prigonitorilor lui, care într-o hrubă de sub pământ îl schingiuiau de cincisprezece ani, ca să-l facă să se lepede de sfânta lege a Prorocului nostru Mahomed (asupra-i fie pacea și rugăciunea!). Și iacătă cum s-au petrecut lucrurile: trecuse o vreme de când ne aflam la Constantinia vânzând și cumpărând, când, într-o noapte, cum stam la rateșul nostru și ne socoteam câștigul din ziua aceea, văzurăm că se ivește deodată, pe zidul dimpotrivă al sălii, un chip mare, al unui om trist, cu ochii plini de lacrimile care-i curgeau apoi de-a lungul preacinstitei bărbi albe. Și

buzele omului cel trist se mişcară încet şi ne spuseră vorbele acestea: «O, musulmanilor! Dacă printre voi se află nişte bărbaţi cu teamă de Allah şi care urmează întocmai pravilele Prorocului nostru (asupra-i fie pacea şi rugăciunea!) să se ridice şi să plece din ţara aceasta de păgâni şi să se ducă la oastea emirului Şarkan a cărui ursită a fost scrisă că va trebui într-o zi să ia din mâinile rumilor cetatea Constantiniei. Şi, în calea voastră, aveţi să daţi de o mânăstire, după trei zile de drum. Şi în mânăstirea aceea, în cutare olac din cutare loc, aveţi să daţi de o hrubă sub pământ, unde este închis de cincisprezece ani un sfânt schivnic de la Mecca, pe nume Abdallah, ale cărui virtuţi sunt plăcute lui Allah Preaînaltul. Şi a căzut în mâinile călugărilor creştini care l-au închis în hruba aceea şi îl schingiuiesc amarnic, din ură pentru credinţa lui. Încât slobozenia acelui sfânt are să fie pentru voi fapta cea mai plină de vrednicie dinaintea Celui Preaînalt; şi chiar numai întru ea însăşi este o faptă tare frumoasă! Aşa că nu am a vă spune nimic mai mult. Şi pacea fie asupra-vă! Şi, spunând acestea, chipul bătrânului cel trist se şterse din ochii noştri...»"

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a nouăzeci şi patra noapte

Spuse:

...Şi, după acestea, chipul bătrânului cel trist se şterse din ochii noştri. Atunci, numaidecât, fără a şovăi, legarăm toate mărfurile care ne mai rămăseseră şi tot ceea ce cumpărasem în ţara rumilor, şi ieşirăm din Constantinia. Şi, într-adevăr, după trei zile de drum, găsirăm mânăstirea cu pricina, în mijlocul unui sat.

Atunci, ca să nu stârnim luarea-aminte asupra gândurilor noastre, desfăcurăm o parte din mărfuri în târgul obștesc din sat, după datina negutătorilor, și ne apucarăm astfel să vindem până la căderea nopții. Atunci, sub scutul întunericului, ne strecurarăm la mânăstire, și îl amuțirăm pe călugărul de la poartă; și intrarăm în mânăstire.[1]

Și, precum ne spusese vedenia, îl găsirăm pe sfântul schivnic Abdallah, care acuma se află colea într-una din lăzile noastre, o, Măria Ta, și pe care avem să-l aducem între mâinile tale.

Și, după ce îi învăță vorbele acestea pe însoțitorii ei, bătrâna Muma-Prăpădurilor, străvestită în schivnic, adăugă:

– Și eu atunci mă însărcinez cu nimicirea tuturor musulmanilor aceia!

După ce bătrâna sfârși de vorbit, însoțitorii ei răspunseră că ascultă și că se supun, și purceseră îndată s-o biciuiască până la sânge, și pe urmă o băgară într-o ladă goală, pe care o suiră pe spinarea unui catâr, și porniră la drum spre a duce la îndeplinire socoata vicleșugului.

Da cât despre oastea cea biruitoare a drept-credincioșilor, după spulberarea creștinilor, își împărți prada și înălță slavă lui Allah pentru binefacerile sale. Apoi

---

[1] La M. A. Salie: „...și am auzit cum cineva care se ruga, după ce citise din *Coran*, spunea următoarele stihuri:

Spun inimii să rabde și pieptului s-adaste,
Și-n suflet mi se varsă o mare de năpaste.
De nu mai am scăpare, mai bine mor deplin –
Că e mai bună moartea decât atâta chin.
La țara mea vreodată, o, fulger, de-i răzbi,
Și-ai mei cu strălucirea lor te vor adumbri,
Le spune de la mine: «Cum să ne mai vedem?
Războaiele ne sfarmă, și zac robit de vremi.»
Du celor dragi sărutul și vorba mea de-acum:
«Zac ferecat cu lanțuri în temniță la rumi.»"

Daul'makan și Șarkan își întinseră mâna spre a se firitisi și se îmbrățișară, iar Șarkan, în bucuria sa, îi spuse lui Daul'makan:

– O, fratele meu, îți urez ca Allah să-ți dea de la soția ta însărcinată un copil de parte bărbătească, ca să pot să-l însor cu fetița mea Puterea-Ursitei!

Și nu conteniră să se bucure împreună, până ce vizirul Dandan le spuse:

– O, Măriile Voastre, cuminte este și de tot potrivit ca, fără a pierde vremea, să pornim pe urmele celor biruiți, și, fără a le da răgaz să se întocmească iar, să mergem să-i împresurăm în Constatinia și să-i spulberăm cu totul de pe fața pământului, întrucât, cum spune poetul:

Cea mai aleasă bucurie-i
Să tai cu paloșu-n dușman,
Zburând ca pajera pustiei
În șa, călare pe-un șoiman.
Aleasă bucurie este
Un crainic galopând pe drum
Ca să-ți aducă dulcea veste
Că mult-iubita vine-acum.

Dar bucuria-i și mai mare
Când se ivește însăși ea,
Naintea crainicului care
Numai sosirea i-o vestea.

Ci mai aleasă bucurie-i
Să tai cu paloșu-n dușman,
Zburând ca pajera pustiei,
În șa, călare pe-un șoiman.

După ce vizirul Dandan prociti stihurile, cei doi sultani primiră cu drag sfatul lui și dădură semnul de plecare spre Constantinia. Și toată oastea porni la drum, cu căpeteniile în frunte.

Și merseră fără de odihnă și străbătură niște câmpuri mari și pârjolite pe unde nu creștea altă buruiană decât o iarbă galbenă împrăștiată prin acele pustietăți în care nu sălășluia decât numai sufletul lui Allah. Și, după șase zile de mers istovitor, prin pustietățile fără apă, ajunseseră într-un sfârșit într-o țară care îl binecuvânta pe Ziditor. Dinaintea lor se întindeau pajiști pline de reveneală pe unde se preumblau ape zvonitoare, și unde înfloreau pomi roditori. Și meleagul acela, pe unde zburdau gazelele și cântau păsărelele, se ivea ca un rai, cu pomii lui cei mari, beți de roua ce le împodobea ramurile, și cu florile lor, ce zâmbeau adierii lainice, precum spune poetul:

Copile, iată: sub flori adormite
Mușchiul grădinii fericit întinde
Covoru-i de smaralde risipite
În boabele de rouă strălucinde.
Închide-ți ochii și ascultă-ncalte
Cum cântă apa-ncet prin trestii nalte,
Izvoru-și prinde stropii mici în salbe
Legându-le de florile subțiri.
Ah, clopoței de-argint la glezne albe,
Și voi, frumoase flori, faceți-i salbe
Și dulci cununi iubirii-ntre iubiri!

După ce își săturară inimile cu desfătările acelea, cei doi frați chibzuiră să se odihnească un răstimp acolo. Într-adevăr, Daul'makan îi spuse lui Șarkan:

– O, fratele meu, nu cred că ai văzut la Damasc grădini atâta de frumoase! Să stăm așadar aici ca să ne odihnim două-trei zile și să le dăm păs oștenilor noștri să răsufle oleacă la reveneală și să bea din apa aceasta atâta de dulce, spre a putea să lupte mai strașnic împotriva necredincioșilor.

Iar Șarkan găsi că gândul era minunat.

Or, cum și trecuseră două zile de când ședeau acolo și tocmai se găteau să-și strângă corturile, auziră niște glasuri în depărtare; și, întrebând ce este, li se răspunse că este o caravană de negustori de la Damasc ce se întorcea în țara lor, după ce vânduseră și cumpăraseră în țara ghiaurilor, și că oștenii le popriseră acum calea spre a-i pedepsi că făcuseră negustorie cu păgânii.

Ci, chiar în clipita aceea, negustorii se iviră, împotrivindu-se și rocoșindu-se, înconjurați de oșteni. Și se aruncară la picioarele lui Daul'makan și îi spuseră:

– Am umblat în țara necredincioșilor, care ne-au omenit și nu ne-au vătămat nici la trupuri, nici la bunuri; și iacătă că acuma drept-credincioșii, frații noștri, ne pradă și ne obijduiesc în țară musulmană!

Pe urmă scoaseră scrisoarea, hatișeriful de la domnul din Constantinia, și i-o întinseră lui Daul'makan care o citi, și tot așa și Șarkan. Iar Șarkan le spuse:

– Ceea ce vi s-a ridicat vi se va da îndărăt pe dată. Da și voi, pentru ce, ca musulmani, v-ați dus să faceți negutătorie cu păgânii?

Atunci negustorii răspunseră:

– O, stăpâne al nostru, Allah ne-a călăuzit la creștinii aceia spre a fi temei într-o biruință mai de seamă decât toate biruințele oștilor și decât toate câte le-ai dobândit tu vreodată!

Iar Șarkan spuse:

– Și care-i biruința aceea, o, negustorilor?

Ei răspunseră:

– Nu putem să vorbim despre ea decât la loc tăinuit, la adăpost de iscoade; întrucât, dacă lucrul s-ar da în vileag, niciun musulman nu ar mai putea vreodată, nici măcar la vreme de pace, să pună piciorul în țara creștinilor.

La vorbele acestea, Daul'makan și Șarkan îi luară pe negustori și îi duseră într-un cort lăturalnic, cu totul la adăpost de urechi iscoditoare Atunci negustorii...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a nouăzeci și cincea noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că negustorii le înșirară atunci celor doi frați basna născocită și dăscălită de Muma-Prăpădurilor. Și cei doi frați se tulburară până peste poate ascultând povestea chinurilor sfântului schivnic și slobozirea lui din hruba mânăstirii. Și îi întrebară pe negustori:

– Și acuma unde este schivnicul cel sfânt?

Ei răspunseră:

– După ce l-am omorât pe călugărul paznic de la mânăstire, ne-am zorit să-l băgăm pe sfânt într-o ladă, pe care am încărcat-o pe spinarea unuia din catârii noștri, și am fugit cât mai iute. Și avem să-l aducem acuma dinainte-vă. Da, până să fugim de la mânăstire, am putut să băgăm de seamă că erau încuiate acolo mormane și mormane de aur, de argint, și de pietre scumpe, și de odoare de toate felurile, despre care de altminteri are să vă grăiască mai bine sfântul schivnic, peste câteva clipite.

Și negustorii se repeziră să despovăreze catârul, și deschiseră lada, și îl aduseră pe sfântul schivnic dinaintea celor doi frați. Și se ivi negru ca o teacă de roșcovă, atâta slăbise și se sfrijise; și purta pe trupul lui urmele vătămăturilor lăsate de loviturile de bici și care semănau cu urmele de lanțuri înfipte în carne.

Când îl văzură (da în fapt era bătrâna Muma-Prăpădurilor!), cei doi frați rămaseră încredințați că aveau dinaintea lor pe cel mai sfânt dintre schivnici, mai cu seamă când băgară de seamă că fruntea schivnicului era sclipitoare ca soarele, datorită unsorii ticăloase cu care viclenita de babă își năclăise pielea. Și pășiră către ea și îi sărutară mâinile și picioarele cu evlavie, cerându-i binecuvântarea, cu lacrimile în ochi, ba se mai porniră să și plângă cu suspine, așa de înduioșați erau de chinurile îndurate de cel pe care îl socoteau un sfânt schivnic. Ea atunci le facu semn să se ridice și le spuse:

– Conteniți acuma de-a plânge, și ascultați la vorbele mele!

Atunci cei doi frați se supuseră numidecât, iar ea le spuse:

– Aflați că, în ce mă privește, eu mă supun liniștit voinței Stăpânului și Domnului meu, întrucât știu că muncile pe care mi le trimite sunt numai ca să-mi pună la cercare răbdarea și smerenia. Slăvit și preamărit fie El! Că acela care nu știe să îndure cercările Celui Preabun nu va izbândi nicicând să se îndulcească de bunătățurile raiului. Și dacă acuma sunt bucuros de slobozirea mea, nu este nicidecum pe temeiul sfârșitului caznelor mele, ci pe temeiul venirii mele în mijlocul fraților noștri musulmani, și pe al nădejdii mele de a muri sub copitele cailor de viteji luptând pentru flamura Islamului! Căci vitejii care sunt uciși în războiul sfânt nu mor, sufletul lor este fără de moarte.

Atunci cei doi frați îi luară încă o dată mâinile și i le sărutară, și vroiră a da poruncă să i se aducă de mâncare, dar ea se împotrivi, zicând:

– Ajunez de mai bine de cincizprezece ani și nu pot acuma, când Allah mi-a dovedit atâtea milosârdii, să fiu așa de păcătos cât să-mi curm postitul și ajunatul; da poate că, spre scapătul soarelui, am să mănânc oleacă.

Atunci ei nu mai stăruiră; da când se lăsă înserarea puseră să se gătească bucate și i le aduseră chiar ei; ci telpiza se împotrivi iarăși, zicând:

– Nu este acuma ceasul de mâncare ci de rugă la Preaînaltul!

Și se și așeză a rugăciune în mijlocul mihrabului[1]. Și șezu așa rugându-se toată noaptea, fără de răgaz, și tot așa și în cele două nopți următoare.[2] Atunci cei doi frați fură cuprinși față de ea de o mare preacinstire, socotind-o un bărbat, un sfânt schivnic; și îi dădură un cort mare numai pentru ea, și slujitori anume, și bucătari; și, la sfârșitul zilei de-a treia, cum ea stăruia să nu mănânce nimic, cei doi frați veniră chiar ei s-o slujească și puseră să i se aducă în cort tot ceea ce ochiul și sufletul pot să râvnească din lucrurile ispititoare. Dar ea nu vroi să se atingă de nimic și nu mâncă decât o bucată de pâine și un pic de sare. Încât cinstirea celor doi frați nu făcu decât să sporească, iar Șarkan îi spuse lui Daul'makan:

– Chiar că omul acesta s-a lepădat pe deplin de toate bucuriile lumii! Iar de n-ar fi războiul care mă silește să lupt cu necredincioșii, m-aș dărui pe de-a întregul supușeniei față de el, și l-aș urma toată viața, spre a trage

---

[1] Mihrabul este ungherul de rugăciune în care cel ce se roagă șade cu picioarele încrucișate sub el și cu fața îndreptată spre Mecca.

[2] La M. A. Salie și la Henning, se precizează: „și nu se întrerupea decât pentru a rosti Salalamalleikumul de la sfârșitul rugăciunii" – adică a spune formula: „Pacea și milele lui Allah fie cu tine!" formulă cu care se încheie fiecare rakat (rakat fiind totalitatea gesturilor și a exclamațiilor ce alcătuiesc o rugăciune musulmană).

asupra-mi binecuvântările sale! Da haide să-l rugăm a tăifăsui cu noi oleacă, întrucât mâine avem să purcedem asupra Constantiniei şi nu vom avea alt prilej mai bun să ne bucurăm de vorbele sale.

Atunci vizirul cel mare Dandan spuse:

– Şi eu aş vrea să-l văd mai de-aproape pe sfântul schivnic şi să-l rog să se roage pentru mine, ca să pot să-mi găsesc moartea în războiul cel sfânt şi să mă duc să mă înfăţişez dinaintea Domnului Atotstăpân; că mi-e destul cât am trăit.

Atunci tustrei luară calea înspre cortul în care sălăşluia viclenită bătrână Muma-Prăpădurilor; şi o găsiră scufundată în canunul rugăciunii. Atunci ei şezură s-o aştepte să-şi isprăvească rugăciunea; da întrucât, după trei ceasuri de aşteptare, în pofida lacrimilor de minunare şi a suspinelor lor, ea nu se dezlipea neam de şederea aceea în genunchi, şi nu le da niciun pic de luare-aminte, păşiră spre ea şi sărutară pământul. Ea atunci se ridică şi le ură bună pace şi bună venire, şi le spuse:

– Da ce aţi venit să faceţi la ceasul acesta?

Ei răspunseră:

– O, sfinte schivnice, au şi trecut multe ceasuri de când suntem aici. Nu ai auzit suspinele noastre?

Ea răspunse:

– Cel ce se află dinaintea lui Allah nu poate nici să audă, nici să vadă ce se petrece în lumea aceasta de jos!

Ei îi spuseră:

– Am venit să te vedem, o, sfinte schivnice, spre a-ţi cere binecuvântarea înainte de lupta cea mare şi spre a auzi din gura ta povestea robiei tale la necredincioşii pe care mâine, cu ajutorul lui Allah, avem să-i nimicim până la unul!

Atunci afurisita de babă spuse:

– Pe Allah! dacă nu aţi fi căpeteniile drept-credincioşilor, niciodată nu v-aş fi istorisit ceea ce am să vă

istorisesc. Întrucât urmările au să fie, pentru voi, de un folos nemăsurat. Ascultați, dară!

Povestea Mânăstirii

Aflați că am zăbovit îndelungă vreme la Locurile Sfinte[1], în tovărășia oamenilor cucernici și aleși; și trăiam cu ei, în umilință deplină, nepunându-mă vreodată mai presus de ei, întrucât Allah Preaînaltul m-a dăruit cu harul smereniei și al lepădării de sine. Și chiar gândeam să-mi trec așa toate zilele vieții în liniște, în împlinirea datorințelor cucernice și în tihna unui trai fără de necazuri. Da socoteam fără a ține seama de ursită.

Într-o noapte, pe când mă dusesem la țărmul mării, pe care nu o văzusem niciodată, am fost mânat de o putere de neînfrânt să pășesc pe apă. Și m-am îndreptat neabătut către apă și, spre marea mea minunare, am început să merg pe apă fără să mă scufund și fără ca baremi să-mi ud picioarele goale. Și-am început astfel să mă preumblu pășind pe mare, o bună bucată de vreme; după care m-am întors la țărm. Atunci, cu mințile uluite pe deplin de darul acela mai presus de fire pe care îl aveam fără să știu, m-am îngâmfat în sinea mea, gândind: „Au cine mai poate să meargă ca mine pe ape?" De-abia ticluisem eu în minte gândul acesta, că Allah m-a și pedepsit pentru trufia mea, punându-mi pe dată în inimă patima de călătoriri. Și plecai de la Sfintele Locuri. Și, de-atunci, m-am apucat să rătăcesc de colo-colo, pe toată fața pământului.

Or, într-o zi, pe când hălăduiam prin țările rumilor, da îndeplinindu-mi neabătut datorințele sfintei noastre credințe, am ajuns la un munte înalt și mohorât în vârful căruia era o mânăstire de-a creștinilor, care se afla

[1] Adică la Ierusalim.

sub paza unui călugăr. Îl cunoscusem pe călugărul acela odinioară, la Locurile Sfinte, și numele lui era Matruna. Încât, de cum mă văzu, se și repezi temenindu-se în întâmpinarea mea și mă pofti să intru să mă odihnesc în mânăstire. Or, vicleanul de necredincios îmi urzea pieirea, întrucât de-abia intrasem în mânăstire că mă și puse să merg după el printr-o hrubă lungă, la capătul căreia se deschidea o ușă în beznă. Și mă îmbrânci deodată în fundul acelei bezne și trânti ușa și mă încuie. Și mă lăsă acolo patruzeci de zile, fără să-mi dea nici să beau, nici să mănânc, cugetând să mă facă să mor de foame, din ură față de credința mea.

Într-acestea, sosi la mânăstire, într-o trecere neprevestită, căpetenia cea mai de seamă de peste toți călugării; și era însoțit, după năravul căpeteniilor de călugări, de un alai întocmit din zece călugări tinerei, tare frumoși, și de o copilă la fel de frumoasă ca și cei zece călugărei; și copila era îmbrăcată într-o haină de călugăriță care îi strângea mijlocul și îi nurluia șoldurile și sânii. Și numai unul Allah știe ce rostuia căpetenia de călugări cu copila pe care o chema Tamasil și cu călugărașii care îl însoțeau.

Încât, la sosirea mai-marelui său, călugărul Matruna îi povesti despre întemnițarea și despre chinuirea mea cu înfometarea de patruzeci de zile. Iar mai-marele călugărilor, pe care îl chema Dechianos, îi porunci să deschidă ușa hrubei și să scoată de acolo osemintele mele, spunând:

– Musulmanul pesemne că la ceasul de acum e o grămadă de oase atâta de descărnate de nici păsările de pradă nu s-ar ispiti să se atingă de ele!

Atunci Matruna și călugării cei tineri deschiseră ușa de la bezne și mă găsiră îngenuncheat în rugăciune. La priveliștea aceea, călugărul Matruna strigă:

– A, vrăjitor blestemat! Să-i zdrobim oasele!

Și căşunară toți asupra-mi cu lovituri năprasnice de bâte și de bici, până într-atâta cât socoti că-mi dau

duhul. Și pricepui atunci că Allah mă făcea să îndur atâtea năpaste spre a mă pedepsi de făloșia mea trecută: mă umflasem de trufie când văzusem că pot să merg pe mare, câtă vreme nu eram decât o sculă în mâinile celui Preaînalt.

Așa că, după ce călugărul Matruna și ceilalți pui de cățea mă aduseră în starea aceea jalnică, mă legară în lanțuri și mă aruncară îndărăt în hruba de bezne. Și de bună-seamă că acolo aș fi murit de foame, dacă Allah nu ar fi vroit să înduioșeze inima tinerei Tamasil care, în fiecare zi, venea la mine pe furiș să-mi dea o pâine de orz și un ulcior cu apă, în toată vremea cât căpetenia călugărilor ședea la mânăstire. Or, căpetenia călugărilor ședea îndelung la mânăstire, unde tare îi mai plăcea, și până la urmă și-o și alese ca loc de ședere îndătinat; iar când era silit să plece, o lăsa acolo pe tânăra Tamasil sub paza călugărului Matruna.

Am stat așa închis în hrubă vreme de cinci ani; și, la rându-i, copila creștea și se făcea de o frumusețe ce adumbrea până și pe cea a celor mai frumoase fete din vremile ei. Că pot să vă încredințez, o, măriile voastre, că nici în țara noastră, nici în țara rumilor nu i se poate găsi perechea. Ci copila aceea nu este singurul giuvaier închis în mânăstire, întrucât sunt grămădite acolo comori fără de număr – aur, argint, odoare și bogății de toate neamurile și care covârșesc orice socoată. Încât se cere să zoriți a vă duce să luați cu năvală mânăstirea și să puneți mâna pe copilă și pe comori; și am să vă slujesc chiar eu de călăuză spre a vă deschide ușile de la ascunzătorile și de la dulapurile pe care le știu și mai cu seamă cele de la dulapul cel mare al căpeteniei călugărilor Dechianos, dulap în care se află vasele de aur meșterit, cele mai frumoase; și am să v-o dau pe minunea aceea vrednică de sultani, care este copila Tamasil; că, pe lângă frumusețe, mai stăpânește și harul

cântecului și știe toate cântecele arăbești de prin cetăți și de pe la beduini. Și are să vă facă să petreceți zile de lumină și nopți de zahăr și de binecuvântare.

Cât despre slobozirea mea din hrubă, o știți din gura vrednicilor negustori care și-au primejduit viața ca să mă scape din mâinile creștinilor – afurisi-i-ar Allah și pe ei și pe urmașii lor, până la Ziua Judecății.

După ce ascultară basna, cei doi frați rămaseră bucuroși până peste poate gândindu-se la toate pleanurile pe care aveau să le dobândească și mai cu seamă la tânăra Tamasil, despre care bătrâna zicea că e tare pricepută, în pofida tinereții ei, la meșteșugul desfătărilor. Dar vizirul Dandan nu ascultase povestea decât cu un simțământ de neîncredere mare și, dacă nu se ridicase și nu plecase, era numai din cinstire față de cei doi sultani; întrucât vorbele ciudatului schivnic nu îi intrau în cap nicidecum și erau departe de a-l încredința ori de a-l mulțumi. Ci își tăinui părerea și nu vroi să grăiască nimic, de teamă să nu se înșele.

Ci Daul'makan vru dintru-ntâi să meargă asupra mânăstirii în fruntea oastei lui toate; dar bătrâna Muma-Prăpădurilor îl dezmântă spunându-i:

– Mi-e grijă ca nu carecumva căpetenia călugărilor, Dechianos, la vederea tuturor oștenilor, să nu se înfricoșeze și să nu se sfetească din mânăstire, luând-o cu el și pe copilă.

Atunci Daul'makan trimise după marele cămăraș și după emirul Rustem și după emirul Bahraman și le spuse:

– Mâine, la răsărit de ziuă, aveți să porniți asupra Constantiniei, unde și noi nu vom zăbovi să ne alăturăm vouă. Tu, o, mare cămăraș, vei lua cârmuirea întregii oști în locul meu; iar tu, Rustem, ai să ții locul fratelui meu Șarkan; iar tu Bahraman, ai să ții locul vizirului cel mare Dandan. Și mai ales luați bine seama

să nu dați în vileag oastei că noi lipsim. De altminteri lipsa noastră nu are să fie decât de trei zile.

Pe urmă Daul'makan, Șarkan și vizirul Dandan aleseră o sută de voinici dintre cei mai viteji și o sută de catâri încărcați cu lăzi goale menite să cuprindă comorile din mânăstire; și o luară de asemeni pe bătrâna Muma-Prăpădurilor, vicleana pe care ei tot o socoteau un schivnic îndrăgit de Allah; și, urmând îndrumările ei, luară calea spre mânăstire.

Cât despre cămărașul cel mare și despre cetele musulmane...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și se opri cu sfioșenie din povestit.

Dar când fu cea de a nouăzeci și șasea noapte

Spuse:

Cât despre cămărașul cel mare și despre cetele musulmane, urmând porunca sultanului Daul'makan, a doua zi, de cu zori, strânseră corturile și purceseră la drum asupra Constantiniei.

La rându-i, bătrâna Muma-Prăpădurilor nu își pierdu vremea. De cum ajunseră departe de corturi, scoase din una dintre lăzile ce le avea pe catârul ei doi porumbei dăscăliți de ea; și prinse la gâtul fiecăruia câte o scrisoare către domnul Afridun de la Constantinia, în care îi da de știre despre toate câte săvârșise, și încheia spunând:

„Încât, o, Măria Ta, se cere a trimite numaidecât la mânăstire zece mii de oșteni din cei mai încercați dintre rumii cei mai viteji. Și, când au să ajungă la poalele muntelui, să nu se clintească până la sosirea mea! Și atunci am să vi-i dau în mână pe cei doi sultani și pe vizir, și pe cei o sută de oșteni musulmani.

Și se cade să-ți spun, o, Măria Ta, că vicleșugul meu nu poate să izbândească fără de moartea paznicului de la mânăstire, călugărul Matruna; așa că am să-l jertfesc pentru binele obștesc al oastei creștinești, întrucât viața unui călugăr nu prețuiește nimic față de mântuirea creștinătății.

Și preamărit fie Cristos, Domnul nostru, acum și în vecii vecilor!"

Și porumbeii ducători ai scrisorilor ajunseră pe foișorul cel înalt de la Constantinia; și străjerul luă scrisorile agățate la gâtul porumbeilor și se duse îndată să le dea domnului Afridun. Și domnul, de cum citi cartea, porunci numaidecât să se strângă cei zece mii de oșteni trebuincioși și să i se dea fiecăruia câte un cal și, pe deasupra, câte o cămilă sprintenă și câte un catâr ca să care prada ce aveau s-o facă asupra dușmanului. Și le porunci să pornească în graba mare către mânăstire.

Estimp, sultanul Daul'makan, și Șarkan, și vizirul Dandan, și cei o sută de oșteni, odată ajunși la poalele muntelui, trebuiră să bată singuri urcușul până la mânăstire, întrucât bătrâna Muma-Prăpădurilor, dovedindu-se peste poate de sfârșită de călătorie, rămase la poala muntelui, spunând:

– Urcați-vă dintru-ntâi voi, și pe urmă, când mânăstirea are să fie în puterea voastră, am să sui și eu să vă arăt comorile tăinuite.

Or, suiră la mânăstire, unul câte unul, furișându-se; și, ajunși sub ziduri, se cățărară sprinteni pe ele și săriră toți dintr-odată în grădină. Atunci, la tropăitul lor, veni în fugă paznicul, călugărul Matruna; da se zise cu el, întrucât Șarkan strigă la oștenii lui:

– Săriți pe afurisitul de câine!

Și pe dată o sută de lovituri îl și străpunseră; și sufletul lui de păgân răbufni din zgău și se duse să se

înfunde în flăcările iadului. Și prădarea mânăstirii începu cu socoteală. Mai întâi intrară în ungherul cel sfânt unde creștinii își grămădeau prinoasele; și acolo găsiră, agățate pe ziduri, de sus până jos, o puzderie de odoare și de lucruri scumpe, cu mult mai multe decât le spusese schivnicul cel bătrân. Și își umplură lăzile și sacii și încărcară totul pe catâri și pe cămile.

Dar cât despre fetișcana cu numele de Tamasil, pe care le-o zugrăvise schivnicul, nici urmă, nici de ea, și nici de cei zece călugărași tot atâta de frumoși ca și ea, nici de lepădătura aceea de mai-mare al călugărilor, Dechianos. Încât gândiră că fetișcana ori că ieșise la vreo preumblare, ori că se ascunsese în vreo chilie; și scotociră toată mânăstirea; și șezură s-o aștepte vreme de două zile; ci tânăra Tamasil nu se ivea neam. Și Șarkan, îngrijorat, spuse într-un sfârșit:

– Pe Allah! o, fratele meu, inima și gândul îmi sunt muncite de grija față de oștenii Islamului pe care i-am lăsat să se ducă singuri la Constantinia și despre care nu avem nicio știre!

Și Daul'makan spuse:

– Și eu socot tot așa, în ce privește pe numita Tamasil și pe tinerii ei slujitori, că trebuie să ne luăm gândul, întrucât nu văd să vină nimic. Încât acuma, că am așteptat destul și, de altminteri, că ne-am încărcat catârii și cămilele cu o bună parte din odoarele mânăstirii, să ne mulțumim cu ceea ce Allah ne-a și dat, și să ne ducem să ne alăturăm oștilor noastre, spre a-i zdrobi, cu ajutorul lui Allah, pe păgâni, și să punem stăpânire pe Constantinia, cetatea lor de scaun.

Coborâră atunci de la mânăstire spre a se duce să-l ia pe schivnicul cel bătrân de la poalele muntelui și să bată calea spre oastea lor. Da nici nu apucaseră ei să intre de-a binelea în vale, că din toate părțile se și iviră pe înălțimi oștenii rumilor, care scoteau strigătele lor de război, și din

toate părțile deodată începură să coboare asupră-le spre a-i învălui. La priveliștea aceea, Daul'makan strigă:

– Au cine-a putut să-i prevestească pe creștini de venirea noastră la mânăstire?

Ci Șarkan, fără a-i lăsa răgaz să urmeze, îi spuse:

– O, fratele meu, nu avem vreme de zăbovit cu prepunerile; să tragem paloșele cu dârzie și să-i așteptăm neclintiți pe toți afurisiții ăștia de câini, și să facem un măcel cât niciunul dintre ei să nu mai poată să scape spre a se duce să-și mai ațâțe focul în vatră!

Și Daul'makan spuse:

– Măcar dacă am fi fost prevestiți, am fi luat cu noi mai mulți oșteni ca să luptăm mai spornic!

Și vizirul Dandan spuse:

– De-am fi avut cu noi și zece mii de oameni, tot nu ne-ar fi fost de vreun folos în posada asta îngustă. Ci Allah are să ne treacă peste toate piedicile și are să ne scoată din belea. Căci de pe vremea când mă războiam pe aici dimpreună cu răposatul sultan Omar Al-Neman am dovedit să dibuiesc toate ieșirile din valea aceasta și toate izvoarele cu apă ca gheața câte se află aici. Așa că luați-vă după mine, până a nu ne fi tăiate de necredincioși toate ieșirile!

Și, taman când urma ca ei să se pună la adăpost, dinainte-le se ivi schivnicul cel sfânt care le strigă:

– Unde fugiți așa, o, drept-credincioșilor? Au voi dați dosul de dinaintea vrăjmașului? Au voi nu știți că viața voastră este în mâinile unuia singur Allah și că numai el are putere să v-o păstreze ori să v-o ia, orice ar fi să vi se întâmple? Au voi uitați că și eu, închis fără de hrană în hrubă, nu m-am prăpădit, întrucât așa a vroit el? Înainte, dară, o, musulmanilor! Și dacă acolo este moartea, vă așteaptă raiul!

La vorbele sfântului schivnic, își simțiră inimile pline de bărbățire și așteptară cu braț netremurat

vrăjmașul ce se prăvălea asupra lor cu năprăsnicie. Or, ei nu erau în totului tot decât o sută și trei – ci oare un drept-credincios nu prețuiește el mai mult decât o mie de păgâni? Într-adevăr, de cum ajunseră creștinii în bătaia lănciilor și a paloșelor, zburătureala capetelor lor fu ca un joc pentru brațele drept-credincioșilor. Iar Daul'makan și Șarkan cu fiecare rotitură de paloș zburătureau câte cinci capete retezate! Atunci păgânii se repeziră zece câte zece asupra celor doi frați; da peste o clipită zece capete zburătureau. Și, la rându-le, cei o sută de oșteni făcură în câinii care îi năpădeau un măcel de pomenire, și-așa până la căderea nopții, care îi despărți pe luptători.

Atunci drept-credincioșii și cei trei capi ai lor se traseră într-o peșteră din coasta muntelui, spre a se adăposti acolo în noaptea aceea. Și se gândiră să întrebe de soarta sfântului schivnic; și îl căutară degeaba, după ce se numărară între ei unul câte unul și văzură că nu mai erau în viață decât patruzeci și cinci. Și Daul'makan spuse:

– Cine știe dacă acuma sfântul nu e mort ca mucenic al credinței lui, în încăierare!

Dar vizirul Dandan se împotrivi:

– O, Măria Ta, în dârdora bătăliei l-am văzut pe schivnic. Și mi s-a părut a-l zări cum îi ațâța pe păgâni la luptă; și mi se năzărea ca un efrit negru din soiul cel mai înfricoșător!

Și, chiar în clipita când vizirul Dandan își rostea judecata, schivnicul se ivi în gura peșterii; și ținea de păr un cap retezat, cu ochii zgâiți. Și era chiar capul mai-marelui oastei creștinești, care era un războinic amarnic.

La priveliștea aceea, cei doi frați se ridicară pe cele două picioare ale lor și strigară:

– Mărire lui Allah carele te-a scăpat, o, sfinte schivnic, și te-a întors îndărăt la preacinstirea noastră!

Atunci afurisita cea vicleană răspunse:

– Fiii mei dragi, eu am vrut să pier în încăierare și de destule ori m-am aruncat în mijlocul luptătorilor; ci păgânii mă cinsteau până și ei și își abăteau paloșul de la pieptul meu. Eu atunci m-am folosit de sfiala pe care le-o stârneam spre a mă apropia de căpetenia lor și, dintr-o fulgerătură de iatagan, cu ajutorul lui Allah, i-am retezat capul. Și vă aduc acel cap, spre a vă îmbărbăta să luptați mai departe împotriva acelei oști fără de căpetenie! Cât despre mine...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouăzeci și șaptea noapte

Spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că bătrâna Muma-Prăpădurilor urmă astfel:

– Cât despre mine, am să dau fuga cât mai iute la oastea voastră, sub zidurile Constantiniei, și am să vă aduc întăriri spre a vă scoate din mâinile necredincioșilor. Așa că întremați-vă inimile și, până la venirea fraților voștri musulmani, încălziți-vă paloșele în sângele păgânilor, spre a fi pe râvna Domnului celui atotstăpân peste oști!

Atunci cei doi frați sărutară mâinile proslăvitului schivnic și îi mulțumiră pentru credința lui și îi spuseră:

– Da cum ai să faci, o, sfântule schivnic, ca să ieși din gaura asta unde toate ieșirile sunt ținute de creștini și când toate înălțimile sunt năpădite de oștenii vrăjmași care neîndoielnic că au să te omoare cu pietre sub o ploaie necurmată de stânci prăvălite!

Ci baba cea vicleană răspunse:

– Allah are să mă ascundă de ochii lor și am să trec nezărit. Iar de m-ar și vedea, tot nu au să poată a-mi face

vreun rău, întrucât am să fiu între mâinile lui Allah, carele știe cum să-i ocrotească pe închinătorii lui adevărați și cum să-i spulbere pe păgânii care îl tăgăduiesc.

Atunci Șarkan îi spuse:

– Vorbele tale sunt pline de adevăr, o, sfinte schivnic! Că te-am văzut în miezul încăierării cum te primejduiai vitejește, și niciunul dintre câinii aceia nu cutezau să se apropie de tine, ba nici măcar să te privească. Acuma nu îți mai rămâne decât să ne scapi din ghearele lor; și cu cât ai să pleci mai iute să ne aduci ajutoare, cu atâta are să fie mai bine. Iacătă-i noapte. Pleacă la scuteala negurilor ei, sub pavăza lui Allah Preaînaltul!

Atunci afurisita de cotoroanță încercă să-l ia cu ea pe Daul'makan spre a-l da pe mâna vrăjmașilor. Ci vizirul Dandan, care în sufletul lui nu se încredea în purtările anapoda ale schivnicului, îi spuse lui Daul'makan cele ce se cădeau spre a-l opri să facă una ca aceea. Iar afurisita fu nevoită să plece singură, aruncând asupra vizirului Dandan o privire poncișă.

De altminteri, în ceea ce privește capul retezat al mai-marelui peste toată oastea creștinească, baba mințise când spusese că ea îl omorâse pe acel oștean de temut. Ea nu făcuse decât să-i taie, odată mort, capul, ; întrucât el fusese ucis, în pârpora luptei, de unul din vitejii de frunte dintre cei o sută de străjeri musulmani. Și acel viteaz musulman plătise vitejia cu viața sa; întrucât de-abia își lepădase căpetenia creștină sufletul în seama procleților iadului, că oștenii creștini, văzându-l pe căpetenia lor cum cade sub lancea musulmanului, se și repeziră grămadă pe musulman și îl sfârtecară cu lovituri de paloșe și îl făcură bucăți. Și sufletul acelui drept-credincios se duse pe dată la rai în mâinile Răsplătitorului.

Iar cei doi sultani și vizirul Dandan și cei patruzeci și cinci de viteji care își petrecuseră noaptea în peșteră se treziră în zori și se așezară numaidecât în rugăciune spre

a-și îndeplini datorințele de dimineață ale credinței, după ce își făcură sfintele spălări îndătinate. Pe urmă se ridicară înviorați și gata de luptă; și, la glasul lui Daul'makan, se năpustiră ca leii pe o ciurdă de porci. Și făcură în ziua aceea un măcel mulțumitor în vrăjmașii lor cei mulți; și spadele se întreizbiră cu spadele, și lăncile cu lăncile, și sulițele făcură armurile să scapere; și vitejii se repezeau în luptă ca lupii însetați de sânge. Iar Șarkan și Daul'makan făcură să curgă atâtea valuri de sânge, încât râul din vale se revărsă și valea însăși pieri sub mormanele de leșuri. Încât la căderea nopții...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouăzeci și opta noapte

Spuse:

Încât la căderea nopții luptătorii fură nevoiți să se despărțească, și fiecare parte se întoarse la tabăra ei; or, tabăra musulmanilor era tot ascunzișul acela din peșteră; și putură, odată întorși în peșteră, să se numere și să vadă că treizeci și cinci dintre ei rămaseseră în ziua aceea pe câmpul de bătaie; ceea ce scădea numărul lor la zece oșteni, alături de cei doi sultani și de vizir, și îi silea de aci înainte, și mai mult ca oricând, să nu se mai bizuie decât pe isteciunea paloșelor lor și pe ajutorul Celui Preaînalt.

Șarkan însă, la socoteala aceasta, își simți pieptul cum i se strânge năprasnic și nu se putu opri să scoată un oftat mare și să spună:

– Ce avem să ne facem acuma?

Ci toți oștenii drept-credincioși îi răspunseră deodată:

– Nimica nu are a se întâmpla fără de voia lui Allah.

Iar Șarkan își trecu toată noaptea fără de somn.

Ci dimineața, din zori, se ridică și își trezi soții și le spuse:

– Fraților, nu mai suntem decât treisprezece cu toții, și cu Daul'makan, fratele meu, și cu vizirul nostru Dandan. Așa că eu gândesc că ar fi păgubos să dăm năpusta împotriva vrăjmașului, întrucât, în pofida minunilor de vitejie pe care le-am săvârși, nu am putea să ținem piept haitei fără de număr a vrăjmașilor noștri; și niciunul nu s-ar mai întoarce cu sufletul lui. Așa că haidem să ne ițim, o clipită, cu paloșul în mână, la gura peșterii și să-i ispitim să vină aici după noi. Și toți cei ce vor avea cutezanța să intre să ne lovească vor fi lesne făcuți bucăți aici în peșteră, unde noi suntem mai tari. Și lucrul acesta ne va îngădui, zeciuindu-i pe vrăjmași, să așteptăm întăriturile făgăduite de preacinstitul schivnic.

Atunci toți răspunseră:

– Socoteala este bună întru totul, și avem s-o punem numaidecât în fapt.

Atunci șapte dintre oșteni ieșiră din peșteră și se îndreptară spre tabăra vrăjmașilor și începură să-i ațâțe cu strigăte mari. Pe urmă, când văzură că o liotă se repezi către ei, se întoarseră în peșteră și se ațînură la intrare, orânduindu-se în două șiruri.

Or, lucrurile se petrecură precum prevestise Șarkan. Întrucât ori de câte ori creștinii încercau să treacă de gura peșterii, erau înhățați și tăiați în două, și niciunul nu se mai întorcea afară ca să le dea de știre celorlalți despre primejdia acelei năvăliri. Încât, în ziua aceea, măcelărirea creștinilor fu încă și mai spornică decât în zilele celelalte, și nu se opri decât odată cu negurile nopții. Și iac-așa îi orbi Allah pe păgâni, și puse dârzie în inima slujitorilor săi.

Ci a doua zi creștinii ținură sfat și spuseră:

– Lupta cu musulmanii nu are să aibă sfârşit decât când îi vom nimici până la unul. Aşa că, în loc de a încerca să luăm peştera prin luptă, mai bine s-o împresurăm din toate părţile cu oştenii noştri, şi s-o învăluim cu lemne uscate cât mai multe, şi să dăm foc lemnelor care au să-i ardă de vii. Ei atunci, dacă în loc de a se lăsa arşi au să se învoiască să se dea în seama noastră, avem să-i luăm prinşi şi să-i târâm dinaintea domnului nostru Afridun, la Constantinia. De nu, avem să-i lăsăm să se prefacă în tăciuni încinşi, spre a hrăni focurile iadului. Şi fumega-i-ar Cristos şi afurisi-i-ar, şi pe ei, şi pe moşii lor, şi pe urmaşii lor, şi facea-i-ar preşuri de călcat sub picioarele creştinătăţii.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, îşi amână povestitul pe a doua zi.

Dar când fu cea de a nouăzeci şi noua noapte

Spuse:

Zoriră să grămădească trunchiuri de lemne împrejurul peşterii, până la o înălţime mare, şi le puseră foc. Atunci musulmanii, în peşteră, simţiră căldura care îi dogorea şi care, sporind din ce în ce, până la urmă îi răzbi. Aşa că se înghesuiră grămadă şi se năpustiră de-a valma afară şi, printre flăcări, făcură iute o spărtură. Ci, vai! în partea cealaltă, încă orbiţi de flăcări şi de fum, soarta îi aruncă de vii în mâinile vrăjmaşilor care pe dată vrură să-i şi dea morţii. Da căpetenia creştinilor îi opri şi le spuse:

– Pe Allah! să zăbovim cu omorâtul până se vor afla la Constantinia, dinaintea domnului Afridun, care va avea bucurie mare să-i vadă robi. Să le punem lanţurile la gât şi să-i târâm în urma cailor până la Constantinia!

Atunci îi legară în funii și îi puseră sub paza câtorva oșteni. Pe urmă, spre a sărbători prinderea lor, toată oastea creștinească se așternu pe mâncat și pe băut; și băură până ce, pe la dric de noapte, se prăbușiră toți pe spate ca morți.

În clipita aceea, Șarkan se uită jur-împrejurul său și văzu toate trupurile acelea întinse, și îi spuse fratelui său Daul'makan:

– O mai fi pentru noi vreun chip de a ieși din bucluc?

Ci Daul'makan răspunse:

– O, fratele meu, chiar că nu știu; întrucât iacătă-ne ca niște păsări în colivie.

Iar Șarkan fu cuprins de o asemenea mânie și scoase un oftat atâta de amarnic, încât sforțarea năprasnică pe care o crâșni făcu să plesnească funiile care îl legau, și le rupse. Atunci sări în picioare și alergă la fratele său și la vizirul Dandan și grăbi să-i slobozească din legături; pe urmă se duse la căpetenia paznicilor și îi luă cheile de la lanțurile cu care erau înlănțuiți cei zece oșteni musulmani, și îi slobozi și pe ei. Atunci, fără a mai pierde vremea, se înarmară cu armele creștinilor beți și puseră gabja pe caii lor și, fără zarvă, se depărtară, mulțumind lui Allah pentru slobozenie.

O luară apoi la drum într-o goană repezită și, într-un sfârșit, ajunseră în vârful muntelui. Atunci Șarkan le ceru să se oprească o clipită și le spuse:

– Acuma, că suntem, cu ajutorul lui Allah, la adăpost, am a vă împărtăși un gând.

Ei toți răspunseră:

– Și care este gândul?

El spuse:

– Haidem să ne risipim în toate părțile pe vârful acestui munte și să ne îngroșăm glasurile și să răcnim din toate puterile: *Allahu akbar*! Atunci toți munții și văile și stâncile au să răsune, iar păgânii, beți încă, au să

creadă că toată oastea musulmanilor s-a abătut asupra lor. Atunci, buimaci, au să se omoare unii pe alții în negură și au să facă între ei un măcel amarnic, până la ziuă.

La vorbele lui răspunseră cu supunere și cu ascultare, și făcură tot ceea ce îi sfătuise Șarkan. Încât, la glasurile acelea ce se prăvăleau din munți, rostogolindu-se de mii de ori prin beznă, necredincioșii săriră cu spaimă și își puseră la repezeală hainele de zale strigând:

– Pe Cristos! toată oastea musulmană întreagă este asupra noastră!

Și, năuciți, se aruncară unii asupra altora, și făcură între ei măcel amarnic, și nu se opriră decât odată cu zorii, în vreme ce bulucul cel mic al drept-credincioșilor se depărta grabnic spre Constantinia.

Or, pe când Daul'makan și Șarkan, cu vizirul și cu oștenii, drumețeau pe sub dimineață, văzură ridicându-se dinaintea lor o pulbere deasă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o suta noapte

Spuse:

Văzură ridicându-se dinaintea lor o pulbere deasă și auziră niște glasuri care strigau: *Allahu akbar*! Și, peste câteva clipite, zăriră o oaste musulmană, cu steagurile desfășurate, care venea spre ei spornic. Și sub steagurile falnice pe care erau scrise cuvintele credinței: „Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah! Și Mahomed este trimisul lui Allah!" se iviră, călări, în fruntea voinicilor lor, emirii Rustem și Bahraman. Și în urma lor, ca niște valuri fără de număr, veneau voinicii musulmani.

De îndată ce emirii Rustem și Bahraman îi zăriră pe sultanul Daul'makan și pe însoțitorii săi, coborâră de pe cai și veniră să-i aștearnă dinainte temenelile lor. Și Daul'makan îi întrebă:

– Cum o duc frații noștri musulmani sub zidurile Constantiniei?

Ei răspunseră:

– Sunt întru totul sănătoși și întru totul bine! Iar cămărașul cel mare ne-a repezit către voi dincoace, cu douăzeci de mii de oșteni, ca să vă aducem ajutor.

Atunci Daul'makan îi întrebă:

– Da cum de ați aflat de primejdia pe care o înfruntam?

Ei răspunseră:

– Preacinstitul schivnic, drumețind zi și noapte, a răzbătut să ne dea grabnic de știre despre aceasta și ne-a zorit să dăm fuga încoace. Iar acuma se află la adăpost lângă marele cămăraș și îi îmbărbătează pe drept-credincioși la luptă împotriva necredincioșilor închiși între zidurile Constantiniei.

Atunci cei doi frați tare se mai bucurară aflând știrea și mulțumiră lui Allah că sfântul schivnic ajunsese la adăpost de orice primejdie. Și le înfățișară celor doi emiri toate câte se petrecuseră de când ajunseseră la mânăstire și le spuseră:

– Acuma necredincioșii, care s-au zeciuit toată noaptea, pesemne că fierb și tremură văzându-și greșeala. Încât, fără a le da răgaz să se dezmeticească, haidem să cădem peste ei din vârful muntelui și să-i nimicim și să le luăm prada toată, precum și odoarele pe care le-am ridicat de la mânăstire.

Și numaidecât oastea toată a drept-credincioșilor, căpitănită acuma de Daul'makan și de Șarkan, se prăvăli ca tunetul din vârful muntelui asupra taberei necredincioșilor și făcu să zburde prin trupurile lor

paloşul şi suliţa. Iar la sfârşitul zilei nu mai rămase, dintre necredincioşi, niciun suflet în stare să se ducă la procleţii aciuiţi între zidurile Constantiniei şi să le povestească prăpădul.

Odată oştenii creştini căsăpiţi, musulmanii luară toate bogăţiile şi toată prada, şi petrecură noaptea în tihnă, firitisindu-se unul pe altul pentru izbândă şi mulţumind lui Allah pentru binefacerile sale.

Iar când dimineaţa veni, Daul'makan hotărî plecarea şi le spuse capilor de oaste:

– Acuma se cere să răzbim cât mai iute la Constantinia, ca să ne alăturăm marelui cămăraş care bate cetatea şi care nu mai are cu el decât puţine oşti. Întrucât dacă împresuraţii ar şti că voi vă aflaţi aici, ar pricepe că musulmanii care se află sub ziduri sunt în număr tare mic şi ar cuteza o ieşire amarnică pentru drept-credincioşi.

Atunci săltară tabăra şi porniră spre Constantinia, pe când Daul'makan, spre a stârni dârzenia oştenilor săi, ticlui, cât ţinu drumul, îndemnul acesta fără de prihană:

O, Doamne, ţie îţi înalţ eu slavă,
Ţie, ce slava şi-nălţarea eşti,
Care m-ai dus de mână spre izbavă
Şi-ntre primejdii mi-ai aprins nădejdi!

Mi-ai dăruit desfătul bogăţiei
Şi jilţu-mpărătesc de la părinţi,
Mi-ai pus în suflet duhul vitejiei
Şi-n mână paloş greu de biruinţi.

Tu m-ai făcut stăpân pe-o ţară sfântă,
La sânul tău mă porţi şi-mi afli rost,
Lumina ta de aur mă-nveşmântă
Şi numai tu mi-eşti scut şi adăpost.

Tu m-ai hrănit şi-ai îngrijit de mine,
Tu mi-ai fost sprijin şi alean pe când,
Rătăcitor prin ţările străine,
Eram o biată umbră pe pământ.

Mărire ţie! Tu mi-ai pus pe frunte
Cununa slavei tale. Braţul tău
Zdrobi ghiaurii-n toiul luptei crunte
Şi ca pe-o turmă-i prăvăli în hău.

Mărire ţie! Glasul tău năprasnic
I-a spulberat de-a valma şi i-a-nvins
Nu-s beţi de vin, ci sunt de-al morţii prasnic
La care i-ai chemat şi i-ai împins.

Iar dacă dintre cei ce cred în tine
Mulţi au căzut în bătălia grea,
Li-i sufletul acuma în senine
Grădini de tihnă, sus, în preajma ta,

Acolo-n ţara unde moartea piere,
Prin crânguri verzi, sub cerul larg deschis,
Pe ţărmurii izvoarelor de miere
În raiul logodit cu flori de vis.

Când isprăvi Daul'makan de procitit aceste stihuri, în vreme ce oştile îndemnau la drum, văzură ridicându-se o pulbere neagră, care, după ce se risipi...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a o sută şi una noapte

Spuse:

Văzură ridicându-se o pulbere neagră care, după ce se risipi, lăsă să se ivească afurisita de cotoroanță Muma-Prăpădurilor, tot cu înfățișarea de preacinstit schivnic. Atunci toți se îmbulziră să-i sărute mâinile, pe când ea, cu lacrimi în ochi și cu glas sugrumat, le spuse:

– Aflați nenorocirea, o, norod de drept-credincioși! Și mai ales grăbiți-vă pasul! Frații voștri musulmani, care tăbărâseră sub zidurile Constantiniei, au fost loviți pe neașteptate, în corturile lor, de ordiile fără de număr ale împresuraților; și acuma sunt în descumpănire deplină. Dați fuga în ajutorul lor, altminteri nici urmă nu aveți să mai găsiți din cămăraș și din oștenii lui!

Când auziră vorbele acestea, Daul'makan și Șarkan își simțiră inimile cum își iau zborul de năprăsnicia bătăilor, și, uluiți până peste poate, îngenuncheară dinaintea sfântului schivnic și îi sărutară picioarele; și toți oștenii începură să scoată țipete de jale și să ofteze.

Da nu tot așa fu și cu vizirul cel mare Dandan. Întrucât el nu coborî de pe cal și nu sărută mâinile și picioarele schivnicului de năpastă. Și, cu glas mare, dinaintea căpeteniilor laolaltă, strigă:

– Pe Allah! o, musulmanilor, inima mea încearcă o greață grea față de schivnicul acesta ciudat; și simt că e un afurisit, dintre cei ce au fost surghiuniți departe de ușa milosârdiei cerești! Dați crezare bătrânului tovarăș al răposatului sultan Omar Al-Neman! Și, fără a mai ține seama de vorbele blestematului de colea, să zorim înspre Constantinia!

La vorbele acestea, Șarkan îi spuse lui Dandan:

– Alungă-ți din minte atare prepuneri urâte, care dovedesc limpede că nu l-ai văzut ca mine pe sfântul schivnic asmuțind în încăierare dârzia musulmanilor și înfruntând fără de teamă paloșele și sulițele! Sârguiește-te să nu-l mai defaimi pe sfânt, întrucât defăimarea este lucru de ocară, iar lovitura îndreptată asupra unui om

de treabă este osândită. Și să știi bine că dacă Allah nu l-ar fi îndrăgit, nu i-ar fi dat tăria aceea și dârzia aceea, și nu l-ar fi mântuit odinioară de la caznele din hrubă.

Pe urmă, după ce rosti vorbele acestea, Șarkan puse să i se dea sfântului schivnic pentru călărit o catârcă frumoasă și voinică, înfotăzată falnic, și îi spuse:

– Încalecă pe catârcă și contenește de a mai merge pe jos, o, părinte al nostru, o, tu, cel mai sfânt dintre schivnici!

Ci vicleana de babă strigă:

– Cum aș putea eu să mă dedau tihnei câtă vreme trupurile drept-credincioșilor zac fără de mormânt sub zidurile Constantiniei!

Și nu vroi nicidecum să se suie pe catârcă, ci se vârî printre oșteni, și începu să pășească și să se vânzolească printre pedestrași și călăreți, ca vulpea în căutare de pradă. Și, foindu-se, nu contenea să procitească întruna cu glas mare stihuri din *Coran* și să se roage la Cel Îndurător, până ce, într-un sfârșit, se iviră fugind de-a valma rămășițele oastei căpitănite de cămărașul cel mare.

Atunci Daul'makan îl pofti pe marele cămăraș să se apropie și îi ceru să povestească amănuntele prăpădului suferit. Și marele cămăraș, cu chipul mohorât și cu sufletul zbuciumat, îi istorisi toate câte se petrecuseră.

Or, toate fuseseră ticluite de afurisita Muma-Prăpădurilor. Într-adevăr, după ce emirii Rustem și Bahraman, capii turcilor și ai kurzilor, plecaseră în ajutorul lui Daul'makan și al lui Șarkan, oastea tăbărâtă sub zidurile Constantiniei se văzu dintr-odată tare subțiată ca număr; încât, de teamă ca lucrul să nu se afle de către creștini, marele cămăraș nu vroi să le pomenească nimic despre aceasta ostașilor săi, de frică să nu se nimerească vreun vânzător printre ei.

Ci bătrâna, care nu aștepta decât ceasul acela și care căuta de multă vreme prilejul pe care îl urzise cu multe

cazne și griji, alergă numaidecât la împresurați și o hăui pe una dintre căpeteniile ce se aflau sus pe metereze și îi spuse să-i întindă o frânghie. Atunci i se întinse o frânghie; iar ea legă de frânghie o scrisoare scrisă de mâna ei și în care îi spunea domnului Afridun:

„Scrisoarea aceasta este din partea prea dibacei, și viclenitei, și amarnicei Muma-Prăpădurilor, urgia cea mai înfricoșătoare a Răsăritului și a Apusului, către regele Afridun pe care aibă-l Cristos întru mari milele lui!

Și apoi!

Află, o, Măria Ta, că de aci înainte liniștea va să domnească în inima ta, întrucât am ticluit un vicleșug care-i pieirea din urmă a musulmanilor. După ce i-am luat prinși și i-am aruncat în lanțuri pe sultanul Daul'makan, și pe fratele său Șarkan, și pe vizirul Dandan și am nimicit oastea cu care jefuiseră mânăstirea călugărului Matruna, am izbutit să-i slăbesc pe năvălitori hotărându-i să trimită două treimi din oastea lor în posadă, unde au să fie nimiciți de oastea biruitoare a oștenilor lui Cristos.

Așa că nu îți mai rămâne decât să faci o ieșire de-a valma asupra împresuraților și să-i lovești în tabia lor și să le arzi corturile și să-i faci bucăți până la unul: ceea ce are să-ți fie lesne, cu ajutorul Domnului nostru Cristos și al Maicii Sale Fecioare. Și răsplăti-m-ar ei într-o zi pentru tot binele pe care îl fac creștinătății toate!“

La citirea scrisorii, regele Afridun simți o bucurie tare mare și puse pe dată să fie chemat domnul Hardobiu, care venise să se aciuiască la Constantinia cu bulucul oștilor lui de la Chezareea; și îi citi scrisoarea de la Muma-Prăpădurilor...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a o sută doua noapte

Spuse:

Şi îi citi scrisoarea de la Muma-Prăpădurilor. Atunci Hardobiu fu mulțumit până peste poate şi strigă:

– Minunează-te, o, Măria Ta, de vicleşugurile de pomină ale doicii mele Muma-Prăpădurilor! Chiar că ea ne-a fost mai de folos decât toate cetele noastre de oşteni; şi numai privirea ei aruncată asupra duşmanilor stârneşte mai multă spaimă decât vederea tuturor procleților din iad la ziua cea cumplită a Judeţului.

Iar Afridun răspunse:

– De-ar vrea Cristos să nu ne lipsească niciodată de chipul femeii acesteia fără de preț! Şi vrear-ar el s-o facă să sporească în vicleşuguri şi tertipuri!

Şi pe dată le porunci căpeteniilor oastei sale să pună să li se strige oştenilor ceasul de ieşire şi de năvală. Atunci din toate colțurile se bulucіră oştenii şi îşi ascuţiră spadele şi rostiră numele crucii şi şi-o prinseră la brâu, şi se sfinţiră, şi afurisiră, şi se frământară, şi urlară. Şi toți de-a valma ieşiră pe poarta cea mare din Constantinia.

La vederea creştinilor care veneau în rânduri de bătălie şi cu spadele în mână, marele cămăraş pricepu primejdia; porunci pe dată să fie strigaţi toţi oamenii la arme şi le aruncă aceste câteva cuvinte:

– O, vitejilor musulmani, puneţi-vă nădejdea în credința voastră! O, oştenilor, dacă daţi înapoi, veţi fi pierduţi; dar dacă staţi tare, veţi birui! Şi-apoi vitejia nu este decât puterea de a avea răbdare o clipită; şi nu se află strâmtoare pe care Allah să nu poată s-o lărgească! Cer dară Celui Preaînalt să vă binecuvânteze şi să se uite la voi cu un ochi îndurător!

Când auziră cuvintele lui, vitejia musulmanilor nu mai avu margini şi strigară toţi:

– Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah!

Şi, la rândul lor, creştinii, la glasul preoţilor şi al călugărilor lor, rostiră numele lui Cristos, al crucii şi al brâului[1]. Şi, cu strigătele acestea amestecate, cele două oşti se încleştară amarnic; şi sângele porni să curgă în valuri; şi capetele zburară de pe grumazuri. Atunci îngerii binelui trecură de partea drept-credincioşilor; iar îngerii răului îmbrăţişară pricina necredincioşilor; şi se văzu care erau nevolnicii şi care erau neînfricaţii; şi vitejii se repezeau în vălmăşag, şi unii omorau, iar alţii erau prăvăliţi din şăile lor; şi bătălia se umplu de sânge şi leşurile acoperiră pământul până la pieptul cailor. Da ce să poată vitejia drept-credincioşilor împotriva potopului fără de număr al afurisiţilor de rumi? Încât, la căderea nopţii, musulmanii erau vântuiţi, şi corturile lor pustiite, şi tabăra lor căzuse în puterea celor de la Constantinia.

Şi iacătă că atunci, în plină izbelişte, întâlniră oastea biruitoare a sultanului Daul'makan care se întorcea din posada în care îşi găsiseră prăpădul creştinii de la mânăstire.

Atunci Şarkan îl chemă pe marele cămăraş şi, cu glas tare, dinaintea căpeteniilor adunate, îl firitisi şi îl lăudă pentru dârzia lui în împotrivire, şi pentru chibzuinţă lui în darea îndărăt, şi pentru cumpătul său în înfrângere.

Pe urmă toţi oştenii musulmani, strânşi acuma într-o oaste mare, nu mai mistuiră decât nădejdea răzbunării şi, cu steagurile desfăşurate, purceseră asupra Constantiniei.

Când văzură apropiindu-se oastea năprasnică peste care se desfăşurau prapurii pe care stau scrise Vorbele Credinţei, creştinii se făcură galbeni ca şofranul şi se văicăriră şi strigară numele lui Cristos şi al Mariamei[2] şi al Hannei[3] şi al crucii, şi îi rugară pe patriarhii şi pe păcătoşii lor de preoţi să se închine pentru ei la sfinţii lor.

---

[1] Musulmanii considerau nu numai crucea, ci şi brâul purtat de preoţii creştini drept obiect de cult.

[2] Fecioara Maria.

[3] *Hanna* (*Anna*) – mama Fecioarei Maria.

Iar oastea musulmană ajunse sub zidurile Constantiniei și se gătea să se rânduiască de luptă. Atunci Șarkan păși înspre fratele său Daul'makan și îi spuse:

– O, sultane al vremilor, este neîndoielnic că acuma creștinii nu au să ocolească înfruntarea, și aceasta-i ceea ce râvnim și noi cu aprindere. Încât aș vrea să rostesc o părere, întrucât rânduiala este trăsătura de frunte a oricărei tocmeli și a oricărei făptuiri.

Și sultanul îi spuse:

– Și care este părerea pe care vrei s-o rostești, o, dascăle de gânduri minunate?

Iar Șarkan spuse:

– Iacătă. Cea mai bună așezare pentru bătălie este de a sta eu la mijloc, chiar dinaintea frunții vrăjmașului; vizirul cel mare Dandan va avea în seamă latura de la dreapta mijlocului, emirul Turkaș stânga mijlocului, emirul Rustem aripa dreaptă, și emirul Bahraman aripa stângă. Cât despre tine, o, sultane, tu vei rămâne la adăpostul steagului cel mare, spre-a avea ochiul asupra întregii mișcări, întrucât tu ești stâlparul nostru și singura noastră nădejde, după Allah! Iar noi toți vom fi acolo spre a-ți sluji de zid de apărare!

Atunci Daul'makan îi mulțumi fratelui său pentru chibzuința și credința sa, și porunci să se aducă la îndeplinire orânduiala aceea.

Într-acestea, iacătă că dintre rândurile de oșteni rumi un călăreț sprinten păși către musulmani. Și, când fu mai aproape, se văzu că era călare pe un catâr cu pasul buiestrat și iute, și cu șaua de mătase albă acoperită cu o velință de Cașmir; și călărețul era un bătrân frumos, cu barba albă, cu înfățișarea falnică, învăluit într-o mantie de lână albă. El se apropie de locul unde se afla Daul'makan și spuse:

– Sunt trimis aici la voi ca să vă aduc o solie; întrucât nu sunt decât un mijlocitor, iar mijlocitorul se cade a se

bucura de ocrotire; daţi-mi slobozenia de a vorbi fără a fi tulburat, şi am să vă ştiricesc pricina soliei mele.

Atunci Şarkan îi spuse:

– Ai ocrotirea!

Şi solul descălecă de pe cal şi săltă crucea care îi atârna la gât şi i-o înmână sultanului şi îi spuse:

– Vin la voi din partea domnului Afridun, care a binevoit să urmeze sfaturile ce i le-am dat de a curma într-un sfârşit războiul acesta pustiitor care a prăpădit atâtea făpturi făcute după chipul lui Dumnezeu. Aşa că vin să vă cer în numele lui să punem capăt războiului printr-o luptă numai între el, domnul Afridun, şi căpetenia oştirilor musulmane, emirul Şarkan.

La vorbele acestea, Şarkan spuse:

– O, bătrâne, întoarce-te la domnul rumilor şi spune-i că mai-marele musulmanilor, Şarkan, primeşte lupta. Şi mâine dimineaţă, odată ce avem să ne odihnim de drumul cel lung, armele noastre se vor izbi. Iar dacă eu voi fi învins, oştenii noştri nu vor mai avea decât să-şi caute scăparea în fugă.

Atunci bătrânul se întoarse la domnul Constantiniei şi îi duse răspunsul. Iar Măria Sa era mai să-şi ia zborul de bucurie, întrucât era încredinţat că îl va omorî pe Şarkan, şi făcuse toate pregătirile în privinţa aceasta. Şi îşi petrecu noaptea mâncând şi bând şi rugându-se şi rostind închinăciuni. Iar când se făcu dimineaţă, păşi în mijlocul meidanului, călare pe un cal sprinten de luptă şi îmbrăcat într-o tunică din zale de aur în inima căreia sclipea o oglindă împodobită cu nestemate; ţinea în mână o sabie mare încovoiată, şi îşi petrecuse peste umăr un arc meşterit după tipicul încondeiat al oamenilor de la Apus. Şi când ajunse aproape de tot de rândurile musulmanilor, îşi săltă viziera şi strigă:

– Iacătă-mă! acela care ştie cine sunt, ştie de bună seamă şi la ce să se aştepte; iar cel care nu ştie cine sunt,

va afla în curând! O, voi toți, eu sunt domnul Afridun, cel cu capul coperit de binecuvântări!

Da nici nu apucă să sfârşească el de vorbit, că dinainte-i se şi află emirul Şarkan, călare pe un cal roib care prețuia mai bine de o mie de galbeni de aur roşu şi care era înşăuat cu o şa de zarpá bătută toată în mărgăritare şi în nestemate; şi ținea în mână un paloş indienesc învrâstat cu aur, cu tăişul în stare să spintece oțelul şi să reteze orice potrivnicie. Şi îşi împinse calul drept înspre cel al lui Afridun şi îi strigă acestuia din urmă:

– Apără-te, o, afurisitule! au tu mă iei drept vreun tinerel cu inimă de fetişcană şi al cărui loc ar fi patul țiitoarelor mai degrabă decât câmpul de bătălie? Iată numele meu, o, afurisitule!

Şi, cu vorbele acestea, Şarkan, cu paloşu-i rotitor, îi aldui o lovitură năprasnică potrivnicului său care, printr-o răsucitură a calului, izbuti să se ferească. Pe urmă amândoi, repezindu-se unul asupra celuilalt, păreau ca doi munți ce se berbecesc, ori ca două mări ce se întreizbesc. Pe urmă se despărțiră şi iarăşi se învălmăşiră, spre a se îndepărta iar şi a se întoarce iar; şi nu conteniră a-şi da lovituri şi a le abate, sub ochii celor două oşti, care ba strigau că biruința este a lui Şarkan, ba că este a stăpânului rumilor, până la asfințit de soare, fără ca dintr-o parte ori din cealaltă să se fi dovedit în vreun fel.

Ci, chiar în clipita când soarele amurgea, deodată Afridun îi strigă lui Şarkan:

– Pe Cristos! ia uită-te îndărătul tău, voinice al dării dosului, viteaz al fugitului! Iacătă că ți se aduce un cal proaspăt ca să lupți mai cu priință împotriva mea, care stau încă tot pe calul meu cel de la început! Fapta ta este nărav de rob şi nu de războinic viteaz! Pe Cristos! o, Şarkane, eşti mai prejos decât robii!

La spusele acestea, Şarkan, mâniat până peste fire, se întoarse să vadă ce era cu calul de care vorbea

creştinul; ci nu văzu să vină nimic. Or, asta era o viclenie a blestematului de creştinul care, prilejuindu-se de mişcarea aceea care îl aducea pe Şarkan la cheremul lui, îşi zvâcni suliţa şi i-o zvârli în spinare.

Atunci Şarkan scoase un răcnet cumplit, numai un răcnet, şi căzu pe oblâncul şeii. Iar blestematul de Afridun, lăsându-l ca mort, îşi slobozi strigătul de biruinţă şi de mişelie, şi dete pinteni calului înspre rândurile creştinilor.

Ci de îndată ce musulmanii îl văzură pe Şarkan prăbuşindu-se cu faţa pe oblâncul şeii, deteră fuga în ajutorul lui; şi cei dintâi care ajunseră la el...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă cum era, se opri din povestit.

Dar când fu cea de a o sută treia noapte

Spuse:

Cei dintâi care ajunseră la el fură vizirul Dandan şi emirii Rustem şi Bahraman. Şi îl săltară pe braţele lor şi grăbiră să-l aducă în cortul fratelui său, sultanul Daul'makan, care era mânios până peste marginile mâniei, de durere şi de dor de răzbunare. Şi pe dată chemară hakimii şi li-l deteră în seamă pe Şarkan; pe urmă toţi cei de faţă izbucniră în plânsete şi îşi trecură toată noaptea împrejurul patului în care sta întins viteazul leşinat.

Ci spre dimineaţă veni sfântul schivnic care se duse lângă cel rănit şi citi asupra capului lui câteva stihuri din *Coran* şi îşi puse mâinile amândouă pe el. Atunci Şarkan scoase un suspin adânc şi deschise ochii şi cele dintâi vorbe ale lui fură o mulţumire către Cel Îndurător care îi îngăduia să trăiască. Pe urmă se întoarse către fratele său Daul'makan şi îi spuse:

– M-a rănit mişelnic, blestematul. Ci, din mila lui Allah, lovitura nu este ucigătoare. Unde este sfântul schivnic?

Daul'makan spuse:

– Iacătă-l la căpătâiul tău.

Atunci Şarkan luă mâinile schivnicului şi le sărută; iar schivnicul îi făcu urări de însănătoşire şi îi spuse:

– Fiul meu, îndură-ţi durerea răbdător şi ai să fii răsplătit de Atoateplătitorul!

Într-acestea, Daul'makan, care ieşise o clipită, se întoarse în cort şi îl sărută pe fratele său Şarkan şi sărută mâinile schivnicului şi spuse:

– O, fratele meu, Allah să te apere! Iată că eu dau fuga să te răzbun, căsăpindu-l pe mişelul acela blestemat, pe câinele acela, plodul de câine, Afridun, domnul rumilor!

Atunci Şarkan încercă să-l oprească, dar degeaba; iar vizirul Dandan, şi cei doi emiri, şi cămăraşul se repeziră să se ducă ei să-l omoare pe ticălos; ci Daul'makan şi sărise pe cal strigând:

– Pe fântâna Zamzam[1]! numai eu am să-l pedepsesc pe câine!

Şi îşi îndemnă calul înspre mijlocul meidanului; şi, de l-ai fi văzut, l-ai fi luat drept însuşi Antar[2] în toiul vălmăşagului, pe calul său negru, mai iute ca vântul şi ca fulgerul.

Or, la rându-i, şi blestematul de Afridun îşi slobozise calul înspre meidan. Şi cei doi potrivnici se întâmpinară, şi întâmpinarea fu pe viaţă şi pe moarte, întrucât lupta, de data aceasta, nu se putea încheia decât cu moartea. Şi moartea, într-adevăr, îl lovi pe ticălos; întrucât Daul'makan, cu puterile sporite de dorul de răzbunare, după câteva încercări sterpicioase, izbuti să-l

[1] *Fântâna Zamzam* (sau *Zemzen*) – fântâna sacră de la Mecca.

[2] *Antar* (sau *Antara*) – războinic şi poet arab preislamic semilegendar, din sec. VI.

atingă pe vrăjmașul său la gât și, dintr-o bucată, să-i despice viziera, beregățile și cerbicea, și îi zbură căpățâna de pe grumaz.

La semnul acesta, musulmanii se repeziră ca tunetul asupra șirurilor de creștini și făcură printre ei un măcel fără de pereche; și omorâră astfel cincizeci de mii, până la căderea nopții; atunci, sub ocrotirea negurilor, necredincioșii izbutiră să se întoarcă în Constantinia și închiseră porțile după ei, spre a-i împiedica pe musulmanii biruitori să răzbată în cetate. Și iac-așa le dete Allah biruința luptătorilor întru Credință[1].

Atunci musulmanii se întoarseră în corturile lor, încărcați cu prăzile luate de la rumii uciși; iar căpeteniile veniră și îl firitisiră pe sultanul Daul'makan, care mulțumi celui Preaînalt pentru biruință. Pe urmă sultanul intră la fratele său Șarkan și îi vesti știrea cea bună; iar Șarkan pe dată

[1] La M. A. Salie, lupta este descrisă întrucâtva diferit: „Și blestematul dete să se întoarcă, speriat. Iar regele Hardub, văzându-l în starea aceea, veni să-l roage să stea de-o parte și îi spuse: «O, Măria Ta, ieri a fost bătălia ta, astăzi este a mea – nu-mi pasă de vitejia lui.» Și ieși cu paloșul ascuțit în mână, iar sub el avea un cal aidoma cu Adjar, calul lui Antar, și era un cal cum e corbul, iute precum spunea poetul:

E-un cal de soi – zboară precum clipita
De parcă-ar vrea s-ajungă-n zbor ursita.
Culoarea-i neagră și mai neagră pare,
Ca noaptea când se lasă beznă mare.
Nechezul lui dă spaimă-n toți nebună,
Precum detună tunetu-n furtună.
Cu vântu-n goană lasă-n urmă vântul!
Nici fulgerul nu l-ar răzbi, nici gândul!

Pe urmă fiecare se năpusti asupra dușmanului, ferindu-se de lovituri și vădindu-și iscusințele pe care le avea în sine, și ba se repezeau înainte, ba se trăgeau îndărăt, până ce nu le-au slăbit piepții și nu s-a istovit răbdarea soartei. Și numai atunci Dau-ali-Makan răcni și se năpusti asupra regelui armean Hardub și îl lovi cu o lovitură, retezându-i capul și curmându-i răsufletul. Iar necredincioșii, văzând acestea, se repeziră asupra lui Dau-ali-Makan, care îi întâmpină cu lovituri năprasnice, slobozind puhoaie de sânge. Iar musulmanii strigară: «Allahu akbar!»"

își simți inima ușurată și trupul pe cale de însănătoșire și îi spuse fratelui său:

– Află, o, fratele meu, că biruința nu se datorează decât rugilor sfântului schivnic care n-a contenit, cât a ținut bătălia, să se închine Cerului și să cheme milele lui asupra luptătorilor drept-credincioși!

Or, afurisita de babă, auzind știrea morții lui Afridun și a înfrângerii oastei sale, se schimbă la față; și chipu-i galben se făcu verde și lacrimile o înăbușiră; dar izbuti să se stăpânească și dete de înțeles că lacrimile ei se datorau bucuriei pe care o trăia pentru biruința musulmanilor. Ci în sinea ei urzea cea mai ticăloasă dintre uneltiri, spre a arde de durere inima lui Daul'makan. Și, în ziua aceea, ca de obicei, așternu alifiile și unsorile pe rănile lui Șarkan, și îl obloji cu cea mai mare grijă, și porunci la toată lumea să iasă spre a-l lăsa să doarmă liniștit. Atunci toți ieșiră din cort și îl lăsară pe Șarkan singur cu schivnicul nenorocirii.

După ce Șarkan se cufundă pe deplin în somn...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Iar când fu cea de a o sută patra noapte

Spuse:

După ce Șarkan se cufundă pe deplin în somn, amarnica de cotoroanță, care îl pândea ca o lupoaică flămândă ori ca o năpârcă afurisită, se ridică pe cele două picioare ale ei și se furișă până aproape de căpătâiul lui Șarkan și scoase de sub haină un jungher otrăvit cu o otravă atâta de cumplită cât, pe-o piatră numai de-ai fi pus-o, ar fi făcut piatra să se topească. Ținând jungherul în mâna

ei pustiitoare şi abătându-l năprasnic asupra gâtului lui Şarkan, despărţi capul de grumaz. Şi iac-aşa muri, prin puterea ursitei şi prin lucrările lui Eblis în mintea blestematei de cotoroanţe, acela care a fost viteazul vitejilor musulmani, voinicul cel fără de pereche, Şarkan, fiul lui Omar Al-Neman.

Şi, săţiindu-şi răzbunarea, cotoroanţa puse lângă capul retezat o scrisoare scrisă cu mâna ei şi în care spunea:

„Scrisoarea aceasta este scrisă de chira Şauahi, aceea care, pe temeiul isprăvilor ei, este ştiută cu numele de Muma-Prăpădurilor, către musulmanii aflaţi în ţara creştinilor.

Aflaţi, o, voi toţi, că eu singură am avut bucuria de a-l fi prăpădit odinioară pe sultanul vostru Omar Al-Neman, în mijlocul saraiului său; tot eu apoi am fost pricina prăpădului şi a nimicirii voastre în posada de la mânăstire; tot eu, într-un sfârşit, cu chiar mâna mea şi mulţumită şiretlicurilor mele bine ticluite, am tăiat astăzi capul căpeteniei voastre Şarkan. Şi nădăjduiesc că tot aşa, cu ajutorul Cerului, am să tai şi capul sultanului vostru Daul'makan şi al vizirului său Dandan!

Acuma chibzuiţi-vă să ştiţi dacă vă este cu priinţă să mai zăboviţi în ţara noastră ori să vă întoarceţi într-a voastră. Oricum, să ştiţi de bine că niciodată nu aveţi să răzbiţi la ceea ce râvniţi; şi aveţi să pieriţi cu toţii până la unul, sub zidurile Constantiniei, de mâna mea şi de şiretlicurile mele, şi din mila lui Cristos, Domnul nostru.“

Şi, după ce lăsă scrisoarea acolo, bătrâna se strecură afară din cort şi se întoarse la Constantinia să le dea de ştire creştinilor despre toate răutăţile ei; pe urmă intră în biserică să se roage şi să plângă moartea lui Afridun şi să mulţumească necuratului pentru moartea emirului Şarkan.

Dar în ce priveşte uciderea lui Şarkan, iacătă! La chiar ceasul când aceasta se făptuia, vizirul cel mare Dandan se simţise cuprins de nesomnie şi de îngrijorare,

şi apăsat de parcă lumea întreagă i s-ar fi ghemuit pe piept. Se hotărî într-un sfârşit să se scoale din pat; şi ieşi din cort, ca să răsufle reveneala; şi, cum se preumbla aşa, îl văzu pe schivnicul care, destul de departe, zorea sprinten afară din tabără. Atunci îşi zise: „Emirul Şarkan pesemne că acuma-i singur. Mă duc să-l veghez, ori să stau la taifas cu el, de-o fi treaz."

Când vizirul Dandan ajunse în cortul lui Şarkan, cel dintâi lucru pe care îl văzu fu o baltă de sânge pe jos; apoi, pe pat, zări trupul şi capul lui Şarkan cel omorât. La priveliştea aceea, vizirul Dandan scoase un ţipăt atâta de aprig şi de cumplit, încât îi trezi pe toţi cei ce dormeau şi puse în picioare toată tabăra şi toată oastea, precum şi pe sultanul Daul'makan, care numaidecât dete fuga la cort şi îl văzu pe vizirul Dandan plângând lângă trupul fără de viaţă al fratelui său Şarkan. La priveliştea aceea, Daul'makan răcni:

– Ya Allah! o, ce prăpăd!

Şi căzu pierit...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă cum era, îşi curmă vorba.

Dar când fu cea de a o sută cincea noapte

Spuse:

La priveliştea aceea, Daul'makan răcni: „Ya Allah! o, ce prăpăd!" şi căzu pierit. Atunci vizirul şi emirii se înghesuiră împrejurul lui şi îi făcură vânt cu mantiile lor; şi Daul'makan până la urmă îşi veni în fire şi strigă:

– O, fratele meu, Şarkane, o, tu, cel mai mare dintre viteji, ce diavol te-a adus în starea aceasta fără de izbăvire?

Şi începu să se topească în lacrimi şi să suspine, iar vizirul Dandan la fel, şi tot aşa şi emirii Rustem şi Bahraman, şi mai cu seamă marele cămăraş.

Şi deodată vizirul Dandan zări scrisoarea şi o luă şi o citi sultanului Daul'makan dinaintea tuturor celor ce se aflau de faţă, şi spuse:

– O, Măria Ta, pricepi acuma pentru ce vederea acelui schivnic blestemat îmi stârnea atâta greaţă?

Şi sultanul Daul'makan, plângând întruna, strigă:

– Pe Allah! am s-o prind pe cotoroanţa aceea şi cu chiar mâna mea am să-i torn în veşcă plumb topit şi am s-o înfig cu fundul într-o ţeapă sâmcelată; şi pe urmă am s-o spânzur de coadă şi s-o bat în cuie de vie pe poarta cea mare de la Constantinia!

După care Daul'makan hotărî să se facă o înmormântare măreaţă fratelui său Şarkan, şi urmă alaiul plângând toate lacrimile ochilor, şi porunci să fie îngropat la poalele unui dâmb, sub o boltă mare de alabastră şi de aur.

Pe urmă, zile lungi în şir, plânse întruna, până într-atâta de ajunse ca o umbră. Atunci vizirul Dandan, înfrângându-şi durerea, veni la el şi îi spuse:

– O, Măria Ta, pune într-un sfârşit balsam durerii şi şterge-ţi ochii. Nu ştii că fratele tău este la ceasul de-acum între mâinile Răsplătitorului cel Drept? Şi-apoi la ce îţi slujeşte toată jalea, faţă de ceea ce nu se mai poate îndrepta, când totul este scris ca să se întâmple la vremea sa[1]? Aşa că ridică-te, o, Măria Ta, şi ia-ţi iarăşi armele; şi să chibzuim cum să înteţim mai straşnic împresurarea cuibarului de necredincioşi: aceasta ar fi calea cea mai bună de a ne răzbuna întru totul!

---

[1] La M. A. Salie, vizirul îşi sprijină astfel consolările. „Ce minunate sunt spusele poetului:

Ceea ce nu e dat să fie n-ai să poţi tu să faci nicicând,
Dar tot ce trebuie să fie are să fie oarecând.
Căci tot ce trebuie să fie are să fie nesmintit
Şi doar cel ce nimic nu ştie rămâne pururea cernit."

Or, pe când vizirul Dandan îl îmbărbăta astfel pe sultanul Daul'makan, sosi de la Bagdad un olăcar aducător al unei scrisori de la Nozhatu către fratele ei Daul'makan. Iar scrisoarea iată ce cuprindea pe scurt:

Îți vestesc, o, fratele meu, o veste bună!

Soția ta, roaba cea tânără pe care ai lăsat-o însărcinată, a născut cu bine un băiat luminos ca luna la vremea ramadanului[1]*. Și am socotit potrivit să-i dăm pruncului numele de Kanmakan*[2]*.*

Or, cărturarii și cititorii în stele prorocesc că băiatul are să săvârșească fapte de pomenire, atâta de logodită a fost nașterea lui cu lucruri de mirare și cu minuni.

Și n-am pregetat, cu acest prilej, să pun să se facă rugi și urări în toate moscheile pentru tine, pentru copil și pentru biruința ta asupra vrăjmașilor.

Și te vestesc asemenea că noi aici suntem toți în deplină sănătate, și mai ales prietenul tău, hammamgiul, care trăiește în huzur și în tihnă până peste poate, și care dorește fierbinte, ca noi toți, să aibă știri de la tine.

Aici, în anul acesta, au fost ploi bogate, și roadele se vestesc minunate.

Și pacea și ocrotirea fie asupra-ți și împrejuru-ți!

După ce străbătu scrisoarea, Daul'makan răsuflă din adânc și strigă:

– Acuma, o, vizirule, dacă Allah m-a miluit cu fiul meu Kanmakan, jalea mi s-a mai domolit și inima începe să trăiască iarăși! Încât se cuvine a chibzui cum să sărbătorim mai vrednic sfârșitul jalei după răposatul meu frate, potrivit cu datinele noastre.

---

[1] *Ramadanul* (din *ramad harr* – „arșiță", „dogoare") este cea de a noua lună a anului musulman.

[2] *Kanmakan* s-ar putea traduce: „s-a întâmplat ce s-a întâmplat".

Şi vizirul răspunse:

– Drept gând!

Şi numaidecât porunci să se ridice corturi mari împrejurul mormântului lui Şarkan, în care se aşezară cititorii din *Coran* şi imamii; şi jertfiră o sumedenie de oi şi de cămile, a căror carne se împărţi ostaşilor; şi toată noaptea o trecură în rugi şi în procitirea *Coranului*.

Ci dimineaţa, Daul'makan se duse la mormântul în care hodinea Şarkan, şi care era aşternut tot cu chilimuri scumpe de la Persia şi de la Caşmir, şi dinaintea întregii oşti...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută şasea noapte

Spuse:

Daul'makan se duse la mormântul în care se hodinea Şarkan, şi care era aşternut tot cu chilimuri de la Persia şi de la Caşmir, şi, dinaintea întregii oşti, vărsă lacrimi îmbelşugate şi ticlui stihurile acestea întru pomenirea răposatului:

Oh, scumpe-al meu Şarkane frate,
Obrazu-n lacrime mi-l scriu,
Ca şirele-ntr-un stih săpate
De-un suflet suspinând pustiu,
Să vadă cel ce le citeşte
Întreaga-mi neagră deznădejde.
Că iată-n jurul raclei tale,
O, frate-al meu iubit, se strâng
Oşteni-ncovoiaţi de jale
Şi-alăturea de mine plâng,
Mai arşi de-amar şi frânţi de dor

Ca Musa sus pe Jabal-Tor.
Privim mâhniți la neagra groapă,
Ci alt mormânt purtăm în noi,
Pe care-n inimă și-l sapă
Tovarășii tăi de război,
Mai negru ca acel pământ
În care zaci tu, frate sfânt.
Cum aș putea, Șarkane, spune,
Să schimb ursita mea cu-a ta?
Pe mine-n groapă de m-ar pune,
Doar astfel poate că-aș uita,
Să zac sub vălul tău cernit
Pe umerii ce m-au iubit!
Ah, unde-i steaua ta, Șarkane,
Cea care-atunci când strălucea
Stingea pe-a slăvilor tavane
Pe rând oricare altă stea.
Și numai ea, o, frate-al meu,
Sta-n slava slăvilor mereu!
Prin noaptea oarbă din mormântul
În care zaci tu – giuvaier
Întreg pământul luminându-l,
Sub care negurile pier,
O, frate-al meu, tot zboru-ți curmă
La sânul mumei cel din urmă.
Și, giulgiul care te-nfășoară,
Cu toate cutele-i pe rând,
Când te atinge se-nfioară
Și prinde viață fremătând,
Ca niște aripi de lucoare
Ce te cuprind ocrotitoare.

Când isprăvi de procitit aceste stihuri, Daul'makan izbucni în hohote de plâns și, odată cu el, oastea toată începu să suspine amarnic. Atunci păși înainte vizirul

Dandan şi se aruncă pe mormântul lui Şarkan şi îl sărută şi, cu glas sugrumat de plânsete, prociti stihurile poetului:

O, înţeleptule, tu ai schimbat
Cele ce pier cu cele fără moarte,
Cum au făcut toţi cei ce au plecat
Pe drumul fără-ntoarceri, lăsând cele deşarte,
Şi ţi-ai luat lin zborul spre cerurile-nalte
Pe unde trandafirii aşternu-şi albul preş
Sub tălpi de hurii sfinte.
Acolo, prin învoalte Grădini,
Desfată-ţi dorul în rând cu cei aleşi.

Păstreze-ţi cel ce şade în jilţul de lumină
Dumbrava cea mai verde din înverzitu-i rai,
Şi deie-i buzei tale să bea din cupa plină
Păstrată pentru drepţii pământului, săvai!

Şi iacătă aşa se puse capăt jalei după Şarkan.

Şi, în pofida acestora, Daul'makan era mai departe tot mâhnit din pricina despărţirii de fratele său, mai ales că şi împresurarea Constantiniei se dovedea că are să zăbovnicească îndelung. Şi se deschise într-o zi faţă de vizirul său Dandan şi îi spuse:

– Ce să fac, o, vizire al meu, ca să uit mâhnirile ce mă muncesc şi ca să alung durerea ce îmi apasă sufletul?

Vizirul Dandan răspunse:

– O, Măria Ta, nu ştiu decât numai un leac la durerile tale, şi anume acela de a ţi se istorisi vreo întâmplare din vremurile trecute şi despre sultanii cei vestiţi de care pomenesc hronicile. Şi treaba îmi este lesnicioasă, întrucât, sub domnia răposatului tău părinte, sultanul Omar Al-Neman, îndeletnicirea mea cea mai aleasă era de a-l desfăta, în fiecare noapte, istorisindu-i câte o poveste ispitită şi procitindu-i stihuri de-ale poeţilor

arabi ori ticluite de mine. Aşa că la noapte, după ce tabăra toată va fi adormit, am să-ți istorisesc, de-o vrea Allah, o poveste ce are să te minuneze şi să-ți uşureze pieptul şi să te facă să-ți pară răstimpul de împresurare fără seamăn de scurt. Pot de pe acuma să-ți spun numele ei, care este: *Povestea cu cei doi îndrăgostiți Aziz și Aziza.*

La vorbele acestea ale vizirului său Dandan, sultanul Daul'makan își simți inima cum bate a nerăbdare, şi nu mai avu alt zor decât să vadă că vine noaptea ca să asculte povestea făgăduită, ce numai cu numele ei îl şi făcea să se înfioare de mulțumire.

Încât de-abia începuse noaptea să se lase, că Daul'makan şi puse să se aprindă toate făcliile din cortul său şi toate fanarele de la intrarea de chilimuri şi să se aducă tablale mari încărcate cu bunătățuri de mâncat şi de băut, şi cățui pline cu tămâie, cu chihlimbar şi cu multe alte mirozii gingaşe; pe urmă pofti să vină emirii Bahraman, Rustem şi Turkaş şi marele cămăraş, soțul domniței Nozhatu. Şi când toți se strânseră acolo, porunci să i se spună vizirului Dandan să vină; iar când sosi dinainte-i, îi spuse:

– O, vizire al meu, iacătă că noaptea îşi întinde peste capetele noastre mantia-i largă şi pletele; iar noi nu mai aşteptăm, spre a ne desfăta, decât povestea cea aleasă dintre poveşti, pe care ne-ai făgăduit-o.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă cum era, îşi amână povestitul pe a doua zi.

Dar când fu cea de a o sută şaptea noapte

Spuse:

Sultanul Daul'makan îi spuse așadar vizirului Dandan:
– O, vizire al meu, iacătă că noaptea își întinde peste capetele noastre mantia-i largă și pletele; iar noi nu mai așteptăm, spre a ne desfăta, decât povestea cea aleasă dintre povești, pe care ne-ai făgăduit-o.
Și vizirul Dandan răspunse:
– Din toată inima bucuroasă și ca o închinăciune datorată! Întrucât să știi, o, Măria Ta, că povestea pe care va să ți-o istorisesc despre Aziz și Aziza și despre toate câte li s-au întâmplat este o poveste menită să împrăștie toate mâhnirile din inimi și să aline orice jale, de-ar fi ea și mai mare decât cea a lui Yacub[1]! Iacăt-o!

POVESTEA CU AZIZ ȘI AZIZA ȘI CU FRUMOSUL DIADEM, FECIORUL DE ȘAH[2]

A fost odată, în vechimea vremilor și în trecutul vârstelor și al clipelor, o cetate printre cetățile din Persia, dincolo de munții Ispahanului. Și numele acelei cetăți era de Cetatea-Verde. Și sultanul acelei cetăți se chema Soleiman-Șah. Era dăruit cu haruri mari de dreptate, de mărinimie, de chibzuință și de știință. Încât din toate zările curgeau călătorii înspre cetatea lui, până într-atâta de departe se întinsese buna lui faimă și da încredere neguțătorilor și caravanelor.

Și sultanul Soleiman-Șah a urmat să ocârmuiască astfel de-a lungul unui răspăs de vreme tare întins, în îmbelșugare și înconjurat de dragostea întregului norod. Ci nu lipseau huzurului său decât o soție și niște copii; întrucât era neînsurat.

Și sultanul Soleiman-Șah avea un vizir care i se asemuia tare mult ca filotimie și ca bunătate. Și-așa că

[1] *Yacub* este numele arabizat al lui Iacov cel din Biblie, tatăl preafericitului Iosif.
[2] La M. A. Salie, titlul este: Povestea cu Tadj-al-Muluk.

într-o zi, când singurătatea îl apăsa mai greu ca de obicei, sultanul porunci să fie chemat vizirul şi îi spuse:

– Vizire, iacătă că pieptul mi se strânge şi răbdarea mi se curmă şi puterile mă lasă; încă o vreme tot aşa, şi nu o să mai am decât pielea pe oase. Căci văd bine acuma că holteitul nu este o stare firească, mai cu seamă pentru sultani, care au de lăsat un scaun de domnie urmaşilor lor. Şi-apoi Prorocul nostru (asupra-i fie rugăciunea şi pacea!) a spus: „Împreunaţi-vă! şi sporiţi-vă urmaşii, întrucât am să mă mândresc cu numărul vostru dinaintea tuturor neamurilor, la Ziua Învierii!" Aşa că sfatuieşte-mă, o, vizire al meu, şi spune-mi ce socoţi.

Atunci vizirul îi spuse:

– Într-adevăr, o, Măria Ta, aceasta-i o treabă anevoioasă şi de o gingăşie până peste poate. Am să încerc a te mulţumi ţinându-mă pe calea pravilnicită. Află, aşadar, o, Măria Ta, că eu nu aş vedea cu bucurie o roabă neştiută să ajungă soţia stăpânului nostru; întrucât cum ar putea el să ştie stepena acelei roabe şi evghenia moşilor ei şi curăţia sângelui ei şi obârşiile neamului ei, şi cum ar putea el, prin urmare, să păstreze întreagă întocmirea neprihănită a sângelui strămoşilor săi? Nu ştii că un copil ce s-ar naşte dintr-o asemenea împreunare ar fi tot ca un copil din flori, plin de cusururi, mincinos, setos de sânge, blestemat de Allah zămislitorul său, din pricina ticăloşiilor lui viitoare? Iar atare spiţă se asemuie cu buruiana ce răsare dintr-un pământ bâhlos, cu apă sălcie şi băltită, şi care începe să putrezească chiar mai înainte de a ajunge la creşterea ei deplină, încât să nu te aştepţi de la vizirul tău, o, Măria Ta, la slujba de a-ţi cumpăra o roabă, de-ar fi ea şi cea mai frumoasă copilă de pe pământ; întrucât nu vreau să fiu eu pricina unor atari necazuri şi să îndur apoi povara păcatelor pe care le-aş fi stârnit. Dar, dacă vrei să asculţi de barba mea, aş

fi de părere să alegi, dintre fetele de sultani, o soție cu spița neamului știută și cu frumusețea dată ca pildă în ochii tuturor femeilor!

La vorbele acestea, sultanul Soleiman-Șah spuse:

– O, vizire al meu, sunt gata cu totul, dacă izbutești să-mi găsești o asemenea femeie, s-o iau de soție legiuită, spre a trage asupra neamului meu binecuvântările celui Preaînalt!

Atunci vizirul îi spuse:

– Treaba, din mila lui Allah, este ca și făcută.

Și sultanul se minună:

– Cum adică?

El spuse:

– Află, o, Măria Ta, că soția mea mi-a povestit că sultanul Zahr-Șah, stăpânul Cetății-Albe, are o fată de-o frumusețe fără de pereche și a cărei zugrăvire este atâta de mai presus de vorbe, încât mi-ar crește păr pe limbă până a răzbi să-ți înfirip despre ea o închipuire cât de cât!

Atunci sultanul strigă:

– Ya Allah!

Și vizirul urmă:

– Că, o, Măria Ta, cum aș putea vreodată să-ți vorbesc precum se cuvine despre ochii ei cu pleoape înnegurate, despre pletele ei, despre mijlocul ei cel atâta de gingaș încât nici nu se vede, despre vârtoșia șoldurilor ei și despre ceea ce le leagă și le rotunjește? Pe Allah! nimeni nu poate să se apropie de ea fără să rămână înmărmurit, precum nimeni nu poate să se uite la ea fără să moară! Și anume despre ea a spus poetul:

Fecioară, tu, cu pântec jerăgai,
Cu boiul ram de salcie ușoară,
Sulegetă ca plopii-nalți din rai,
Ești ca un cântec care mă-nfioară.

Ți-e gura precum mierea de pădure!
Ia cupa, îndulcește vinu-amar
Și dă-mi să sorb licoarea lui, ușure,
Hurie dintr-al raiurilor har!

Sfios mă plec în arsă rugăminte:
Întredeschide-ți buzele fierbinți
Și răcorește-mi ochiul ce mă vinde
Cu grindina frumoșilor tăi dinți.[1]

La stihurile acestea, sultanul se înfioră de bucurie și strigă din străfundul gâtlejului:

– Ya Allah!

Ci vizirul urmă:

– Așa că, o, Măria Ta, eu sunt de părere să trimitem cât mai repede cu putință la sultanul Zahr-Șah un emir de-al tău,

---

[1] La M. A. Salie, versurile spun altceva:

O, minunată e! Și salcia
Se tulbură văzând-o, totdeauna!
Cu fața ei să se asemuiască

Nici soarele nu poate și nici luna!
Ah, mierea gurii ei amestecată
Cu vinul dulce, răpitor de minte!
Ah, gura ei, ah, gura ei întreagă

E un șirag de albe mărgărinte!
Mlădiu-i trup e ca al unei hurii
Din raiul lui Allah cel răcoros,
Iar chipu-i e frumos ca o minune,

Și ochi-i negri ca de abanos.
Și câți, ah, câți sunt cei care muriră,
Pieriți numai de dorul ei anume!
Cine-o iubește a pornit pe-o cale

Primejdioasă cum nu-i alta-n lume.
Eu mai trăiesc – ci ea îmi este moarte –
Numele ei să nu spun ce mi-a fost!
Mor fără ea, că fără ea nici viața
Nu mi se pare că mai are rost.

om de încredere, înzestrat cu dibăcie și cu gingășie, care să deguste tâlcul vorbelor sale înainte de a le rosti, și a cărui pricepere s-o știi de mult. Și să-l însărcinezi să se slujească de toată stăruința lui spre a dobândi ca tatăl să ți-o dea pe fată. Iar tu ai să te însori într-un sfârșit, spre a urma vorba Prorocului (asupra-i fie pacea și rugăciunea!) care a spus: „Bărbații ce se îndărătnicesc a rămânea feciori se cade a fi alungați din Islam! Sunt niște stricători! Nu e loc pentru niciun fel de neînsurați în Islam!" Or, chiar că domnița aceea este singura fată vrednică de tine, ea care este cea mai frumoasă nestemată de pe toată fața pământului, și în lung și în lat!

La vorbele acestea, sultanul Soleiman-Șah își simți inima cum se umflă, și oftă de ușurare și îi spuse vizirului său:

– Și care ins ar ști mai bine decât tine să ducă la bun sfârșit solia aceasta plină de subțirenie? O, vizire al meu, numai tu vei merge să rânduiești treaba, tu care ești plin de înțelepciune și de curtenie. Așa că ridică-te și du-te acasă la tine să-ți iei rămas-bun de la ai tăi, și încheie-ți cu sârg treburile de rând: și mergi la Cetatea-Albă să ceri pentru mine de soție pe fata sultanului Zahr-Șah. Întrucât iacătă că inima și mintea mea sunt tare zbuciumate și se chinuiesc aprig în privința aceasta.

Și vizirul răspunse:

– Ascult și mă supun!

Și numaidecât grăbi a se duce să încheie ceea ce avea de încheiat, și să-i îmbrățișeze pe cei pe care îi avea de îmbrățișat, și se apucă să-și facă toate gătirile de plecare. Luă cu el toate felurile de daruri bogate, pe nazurile sultanilor, ca de pildă giuvaieruri, odoare, chilimuri de mătase, zarpale scumpe, parfumuri, mirosne de trandafir numai safi, și tot soiul de lucruri ușoare ca greutate, dar grele ca preț și ca strălucire. Nu uită să mai ia și zece cai aleși, din neamurile cele mai frumoase și mai curate

din Arabia. Luă de asemenea și arme de cele mai bogate, împistrite cu aur, și cu mânere de jad învrâstate în rubine, și armuri ușoare de oțel, și cămăși de sârmă cu zalele daurite; fără a mai socoti și lăzile cele mari încărcate cu tot felul de lucruri falnice, ca și cu bunătățuri de mâncat, precum chisele cu sorbeturi de trandafir, caise despicate în felii gingașe, dulcețuri înmiresmate, beltele de migdale mirozite cu smirnă din insulele calde, și sumedenie de zumaricale râvnite de fete. Pe urmă porunci să se încarce toate lăzile pe spinarea catârilor și a cămilelor; și luă cu el o sută de mameluci tineri și o sută de arapi tineri, și o sută de copile, cu menirea ca toți să alcătuiască, la întoarcere, alaiul miresei. Și cum vizirul, în fruntea caravanei, cu prapurii desfășurați, se gătea să dea semnul de plecare, sultanul Soleiman-Șah îl opri o clipită și îi spuse:

– Și mai ales ia seama să nu te întorci fără a mi-o aduce pe fată; și să nu zăbovești, întrucât mă pârporesc ca pe foc; și nu voi avea tihnă și somn decât după sosirea acelei mirese care nu are să-mi mai iasă din gând nici zi, nici noapte, și de care sunt de pe acuma aprins de dragoste!

Și vizirul răspunse cu ascultare și cu supunere. Și purcese cu toată caravana lui, și drumeți spornic, și ziua și noaptea, străbătând munți și văi, râuri și puhoaie, câmpii pustii și câmpii roditoare, până ce nu mai fu decât la o zi de drum de Cetatea-Albă.

Atunci vizirul se opri, pentru popas, pe malul unei ape curgătoare, și trimise un olăcar sprinten să i-o ia înainte spre a da de știre despre sosirea sa sultanului Zahr-Șah.

Or, se brodi ca în chiar clipita când olăcarul, ajungând la porțile cetății, urma să intre în cetate, sultanul Zahr-Șah să se afle la reveneală într-una dintre grădinile sale de prin preajma locului; și îl văzu pe olăcar și ghici

că e un străin. Și porunci pe dată să fie chemat și îl întrebă cine este. Iar olăcarul răspunse:

– Sunt trimisul vizirului cutare, care a poposit pe țărmul râului cutare și care vine la tine din partea stăpânului nostru, sultanul Soleiman-Șah, domnul peste Cetatea-Verde și munții Ispahanului!

La știrea aceea, sultanul Zahr-Șah fu bucuros până peste poate, și puse să i se aducă răcoritoare olăcarului vizirului, și le dete emirilor săi porunca să meargă în întâmpinarea marelui trimis al sultanului Soleiman-Șah, a cărui volnicie era cinstită până în țările cele mai depărtate și până și pe meleagul Cetății-Albe. Și olăcarul sărută pământul între mâinile sultanului Zahr-Șah, spunându-i:

– Vizirul va sosi mâine. Iar acuma, Allah să-ți păstreze pururea marile sale milosârdii și aibă-i pe răposații tăi părinți întru milele și îndurarea sa.

Iac-așa cu ei.

Dar cât despre vizirul sultanului Soleiman-Șah, acela rămase să se odihnească pe malurile apei, până la miez de noapte. Atunci porni iarăși la drum către Cetatea-Albă; și, la răsărit de soare, era la porțile cetății.

Atunci, zăbovi o clipită spre a-și împlini o nevoie zornică și a se ușura în tihnă. Iar după ce isprăvi, văzu că veneau în întâmpinarea sa vizirul cel mare al sultanului Zahr-Șah cu dregătorii și cu navabii. Atunci grăbi să-i dea unuia dintre robii săi ibricul de care se slujise spre a-și face spălările îndătinate, și încălecă iarăși în grabă mare pe cal. Și, după ce se îndepliniră temenelile de datorință și dintr-o parte și din cealaltă, precum și urările de bun venit, caravana și tot alaiul ei intrară în Cetatea-Albă.

Când ajunseră dinaintea saraiului sultanului, vizirul descălecă de pe cal și, călăuzit de cămărașul cel mare, intră în sala domnească.

În sala aceea văzu un scaun domnesc înalt, din marmură albă străvezie, învrâstat cu mărgăritare și cu năstrăpate, și sprijinit pe patru picioare înalte, închipuit fiecare din câte un colț întreg de elefant. Pe jețul acela se afla o pernă de tafta verde, chindisită cu steluțe de aur roșu și împodobită cu ciucuri și cu ghinduri de aur. Iar deasupra jețului era un polog strălucind de învrâstările lui de aur, de pietre scumpe și de fildeș. Iar în jeț ședea sultanul Zahr-Șah...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută opta noapte

Spuse:

Iar în jeț ședea sultanul Zahr-Șah, înconjurat de oamenii cei mai de seamă din împărăție și de străjile încremenite în așteptarea poruncilor sale.

La priveliștea aceea, vizirul sultanului Soleiman-Șah simți harul cum îi luminează mintea și cum clarul vorbirii îi dezleagă limba și îl stârnește la spuneri desfătătoare. Numaidecât, cu o temenea zarifă, se întoarse înspre sultanul Zahr-Șah și ticlui stihurile acestea în cinstea sa:

Sufletul meu, de cum te vede,
Spre tine năzuie și zboară;
Somnia mi se risipește
Și-n pleoapa mea nu mai coboară,
Lăsându-mă cu totul pradă
Uimirii ce mă împresoară.

Inimă-a mea, de ești acolo,
În preajma lui, rămâi așa!

A lui să fii, oricât mă strânge
Și mă apasă lipsa ta,
Oricât de dragă-mi ești și-oricâtă-i
Nevoia de-a te aștepta!

Nimica nu-și mai vrea urechea-mi
Mai mult ca glasul celor care Sultanului
Zahr-Șah măritul înalță slavă și cântare,
Lui, domnului fără de seamăn
Al inimilor visătoare!

De nu mi-ar fi, în viața toată
Decât acum să-l fi văzut,
Atâta doar, să-i văd o dată
Lumina chipului, și mut
Să plec, eu și-atunci aș rămâne
Pe veci de veci un om avut.

O, voi, cei ce trăiți în preajma
Acestui fără seamăn crai,
De-ar fi să vină-aici vreunul
Și-ar spune juruind că – așa-i,
Că știe el un crai pe lume
Mai îndrăgit în vreun sarai,

Mai dăruit decât Zahr-Șahul,
Au la simțire, au la minte,
Aflați cu toții de la mine
Și pururea să țineți minte:
Cel ce-ar rosti asemeni basne
Nu-i un drept-credincios, și minte el!

Și, sfârșindu-și de procitit stihurile, vizirul tăcu fără a rosti nimic mai mult. Atunci sultanul Zahr-Șah îl pofti să se apropie de jețul domnesc, și îl îmbie să șadă

jos lângă Măria Sa, și îi zâmbi cu bunătate, și tăifăsui cu el binevoitor o bună bucată de vreme, dându-i dovezile cele mai vădite de prietenie și de mărinimie. Apoi sultanul porunci să se aștearnă masa în cinstea vizirului, și toată lumea șezu să mănânce și să bea până la saț. Numai atunci sultanul dori să rămână singur cu vizirul; și ieșiră toți, în afară de dregătorii de frunte și de vizirul cel mare al împărăției.

Atunci vizirul sultanului Soleiman-Șah se ridică în picioare și mai înălță o proslăvire, și se temeni, și spuse:

– O, preamărite sultan plin de filotimie, vin la tine cu o treabă a cărei urmare va fi pentru noi toți plină de binecuvântări, de roade norocite și de prohorisire! Rostul călătoriei mele este, într-adevăr, de a o cere de soție pe fiica ta cea plină de haruri și de nuri, de evghenie și de cuminție, pentru stăpânul și cununa capului meu, sultanul Soleiman-Șah, stăpânul cel plin de slavă de la Cetatea-Verde și de la munții Ispahanului! Și, întru atare rost, vin la tine aducându-ți peșcheșuri bogate și lucruri falnice, spre a-ți dovedi cât de mare este pojarul în care se află stăpânul meu, de dorul de a te avea ca socru! Aș vroi, așadar, să aflu din gura ta dacă împărtășești așijderea jindul lui și dacă vrei să-i dăruiești comoara dorurilor sale.

După ce ascultă spusele vizirului, sultanul Zahr-Șah se ridică și se temeni până la pământ; iar dregătorii și emirii rămaseră până peste poate de minunați văzându-l pe sultanul lor dovedind atâta cinstire unui vizir oareșicare. Și sultanul șezu mai departe în picioare dinaintea vizirului și îi spuse:

– O, vizire dăruit cu chibzuință și cu înțelepciune, cu vorbă dulce și cu fălnicie, ascultă ceea ce va să-ți spun. Mă socot ca un supus de rând al sultanului Soleiman-Șah, și îmi fac cea mai aleasă cinste a putea

fi socotit printre cei din neamul şi din casa lui. Încât fata mea nu mai este de acum înainte decât o roabă dintre roabele lui; şi din chiar ceasul de-acum este lucrul şi bunul său! Şi-acesta-i răspunsul meu la cererea sultanului Soleiman-Şah, domnul nostru al tuturora, stăpânul de la Cetatea-Verde şi de la munţii Ispahanului!

Şi pe dată porunci să vină cadiii şi martorii, care întocmiră senetul de căsătorie al fiicei sultanului Zahr-Şah cu sultanul Soleiman-Şah. Iar sultanul duse cu bucurie senetul la buze, şi primi firitiselile şi urările cadiilor şi ale martorilor, şi îi potopi pe toţi cu hatârurile sale; şi dete ospeţe mari, spre a-i face cinstire vizirului, şi petreceri mari care înveseliră inima şi ochii tuturor locuitorilor; şi împărţi bucate şi daruri atât celor săraci cât şi celor bogaţi. Pe urmă porunci să se facă gătirile de plecare, şi alese roabele pentru fiică-sa: şi grecoaice, şi turcoaice, şi arăpoaice, şi albe. Şi puse să se facă pentru fiică-sa un palanchin mare din aur roşu învrâstat cu mărgăritare şi cu nestemate, şi porunci să fie pus palanchinul pe spinarea a zece catâri aşezaţi în bună rânduială. Şi tot alaiul purcese la drum. Iar palanchinul se ivea, în strălucirea dimineţii, precum un sarai mare dintre saraiurile ginnilor, iar copila, acoperită de vălurile ei, precum o hurie dintre huriile cele mai frumoase din rai.

Iar sultanul Zahr-Şah însoţi alaiul de-a lungul a trei farasanji; pe urmă îşi luă rămas-bun de la fiică-sa, de la vizir şi de la cei ce o însoţeau, şi se întoarse la cetatea lui, bucuros până peste poate şi plin de încredere în viitor.

Cât despre vizir şi despre alai...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă cum era, amână povestitul pe a doua zi.

Dar când fu cea de a o sută noua noapte

Spuse:

Cât despre vizir și despre alai, aceștia călătoriră în tihnă și, când ajunseră la trei zile de drum până la Cetatea-Verde, trimiseră un olăcar sprinten să-i dea de știre sultanului Soleiman-Șah.

Când află de venirea soției sale, sultanul se înfioră de drag, și îi dete o mantie frumoasă de falã olăcarului vestitor. Și porunci oastei sale să plece în întâmpinarea proaspetei mirese, cu toate steagurile desfășurate; iar crainicii obștești poftiră cetatea toată la alai, în așa chip că nu mai rămase în nicio casă măcar o femeie, sau măcar o copilă, ba nici măcar vreo babă, oricât de prăpădită de vârstă sau oricât de neputincioasă să fi fost ea. Și nimenea nu pregetă să iasă dinaintea miresei. Și când toată lumea aceea ajunse în preajma palanchinului cu fata sultanului, se hotărî ca intrarea în cetate să se facă noaptea, cu vâlvă mare.

Încât, când se lăsă noaptea, navabii cetății puseră să se lumineze pe cheltuiala lor toate ulițele și tot drumul ce ducea la saraiul sultanului. Și se rânduiră toți în două șiruri, de-a lungul drumului; și, la trecerea miresei, ostașii întocmiră un gard viu de-a dreapta și de-a stânga; și, pe tot drumul, luminile străluceau în văzduhul străveziu, și tobele cele mari își îngânau bubuitul lor adânc, și trâmbițele cântau cu glas înalt, și steagurile fluturau deasupra capetelor, și mirodeniile ardeau în cățui, pe ulițe și la răspântii, și călăreții se luptau de-a călare în lăncii și în sulițe. Și în mijlocul tuturora, cu arapii și cu mamelucii înainte și cu slujnicele și roabele în urmă, îmbrăcată în rochia împărătească pe care i-o dăruise tătâne-său, proaspăta mireasă sosea la saraiul soțului ei, sultanul Soleiman-Șah.

Atunci robii cei tineri despovărară catârii şi, în toiul ţipetelor ascuţite de bucurie ale întregului norod şi ale oastei, luară palanchinul pe umerii lor şi îl cărară până la uşa tainică. Atunci slujnicele cele tinere şi însoţitoarele luară locul robilor şi o duseră pe mireasă în iatacul menit ei. Şi pe dată iatacul se lumină de strălucirea ochilor săi şi făcliile păliră de frumuseţea chipului ei. Iar ea părea în mijlocul tuturor femeilor ca luna printre stele sau ca mărgăritarul năstrăpat în mijlocul salbei. Pe urmă slujnicele cele tinere şi însoţitoarele ieşiră din iatac şi se înşiruiră pe două rânduri, de la intrare până la capătul sălii, da numai după ce o ajutaseră pe copilandră să se culce în crivatul cel mare de fildeş, împodobit cu mărgăritare şi cu nestemate.

Doar atunci sultanul Soleiman-Şah, străbătând gardul alcătuit de toate acele stele vii, se duse în iatac până la crivatul de fildeş, unde, împodobită şi înmiresmată, şedea întinsă copila. Şi Allah stârni pe clipă pe dată o patimă mare în inima sultanului şi îi dărui dragoste faţă de fecioara aceea. Şi sultanul se bucură de fecioria ei şi se desfătă în huzur, şi îşi uită, pe acel crivat, printre coapse şi braţe, toate aleanurile de nerăbdare şi aşteptarea dragostei sale.

Şi sultanul, vreme de o lună întreagă, rămase în iatacul tinerei sale soţii, fără s-o părăsească nicio clipită, atâta de strânsă şi de pe potriva firii lor le era împreunarea. Şi o lăsă însărcinată din noaptea dintâi.

După care sultanul se duse să stea în jeţul judeţelor sale, şi se îndeletnici cu treburile împărăţiei, întru binele supuşilor săi; şi, când se lăsă seara, nu pregetă a se duce să vadă iatacul soţiei sale, şi tot aşa până în cea de a noua lună.

Or, în cea mai de pe urmă noapte din cea de a noua lună, sultăniţa fu cuprinsă de durerile facerii şi se sui pe scaunul de naştere şi, în zori, Allah îi uşură slobozirea,

și aduse pe lume un copil de parte bărbătească însemnat cu pecetea norocului și a belșugului.

De îndată ce află vestea despre nașterea aceea, sultanul se învioşi până peste marginile voioșiei și se bucură de o bucurie mare, și îl cinsti cu daruri bogate pe vestitor; pe urmă dete fuga la patul soției și, luând pruncul în brațe, îl sărută între ochi, și se minună de frumusețea lui, și văzu ce bine i se potriveau stihurile poetului:

Chiar de la naștere, cu slava
Și harul zborului spre stele
L-a dăruit Allah, să fie
Un nou luceafăr printre ele.
Voi, doicilor, degeaba-l strângeți
La sânii voștri preagingași –
El călări-va lei năprasnici
Și caii cei mai nărăvași –
O, doicilor cu lapte dulce,
Luați-i sânul de la gură –
Lui sângele de dușman i-este
Cea mai aleasă băutură.

Atunci slujnicele și doicile îl luară în grijă pe noul născut și moașele îi tăiară buricul și îi dealungiră ochii cu kohl negru. Și, întrucât se născuse dintr-un sultan fiu de sultani și dintr-o sultăniță fiică de sultănițe, și era atâta de frumos și de strălucitor, îi puseră numele de Diadem[1].

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută zecea noapte

Spuse:

[1] M. A. Salie păstrează numele arab original: Tadj-ali-Muluk-Haran – ce s-ar traduce: „cununa împărătească" (Tadj-ali-Muluk) – iar Haran, cuvânt persan, echivalent cu arabul Budur, însemnează „lună plină".

Îi puseră numele de Diadem. Și fu crescut în potopul sărutărilor și la sânul frumoaselor; și zilele se scurseră, și se scurseră anii; și copilul ajunse la vârsta de șapte ani.

Atunci sultanul Soleiman-Șah, părintele său, pofti să vină la el dascălii cei mai cărturari și le porunci să-l învețe caligrafia, scrierile poeticești și măiestria de a se cârmui în viață, precum și rânduielile sintaxei și ale pravilelor.

Și dascălii aceia de științe șezură cu copilul până ce ajunse la paisprezece ani. Atunci, întrucât învățase tot ceea ce părintele său dorise să învețe, fu socotit vrednic de un caftan de falã; și sultanul îl scoase din mâinile cărturarilor și îl dete pe seama unui dascăl de călărie care îl învăță să călărească și să lupte cu lancea și cu sulița și să vâneze cerbii cu șoimul. Și coconul Diadem ajunse în curând călărețul cel mai deplin; și se făcuse atâta de desăvârșit de frumos încât, atunci când ieșea pe jos ori călare, îi aducea să cadă în păcat pe toți cei care îl vedeau.

Și, când fu la vârsta de cincisprezece ani, nurii lui ajunseră așa încât poeții îi închinară proslăvirile lor cele mai pătimașe; și cei mai neprihăniți și cei mai curați dintre înțelepți își simțiră inima cum li se sfărâmă și cum li se rup ficații de toate farmecele vrăjitorești din făptura lui. Și iacătă una dintre cântările pe care un poet îndrăgostit a alcătuit-o de dragul ochilor lui:

Îmbrățișarea lui – beție-i
De duhul lui, ca de-un alin
De musc! Iar dulcea amețeală,
În brațe-i, e un fir de crin,
Scăldat în adieri și-n rouă –
E o beție fără vin!

Când iată, însăși Frumusețea,
Privindu-se-n oglinzi în zori,
Stăpân al ei și-l recunoaște
Și-i stă supusă la picior –
O, dor nebun, cum poate oare
Să scape bietul muritor?

Allah, Allah! De-oi fi în stare
Să mai trăiesc, când mă sfâșie
Amarul dor, întreaga-mi viață
Va arde ca o rană vie.
Dar și-a muri de doru-i, încă,
Mi-e cea mai mare bucurie!

Or, toate acestea pe când el avea vârsta de cincisprezece ani! Da după ce împlini cei optsprezece ani ai săi, fu cu totul altceva! Atunci un pufușor tineresc îi catifelă floarea cea trandafirie a obrajilor, și chihlimbarul cel negru își puse bobul de frumusețe pe albeața bărbiei lui. Atunci, cu deplină vădire, răpi el toate mințile și toți ochii, precum spune poetul în privința sa:

Ah, ochii lui? – A pune mâna
În flăcări și să nu te ardă,
Nu e minune-atât de mare
Ca ochii lui. Mi-e dat de soartă
Să ard așa mereu, sub ochii
Aceștia, care-au să mă piardă.

Obrajii lui? – De-i sunt cu-o umbră
De păr acoperiți, nu-i păr
Ca pe orice obraz, ci-i numai
Văl de mătase-într-adevăr,
Un auriu văl care pare
Doar umbra unei fumegări.

Dar gura lui? – Veniră unii
Să mă întrebe de nu știu
Pe unde curge apa vie
Și sfânt izvoru-i argintiu,
Veniră mulți și mă rugară
Să-l spun de știu, și să-l descriu.

Iar eu le spun: „Știu apa vie
Pe unde curge ca un dor,
Știu locul unde se găsește
Neîntinatul ei izvor,
Ah, le cunosc pe amândouă,
Și știu preasfântă taina lor:

E-o gură de flăcău în floare,
Un cerb cu gâtul arcuit,
Un tânăr cu mijloc subțire,
Mlădiu, gingaș, neprihănit –
Sunt buzele ca două rodii
Ale flăcăului iubit![1]

---

[1] La M. A. Salie, sunt alte versuri:

Prin frumusețe e urmașul
Frumosului Iosif vestit,
Și, când îl văd, îndrăgostiții
Rămân cu ochiu-nmărmurit.

O, stai cu mine și privește-l –
Poate pe-obrazu-i, deslușit,
Semnul califilor vedea-vei:
Slăvitul prapure cernit!

Sau cum a spus un alt poet:

Nu, ochii tăi nu vor vedea vreodată,
Din câte-s date ochiului să vadă,
Icoană ca aceasta minunată:
Pe rumenul obraz al lui, de fată,
S-adumbră bărbăția împufată
Sub ochii-i ca o noapte-ntunecată.

Însă toate acestea când avea optsprezece ani; întrucât, când ajunse la vârsta de bărbat, crăișorul Diadem se făcu atâta de minunat de frumos, încât ajunse a fi o pildă pomenită în toate țările musulmane, în lat și în lung. Așa că numărul prietenilor și al credincioșilor lui ajunse tare ridicat; și toți cei care îl împresurau, jinduiau cu patimă să-l vadă într-un sfârșit domnind peste împărăție precum domnea peste inimi.

La vremea aceea, șahzade Diadem ajunsese tare împătimit de vânătoare și de goane prin codri și sihăstrii, în pofida spaimei pe care hălăduielile lui necurmate o stârneau lui tătâne-său și maică-sii. Și într-o zi le porunci robilor să încarce merinde pentru zece zile[1] și plecă cu ei la vânătoare cu hăitași și de-a goana. Și merseră vreme de patru zile, spre a ajunge într-un sfârșit pe niște meleaguri pline de vânat, acoperite de păduri mișunând de toate felurile de jivine sălbatice, și scăldate de o puzderie de izvoare și de pârâuri.

Atunci domnișorul Diadem dete semnul de vânătoare. Numaidecât fu întinsă împletitura cea mare de sfori jur împrejurul unei arii mari de locuri întufărite;

Sau cum a spus altul:

Mă mir de alunița-i: Se-nchină doar la foc –
Ca magul, ci nu-i arde obrazul nici deloc!
Mai de mirat e-adâncul din ochii-i plini de dor,
Ce-adeverește semne că-i vajnic vrăjitor.
Ci nu de puful tânăr lucesc obrajii-i șui,
Ci de lumina dulce arzând de dorul lui!

Sau cum a spus altul:

Mă mir de cei ce-ntreabă: Oare pe ce pământ
Se află apa vieții și scocul ei cel sfânt?
Că iat-o: e pe gura acestui cerb duios,
Cu buzele ca mierea și puful mătăsos.
Și m-ar mira ca Musa, de-ar fi întâlnit în cale
Izvoru-acesta cândva, să-i mai fi dat ocoale!

[1] În traducerea lui M. A. Salie, aici este intercalat ca subtitlu numele povestirii ce urmează: *Povestea cu îndrăgostitul și cu îndrăgostita.*

şi hăitaşii purceseră de la margine către mijloc, şi stârniră de dinaintea lor toate jivinele înfricoşate, pe care le hăituiră astfel înspre mijloc. Atunci slobozirā panterele, câinii şi şoimii pe urmele fiarelor anevoie de doborât. Şi făcură în ziua aceea o vânătoare cu hăitaşi tare îmbelşugată, de gazele şi de toate soiurile de vânat. Şi fu o sărbătoare mare pentru panterele de vânătoare, pentru câini şi pentru şoimi. Încât, odată vânătoarea încheiată, coconul Diadem şezu jos pe malul unui râu spre a se odihni oleacă, şi împărţi vânatul între vânători, şi partea cea mai bună o puse deoparte pentru tatăl său, sultanul Soleiman-Şah. Pe urmă dormi în noaptea aceea acolo, până dimineaţa.

Or, de-abia se trezise, când văzu alături de ei tabăra unei caravane mari, care sosise noaptea, şi în curând văzu cum ieşeau din corturi şi coborau să-şi facă la râu spălările îndătinate o mulţime de inşi, robi arapi şi neguştori. Atunci şahzade Diadem trimise un om de-al său ca să afle de la inşii aceia din ce ţară sunt şi ce sunt. Şi trimisul se întoarse şi îi spuse crăişorului Diadem:

– Inşii mi-au spus: „Suntem nişte neguţători care am poposit aici ispitiţi de verdeaţa acestei pajişti şi de apa aceasta bună, curgătoare. Şi ştim că nu avem a ne teme de nimic aici, întrucât suntem pe pământurile pline de ocrotire ale sultanului Soleiman-Şah, a cărui faimă despre înţelepciunea sa de ocârmuitor este vestită pe toate meleagurile şi îi înseninează pe toţi călătorii. Şi-apoi îi aducem în dar o mulţime mare de lucruri frumoase şi scumpe, mai cu seamă pentru fiul său, minunatul cocon Diadem."

La spusele acestea, frumosul Diadem, fiul sultanului, răspunse:

– Dar, pe Allah! dacă neguţătorii aceia au cu ei nişte lucruri aşa de frumoase anume pentru mine, pentru ce să nu ne ducem chiar noi să le cercetăm? Faptul, de altminteri, va ajuta să ne facă a ne petrece vesel dimineaţa.

Şi numaidecât şahzade Diadem, urmat de prietenii săi vânători, se îndreptă înspre corturile caravanei.

Când îl văzură venind pe fiul sultanului şi pricepură cine era, negustorii deteră toți fuga în întâmpinarea lui şi îl poftiră să intre în corturile lor, şi îi ridicară pe clipă pe dată un cort falnic din atlaz roşu, împodobit cu chipuri împistrite, de păsări şi de jivine, şi căptuşit tot cu mătăsuri de la Ind şi cu țesături de la Caşmir. Şi îi puseră o pernă strălucită pe un chilim minunat de mătase cu toate marginile împodobite cu mai multe rânduri întrețesute de smaralde frumoase. Şi şahzade Diadem şezu jos pe chilim şi se sprijini pe pernă şi le porunci negustorilor să-i deştearnă mărfurile. Şi, după ce negustorii îi deşternură toate mărfurile, îşi alese din grămadă ceea ce îi plăcu mai mult şi, în ciuda neînvoirii lor stăruitoare, îi sili să primească prețul pe care li-l plăti cu mărinimie.

Pe urmă, după ce îi puse pe robi să ridice toate târguielile, vru să încalece iarăşi pe cal spre a se întoarce la vânătoare, când zări dinaintea lui, printre neguțători, un bărbat...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă cum era, îşi amână povestitul pe a doua zi.

Dar când fu cea de a o sută unsprezecea noapte

Spuse:

Deodată şahzade Diadem zări dinaintea lui, printre neguțători, un bărbat tânăr de o frumusețe uluitoare, de o şofrăneală izbitoare, şi îmbrăcat cu nişte haine tare frumoase şi tare bine dichisite. Ci chipul său, cel atâta de şamaniu şi atâta de frumos, avea întipărită pe el o

mâhnire mare, ca de pierderea unui tată, a unei mame ori a vreunui prieten tare drag.

Atunci șahzade Diadem nu vroi să se depărteze fără a-l cunoaște pe tânărul acela frumos către care îl trăgea inima; și se apropie de el și îi ură bună pace, și îl întrebă cu luare-aminte cine este și pentru ce este așa de trist. Ci, la întrebările lui, ochii tânărului cel frumos se umplură de lacrimi și nu putu să spună decât aceste două vorbe: „Sunt Aziz", și izbucni în suspine atâta de amarnice, încât se prăbuși pierit[1].

Când își veni în fire, șahzade Diadem îi spuse:

– O, Aziz, să știi că îți sunt prieten. Spune-mi așadar pricina mâhnirilor tale.

Ci tânărul Aziz, drept orice răspuns, își prinse coatele în palme și cântă stihurile acestea:

Feriți-vă de ucigașii-i ochi!
Nu-i inimă de vraja lor să scape –
Ah, ochii-i negri, ca un rău deochi,
Când galeși te cuprind ca niște ape!
Și mai cu seamă nu gustați vreodată
Al glasului ei vin dulce amar –
E-un vin precum o flacără ce-mbată
Chiar și pe înțelepții cei mai mari!
De i-ați cunoaște limpedea privire!
Ah, trupu-i de mătase ar putea
Să pară moale, ca o amăgire,
Pe lângă cea mai moale catifea.

---

[1] La M. A. Salie, frumosul Aziz nu leșină, ci spune următoarele versuri:

De mult ne-am despărțit, cu spaima-n noi,
Și lacrimile-mi curg din ochi șuvoi.
De-atunci singurătatea-n juru-mi crește
Și nu mai am nici suflet, nici nădejde.
Ah, de-aș putea nainte-i să mă-nchin,
Cu vorba-i să mă mântuie de chin!

Ca o lumină-i, răsărind din bezne,
Când se apropie cu pas domol,
Cu aurul inelelor la glezne,
Cu ochii-i negri zugrăviți în kohl.
Ah, unde e mireasma-mbătătoare
A rochiilor ei? Ce amintiri
Mai poartă, vie, calda-i răsuflare,
Ca un parfum gingaș de trandafiri?

După ce șahzade Diadem auzi cântecul acesta, nu vroi, deocamdată, să mai stăruiască și, spre a înnădi vorba, spuse:

– Pentru ce, o, Aziz, nu mi-ai arătat marfa ta, ca toți negustorii ceilalți?

El răspunse:

– O, doamne al meu, marfa mea chiar că nu cuprinde nimic ce să se cuvină unui fecior de sultan.

Ci frumosul Diadem îi spuse frumosului Aziz:

– Pe Allah! vreau totuși să mi-o arăți!

Și îl sili pe tânărul Aziz să șadă jos lângă el pe chilimul de mătase și să-i deștearnă, bucată cu bucată, toată marfa sa. Și șahzade Diadem, fără ca măcar să ia aminte la bogasiurile cele frumoase, i le cumpără pe toate fără a le socoti, și îi spuse:

– Acuma, Aziz, dacă mi-ai povesti pricina supărării tale... Te văd cu ochii în lacrimi și cu inima mâhnită. Or, dacă ești asuprit, voi ști eu să-i pedepsesc pe asupritorii tăi; iar dacă ești năpădit de datorii, îți voi plăti datoriile cu toată inima. Întrucât iacătă că mă simt ispitit înspre tine, și toate lăuntrurile mele ard pentru tine.

Ci tânărul Aziz, la vorbele lui, se simți iarăși înăbușit de suspine și nu putu decât să cânte stihurile acestea:

Ah, grea ispita ochilor ei negri
Dealungiți cu kohl albastru – ah!
Și-nmlădierea trupului subțire

Cu șoldurile-i ca un castru – ah!
Ah, vinul buzei ei și mierea gurii,
Și sânii ei în sfânt încastru – ah!
Nădejde-a mea, ca de trimis la moarte,
Al nopții mele tainic astru – ah!

La cântecul acesta, șahzade Diadem se apucă, spre a-i schimba gândurile, să cerceteze una câte una zarpalele cele frumoase și mătăsurile. Și deodată, dintre zarpale, îi căzu din mâini o bucată pătrată de mătase înhorbotată, pe care tânărul Aziz numaidecât se repezi s-o strângă iute. Și o împături, tremurând, și și-o puse sub genunchi. Și se tângui:

Ah, scumpa mea Aziza!
Cloșca rotind pe cer
Îmi este mai aproape ca tine,
Și-am să pier!
Unde să-ngrop tristețea-mi,
În care țări străine?
Cum să mai sufăr chinul
Că nu ești lângă mine?
Cum să mai port povara
Amarei mele taine,
Când abia duc pe umeri
Aceste biete haine?[1]

---

[1] La M. A. Salie, versurile sună altfel:

Când va afla tămăduire sărmanu-mi suflet chinuit?
Pleiadele-mi sunt mai aproape decât cea care m-a iubit.
Cu despărțiri, cu chin, cu jale, cu dor și cu iubire iar,
Cu amânări, cu amăgire se trece viața în zadar.
Nici dragostea nu mă învie, nici despărțirea nu-mi dă moarte!
Măcar că nu suntem aproape, nu suntem totuși nici departe!
Nu te înduri nici să mă judeci și nici să-mi dărui îndurare.
Să mă ajuți nu vrei, iubito, și nici să fug nu am scăpare.
Și toate căile-s închise iubirii care-o port în piept,
Și nu mai știu acum nici măcar spre care zare să mă-ndrept.

După ce văzu mişcarea speriată a frumosului Aziz şi auzi stihurile din urmă, şahzade Diadem rămase până peste poate de nedumerit şi, zădărât cu totul, strigă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada, fiica vizirului, văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă cum era, nu vroi să treacă peste îngăduinţa dată.

Atunci sora ei, micuţa Doniazada, care ascultase toată povestea ţinându-şi răsuflarea, strigă din ungherul în care şedea ghemuită:

– O, sora mea Şeherezada, ce dulci, şi ce gingaşe, şi ce curate, şi ce desfătătoare la gust sunt vorbele tale, în prospeţimea lor! Şi ce vrăjitoare este povestea aceasta, şi ce minunate sunt toate stihurile ei!

Iar Şeherezada îi zâmbi şi spuse:

– Aşa-i, surioara mea! Da ce-i aceasta faţă cu aceea pe care am să v-o povestesc amândurora în noaptea următoare, dacă am să mai fiu în viaţă, din mila lui Allah şi hatârul sultanului!

Iar sultanul Şahriar îşi zise în sufletul său: „Pe Allah! nu am s-o ucid până a nu auzi urmarea istorisirii ei, care-i o istorie minunată şi uluitoare, într-adevăr, până peste poate!"

Pe urmă o luă pe Şeherezada în braţe. Şi amândoi îşi petrecură ce mai rămăsese din noapte, strânşi aşa până la ziuă.

După care sultanul Şahriar plecă la divanul judeţelor sale; iar divanul se umplu de mulţimea de viziri, de emiri, de dregători, de străji şi de oameni de la sarai. Iar vizirul cel mare veni şi el, aducând la subsuoară giulgiul hărăzit fiicei sale Şeherezada, pe care o socotea moartă de mult. Ci sultanul nu îi spuse nimic în privinţa aceasta, şi urmă a judeca, a căftăni în slujbe, a mazili, a ocârmui şi a încheia pricinile de rând, şi-aşa până la sfârşitul zilei. Pe urmă divanul fu ridicat, şi

sultanul intră în saraiul său. Iar vizirul rămase nedumerit şi până peste poate de uluit.

Dar de îndată ce se lăsă noaptea, sultanul Şahriar se duse la Şeherezada în iatac şi nu pregetă a face lucrul său obişnuit cu ea.

Şi era cea de a o sută douăsprezecea noapte

Încât micuţa Doniazada, odată lucrul terminat, se ridică de pe chilim şi îi spuse Şeherezadei:

– O, sora mea, mă rog ţie, spune urmarea povestei aceleia atâta de frumoase cu frumosul şahzade Diadem şi cu Aziz şi cu Aziza, pe care vizirul Dandan o povestea, sub zidurile Constantiniei, sultanului Daul'makan!

Iar Şeherezada îi zâmbi surorii sale şi îi spuse:

– Da, hotărât! cu tot dragul inimii şi ca o cinstire datorată! Ci nu până a nu-mi da îngăduinţă sultanul acesta bine crescut şi dăruit cu purtări alese!

Atunci sultanul Şahriar, care nici nu putea să adoarmă de nerăbdarea cu care aştepta urmarea, spuse:

– Poţi să vorbeşti!

Şi Şeherezada spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că şahzade Diadem a strigat:

– Aziz! ce ascunzi acolo?

Şi Aziz răspunse:

– O, doamne, chiar tocmai din pricina aceasta nu am vrut, de la început, să deştern dinainte-ţi mărfurile mele. Ce este de făcut acuma?

Şi scoase un oftat lung, din tot sufletul său. Dar domnişorul Diadem atâta stărui şi îi spuse vorbe atâta de alintate, încât tânărul Aziz până la urmă îi spuse:

– Află, o, stăpâne al meu, că povestea mea, în privinţa acestei zarpale pătrate, este tare ciudată; şi-i pentru

mine plină de amintiri tare dulci. Întrucât farmecele celor care mi-au dăruit zarpaua aceasta cu două fețe nu au să se șteargă nicicând de dinaintea ochilor mei. Cea care mi-a dăruit zarpaua dintâi se numește Aziza; cât despre cealaltă, numele ei îmi este amar să-l rostesc deocamdată! Întrucât ea este aceea care, cu chiar mâna ei, m-a făcut ceea ce sunt. Da cum am și început să-ți vorbesc despre aceste lucruri, va să-ți istorisesc amănuntele; au să te încânte, de bună seamă, și au să slujească la a-i lumina pe cei care o vor asculta cu cinstire.

Pe urmă tânărul Aziz scoase zarpaua de sub genunchi și o despături pe chilimul pe care ședeau amândoi[1]. Și crăișorul Diadem văzu că erau două pătrate osebite: pe mătase, într-unul dintre pătrate, era chindisită, cu fire de aur roșu și cu fire de mătase de toate culorile, o gazelă; iar în celălalt pătrat era așijderea o gazelă, dar chindisită cu fire de argint și purtând la gât o salbă de aur roșu de care atârnau trei pietre de peridot oriental.

La vederea acelor gazele, atâta de minunat chindisite, șahzade strigă:

---

[1] La M. A. Salie, se adaugă: „...și începu să plângă și să se jeluiască, spunând stihurile acestea:

Nu-l dojeni, o, nu! Vezi bine că orișicum ocara-l doare!
Eu am spus numai adevărul, ci nimenea nu-mi dă crezare
Voinței lui Allah supunu-i în valea lumii luna mea!
Din trup sub bolta-nchisă-n mine, de acolo răsare ea.
M-am despărțit de ea. Mai bine de viață m-aș fi despărțit,
Dar nu de ea, vai, nu! Alături de ea, așa m-aș fi dorit!
La despărțiri, cu zorii-aproape, mi-a stat alături ușurel.
Curgeau val lacrimile mele și lacrimile ei la fel.
Jur pe Allah! nu mint. Se rupse în vremea grea de despărțire,
Firavu-mi văl de apărare... Acum strâng ruptele lui fire.
Spre răul nostru neagra soartă trudi cu patimă și jind,
Răpindu-mi fericirea toată și fericirea ei răpind.
Cu chinuri ne-a umplut pocalul până la gură, soarta rea,
Și-a trebuit să beau pocalul, așa cum l-a băut și ea!“

– Mărire aceluia carele a pus atâta măiestrie în mintea făpturilor sale!

Pe urmă îi spuse tânărului cel frumos:

– O, Aziz, grăbeşte, rogu-te, să ne istoriseşti povestea cu Aziza şi cu meşteriţa celei de a doua gazele!

Şi frumosul Aziz îi povesti coconului Diadem:

Povestea frumosului Aziz

Află, o, tinere doamne, că tatăl meu era unul dintre negustorii cei mari; şi nu mai avea alt fiu, decât pe mine. Da aveam o verişoară, care fusese crescută împreună cu mine, în casa tatălui meu, dat fiind că tatăl ei murise.

Or, înainte de a muri, unchiul meu îi pusese pe tatăl meu şi pe mama mea să se lege faţă de el că au să ne căsătorească unul cu altul atunci când vom creşte mari. Încât eram lăsaţi mereu împreună; şi ne legarăm astfel unul de celălalt; iar noaptea ne puneau să dormim în acelaşi pat, fără a ne despărţi. De altminteri noi habar nu aveam de încurcăturile ce ar fi putut să urmeze, măcar că, totuşi, verişoara mea, în treburile acestea, era mult mai luminată decât mine, şi mai dibace, şi mai ştiutoare; lucru pe care îl pricepui mai târziu, cugetând la chipul cum mă cuprindea în braţe şi cum îşi lipea armurii de mine când ne culcam.

Într-acestea, dat fiind că urma să ajungem la vârsta cerută, tatăl meu îi spuse maică-mi:

– Anul acesta trebuie să-l însurăm fără de zăbavă pe fiul nostru Aziz cu verişoara lui Aziza.

Şi se înţelese cu ea asupra zilei de scriere a senetului, şi se apucă pe dată să facă pregătirile pentru ospeţe şi pentru slujba însurătoarei; şi se duse să poftească rudele şi prietenii, spunându-le:

– În vinerea aceasta, după rugăciune, avem să scriem senetul de căsătorie dintre Aziz şi Aziza.

Şi maică-mea, la rându-i, se duse să le vestească faptul tuturor femeilor pe care le cunoştea şi tuturor apropiatelor sale. Şi, spre a-i primi cuviincios pe oaspeţi, mama şi femeile din casă spălară cu apă multă sala de primire şi făcură să strălucească marmurele cu care era pardosită, şi aşternură preşurile pe jos, şi împodobiră pereţii cu chilimuri frumoase şi cu scoarţe bătute cu zarafir, păstrate în sipeturile cele mari. Iar taică-meu îşi luă sarcina de a se duce să poruncească plăcintele şi dulciurile, şi de a pregăti şi a rândui cu grijă tablalele cele mari cu băuturi. Iar pe mine, într-un sfârşit, mama mă trimise să fac o scaldă la hammam, şi avu grijă să pună un rob să aducă în urma mea un caftan frumos şi nou, tot ceea ce găsise mai bun, ca să mă înveşmântez cu el după scaldă.

Mă dusei aşadar la hammam şi, de îndată ce îmi isprăvii îmbăiatul, mă înveşmântai cu caftanul cel falnic, care era înmiresmat cu totul şi atâta de straşnic încât, în drumul meu, trecătorii se opreau spre a adulmeca mireasma din juru-mi.

Mă îndreptai aşadar înspre geamie pentru rugăciunea după care, în ziua aceea de vineri, urma să se săvârşească nunta, când îmi adusei deodată aminte, pe drum, de un prieten pe care uitasem să-l poftesc. Şi începui să merg cât mai repede, ca să nu întârzii, şi iac-aşa mă pomenii pe o ulicioară care îmi era străină. Atunci, cum eram leoarcă tot de năduşeală din pricina scaldei fierbinţi, precum şi din pricina caftanului cel nou făcut dintr-o ţesătură deasă, mă prilejuii de răcoarea umbrei de pe ulicioara aceea spre a sta oleacă jos pe o laviţă de lângă un zid; da până a şedea jos, scosei din buzunar o năframă chindisită cu zarafir şi o aşternui sub mine. Iar năduşeală mi se scurgea întruna de pe frunte pe chip, atâta de amarnică era căldura: şi nu aveam nimic la mine cu ce să mă şterg, năframa mea fiind întinsă sub mine; şi eram tare necăjit;

iar ciuda îmi stârnea şi mai tare năduşeala. Într-un sfârşit, ca să ies din încurcătura sâcâitoare, tocmai eram gata să ridic poala caftanului cel nou spre a şterge stropii mari care îmi brăzdau obrajii, când văzui deodată cum cade dinainte-mi, uşoară ca răsuflarea unei adieri, o năframă albă din pânză de mătase, pe care văzând-o doar şi mi se şi răcori sufletul, şi a cărei mireasmă l-ar fi vindecat şi pe un beteag. Mă repezii s-o ridic şi să mă uit deasupra capului spre a-mi da seama ce fel de treabă putea să fie; şi atunci ochii mei întâlniră ochii unei copile, chiar aceea, o, doamne al meu, care, în urmarea acestei poveşti, îmi va dărui cea dintâi dintre gazelele cusute pe zarpaua pătrată. Deci chiar pe ea o zării...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a o sută treisprezecea noapte

Spuse:

...Şi chiar pe ea o zării aplecată şi zâmbind la fereastra de la catul de sus. Nici măcar nu am să încerc a-i zugrăvi frumuseţea, limba mea fiind prea nevolnică, într-adevăr.

Află numai că acea copilă, de cum băgă de seamă privirea mea iţită, îmi făcu semnele următoare: îşi puse degetul arătător între buze, pe urmă îşi îndoi degetul mijlociu şi şi-l alipi de degetul arătător de la mâna stângă, pentru ca apoi să şi le ducă pe amândouă între sâni. Pe urmă îşi trase îndărăt capul şi, închizând fereastra, pieri.

Şi, încremenit cu totul, năucit cu totul, şi pârjolit dintr-odată de ispită, degeaba mă tot zgâii eu mult şi bine la fereastră, nădăjduind să mai văd o dată ivirea

aceea care îmi răpise sufletul, că fereastra rămase închisă cu îndărătnicie. Şi nu-mi pierdui nădejdea decât după ce, aşteptând acolo, pe laviță, până la asfințitul soarelui, uitându-mi şi de senetul meu de căsătorie şi de logodnica mea, luai seama că neîndoielnic aşteptarea îmi era zadarnică.

Atunci mă ridicai, cu inima chinuită, şi pornii către casă. Pe drum mă apucai să despăturesc năframa cu pricina, care numai cu mireasma ei şi mă şi desfăta atâta de straşnic, încât mă şi credeam în rai. După ce o despăturii de-a binelea, văzui că avea pe un colț nişte stihuri scrise cu o scriere frumos împletită:

Vrând să mă plâng lui şi să-i spun ce-amar e
Amarul sufletului meu, îi scriu,
Căci scrisu-i a simțirii revărsare.
Ci el: „De ce ți-e scrisul belaliu

Şi chinuit, de, iată-l, sub privire
Se spulberă ca fumul străveziu?"
Răspund: „Pentru că-ntreaga mea simțire
E numai dor şi chin; au eşti zbanghiu
De nu cunoşti nici semnul de iubire?"

Iar pe celălalt colț al năframei, erau scrise alte stihuri, cu litere mari, drepte:

Şi perlele-ncrustate-n chihlimbare,
Şi merele cu-obrazul nărâmziu,
Pe lângă chipul lui par o-ntinare.

Cel ce-şi vrea moartea o găseşte, ştiu,
În ochii-i ucigaşi, ce-atâta moarte
Împrăştie, şi-atâta dor pustiu.

Cel care vrea bețiile să-l poarte
Ar căuta zadarnic alt paharnic,
Când chipul lui beții amare-mparte.
Iar frăgezimii lui, ca scrisă-n jar,
Doar mirtul de-i cunoaște gustu-amarnic:
Înmlădierea-i – ramurile doar!

Eu atunci, o, stăpâne al meu, scos din minți, ajunsei totuşi într-un sfârşit acasă, la căderea nopții. Şi o găsii pe fiica unchiului meu şezând jos şi înlăcrimată; dar, văzându-mă, îşi şterse repede ochii şi veni la mine şi mă ajută să mă dezbrac şi mă întrebă cu gingăşie de pricina întârzierii mele şi îmi spuse că toți oaspeții, emirii, negustorii cei mari şi ceilalți, precum şi cadiul şi martorii, aşteptaseră multă vreme sosirea mea, şi că, nevăzând nimica venind, mâncaseră şi băuseră pe săturate şi plecaseră toți în treaba lor. Pe urmă adăugă:

– Cât despre tatăl tău, lucrul acesta l-a adus într-o stare de mânie mare; şi a jurat că nunta noastră va fi amânată până la anul următor! Dar tu, o, fiu al unchiului meu, pentru ce te-ai purtat astfel?

Eu atunci îi spusei:

– S-a petrecut cutare şi cutare lucru.

Şi îi istorisii cu de-amănuntul întâmplarea. Numaidecât ea luă năframa pe care i-o întinsesem şi, după ce citi ceea ce era scris pe ea, vărsă lacrimi îmbelşugate[1].

---

[1] La M. A. Salie, se adaugă: „…şi spuse următoarele versuri:

De-auzi cumva: „Eşti slobod în iubire!"
Răspunde: „Minți! Iubirea-i amăgire,
Iar amăgirea duce la ocară."
Şi-i drept – aşa spun datinele doară,
Ce nu te-nşală, de le-nțelegi bine.
Zi, dacă vrei: chin dulce, ori suspine
Lăuntrice, ori silnică osândă,
Răzbun, sau fericire, sau osândă,
Ce sufletu-l vrăjeşte sau ucide –

Pe urmă îmi spuse:
– Da ea nu ți-a vorbit?
Eu răspunsei:
– Numai prin niște semne, din care de altminteri nu am priceput nimic, și la care tare aș vrea să te văd că-mi dai dezlegarea.
Și îi arătai semnele cu pricina. Ea îmi spuse:
– O, verișorul meu drag, dacă mi-ai cere și ochii, nu aș șovăi să mi-i scot de sub pleoape pentru tine! Află dar că, pentru a-ți întoarce tihna în suflet, sunt gata să te slujesc cu toată credința mea și să-ți înlesnesc o întâlnire cu femeia aceea care te ispitește și care de bună seamă că este îndrăgostită de tine. Căci semnele ei, care nu au niciun fel de taină pentru noi, femeile, tălmăcesc limpede că te dorește cu patimă și că îți dă întâlnire peste două zile: degetele ei aduse între cei doi sâni îți arată numărul doi, pe când degetul dintre buzele ei arată că pentru ea ești deopotrivă cu sufletul care dă viață trupului. Așa că să fii încredințat că dragostea mea pentru tine mă va face să-ți dau orice ajutor; și am să vă pun pe amândoi sub aripa mea, care are să vă ocrotească.
Eu atunci îi mulțumii pentru credința și pentru vorbele ei bune care îmi dădeau nădejdi, și șezui două zile în casă așteptând ceasul întâlnirii. Și eram tare mâhnit; și îmi odihneam capul pe genunchii verișoarei mele, care nu contenea să mă îmbărbăteze și să-mi întărească inima. Încât, atunci când ceasul întâlnirii fu aproape,

---

Vai, mă-ncâlcesc în vorbe încâlcite!
Și totuși vremea dragostei e-un praznic,
Când gura râde fără-a ști de paznic,
Și adierea ei desăvârșită
Înmiresmează totu-ntr-o clipită
Și-alungă răul ce-ar vrea să ne-afunde!
Și-n suflete spurcate nu pătrunde!

verişoara mea grăbi să mă ajute a-mi pune hainele; şi mă parfumă cu mâinile ei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută patrusprezecea noapte

Spuse:

Frumosul Aziz îşi urmă astfel povestea istorisită faţă de coconul Diadem:

Şi mă parfumă cu mâinile ei, şi arse smirnă sub caftanul meu, şi mă sărută cu drag, şi îmi spuse:

– O, verişorul meu drag, iată ceasul liniştitor. Ia-ţi bărbăţie şi întoarce-te la mine potolit şi mulţumit. Şi iacătă că eu însămi îţi urez tihnă sufletului, şi nu am să fiu fericită decât de voioşia ta. Dar întoarce-te repede, ca să-mi povesteşti cum a fost. Şi au să vină iarăşi zile frumoase pentru noi, şi nopţi albe binecuvântate!

Eu atunci încercai să-mi domolesc bătăile inimii şi să-mi strunesc tulburarea; şi îmi luai rămas-bun de la verişoara mea şi plecai. Când ajunsei în ulicioara cea adumbrită, mă dusei să şed pe laviţa cu pricina, într-o stare de nerăbdare până peste poate. Şi de-abia ajunsei acolo că şi văzui fereastra cum se întredeschide; şi numaidecât o ameţeală îmi trecu pe dinaintea ochilor. Dar mă îmbărbătai şi mă uitai înspre fereastră; şi o văzui cu ochii mei pe copilandră. La vederea acelui chip dumnezeit, mă clătinai şi mă lăsai să cad tremurând pe laviţă. Iar fetişcana sta mereu la fereastră să se uite la mine cu o strălucire în ochi; şi ţinea în mână la vedere o oglindă şi o năframă roşie. În curând, fără a rosti niciun cuvânt, îşi suflecă mânecile, dezvelindu-şi braţele

până la umeri; pe urmă își deschise mâna și, răsfirându-și cele cinci degete, își atinse sânii; pe urmă își întinse brațul afară pe fereastră ținând oglinda și năframa cea roșie; și de trei ori flutură năframa ridicând-o și lăsând-o în jos; pe urmă făcu schima de a răsuci năframa și de a o împături; apoi își plecă îndelung capul către mine și, trăgându-se îndărăt repede, închise fereastra la loc și pieri. Atâta tot! Și fără a rosti niciun cuvânt. Dimpotrivă! Mă lăsă astfel într-o buimăcire de neînchipuit; și nu mai știui dacă trebuie să mai stau ori să mă duc; și, nedumerit, șezui așa să mă uit la fereastră ceasuri în șir, până la miezul nopții. Atunci, zaif de gânduri, mă întorsei acasă, unde o găsii pe biata mea verișoară așteptându-mă, cu ochii roșii de lacrimile vărsate și cu chipul mohorât de mâhnire și de deznădejde. Eu atunci, la capătul puterilor, mă lăsai să cad jos, într-o stare jalnică. Iar verișoara mea, care se grăbise să dea fuga spre mine, mă prinse în brațe și mă sărută pe ochi și mi-i șterse cu colțul mânecii ei și îmi dete să beau, spre a-mi potoli duhul, un pahar cu sorbet înmiresmat cu apă de flori; și într-un sfârșit mă întrebă cu gingășie despre toată zăbovirea aceea și despre mohorala de pe chipul meu.

Eu atunci, măcar că eram sfărâmat de sastiseala mâhnită, îi istorisii totul, arătându-i și schimele necunoscutei cea desfătătoare. Și verișoara mea Aziza îmi spuse:

– O, Aziz al inimii mele, tâlcul ce se desprinde pentru mine din schimele ei, mai cu seamă din schima cu cele cinci degete și cu oglinda, este că tânăra are să-ți trimită o solie peste cinci zile la boiangiul de la colțul uliței.

Eu atunci oftai:

– O, copilă a inimii mele, fie ca vorbele tale să se adeverească! De altminteri, chiar că am băgat de seamă că la colțul uliței se află prăvălia unui boiangiu evreu.

Pe urmă, nemaiputând să îndur furtuna de amintiri, începui să suspin la sânul verişoarei mele Aziza, care nu precupeţi, spre a mă alina, cu vorbele cele mai dulci şi mângâierile pline de desfătare; şi îmi spunea:

– Gândeşte-te, o, Aziz, că de obicei îndrăgostiţii îndură ani şi ani de aşteptări, şi se întrarmează cu statornicie multă; da tu, de-abia-i o săptămână de când cunoşti chinurile inimii, şi iacătă-te într-o tulburare şi o mâhnire fără de pildă! Ia-ţi dârzie, o, fiu al unchiului meu! Şi ridică-te şi mănâncă oleacă din bucatele acestea şi bea din vinul pe care ţi-l torn.

Ci eu, o, tinere doamne al meu, nu izbutii să iau nicio îmbucătură şi nicio înghiţitură; ba ajunsei de-mi pierdui şi somnul; şi mă gălbejii de tot şi mă schimbai la chip. Întrucât era întâia oară când simţeam pojarul patimii şi când gustam din iubirea cea amară şi desfătătoare.

Încât, de-a lungul celor cinci zile cât dăinui aşteptarea, slăbii amarnic, iar verişoara mea, necăjită din pricina mea, nu mă lăsă singur nicio clipită şi îşi petrecu zile şi nopţi stând la căpătâiul meu să-mi povestească, spre a mă veseli, poveşti cu îndrăgostiţi; şi, în loc să doarmă, veghea asupra-mi; şi o prindeam câteodată cum da să-şi şteargă în grabă lacrimile furişe. Într-un sfârşit, la capătul celor cinci zile, mă sili să mă scol şi încălzi apă pentru mine, şi mă puse să intru în hammamul casei; apoi mă îmbrăcă şi îmi spuse:

– Du-te repede la întâlnire! Şi facă Allah să răzbaţi la visurile tale şi tămăduiască-ţi sufletul cu balsamurile sale!

Eu atunci zorii să ies şi să dau fuga la prăvălia boiangiului evreu.

Or, ziua aceea era o sâmbătă; iar evreul, spre paguba mea, nu-şi deschisese prăvălia. Cu toate acestea, şezui jos dinaintea uşii prăvăliei şi aşteptai acolo până la rugăciunea

muezinilor din minarete, la asfințitul soarelui. Şi cum noaptea sporea fără de nicio urmare, mă cuprinse spaima de întuneric şi mă hotărâi să mă întorc iarăşi acasă. Şi ajunsei acolo ca un om beat, nemaiştiind ce făceam şi ce spuneam. Şi o găsii în odaie pe biata verişoară a mea Aziza stând în picioare, cu fața întoarsă către perete, cu un braț sprijinit pe un dulap şi cu o mână pe inimă; şi suspina cu jale stihuri de dor despre dragostea fără noroc[1]. Da de îndată ce îşi dete seama că mă aflam acolo, îşi şi şterse ochii cu colțul mânecii şi veni dinainte-mi, străduindu-se să zâmbească spre a-mi ascunde durerea ei, şi îmi spuse:

– O, verişorul meu drag, facă-ți Allah fericirea cât mai trainică! Pentru ce, în loc să te întorci astfel singur, la vreme de noapte, pe ulițele pustii, nu ți-ai petrecut noaptea cu copila aceea, iubita ta?

Atunci, scos din răbdări şi gândind o clipită că verişoara mea vroia să mă ia în zeflemea, o îmbrâncii cu asprime şi într-un chip atâta de repezit, încât ea căzu cât era de lungă peste un colț al divanului şi îşi făcu la frunte o rană mare, din care sângele începu să năboiască şiroaie. Atunci biata mea verişoara, nici gândind să se

[1] La M. A. Salie, se rosteau stihurile acestea:

E mare dorul unei beduine
Când singură-i departe-n țări străine
Şi plânge după salcia pletoasă
Şi mirtul din Arabia de-acasă.

Când vede călători trecând pe cale,
Le-aprinde focul cu nestinsa-i jale,
Cu lacrimile din iubirea-i grea
Burdufurile li le umple ea.

Ci dragostea ei, cât ar fi de mare,
Nu-i chip cu-a mea cumva să se măsoare!
Dar cel pe care-atâta îl iubesc
Socoate că e lucru nefiresc

Şi mă socoate rea şi vinovată
Pentru iubirea mea adevărată.

înciudeze de răutatea mea, nu rosti niciun cuvânt de supărare, şi se ridică liniştită, şi se duse să aprindă o bucată de iască, şi îşi şterse rana, şi îşi înfăşură fruntea cu năframa ei; pe urmă şterse sângele care pătase marmura şi, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, se întoarse lângă mine cu un zâmbet liniştit şi îmi spuse cu cea mai aleasă dulceaţă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziua şi, sfioasă, se opri din vorbele îngăduite.

Dar când fu cea de a o sută cincisprezecea noapte

Spuse:

Şi, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, se întoarse lângă mine cu un zâmbet liniştit şi îmi spuse cu cea mai aleasă dulceaţă în glas:

– O, fiu al unchiului meu, sunt până peste poate de mâhnită că te-am supărat cu vorbele mele necuvenite. Iartă-mă, mă rog ţie, şi povesteşte-mi ce s-a întâmplat, ca să văd dacă nu pot să-ţi aduc alinarea.

Atunci îi povestii despre nepotriveala în care căzusem şi despre lipsa de orice ştire de la necunoscută. Şi Aziza îmi spuse:

– O, Aziz al ochilor mei, pot, fără de şovăire, să te prevestesc că vei răzbate la dorurile tale; întrucât aci nu este decât o încercare pe care copila o pune în calea răbdării tale spre a-ţi vedea tăria dragostei şi statornicia faţă de ea. Încât, de mâine, grăbeşte-te a te duce să şezi pe laviţă, sub fereastra ei, şi neîndoielnic că vei găsi o dezlegare pe pofta dorinţelor tale!

Pe urmă verişoară-mea îmi aduse o tablá încărcată cu farfuriuri pline cu bunătăţuri; dar eu împinsei totul

cu scârbă, și toate farfuriurile săriră în sus și se rostogoliră în toate părțile pe covoare. Și dovedii în felul acesta că nu vroiam nici să beau, nici să mănânc. Atunci biata mea verișoara strânse cu grijă și în tăcere cioburile împrăștiate pe jos, și șterse covoarele, și se întoarse să șadă la picioarele saltelei pe care stam întins; și nu conteni, cât ținu noaptea toată, să-mi facă vânt cu un vânturar, spunându-mi vorbe duioase și mângâietoare, cu o dulceață nemărginită. Iar eu gândeam: „Ce nebunie-i să fii îndrăgostit!" Într-un sfârșit, dimineața se ivi, iar eu mă sculai în grabă mare și mă dusei pe ulicioară, sub fereastra copilandrei.

Or, de-abia șezusem jos pe laviță, că fereastra se și deschise și dinaintea ochilor mei năuciți se ivi capul cel desfătător al aceleia care era tot sufletul meu. Și îmi zâmbea din toți dinții ei cu un zâmbet vrăjitor. Pe urmă pieri o clipită, ca să se ivească iar ținând în mâini o pungă, o oglinjoară, un ghiveci cu flori și o lampă. Și iacătă ce făcu: mai întâi băgă oglinda în pungă, legă punga și o aruncă în odaie; pe urmă, cu o schimă răpitoare, își deznodă părul care se prăvăli năvalnic împrejurul ei de sus până jos și îi ascunse pe o clipită chipul; și-apoi puse lampa în mijlocul florilor, în ghiveci; iar la sfârșit luă totul și pieri. Și fereastra se închise. Și inima mea își luă zborul odată cu fetișcana. Iar starea mea nu mai era o stare.

Atunci, știind din pățaniile de dinainte că era zadarnic să aștept mai mult, îmi luai drumul, deznădăjduit și cu moartea în suflet, înspre casă, unde o găsii pe biata mea verișoara plânsă toată și cu capu-nfășurat de două legături, una peste fruntea rănită, iar cealaltă peste ochii vătămați de toate lacrimile vărsate câtă vreme lipsisem și de-a lungul tuturor zilelor acelea de mâhnire. Și, fără să mă vadă, sta cu capul plecat și sprijinit într-o mână, și se legăna în hangul sfâșietor al stihurilor minunate pe care și le murmura încet-încetișor:

Mă tot gândesc la tine, Aziz! Spre ce tărâm
Departe-acum de mine bați negrul caldarâm?
Aziz, răspunde-mi: unde te duci, la care prag
Îți cauți alinarea, pribeagul meu cel drag?
Gândește-te, la rându-ți, Aziz, acum, și tu:
Să știi că orișiunde te-ar duce – vrei ori nu –
Ea, Soarta ce râvnește la fericirea mea,
Aziz, o, nicăierea, nicicând nu vei putea
Să mai găsești căldura duiosului cămin
Pe care-Aziza-n suflet ți-l ridica senin.
Tu nici n-asculți, Azize, ce-ți spun, și pleci grăbit
Pe drumul tău, departe de mine, răzlețit.
Iar ochii mei, pe urma-ți, pornesc așa, deodat',
Izvorul lor de lacrimi, fierbinte, nesecat.
Ah, bea tu apa bună și limpede altunde,
Astâmpără-ți pojaru-n frumoasele ei unde,
Iar mie lasă-mi apa săratului izvor
Care îmi arde ochii, s-o beau plângând de dor.
Ah, inimă-a mea tristă, plângi, inimă, mereu!
Cel drag e dus departe, s-a dus iubitul meu.
Mă tot gândesc la tine, Aziz: spre ce tărâm
Departe-acum de mine bați negrul caldarâm?
Aziz, răspunde-mi! Unde te duci, la care prag
Îți cauți alinarea, pribeagul meu cel drag?

Când sfârși stihurile, se întoarse și mă văzu; și numaidecât se sili să-mi ascundă durerea și lacrimile ei, și veni la mine și șezu în picioare o clipită, tăcută, fără a putea să îngaime o vorbă.

Într-un sfârșit, îmi spuse:

– O, verișorul meu, șezi jos și povestește-mi ce ți s-a întâmplat de data aceasta!

Și nu pregetai să-i arăt cu de-amănuntul schimele pline de taină ale copilei. Și Aziza îmi spuse:

– Bucură-te, o, verișorul meu, întrucât dorurile tale s-au împlinit. Află că oglinda băgată în pungă însemnează soarele care apune: schima aceasta te poftește așadar

să te duci mâine seară la casa ei; păru-i negru desfăcut și învăluindu-i chipul însemnează noaptea care acoperă pământul cu negurile ei: schima aceasta este o întărire a celei dintâi; ghiveciul cu flori însemnează că trebuie să intri în grădina casei, așezată în fundul ulicioarei; cât despre lampa din ghiveci, însemnează limpede că, odată ajuns în grădină, trebuie să te îndrepți înspre partea unde vei găsi o lampă aprinsă, și să aștepți acolo venirea iubitei tale.

Ci eu, dezamăgit până peste poate, strigai:

– De câte ori m-am amăgit cu tâlcuirile tale anapoda! Allah! Allah! tare sunt nenorocit.

Atunci, Aziza se făcu încă și mai mângâietoare ca de obicei și se cheltui pentru mine în vorbe dulci și molcomitoare[1]. Ci nu cuteză să se miște de la locul ei, nici să-mi aducă de mâncat și de băut, din frică față de toanele mele de mânie și de năduf.

Da a doua zi, spre seară, mă hotărâi să încerc ispita și, mai ales îmbărbătat de Aziza, care îmi dădea astfel atâtea dovezi despre dăruirea și despre lepădarea ei de sine desăvârșită, mă sculai și mă îmbăiai și, ajutat de Aziza, mă îmbrăcai cu haina mea cea mai frumoasă. Da până a mă lăsa să plec, Aziza îmi aruncă o privire deznădăjduită și, cu lacrimi în glas, îmi spuse:

– O, fiu al unchiului meu, ia bobul acesta de musc safi și înmiresmează-ți buzele. Pe urmă, după ce o vei fi văzut pe iubita ta și vei fi având toată mulțumirea la care râvnești, făgăduiește-mi, mă rog ție, să-i procitești stihurile pe care am să ți le spun.

---

[1] La M. A. Salie: „...Și rosti aceste distihuri:

În norii zilelor să sufli – și-au să se-mprăștie odată.
Și-n casa grea de gânduri negre pictorul tău să nu se-abată.
Sunt multe lucruri anevoie pe lume de înfăptuit, .
Dar după ele se arată apoi și ceasul fericit.

Şi îşi aruncă braţele în jurul gâtului meu şi suspină îndelung. Eu atunci îi jurai că am să-i procitesc copilei stihurile cu pricina. Şi Aziza, liniştindu-se, îmi prociti stihurile şi mă puse să le mai rostesc o dată înainte de a pleca, măcar că nu le pricepeam rostul ori urmarea lor viitoare:

Oh, pe Allah: voi, cei îndrăgostiţi,
Spuneţi-mi, când o dragoste-i prea mare,
Mai poate oare bietu-ndrăgostit
Să mai găsească undeva scăpare?

Pe urmă plecai repede şi ajunsei la grădina cu pricina, unde găsii poarta descuiată; şi, în fund de tot, era aprinsă o lampă, spre care mă îndreptai prin întuneric.

Când ajunsei la locul unde era lumina aceea, ce minunăţie mă mai aştepta! Găsii, într-adevăr, o sală minunată, cu bolta arcuită şi încheiată în vârf cu o altă boltă, mai mică şi căptuşită toată cu fildeş şi cu abanos, şi luminată frumos de nişte policandre uriaşe de aur şi de nişte lămpi mari de cleştar atârnate de tavan cu lanţuri de aur. Şi, în mijlocul acelei săli, un havuz împodobit cu învrâstături pistrite şi cu închipuituri împletite de o desăvârşire mare, scotea un zvon de ape care numai cu cântecul lor şi te şi răcoreau. Chiar lângă havuz, pe o sofra mare de sidef, se lăfăia o sinie de argint acoperită cu un ştergar de mătase, iar jos pe covor se odihnea un ol de pământ ars şi smălţuit, pe al cărui gât suleget se sprijinea un pocal de cleştar şi aur.

Eu atunci, o, tinere doamne al meu, cel dintâi lucru pe care îl făcui fu de a ridica ştergarul de mătase care acoperea sinia cea mare de argint. Iar lucrurile desfătătoare ce se aflau acolo, încă le mai văd dinaintea ochilor! Se aflau, aşadar...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și se opri din vorbele îngăduite.

Dar când fu cea de a o sută șaisprezecea noapte

Spuse:

Vizirul Dandan își urmă astfel, pentru sultanul Daul'makan, povestea pe care i-o istorisea frumosul Aziz tânărului șahzade Diadem:

Se aflau acolo, așadar, rumeni și aromiți, patru pui fripți, scăldați în mirodenii rare; se mai aflau acolo patru tăvi de farfuriu întinse, cuprinzând: cea dintâi, niște mahallabia[1] înmiresmată cu portocale și presărată cu fistic pisat și cu scorțișoară; cea de a doua, stafide ținute la plămădit în zeamă de zahăr și apoi uscate și înmiresmate un pic cu apă de trandafiri; cea de a treia, oh! a treia! niște baclavale meșteșugit răsucite în foile lor și tăiate în bucăți de o vrăjitorie fără de asemuire; cea de a patra, niște cataifuri cu zeama bine legată și gata să plesnească, atâta de îmbelșugat erau îndopate! Iac-așa cu jumătate din tablá! Cât despre cealaltă jumătate, se aflau pe ea taman poamele cele mai dragi mie: smochine întru totul zbârcite de coapte, și parșive de cât se știau de râvnite, chitre, naramze, struguri proaspeți și banane. Și totul era despărțit pe soiuri, printre care se vedeau culorile florilor de trandafiri, de iasomii, de lalele, de crini și de zarnacadele.

Eu atunci mă înseninai până peste marginile înseninării, și le spusei mâhnirilor mele să-și ia zborul, iar bucuriei să se încuibărească în mine. Da rămâneam un pic îngrijorat de a nu vedea în locul acela nici urmă de vreo

---

[1] *Mahallabia* – prăjitură pe bază de amidon, lapte și orez pisat.

făptură vie dintre făpturile lui Allah! Și, cum nu vedeam nici slujnică, nici roabă care să vină să mă slujească, nu cutezai dintru-ntâi să mă ating de nimic; și așteptai răbduriu sosirea iubitei inimii mele. Da întâiul ceas se scurse, și nimic! pe urmă cel de al doilea și cel de al treilea ceas, și tot nimic! Atunci începu să mă încerce amarnic chinul foamei, după ce de atâta vreme nu mai mâncasem, stăpânit cum fusesem întru totul de patima mea fără de izbăvire; ci acuma, când vedeam începutul acesta de împlinire, pofta mi se întorcea, din mila lui Allah, și mă simțeam îndatorat față de biata mea Aziza care mereu îmi prorocise izbânda și îmi tălmăcise întocmai taina acestor întâlniri.

Așa că, neputând să îndur mai mult foamea aprigă ce mă rodea, mă repezii mai întâi asupra cataifurilor cele ispititoare, care îmi plăceau mai mult ca orice, și-mi lunecai pe gâtlej cine mai știe câte din minunățiile acelea; ai fi zis că fuseseră plămădite cu miresmele din rai de degetele gingașe ale huriilor. Pe urmă pornii asupra bucăților topitoare de baclavale zemoase, și îmi îndopai spornic pântecul cu ceea ce mă binecuvântase soarta darnică; pe urmă înfulecai tot găvanul cu mahallabiaua albă și presărată cu fistic pisat, și atâta de răcoritoare pentru inima mea; și mă hotărâi apoi să trec la pui, și mâncai unul, sau doi, sau trei, sau patru, așa de iscusită era umplutura ascunsă în burta lor, dichisită cu semințe acrișoare de rodie; după care mă întorsei asupra poamelor, ca să mă dedulcesc, și îmi alintai cerul gurii, alegându-le îndelung chibzuit; și îmi încheiai ospățul degustând unul, ori două, ori trei, ori patru linguri de boabe de rodie, și îl preamării pe Allah pentru milele sale. Și pusei sfârșit la toate astâmpărându-mi setea din olul cel smălțuit, de pământ, fără a mă mai sluji de pocalul cel de prisos.

Atunci, cu burdihanul umplut, simții că mă năpădește o toropeală adâncă și îmi adoarme toată vlaga; și de-abia mai avusei putere să mă spăl pe mâini, că mă și prăbușii lat pe pernele de pe covoare și mă scufundai într-un somn greu.

Ce s-a petrecut în noaptea aceea? ...Tot ceea ce știu este că dimineața, când mă deșteptai sub razele arzătoare ale soarelui, eram întins, nu pe cele două chilimuri minunate, ci de-a dreptul pe marmura goală, și aveam pe pielea pântecului un strop de sare și un pumn de cenușă. Atunci mă ridicai repede și mă scuturai, și mă uitai la dreapta și la stânga; da nu văzui nici urmă de făptură vie de jur împrejur. Încât mare îmi fu buimăcirea, și tot așa și tulburarea; apoi mă cuprinse căința pentru slăbiciunea cărnii mele și pentru puținătatea mea de tărie la vegheri și la oboseală. Și pornii mâhnit spre casă, unde o găsii pe biata mea Aziza care se jeluia încetișor și procitea plângând stihurile acestea:

În lină legănare se-nalță-o adiere
Și vine peste câmpuri spre mine lunecând.
Știuta ei mireasmă de iarbă și de miere
Îmi flutură prin plete și mă cuprinde blând.

O, vino, adiere duioasă! Păsări cântă.
E hărăzit de soartă al inimii fior.
Ah, de-aș putea, iubire, să te cuprind, plăpândă,
La piept, ca-drăgostitul iubita lui, cu dor!

Oh, îndulcește-o clipă cu dulcea-ți răsuflare
Și spulberă în vânturi al chinului temei
Și-amarul unei inimi îndrăgostite care
Se-neacă în durerea nefericirii ei!

Tu pleci, Aziz, dar mie ce-mi mai rămâne-n urmă
Din toată bucuria pământului întreg?

Când lacrimile-amare răsufletul mi-l curmă,
Ce rost mai are viața, ce drum să mai aleg?

Ah, cine-mi poate spune că suntem ca doi gemeni
La suflete? Că ducem la fel povara grea?
Că inima ta geme și suferă asemeni,
În flacăra iubirii arzând cum arde-a mea?

Dar, când mă văzu, Aziza se ridică repede, ștergându-și lacrimile, și mă primi cu vorbe de toată dulceața și mă ajută să mă dezbrac de hainele de pe mine, pe care le mirosi de mai multe ori, pentru a-mi spune:

– Pe Allah! o, fiu al unchiului meu, acestea nu sunt miresmele pe care le lasă în haine apropierea de o femeie îndrăgostită. Povestește-mi, dar, ce s-a întâmplat.

Și mă grăbii să-i împlinesc voia. Atunci chipu-i se umplu de îngrijorare, și Aziza îmi spuse cu un glas speriat:

– Pe Allah! o, Aziz, eu nu mai am liniște în privința ta, și tare îmi este frică acuma ca necunoscuta aceea să nu te facă să înduri niște necazuri mari. Află că sarea pusă pe pielea ta înseamnează că ea te găsește tare searbăd, pe tine, un îndrăgostit atâta de pătimaș, că te-ai lăsat biruit de somn și de oboseală; iar cenușa înseamnează: „Înnegri-ți-ar Allah chipul! o, tu, cu dragostea ta mincinoasă!“ Așa că, Aziz al meu drag, femeia aceea, în loc să fie dulce cu oaspetele ei și să-l trezească binișor, l-a măsurat cu scârbă și l-a făcut să vadă astfel că nu este bun decât să mănânce, să bea și să doarmă. Uf, dezlega-te-ar Allah din dragostea pentru femeia aceea fără milă și fără inimă!

Atunci, la vorbele ei, mă izbii cu pumnii în piept și strigai:

– Eu sunt vinovat, căci, pe Allah! femeia are dreptate, îndrăgostiții nu adorm. Ah, eu, cu greșeala mea,

am abătut asupra mea nenorocirea. Fie-ți milă! acuma ce să fac, o, fiică a unchiului meu? ah! spune-mi!

Or, biata mea verişoară Aziza mă iubea peste măsură; şi fu năpădită de o milă până peste poate văzându-mă atâta de pătimit...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută şaptesprezecea noapte

Îi spuse sultanului Şahriar:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că vizirul Dandan urmă astfel, pentru sultanul Daul'makan, istorisirea pe care frumosul Aziz o povestea tânărului şahzade Diadem.

Or, biata mea verişoară Aziza mă iubea peste măsură; şi fu năpădită de o milă până peste poate văzându-mă atâta de pătimit, şi îmi răspunse:

– Pe capul şi pe ochii mei! ci, o, Aziz, cât de cu mult mai uşor mi-ar veni să-ţi fiu de folos dacă bună-cuviinţa mi-ar îngădui să ies din casă, să mă duc şi să mă întorc în voie! Ci, gata de măritiş, cum mă aflu, sunt datoare, după datinile noastre, să stau neabătut numai în casă. Da tu ascultă-mă cu luare-aminte, pentru ca, de departe, să pot să veghez asupra izbânzii tale, de vreme ce nu pot să fiu chiar de-a dreptul legătura de înţelegere dintre tine şi ea. Aşadar, o, Aziz, întoarce-te iarăşi, în seara aceasta, în acelaşi loc, şi mai cu seamă înfrânge-ţi ispita somnului! Iar pentru aceasta fereşte-te să mănânci ceva, întrucât mâncarea îngreunează simţurile şi le toropeşte. Aşa că păzeşte-te straşnic să nu adormi, şi ai s-o vezi cum vine la tine pe la sfert de noapte. Şi aibă-te Allah în paza lui şi apere-te de viclenii!

Eu atunci începui să mă rog să vină noaptea cât mai curând. Iar când eram gata să ies, Aziza mă mai opri o clipită ca să-mi spună:

– Te mai îndemn, înainte de orice, ca, după ce copila îți va fi dăruit împlinirea dorințelor tale, să nu uiți să-i prociteşti stihurile pe care te-am pus să le înveți.

Iar eu răspunsei:

– Ascult şi mă supun!

Pe urmă ieşii din casă.

Când ajunsei în grădină, găsii, ca şi în ajun, sala cea falnică luminată şi, în sală, tablalele mari pline cu bucate, cu zumaricale, cu poame şi cu flori. Şi de cum îmi ajunse în nări mireasma florilor, şi a bucatelor, şi a tuturor acelor bunătățuri, sufletul meu nu se mai putu stăpâni, şi mă supusei gândului său, şi mâncai până la saț din fiecare soi, şi băui de-a dreptul din olul cel mare smălțuit; şi, cum sufletului meu îi plăcea până peste poate băutura aceea, băui iarăşi, până ce mi se umflă burta de tot. Atunci fusei mulțumit. Ci în curând pleoapele începură să mi se zbată; şi, spre a lupta cu somnul, mă străduii să-i deschid cu degetele, dar degeaba. Atunci îmi spusei „Am să mă întind oleacă aşa, da fără să dorm, oh! vreme de o clipă să-mi pun capul pe pernă, nu mai mult! Da nu am să adorm, oh! nu!“ Şi luai o pernă şi îmi sprijinii capul pe ea. Da fu spre a nu mă mai deştepta decât a doua zi, pe lumină; şi mă văzui întins, nu tot în sala cea strălucită, ci într-o chichineață nevolnică şi care pesemne că le slujea grăjdarilor; şi găsii pe pântecele meu un os de picior de oaie, şi o băşică umflată, şi nişte sâmburi de curmale, şi nişte boabe de roşcove; şi, alături, două drahme şi un cuțit. Atunci, plin de buimăceală, mă sculai şi mă scuturai aprig de toate gunoaiele de pe mine şi, mânios de cele ce pățisem, luai de pe jos numai cuțitul, şi ajunsei în

curând acasă, unde o găsii pe Aziza care murmura jalnic stihurile acestea:

Ah, lacrimi ale ochilor mei, grele,
Voi sufletul întreg mi l-ați topit
Și-ați mistuit lumina ființei mele!
Iar cel ce mă ucide, cel iubit,
E tot mai nemilos și mai posac.
Ci oare nu-i un vis nemărginit
Să suferi pentru cel ce ți-este drag,
Când e frumos ca soarele senin?
O, scump Azize, nu mai pot să tac!
Tot sufletul îmi e de tine plin,
Tu inima mi-ai învăscut-o-n dor
Și mi-ai săpat în ea genuni de chin.

Eu atunci, încă plin cu totul de ciudă, ca s-o fac să ia aminte la mine, îi aruncai câteva vorbe ocărâte. Ci răbdarea ei nu se tulbură și, cu o dulceață minunată, își șterse ochii, și veni la mine, și își aruncă mâinile împrejurul gâtului meu, și mă strânse cu putere la pieptul ei, pe când eu dam s-o împing, și îmi spuse:

– Oh, sărmanul meu Aziz, văd că iarăși te-ai lăsat furat de somn și în noaptea aceasta!

Iar eu, nemaiputând să zic nimic, mă prăbușii pe chilim, înăbușit de ciudă, și aruncai hăt încolo cuțitul pe care îl adusesem. Aziza atunci luă un vânturar și șezu jos lângă mine și începu să-mi facă vânt și să mă îndemne să-mi întăresc inima și să-mi spună că totul are să se sfârșească cu bine. Și, la îndemnurile ei, îi înșirai felurite le ciurucuri pe care, când mă deșteptasem, le găsisem pe pântecele meu. Pe urmă îi spusei:

– Pe Allah! grăbește-te să-mi lămurești toate astea!

Ea îmi răspunse:

– Ah, Aziz al meu! nu te-am povățuit eu să te ferești de primejdia somnului, și să nu te lași târât de ispita de a mânca?

Ci eu strigai:

– Oh, grăbește-te să-mi tălmăcești tâlcurile!

Ea spuse:

– Află că bășica umflată însemnează...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă cum era, se opri din vorbele îngăduite.

Dar când fu cea de a o sută optsprezecea noapte

Spuse:

Află că bășica umflată însemnează că inima ta, măcar că te aflai în casa iubitei tale, umblă prin vânturi și vădește puținătatea înflăcărării tale; sâmburii de curmale vor să spună că, asemenea lor, ești văduvit de dulceață, întrucât dragostea, care este însăși măduva inimii, îți lipsește cu totul; semințele de roșcov, care este copacul lui Ayub[1], tatăl răbdării, erau acolo spre a-ți aduce aminte de însușirea de a fi răbduriu, însușire atâta de scumpă la cei îndrăgostiți; cât despre osul de picior de oaie, acela chiar că nu poate fi supus tălmăcirii.

Eu atunci strigai:

– Ci, o, Aziza, uiți de cuțitul cu limba agerită, și de cele două drahme de argint!

Iar Aziza începu să tremure toată și îmi spuse:

– O, Aziz, tare îmi este frică pentru tine! Cele două drahme de argint închipuiesc cei doi ochi ai ei. Și prin

[1] *Ayub* este numele arabizat al lui Iov, personajul din *Biblie*, cel care a îndurat cele mai grele necazuri fără a se răzvrăti împotriva lui Dumnezeu.

aceasta vrea să spună: „Mă jur pe amândoi ochii mei că, dacă vei mai veni spre a adormi iarăși, am să-ți retez fără milă gâtul cu cuțitul!“ O, fiu al unchiului meu, tare mi-e frică! Și, ca să nu te necăjesc, îmi îngrop mereu în mine spaima și plâng în tăcere, singură în casa goală. Și drept toată mângâierea nu am decât suspinele mele!

Inima mea atunci se înduioșă de durerea ei și îi spusei:

– Pe viața mea și a ta, o, fiică a unchiului meu, care este leacul la toate acestea? Ah, ajută-mă să scap din izbeliștea mea fără de scăpare!

Ea spuse:

– Cu drag și cu supușenie! Da se cere să asculți de vorbele mele și să te supui întocmai, altminteri nimic nu se poate!

Eu răspunsei:

– Ascult și mă supun! și mă juruiesc ție pe capul tatălui meu!

Atunci Aziza, crezătoare în făgăduiala mea, se învioioși, și mă sărută, și îmi spuse:

– Ei bine, iacătă! Trebuie să dormi aici toată ziua: în felul acesta nu ai să mai fii ispitit de somn la noapte. Iar când te vei deștepta, am să-ți dau chiar eu să mănânci și să bei; și așa nu vei mai avea nimic de ce să te temi.

Așa că Aziza mă sili să mă culc și începu să mă mângâie încetișor; și, sub vraja acelei mângâieri duioase, nu întârziai să adorm; și, la deșteptare, pe seară, o văzui șezând tot lângă mine și făcându-mi vânt cu vânturarul. Și văzui că trebuie să fi plâns întruna, căci hainele îi erau ude de lacrimi. Atunci Aziza zori să-mi aducă de mâncare, și îmi punea cu mâna ei îmbucăturile în gură, iar eu nu îndeplineam decât truda de a le înfuleca, și tot așa până ce mă ghiftuii cu totul. Pe urmă îmi dete să beau un găvan cu sorbet de finap[1] în apă de trandafiri

[1] *Finapul* sau *gingifarul* (Zizyphus jujuba) este un arbust cu fructe comestibile.

cu zahăr, care mă învioră de-a binelea. Pe urmă îmi spălă mâinile şi mi le şterse cu un ştergar înmiresmat cu musc şi mă stropi cu apă îmbălsămată. După care îmi aduse o haină peste poate de minunată şi mă îmbrăcă cu ea; şi îmi spuse:

– De-o vrea Allah, noaptea aceasta are să fie pentru tine noaptea împlinirilor!

Pe urmă, însoţindu-mă până la uşă, adăugă:

– Da mai cu seamă să nu uiţi ce te-am îndemnat!

Eu spusei:

– Ce îndemn?

Ea spuse:

– O, Aziz! stihurile pe care te-am pus să le înveţi!

Ajunsei aşadar în grădină şi, ca şi în nopţile de dinainte, intrai în sala cu bolta arcuită şi şezui jos pe chilimurile falnice. Şi cum chiar că eram ghiftuit, mă uitai la tablale cu nepăsare, şi începui în felul acesta să veghez până spre miezul nopţii. Şi nu vedeam pe nimeni; şi nu auzeam un zgomot. Atunci începu să mi se pară noaptea lungă cât un an; da îndurai şi aşteptai mai departe. Estimp, trei sferturi din noapte se şi scurseseră, iar cocoşii şi începuseră să cânte cei dintâi zori. Aşa că foamea începu să-şi dea ghes; şi încet-încet ajunse atâta de straşnică, încât sufletul meu jinduia la bunătăţile de pe tablale; şi nu mai putui să-mi înfrân sufletul; pe dată fusei în picioare; săltai ştergarele cele mari de pe tablale şi mâncai pe săturate, şi băui o stacană, şi pe urmă două stacane, şi până la zece stacane. Atunci capul mi se îngreună; ci mă ţineam cu străşnicie şi mă îndârjeam şi îmi bâţâiam capu-n toate părţile. Da taman în clipita când era gata să mă las biruit de-a binelea, auzii ceva ca o zvoană de râsete şi de foşnete de mătase. Şi de-abia avusei vreme să sar repede în picioare şi să mă spăl pe mâini şi pe gură, că şi văzui perdeaua cea mare din fund cum se dă la o parte. Şi, zâmbitoare şi înconjurată de zece roabe tinere, frumoase ca stelele, intră ea. Şi era însăşi luna. Şi era îmbrăcată într-o haină de atlaz verde, chindisită toată cu zarafir roşcat. Şi doar numai spre

a-ți putea face o închipuire despre ea, o, tinere doamne al meu, am să-ți spun stihurile poetului:

Iacăt-o! Cu privirea-i mândră,
Cu chipu-i ca vrăjit – se-arată!
Prin verdea-i rochie subțire
Văd sânii izbucnind deodată.
Iar păru-i, despletit pe umeri,
Ca o minune-i, revărsată.
Și dacă-ntreb ce nume poartă,
Răspunde: „Sunt aceea care
Aduce cu privirea-i mândră
A-ndrăgostiților pierzare
Și care inima le-o arde
În flacără fără crușare".
De-i spun de chinurile grele
Ale iubirii, îmi răspunde:
„Sunt stânca rece și văzduhul
Făr' de răsunete; ci unde
S-a plâns vreun om că stânca tace
Sau că văzduhul n-are unde?"
Ci eu îi spun așa: „Fecioară,
Dacă ți-e inima o stâncă,
Atunci cu degetele mele,
Ca Mussa, și eu, astăzi încă,
Fac ca din stâncă să țâșnească
Izvoarele de apă-adâncă.

Și chiar că, o, tinere doamne al meu, cum îi prociteam aceste stihuri, ea îmi zâmbi și îmi spuse:

– E prea bine! Da cum de ai izbutit de data aceasta să nu te lași biruit de somn?

Iar eu răspunsei:

– Boarea venirii tale mi-a înviorat sufletul!

Ea atunci se întoarse spre roabe și le făcu un semn clipind din ochi; și numaidecât ele pieriră din sală și ne lăsară singuri. Ea atunci veni să șadă lângă mine aproape, și își împinse pieptul spre mine, și își aruncă brațele

în jurul gâtului meu. Iar eu mă repezii pe buzele ei; și îi mușluii buza de sus, pe când ea îmi mușluia buza de jos; pe urmă o cuprinsei pe după mijloc și o îndoii; și amândoi ne rostogolirăm de-a valma pe chilim. Și începurăm niște hârjoane amestecate cu sărutări și cu giugiuleli, cu pișcături și cu mușcături, cu pulpe și cu picioare svânturate, și cu zburdături smintite. Și-așa, până ce, într-un sfârșit, căzu topită în brațele mele, moartă de patimă. Atunci noaptea aceea fu o noapte de miere a inimii mele și o sărbătoare pentru desfătările mele, cum spune poetul:

Ah, veselă-mi fu noaptea și ușoară,
Mai desfătată decât orice noapte
Din câte sorții mi le-ncununară,
Iar, plină, cupa n-o lăsam să rabde.
Și somnului grăii: „Socoți, tu, oare,
Acum, că te-ar dori aceste pleoape?"
Iar coapsele și dulcile picioare
Le îmbiam pe rând: „Hai, mai aproape!"

Dar când dimineața veni, cum dam să-mi iau rămas-bun, ea mă mai opri o clipită ca să-mi spună:
– Așteaptă oleacă! Am să-ți dezvăluiesc ceva...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută nouăsprezecea noapte

Spuse:

Aziz își urmă istorisirea astfel:
Mă mai opri o clipită ca să-mi spună:
– Așteaptă oleacă! Am să-ți dezvăluiesc ceva și am să-ți dau o povață!
Atunci, mirat oleacă, șezui, iarăși jos lângă ea; iar ea desfăcu o năframă și scoase o bucată pătrată de zarpa pe

care se afla chindisită gazela dintâi, pe care o vezi aici dinainte-ți, o, tinere doamne al meu. Și mi-o dărui, spunând:

– Păstreaz-o cu grijă! Este truda unei fete, prietenă de-a mea, domnița Insulelor Camforului și Cleștarului. Semnul acesta va fi pentru tine, în viață, de o însemnătate mare. Iar pe deasupra, ți-o va aminti totdeauna pe aceea care ți l-a dăruit!

Eu atunci, minunat până peste poate, îi mulțumii cu prisosință și, când îmi luai rămas-bun de la ea, atâta de uluit eram de toate câte mi se întâmplaseră, că uitai să-i procitesc stihurile pe care mi le spusese Aziza.

Când ajunsei acasă, o găsii pe biata mea verișoara culcată; chipu-i era pecetluit cu semnul unei boli de neabătut; dar când mă văzu că intru în casă, făcu o sforțare asupra-și spre a se ridica și, cu ochii scăldați în lacrimi, se târî până la mine, și mă sărută pe piept, și mă strânse la inima ei, și mă întrebă:

– I-ai procitit stihurile?

Eu atunci rămăsei încurcat și răspunsei:

– Ah, am uitat! Și pricina-i numai gazela chindisită pe zarpaua aceasta!

Și deșternui dinainte-i zarpaua și îi arătai gazela cu pricina. Atunci Aziza nu se putu stăpâni mai mult și izbucni dinaintea mea în hohote de plâns și, printre lacrimi, prociti stihurile acestea:

Ah! inimă sărmană, spune-ți:
Orice prietenie moare,
Iar despărțirea e sfârșitul
Oricărei dragoste sub soare!

Pe urmă adăugă:

– O, vărul meu, drept semn de bunăvoință, mă rog ție să nu uiți data viitoare să-i spui stihurile!

Eu răspunsei:

– Mai spune-mi-le o dată, întrucât aproape că le-am și uitat.

Ea atunci mi le spuse iarăşi, iar eu mi le întipării bine în minte; pe urmă, când se făcu seară, îmi spuse:

– Iacătă este ceasul! Călăuzească-te Allah în tihnă!

Ajungând în grădină, intrai în sală, unde o găsii pe iubita mea aşteptându-mi sosirea; şi numaidecât mă luă, şi mă îmbrăţişă, şi mă culcă la sânul ei; pe urmă, după ce mâncarăm şi băurăm, ne bucurarăm unul de celălalt din toate puterile noastre. Şi-i de prisos a mai da amănunte despre hârjoanele care ţinură până dimineaţa.

De data aceasta nu mai uitai să-i procitesc stihurile Azizei:

Oh, pe Allah! voi, cei îndrăgostiţi,
Spuneţi-mi, când o dragoste-i prea mare,
Mai poate oare bietu-ndrăgostit
Să mai găsească undeva scăpare?

Nu aş izbuti să-ţi povestesc, doamne, urmarea pe care stihurile au stârnit-o asupra iubitei mele; tulburarea-i fu atâta de tare, încât inima ei, de care spunea că e atâta de aspră, i se zbătu în piept: şi plânse din belşug şi ticlui stihurile acestea:

Mă-nchin potrivnicei alese,
Cu inima cum alta nu-i –
Ea toate tainele-mi le ştie,
Dar nu le spune nimănui!
Greu suferă-mpărţind cu alta
Ceea ce-i e mai drag – dar tace.
Ea ştie preţul suferinţei,
Îndură, sângeră – şi tace.

Eu atunci îmi întipării cu grijă în minte stihurile, spre a i le prociti Azizei. Şi, când ajunsei îndărăt acasă, o găsii pe Aziza întinsă pe saltele, iar maică-mea, care o îngrijea, şedea jos lângă ea. Şi biata Aziza avea pe chip o gălbeneală grea; şi era aşa de topită de parcă era

leşinată; şi îşi ridică ochii cu durere către mine, fără a putea să facă o mişcare. Atunci mama se uită la mine cu asprime, clătinând din cap, şi îmi spuse:

– Ce ocară pe capul tău, o, Aziz! Oare aşa se dă năpustului o logodnică?

Ci Aziza luă mâna mamei mele şi o sărută, şi-i curmă dojana, spre a-mi spune cu glas abia auzit:

– O, fiu al unchiului meu, ai uitat rugămintea mea?

Eu atunci îi spusei:

– Fii liniştită, o, Aziza! I-am procitit stihurile, care au înduioşat-o până peste marginile înduioşării, şi într-atâta cât mi-a procitit stihurile acestea.

Şi îi procitii stihurile cu pricina. Iar Aziza, auzindu-le, plânse în tăcere şi murmură spusele poetului:

Cine nu ştie să păstreze-o taină
Şi nici să-ndure răbdător la greu,
Din haina neagră-a morţii facă-şi haină!
Iar dacă viaţa mea n-a fost, mereu,
Decât o grea şi tainică-ndurare,
Acum, lipsită de iubitul meu
Şi de cuvântul lui, nu sunt în stare
Să mai trăiesc. Ah, când voi fi-ntre stele,
Să-i duci cea mai fierbinte închinare
Celei ce-a fost pedeapsa vieţii mele!

Pe urmă adăugă:

– O, fiu al unchiului meu, mă rog ţie, când ai s-o vezi iarăşi pe iubita ta, procitește-i şi stihurile de acum! Şi fie-ţi viaţa dulce şi uşoară, o, Aziz!

Or, când veni noaptea, mă întorsei la grădină, după năravul meu, şi o găsii pe iubita mea în sală; şi şezurăm jos amândoi, cot la cot, să mâncăm, să bem şi să ne veselim în toate chipurile, pentru ca apoi să ne culcăm, înlănţuiţi, până la ziuă. Atunci îmi adusei aminte de făgăduiala ce-i făcusem Azizei şi îi procitii iubitei mele stihurile învăţate pe de rost.

Or, de cum le auzi, deodată scoase un țipăt mare și se trase îndărăt speriată și strigă:

– Pe Allah! femeia care a rostit stihurile acestea trebuie să fie moartă la ceasul de-acum!

Pe urmă adăugă:

– Nădăjduiesc pentru tine că făptura aceea nu îți este cumva vreo rudă, nici soră, nici verișoară! Întrucât, neîndoielnic, îți spun încă o dată, făptura aceea-i acuma în rândul celor morți!

Atunci îi spusei:

– Este logodnica mea, chiar fiica unchiului meu!

Ci ea strigă:

– Ce spui tu? Și pentru ce minți așa? Nu este adevărat! Dacă era cu adevărat logodnica ta, ai fi iubit-o altminteri.

Eu spusei iar:

– Este logodnica mea, Aziza, fiica unchiului meu!

Ea atunci spuse:

– Și de ce nu mi-ai spus? Pe Allah! niciodată nu mi-aș fi îngăduit să-i răpesc logodnicul, dacă aș fi avut știre de legăturile voastre! Ce nenorocire! Da ia spune-mi, ea a știut de întâlnirile noastre de dragoste?

Spusei:

– Hotărât! Și chiar mi-a tălmăcit semnele pe care mi le făceai! Iar fără ea nu aș fi izbutit să ajung la tine! Numai mulțumită povețelor și îndemnurilor ei bune am putut să ajung la țintă!

Ea atunci strigă:

– Ei bine, numai tu ești pricina morții ei! Fie ca Allah să nu-ți prăpădească tinerețea cum ai prăpădit tu tinerețea bietei tale logodnice! Du-te așadar repede să vezi ce este cu ea!

Eu atunci mă grăbii să plec, cu mintea apăsată de știrea aceea rea. Și, ajungând la colțul uliții pe care se afla casa noastră, auzii țipetele de jale ale femeilor care se boceau în casă. Iar când le întrebai pe vecinele care intrau și ieșeau, una dintre ele îmi spuse:

– Au găsit-o pe Aziza, îndărătul ușii de la odaia ei, întinsă moartă!

Eu atunci mă repezii în casă; și cea dintâi care mă văzu fu mama mea, care îmi strigă:

– Ești răspunzător dinaintea lui Allah de moartea ei! Și povara sângelui ei atârnă de gâtul tău! Ah, fiul meu, ce logodnic jalnic ai fost!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a o sută douăzecea noapte

Spuse:

...Ah, fiul meu, ce logodnic jalnic ai fost!

Și, pe când mama avea să mă năpădească mai departe cu învinuirile, intră tatăl meu; ea atunci, dinaintea lui, tăcu o vreme. Iar taică-meu începu să facă pregătirile de înmormântare; și când toți prietenii și apropiații se strânseră, și când totul fu gata, începurăm rugăciunile de înmormântare și săvârșirăm slujbele cele mari îndătinate la îngropăciuni, stând vreme de trei zile în corturi, la mormântul ei, să citim *Sfânta Carte*.

Atunci mă întorsei acasă, lângă maică-mea, și îmi simții inima cuprinsă de milă după biata răposată. Iar maică-mea veni la mine și îmi spuse:

– Fiul meu, vreau să-mi spui cu ce ai putut să te faci atâta de vinovat față de biata Aziza, încât s-o faci să-i plesnească așa ficatul! Întrucât, o, fiul meu, eu degeaba am tot iscodit-o despre pricina bolii ei, că nu a vrut să-mi dezvăluiască nimic și mai ales nu a avut niciodată vreo vorbă rea împotriva ta; dimpotrivă! a avut pentru tine, până la sfârșit, numai vorbe de binecuvântare. Așa că, o, Aziz, Allah fie asupra-ți! Istorisește-mi ce i-ai făcut acestei sărmane de ai împins-o să moară astfel?

Și răspunsei:

– Eu? chiar că nimic!

Ci maică-mea stărui și îmi spuse:

– Când să-și dea sufletul, mă aflam la căpătâiul ei.

Atunci s-a întors către mine, a deschis o clipită ochii şi mi-a spus: „O, soţie a unchiului meu, mă rog Domnului să nu ceară seamă nimănui de preţul sângelui meu şi să-i ierte pe cei care mi-au chinuit inima! Iacătă că părăsesc o lume pieritoare pentru alta fără de moarte!“ Iar eu i-am spus: „O, fiica mea, nu vorbi de moarte! Allah ajute-ţi să te ridici cât mai iute!“ Ci ea mi-a zâmbit trist şi mi-a spus: „O, soţie a unchiului meu, te rog să-i dai lui Aziz, fiul tău, cel din urmă îndemn al meu, rugându-l să nu-l uite! Când are să se ducă la locul unde are obiceiul a se duce, să rostească stihurile acestea, până a nu pleca de acolo:

Mai dulce-i moartea şi mai cu priinţă
Decât amara necredinţă!

Pe urmă a adăugat: „în felul acesta mă va îndatora faţă de el, şi voi veghea asupra lui după moartea mea, precum am vegheat asupra-i pe când eram vie!“ Apoi a ridicat perna şi de sub pernă a scos un lucru pe care m-a însărcinat să ţi-l dau; dar m-a pus să fac jurământ că nu îţi voi da lucrul acela decât atunci când am să văd ca te-ai întors la simţăminte mai bune, şi că plângi moartea ei, şi că îţi pare rău după ea cu adevărat. Or eu, fiul meu, am să-ţi păstrez cu grijă lucrul acela şi nu am să ţi-l dau decât când am să văd că îndeplineşti cerinţa hotărâtă.

Eu atunci îi spusei mamei mele:

– Fie! da ai putea măcar să-mi arăţi acel lucru.

Ci maică-mea se împotrivi cu hotărâre şi plecă.

Or, poţi să pricepi, doamne, cât eram pe vremea aceea de bântuit de sminteli şi cât de puţin chibzuit eram la minte, de vreme ce nu vroiam să ascult nicidecum de glasul inimii mele. În loc s-o plâng pe biata mea Aziza şi să port jalea după ea în sufletul meu, nu mă gândeam decât să mă veselesc şi să mă desfătez. Şi nimica nu îmi era mai ispititor decât a urma să mă duc mai departe la iubita mea. Încât, de-abia se lăsă noaptea, că şi zorii a mă întoarce la ea şi o găsii nerăbdătoare

să mă vadă de parcă ar fi stat pe jar. Şi de-abia intrai, că ea şi alergă la mine şi mi se agăță de gât şi îmi ceru veşti despre verişoara mea Aziza; iar când îi istorisii amănuntele morții şi ale înmormântării, fu cuprinsă de o milă mare şi îmi spuse:

– Ah, de ce n-am ştiut, înainte de moartea ei, de ajutoarele pe care ți le-a dat şi de dăruirea ei minunată! Şi cum i-aş fi mulțumit şi cum aş fi răsplătit-o în toate chipurile!

Eu atunci îi spusei:

– Şi mai cu seamă i-a cerut maică-mi să-mi procitească, pentru ca la rându-mi să ți le spun ție, două stihuri, cele mai de pe urmă vorbe pe care le-a rostit:

Mai dulce-i moartea şi mai cu priință
Decât amara necredință!

Când auzi spusa aceasta, copila strigă:

– Aib-o Allah întru mila lui! Iată că, şi după moarte, îți stă de mare ajutor! Întrucât te scapă, numai cu stihurile acestea, de la pierzarea pe care o urzisem asupra ta şi de la capcanele în care chibzuisem să te împing!

La vorbele acestea ciudate, rămăsei până peste poate de uluit şi mă minunai:

– Ce tot spui tu? Cum adică? Suntem legați prin dragoste, şi chibzuiai la pierzania mea? Ce-i cu capcanele acelea în care voiai să mă împingi?

Ea răspunse:

– Copil mai eşti! o, prostovanule! văd că habar nu ai de toate vicleniile de care noi femeile suntem în stare! Da nu vreau să mai stăruiesc. Află numai că îi datorezi verişoarei tale scăparea din mâinile mele. Totuşi, nu mă dezmint decât dacă te învoieşti să nu mai împarți niciodată nicio privire şi nicio vorbă cu vreo altă femeie afară de mine, fie femeia aceea tânără, fie bătrână. Altminteri, vai de tine! Ah, da! vai de tine! Căci nu vei mai avea pe nimeni care să te scoată din mâinile mele, întrucât aceea care te îmbărbăta cu sfaturile ei e moartă. Aşa că ia

aminte bine să nu uiți de învoiala asta. Și-acuma am a-ți face o rugăminte!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută douăzeci și una noapte

Spuse:

...Și-acuma am a-ți face o rugăminte.
Eu spusei:
– Care?
Ea spuse:
– Să mă duci la mormântul bietei Aziza, ca să-l văd și să scriu pe piatra care îl acoperă câteva cuvinte de jale.
Eu răspunsei:
– O voi face mâine, de-o vrea Allah!
Pe urmă mă culcai, spre a-mi petrece noaptea cu ea; da necurmat mă tot iscodea despre Aziza și îmi spunea:
– Ah, pentru ce nu mi-ai dezvăluit că era fiica unchiului tău?
Eu atunci, la rându-mi, îi spusei:
– Ba chiar că am uitat să te întreb ce înțeles au stihurile:

Mai dulce-i moartea și mai cu priință
Decât amara necredință!

Ci ea nu vroi să-mi spună nimic în privința aceasta.
Dimineața, de la cel dintâi ceas, se sculă și luă o pungă mare plină cu dinari și îmi spuse:
– Hai! scoală-te și du-mă la mormântul ei. Întrucât vreau să-i zidesc și o boltă!
Iar eu răspunsei:
– Ascult și mă supun!
Și ieșii și pornii înaintea ei; iar ea venea după mine, împărțind săracilor, pe tot lungul drumului, dinarii pe

care îi scotea din pungă, şi spunea de fiecare dată:
– Pomana este pentru odihna sufletului Azizei!

Şi aşa ajunserăm la mormânt. Atunci ea se prăbuşi pe marmură şi vărsă lacrimi îmbelşugate. Pe urmă scoase dintr-un săculeţ de mătase o daltă de oţel şi un ciocan de aur, şi săpă în marmura lucie, cu litere vrăjitoare:

Trecând pe-aici odată, am stat la un mormânt
Ce-şi ridica din iarbă şi-şi legăna plăpând,
Drept, şapte flori, ca neaua, de dediţei în vânt.
Şi întrebai: „Au cine-i sub piatra neclintită?"
Pământul îmi răspunse: „Închină-te-o clipită!
Aici, în tihnă, doarme o fată-ndrăgostită!"
Strigai: „O, tu, pierită din dragoste, ce stai
Aci, Allah ajute-ţi să uiţi de-al lumii vai
Şi hărăzească-ţi locul cel mai slăvit din rai!"
Vă-acoperă uitarea, sărmani îndrăgostiţi,
Şi nimeni nu mai vine, cu paşii rătăciţi,
Să mături ţărâna sub care veştejiţi.
Eu flori îndrăgostite şi galeşi trandafiri
Sădi-voi pe mormântul pieritelor iubiri
Şi voi uda cu lacrimi tulpinele subţiri.

Apoi se ridică şi aruncă o privire de rămas-bun înspre mormântul Azizei şi luă calea îndărăt cu mine către saraiul ei. Şi se făcuse tare duioasă dintr-odată; şi în mai multe rânduri îmi spuse:
– Pe Allah! să nu mă părăseşti niciodată!

Iar eu mă grăbii să-i răspund cu ascultare şi supunere. Şi urmai a mă duce la ea mai departe neabătut, în fiece noapte; iar ea mă întâmpina totdeauna cu multă voioşie şi căldură, şi nu precupeţea nimic spre a mă desfăta. Iar eu nu conteneam să trăiesc aşa, să mănânc, să beau, să sărut şi să giugiulesc, să îmbrac în fiecare zi haine care de care mai frumoase şi cămăşi care de care mai alese, până ce ajunsei până peste poate de gras şi până peste măsură de ghiftuit; şi nu mă încerca

nici supărare, nici grijă; și uitai cu totul până și de pomenirea bietei fiice a unchiului meu. Și rămăsei în starea aceea de huzururi de-a lungul unui an întreg.

Or, într-o zi, la începutul noului an, mă dusesem la hammam și mă îmbrăcasem cu haina mea cea mai făloasă; și, ieșind de la hammam, băusem o stacană de sorbet și trăsesem pe nas cu nesaț miresmele alese care se revărsau din haina mea îmbibată cu mirozne; și mă simțeam încă și mai norocit ca de obicei, și vedeam toate lucrurile în alb împrejurul meu; și pofta de viață îmi era dulce peste poate, și până acolo cât ajunsesem într-o stare de beție care mă ușura până și de greutatea trupului meu și mă făcea să zburd ca un ins furat de vin. Și în atare stare mă aflam, când îmi veni dorul de a mă duce să-mi revărs sufletul sufletului în sânul iubitei mele.

Așa că mă îndreptai către casa ei, când, străbătând o ulicioară numită Fundătura Fluierului, văzui că vine spre mine o bătrână care ținea în mână un felinar, spre a-și lumina drumul, și o scrisoare strânsă sul. Eu atunci mă oprii; iar ea, după ce îmi ură bună pace, îmi spuse...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și nu vroi să treacă peste vorbele îngăduite.

Dar când fu cea de a o sută douăzeci și doua noapte

Spuse:

Iar ea, după ce îmi ură bună pace, îmi spuse:

– Copilul meu, știi să citești?

Eu răspunsei:

– Da, mătușă!

Ea îmi spuse:

– Atunci, mă rog ție, ia scrisoarea aceasta și citește-mi ce cuprinde.

Și îmi întinse scrisoarea; iar eu o luai și îi citii cuprinsul. Se spunea acolo că iscălitorul scrisorii era bine

sănătos şi că trimitea sărutările şi temenelile sale surorii şi părinţilor săi. Atunci, auzind cele citite, bătrâna îşi ridică mâinile către cer şi rosti nişte rugi de îmbelşugare pentru mine, cel care îi vestisem o ştire atâta de bună, şi îmi spuse:

– Ferească-te Allah de toate necazurile, precum mi-ai liniştit tu mie inima.

Pe urmă îşi luă scrisoarea şi îşi urmă drumul. Pe mine atunci mă cuprinse o nevoie grabnică şi mă trăsei lângă un zid şi mă uşurai; şi, după ce mă scuturai, mă ridicai şi îmi dichisii mantia, şi detei să plec, când o văzui pe bătrână că se întoarce şi îmi ia mâna şi şi-o duce la buze şi îmi spune:

– Doamne, îţi cer iertăciune, dar am a-ţi face o rugăminte şi, de mi-ai împlini-o, ai pune vârf la binefacerile tale şi ai fi răsplătit de către Cel-Atoaterăsplătitor. Te-aş ruga să mă însoţeşti colea aproape, până la uşa casei noastre, ca să mai citeşti o dată, din pragul uşii, scrisoarea, pentru femeile din casă; că ele nu au să se încreadă în cele câteva vorbe pe care le-oi îndruga eu din scrisoare, mai cu seamă fata mea, care este tare legată de fratele ei, iscălitorul scrisorii, care ne-a lăsat spre a pleca într-o călătorie neguţătorească de iacătă-s zece ani acuma şi de la care aceasta este cea dintâi ştire, după atâta vreme de când îl plângem ca pe un mort. Rogu-mă ţie, nu mă lăsa neajutorată! Nici baremi nu ai a te sili să intri, întrucât ai să citeşti scrisoarea din afara uşii. Şi-apoi ştii spusele Prorocului (asupra-i fie rugăciunea şi pacea!) în privinţa acelora care îşi ajută semenii: „Celui ce îl scapă pe un musulman de la o năpastă dintre năpastele de pe lumea aceasta, Allah îi va ţine în seamă şi îi va şterge şaptezeci şi două de năpaste dintre năpastele de pe lumea cealaltă!“ Eu atunci grăbii să mă induplec la cererea ei şi îi spusei:

– Mergi înaintea mea ca să-mi luminezi şi să-mi arăţi drumul!

Și bătrâna o luă înainte; și, după câțiva pași, ajunserăm la ușa unui sarai.

Și era o ușă falnică, toată căptușită cu solzi de bronz bătut și de aramă lucie. Eu atunci mă oprii chiar în ușă; iar bătrâna scoase un strigăt de chemare în limba persienească. Și numaidecât, fără a avea răgaz să-mi dau seama cum, atâta de iute fu mișcarea, dinaintea mea, pe ușa întredeschisă, o copilă sprintenă și durdulie se ivi zâmbitoare, cu picioarele goale pe marmura spălată; și ținea în mâini, de teamă să nu și le ude, pulpanele șalvarilor ei ridicate până la jumătatea coapselor; mânecile-i erau de asemenea ridicate până deasupra subsuorilor, care se iveau din umbra brațelor albe. Și nu mai știui de ce se cădea să mă minunez mai tare: de armurii ei, stâlpi de alabastră, ori de brațele-i de cleștar. Gleznele-i gingașe erau cercuite cu zurgălăi de aur împodobiți cu pietre scumpe, iar la încheieturile subțiri ale mâinilor sclipeau două perechi de brățări grele cu fel de fel de focuri; la urechi, niște cercei de mărgăritare minunate; la gât, o salbă din trei rânduri de nestemate rare; peste păr, o năframă dintr-o țesătură subțire înstelată cu diamante. Da, amănunt ce mă făcu să prepun că, înainte de a ne deschide, trebuie să fi fost pe cale de a se deda la vreo ispravă mai degrabă desfătată, și băgai de seamă că frumoasa-i cămașă răvășită ieșea din șălvărașii care erau cu băierile deznodate. Oricum, frumusețea și mai ales armurii ei minunați îmi deteră de gândit până peste poate; și cugetai fără de voia mea la spusele poetului:

Tânără fecioară,
Ca să pot privi
Tainica-ți comoară,
Ia apucă și
Saltă, ca-ntr-o doară,
Peste coapse goale,
Poalele matale,
Repezind spre mine

Cupa, mohorâta,
Ce-o ascunzi atâta
Şi atât de bine!

Când mă văzu, copila rămase uluită cu totul, cu o înfățișare zarifă și cu ochii mari; și, cu glas dulce, mai desfătător decât toate câte le auzisem în viața mea, întrebă:

– O, mamă, acesta-i cel ce ne va citi scrisoarea?

Şi după ce bătrâna răspunse: „Da!", copila întinse mâna spre a-mi da scrisoarea pe care o luase de la mama ei. Ci, în clipita când mă plecam către ea să iau scrisoarea, deodată, cum mă aflam la o depărtare de doi paşi de la uşă, mă pomenii împins năprasnic înainte de o împunsătură cu capul dată în spatele meu, pe care mi-o alduise bătrâna, și îmbrâncit în lăuntrul odăii de la intrare, în vreme ce bătrâna, mai iute ca fulgerul, se repezi să intre după mine și să încuie grabnic uşa dinspre uliță. Şi mă văzui astfel prins între cele două femei, fără a avea răgaz să judec ce vroiau să-mi facă. Ci nu zăbovii a mă lămuri în privința aceasta. Într-adevăr...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută douăzeci și treia noapte

Spuse:

Într-adevăr, de cum ajunsei în mijlocul sălii, copilandra, cu o piedică aruncată cu mare dibăcie, mă trânti la pământ și se întinse cât era de lungă peste mine, strângându-mă în brațe de să mă înăbuşe. Şi gândii că urma să-mi vină moartea, fără de cârtire. Or, nicidecum! Copila, după câteva zgâlțâieli anapoda, se ridică pe jumătate, se întoarse pe pântecele meu și cu mâna începu să mă frământe atâta de aprig, și atâta de îndelung,

și într-un chip atâta de smintit, încât îmi pierdui rostul simțurilor și închisei ochii ca un tâmp. Atunci copila se sculă în picioare și mă ajută să mă ridic; pe urmă mă luă de mână și, urmată de maică-sa, mă pofti să intru, după ce străbăturăm un șir de șapte săli și de șapte odăi, în iatacul în care pesemne că locuia. Iar eu o urmai aidoma unui om beat, datorită tulburării pe care mi-o stârnise cu degetele ei amarnic de dibace. Atunci se opri și mă pofti să șed jos și îmi spuse:

– Deschide ochii!

Și deschisei ochii și mă văzui într-o sală mare, luminată de patru geamlâcuri arcuite și atâta de largă cât ar fi putut să slujească de medean de călărie la întrecerile dintre călăreți, și era toată pardosită cu marmură, iar pereții erau acoperiți cu farfuriuri viu smălțuite și logodite cu niște înflorituri de o gingășie aleasă. Era împodobită cu lucruri frumos lucrate și era îmbrăcată numai în atlaz și în catifea, la fel ca și divanurile și pernele. Iar în fundul acelei săli se afla un iatac în care se vedea un pat mare, tot numai din aur, cu învrâstări de mărgăritare și de nestemate, și chiar că vrednic de un sultan precum ești tu, beizade Diadem! Atunci copila, spre marea mea uluială, spunându-mi pe chiar numele meu, îmi zise:

– O, Aziz, ce-ți dorești: moartea sau viața?

Îi spusei:

– Viața!

Ea urmă:

– Apoi dacă-i așa, nu ai decât a mă lua de soție!

Ci eu mă împotrivii:

– Nu, pe Allah! căci decât să mă însor cu o dezmățată de teapa ta, mai degrabă îmi doresc moartea!

Ea spuse:

– O, Aziz, crede-mă! însoară-te cu mine, și astfel te vei descotorosi de fata Dalilei-Vicleana!

Eu spusei:

– Da cine-o mai fi și fata Dalilei-Vicleana? Nu știu pe nimenea cu atare nume.

Ea atunci începu să râdă și îmi spuse:

– Cum adică, Aziz? Nu o știi pe fata Dalilei-Vicleana? Și iacătă că a și trecut un an și patru luni de când îți este mândruță! Sărmane Aziz, teme-te, oh, teme-te de vicleniile acelei zvânturate pe care Allah s-o bântuie! Chiar că nu se află pe pământ suflet mai stricat ca al ei! Câți oameni omorâți cu chiar mâna ei! Câte fărădelegi săvârșite asupra ibovnicilor ei fără de număr! Încât tare mă minunez că te mai văd încă întreg și teafăr, după atâta vreme de când o cunoști!

La vorbele acestea ale copilei, mă cuprinse o uluială până peste margini și spusei:

– O, stăpână a mea, ai putea să mă lămurești cum ai ajuns s-o cunoști pe acea fată și toate amănuntele acestea de care eu habar nu am?

Ea răspunse:

– O cunosc atâta de bine pe cât își cunoaște Ursita hotărârile sale și năpastele pe care le tăinuiește! Ci până a-ți da vreo lămurire în privința sa, vreau să aflu din gura ta istorisirea întâmplării tale cu ea. Căci, încă o dată, sunt uimită cu totul de a te vedea ieșit viu din mâinile ei.

Eu atunci îi povestii fetișcanei tot ce mi se întâmplase cu iubita mea din grădină și cu sărmana Aziza, fiica unchiului meu; iar ea, la numele de Aziza, se mili până peste măsură de chinurile ei și până ce ajunse s-o plângă cu lacrimi fierbinți; și, în semn de deznădejde fără de leac, își plesni palmele una de alta și îmi spuse:

– Allah să te aline cu milele sale, o, Aziz! Acuma văd limpede că nu îți datorezi scăparea din mâinile fetei Dalilei-Vicleana decât ajutorului bietei Aziza! Iar acuma, când ai pierdut-o, ferește-te de tertipurile marghiolitei... Ci nu îmi este îngăduit să-ți dezvăluiesc mai mult: ne leagă o taină!

Eu spusei:

– Da, hotărât! toate acestea mi s-au întâmplat cu Aziza!

Ea spuse:

– Ah, chiar că astăzi nu se mai află femei atâta de minunate ca Aziza!

Eu spusei:

– Pe deasupra, află că, înainte de a muri, m-a povățuit să-i spun iubitei mele, cea căreia tu îi zici fata Dalilei, stihurile acestea:

Mai dulce-i moartea și mai cu priință
Decât amara necredință.

De-abia rostii eu stihurile, că ea și strigă:

– O, Aziz, iacătă chiar vorbele a căror putere te-a mântuit de la o pierzanie neabătută. Vie ori moartă, Aziza veghează mai departe asupra ta! Ci să-i lăsăm pe cei morți: ei se află în tihna lui Allah. Noi să ne îngrijim de ceasul de față: află dar, o, Aziz, că este multă vreme de când dorința de a te avea mă stăpânește cu totul, noapte și zi; și de-abia astăzi am putut într-un sfârșit să pun mâna pe tine. Și vezi bine că am izbutit!

Eu răspunsei:

– Da, pe Allah!

Ea urmă:

– Da tu ești tânăr, o, Aziz, și tu nici habar nu ai de toate tertipurile de care este în stare o bătrână ca maică-mea!

Eu spusei:

– Nu, pe Allah!

Ea urmă:

– Supune-te așadar ursitei tale, și lasă-te în voia ei: nu vei avea decât să te mândrești cu soția ta. Întrucât, încă o dată, nu vreau să mă leg cu tine decât cu senet legiuit dinaintea lui Allah și a Proorocului său (asupra-i fie rugăciunea și pacea!). Și atunci toate dorințele ți se vor împlini, și cu asupra de măsură: bogății, zarpale frumoase pentru hainele tale, turbane ușoare și fără de pată, toate îți vor veni fără de nicio osteneală din partea ta; și niciodată nu am să-ți îngăduiesc să-ți dezlegi punga, întrucât în casa mea pâinea este pururea proaspătă

şi pocalul plin. Şi, în schimb, nu am a-ţi cere decât numai un lucru, o, Aziz!

Eu spusei:

– Care?

Ea spuse:

– Acela de a face cu mine aidoma ce face cocoşul!

Eu spusei, nedumerit:

– Şi ce face cocoşul?

La vorbele acestea, copila izbucni într-un icnet de râs hohotitor şi atâta de tare de se prăbuşi pe spate; şi începu să ţopăie de veselie, plesnindu-şi mâinile una de alta. Pe urmă îmi spuse:

– Cum adică, tu nu ştii lefteria cocoşului?

Eu spusei:

– Nu, pe Allah! habar nu am de atare meserie! Care este?

Ea spuse:

– Lefteria cocoşului, o, Aziz, este de a mânca, de a bea şi de a călca găinile!

Eu atunci chiar că rămăsei fâstâcit de-a binelea auzind-o că vorbeşte astfel, şi spusei:

– Nu, pe Allah! habar nu aveam că aceasta ar fi o meserie!

Ea răspunse:

– Este cea mai bună, o, Aziz! Cutează, dar! Ridică-te, încinge-ţi mijlocul, întăreşte-ţi vânările apoi ţine-te tare, zdravăn şi trainic!

Şi o strigă pe maică-sa:

– O, mamă, vino repede!

Numaidecât o văzui pe maică-sa că vine, urmată de patru martori obşteşti, ţinând fiecare câte o lumânare aprinsă, şi păşiră înainte, după salamalecurile îndătinate, şi şezură jos roată.

Atunci copila se grăbi, cumu-i datul, să-şi tragă iaşmacul peste faţă şi să se învăluiască în izar. Iar martorii deteră ghes să scrie senetul; şi, mărinimoasă, binevoi

a mărturisi că a primit de la mine o zestre de zece mii de dinari pentru toate socotelile trecute ori viitoare; și se mărturisi ca datornică a mea, pe sufletul ei și dinaintea lui Allah, cu banii aceștia. Pe urmă le dete plata îndătinată martorilor care, după salamalecuri, plecară pe unde intraseră. Și maică-sa pieri și ea la fel.

Atunci rămaserăm singuri amândoi, în sala cea mare cu patru geamlâcuri arcuite.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută douăzeci și patra noapte

Spuse:

Rămaserăm singuri, în sala cea mare cu patru geamlâcuri arcuite.

Atunci copilandra se ridică, și se dezbrăcă, și veni la mine, numai cu cămășuța cea subțire pe ea. Și ce cămașă! oh, horboțelile! Mai purta încă și șalvarii cei străvezii; da se grăbi a-i face să lunece și, luându-mă de mână, mă duse în fundul iatacului, unde se prăbuși împreună cu mine pe patul cel mare de aur și, gâfâind, îmi spuse:

– Acuma ne este îngăduit. Nu este nimic de rușine în ceea ce este legiuit!

Și se întinse, mlădie, și mă strânse cu totul la ea; pe urmă gemu adânc și apoi se cuprinse ba de o înfiorare și ba de o marghioleală ispitită; și, la urmă, își sumese cămașa până sus.

Eu atunci nu mai putui să-mi înfrânez lungile-mi jinduri, și, după ce-i storșii buzele, în vreme ce ea se topea, și se desfira, și bătea din pleoape, o străpunsei dintr-o parte până în cealaltă. Și mă încredințai astfel de temeinicia vrăjitoare a spusei poetului:

Copila cămășuța-și scoase
Și-atunci putui sui cu drag

Privirile-mi nesățioase
Spre povârnitul ei huceag!
Înfiorat, văzui intrarea
La fel de mică și de grea
Pe cât mi-era în piept răbdarea,
Pe cât și viața îmi părea.
Ci cu năprasnică dârzie
Pătrund și jumătate-o-nfrâng.
Ea, pâlpâind ca o făclie,
Oftează și suspină-adânc.
O-ntreb atunci: „Vrei să-mi spui, poate,
După ce plângi?“ Ea-mi dă răspuns:
„După cealaltă jumătate,
Lumină care m-ai pătruns!“

Într-adevăr, odată lucrul săvârșit pentru întâia oară, îmi spuse:

– Fă precum ți-e pofta, sunt roaba ta supusă. Hai! vino! ia-mi-o și dă-mi-o! toată! Ori altfel! Pe viața mea și-a ta! dă-mi-o până nu mă junghii cu mâna mea și să-mi potolesc lăuntrurile!

Și n-ar mai fi contenit suspinele și gemetele, în văpaia săruturilor, a icnetelor, a zbuciumărilor și a zbânțuirilor înnădite, dacă țipetele noastre n-ar fi umplut casa și n-ar fi tulburat toată ulița. După care dormirăm până dimineața.

Atunci, cum mă găteam să plec, ea veni la mine cu un râs telpiz și îmi spuse:

– Unde te duci? Ori tu crezi, așa, că ușa de ieșire este tot atâta de larg deschisă ca și ușa de intrare? Aziz, vino-ți în minți, Aziz copile! Și mai cu seamă nu mă lua drept fata Dalilei-Vicleana! Ei, da! Grăbește a te lepăda de atare gând de ocară, Aziz! Au tu uiți că îmi ești legat în chip legiuit prin căsătorie cu senet, precum cere Sunnaua? Dacă ești beat, Aziz, dezbată-te! Și vino-ți în minți! Privește: ușa de la casa în care ne aflăm nu se deschide decât o dată pe an

și numai pentru o zi. Scoală-te, de altminteri, și du-te să te încredințezi de spusele mele!

Eu atunci, speriat, mă ridicai și mă dusei la ușa cea mare; și, încercând-o, văzui că era zăvorâtă, înțepenită, încuiată și astupată pe deplin. Și mă întorsei la copilă și îi spusei că într-adevăr lucrul era întocmai. Ea zâmbi, înveselită, și îmi spuse:

– Aziz, să știi că aici avem din belșug făină, semințe, poame proaspete și uscate, rodii cu coaja uscată, unt, zahăr, zumaricale, oi, pui și alte lucruri asemenea, cât să ne ajungă vreme de câțiva ani buni. Pe deasupra, sunt acuma tot atâta de încredințată de șederea ta aici, cu mine, vreme de un an, pe cât sunt de faptul că toate acestea se află aici! Așa că alină-te și lasă chipul și înfățișarea aceea poncișe!

Eu atunci suspinai:

– Nu se află ajutor și putere decât întru Allah!

Ea spuse:

– Da de ce te plângi, nătărăule? Și ce ai de suspini, de vreme ce mi-ai dat dovezile despre iscusința ta în meseria de cocoș despre care chiar ieri am chibzuit!

Și începu să râdă. Și începui și eu să râd. Și nu mai putui atunci decât să-i dau ascultare și să mă supun cheremurilor ei.

Așa că rămăsei în casa aceea să-mi îndeplinesc meseria de cocoș, de a mânca, a bea și a mă drăgosti tare, dârz și mereu, de-a lungul unui an întreg de douăsprezece luni. Încât, la capătul anului, fetișcana fusese bine mulțumită și năștea un copil. Și numai atunci, pentru întâia oară, auzii scârțâitul porții care țipa din țâțânile ei. Iar în sufletul meu scosei un „Ya Allah!" adânc, de ușurare.

Când poarta se deschise, văzui că intră o grămadă de slugi și de hamali care veneau încărcați cu merinde proaspete pentru anul următor: poveri întregi de zumaricale, de făină, de zahăr și de alte bunătățuri de soiul acesta. Eu atunci sării și detei să-mi iau drumul cât mai

iute spre uliță și spre slobozenie. Ci ea mă apucă de poala caftanului și îmi spuse:

– Aziz, nemulțumitorule Aziz, așteaptă măcar până diseară, vremea chiar când ai intrat în casa mea acum un an!

Iar eu binevoii să mai rabd. Da de cum veni seara, mă sculai și pornii către poartă. Ea atunci mă însoți până în prag și nu mă lăsă să plec decât după ce mă puse să jur că am să mă întorc la ea până ce poarta nu va fi încuiată iarăși dimineața. Și-așa că nu mai aveam cum să nu mă supun, întrucât îi juruisem pe Paloșul Proorocului (asupra-i fie rugăciunea și pacea!), pe *Sfânta Carte* și pe Pravila Despărțaniei! Ieșii așadar într-un sfârșit și mă îndreptai grabnic spre casa părinților mei, dar trecând pe la grădina iubitei mele, cea căreia noua mea soție îi zicea fata Dalilei-Vicleana. Și, spre minunarea mea cea mare, văzui că grădina era deschisă ca de obicei și, în fundul tufărișurilor, sta felinarul aprins.

Atunci mă simții tulburat amarnic, ba chiar mânios de-a binelea; și îmi zisei în sufletul meu...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută douăzeci și cincea noapte

Spuse:

Atunci mă simții tulburat amarnic, ba chiar mânios de-a binelea; și îmi zisei în sufletul meu: „Iacătă că a și trecut un an de când lipsesc de aici; și sosesc pe neașteptate și găsesc totul ca și în trecut! Ei bine, Azize, ți se cade ca, până a te duce s-o vezi pe maică-ta, care pesemne că te plânge ca pe un mort, să afli ce s-a întâmplat cu iubita ta de demult. Cine știe ce a mai putut să se petreacă de atâta vreme!" Începui numaidecât să merg repede-repede și, ajungând în sala cu tavan arcuit și cu boltă de abanos și de fildeș, intrai repede înlăuntru. Și o găsii pe chiar

iubita mea șezând ghemuită, cu capul plecat pe genunchi, și cu o mână pe unul din obraji; și cât se schimbase! Ochii îi erau uzi de lacrimi, iar chipu-i era tare trist! Și deodată mă văzu dinaintea ei. Și tresări, pe urmă încercă să se ridice, dar se prăbuși îndărăt de tulburare. Într-un sfârșit, izbuti să vorbească, și îmi spuse cu glas sugrumat:

– Mărire lui Allah că te-a adus, o, Aziz!

Or eu, față de toată bucuria aceea neștiutoare de necredințele mele, chiar că rămăsei peste poate de fâstâcit și îmi plecai capul; și nu zăbovii a păși către iubita mea și, îmbrățișând-o, îi spusei:

– Cum de ai putut să ghicești că voi veni în seara aceasta?

Ea răspunse:

– Pe Allah! habar nu aveam de venirea ta. Da, de un an încoace, în fiecare noapte te aștept mereu aici, și plâng singurică și mă mistui. Iată cum m-am schimbat de veghi și de nesomn. Și stau și te aștept așa din ziua când ți-am dăruit caftanul cel nou de mătase și când te-am pus să-mi făgăduiești că te vei întoarce. Ah, spune-mi, Aziz, care pricină te-a ținut atâta vreme departe de mine?

Atunci, o, beizade Diadem, de bună-credință, îi istorisii cu de-amănuntul toată pățania mea și însurătoarea cu copilandra cea cu coapse frumoase. Pe urmă îi spusei:

– De altminteri, trebuie să te prevestesc că nu am decât numai noaptea aceasta de petrecut cu tine, întrucât până la ziuă trebuie să fiu îndărăt la soția mea, care m-a pus să mă juruiesc pe cele trei lucruri sfinte!

Când auzi că sunt însurat, fetișcana păli, pe urmă rămase înmărmurită de mânie; și, într-un sfârșit, izbuti să strige:

– Ticălosule! eu am fost cea dintâi cu care te-ai petrecut, și nu îmi dăruiești nici măcar o noapte întreagă? Și nici mamei tale măcar? Îți închipuiești oare că și eu sunt tot atâta de dăruită cu harul răbdării ca minunata

de Aziza – aib-o Allah întru mila sa! – şi socoţi că şi eu am să mă las să mor de jale din pricina necredinţelor tale? A, vicleanule Aziz! acuma nimeni nu te mai scapă din mâinile mele. Şi nu mai am niciun temei să te cruţ, pe tine, care acuma ai o soţie şi un copil. Întrucât mie îmi este silă de bărbaţii însuraţi; şi nu mă desfăt decât cu cei neînsuraţi! Pe Allah! de-acuma nu mai mă poţi sluji; nu mai eşti al meu! şi nu vreau să fii nici al alteia! Aşteaptă oleacă!

La vorbele acestea, rostite cu un tâlc cumplit, pe când ochii ei mă şi străpungeau, fusei cuprins de o oarecare îngrijorare faţă de ceea ce avea să urmeze. Căci deodată, şi până ca eu să fi avut vreme de chibzuit, zece roabe tinere, mai voinice ca nişte arapi, tăbărâră pe mine şi mă ţintuiră locului. Atunci ea se sculă şi luă un jungher înfricoşător şi îmi spuse:

– Avem să te înjunghiem cum se înjunghie ţapii prea gonaci! Şi astfel am să mă răzbun, şi am s-o răzbun totodată şi pe biata Aziza, pe care ai făcut-o să-i plesnească fierea de jalea înăbuşită! Aziz, vei muri, fă-ţi mărturia de credinţă!

Şi, spunându-mi vorbele acestea, îşi puse un genunchi pe fruntea mea, în vreme ce roabele nu îmi îngăduiau nici măcar să răsuflu. Încât nu mai avusei nicio îndoială în privinţa morţii mele, mai ales...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută douăzeci şi şasea noapte

Spuse:

Încât nu mai avusei nicio îndoială în privinţa morţii mele, mai ales când văzui ce făceau roabele cu făptura mea. Întrucât două dintre ele se aşezară pe pântecele meu, două mă ţineau de picioare şi altele două mi se

așezară pe genunchi. Atunci ea însăși se ridică și, ajutată de alte două roabe, începu să-mi tragă pe tălpile picioarelor un potop de lovituri cu varga, de leșinai de durere. Atunci pesemne că au contenit o vreme, întrucât mi-am venit în fire și strigai:

– Vă cer de-o mie de ori mai bine moartea decât schingiuirile astea!

Ea atunci, ca spre a-mi face hatârul, luă iarăși jungherul cel înfricoșător și și-l ascuți pe papuc și le spuse roabelor:

– Întindeți-i pielea de pe gât!

În chiar clipita aceea, Allah mă îndemnă să-mi aduc aminte deodată stihurile din urmă ale Azizei și strigai:

Mai dulce-i moartea și mai cu priință
Decât amara necredință!

La vorbele acestea, fata scoase un țipăt mare de tulburare, pe urmă oftă:

– Aibă milă Allah de sufletul tău, o, Aziza! L-ai scăpat de la o moarte fără de mântuire pe fiul unchiului tău!

După care se uită la mine și îmi spuse:

– Da în ce te privește pe tine, care astfel îți datorezi mântuirea spuselor Azizei, să nu te socoți cumva plătit cu atâta; că mi se cade neabătut să mă răzbun pe tine și pe lepădătura cea dezmățată care te-a ținut departe de mine; și pentru acest îndoit țel am să mă slujesc de mijlocul cel cuvenit, că alt mijloc nu este! Hei, voi!

Și hăindu-și astfel roabele, le spuse:

– Apăsați-l bine și nu-i dați chip să se miște și legați-i picioarele vârtos.

Și lucrul fu îndeplinit pe dată. Ea atunci se ridică și se duse să încingă la foc o tigaie de aramă roșie în care puse niște ulei și niște brânză moale; și așteptă să se topească brânza în uleiul clocotit, spre a se întoarce la mine, care eram întins pe jos și ținut de roabe. Se apropie,

și se aplecă, și mă desfăcu la șalvari; atunci, la atingerea aceea, o înfiorare mare mă străbătu în valuri de spaimă și de rușine: pricepeam ce avea să se petreacă. Așa că, după ce îmi dezveli vântrele, îmi apucă oușoarele și, cu o sfoară ceruită, mi le prinse, chiar de la rădăcină, într-un ochete; pe urmă dete cele două capete ale sforii la două roabe, cărora le porunci să tragă cu tărie, pe când ea însăși, cu un brici de bărbier în mână, dintr-o zvâcnitură piezișă, îmi seceră bărbăția, pe care și-o vroise numai a ei.

Judecă, beizade Diadem, dacă durerea și deznădejdea nu mă făcură să leșin. Tot ce știu, după acestea, este că, atunci când mă trezii din leșin, mă văzui cu vântrele la fel de neted precum cel al unei femei; iar roabele îmi turnau de zor peste rană uleiul clocotit cu brânza topită, care nu zăbovi a-mi opri curgerea sângelui. Pe urmă, când isprăviră, fetișcana veni la mine, îmi dete un pahar de sorbet ca să-mi sting setea și îmi spuse cu un glas batjocoritor:

– Întoarce-te acuma acolo de unde ai venit! Nu îmi mai ești nimic, și nu mai poți să-mi slujești în niciun fel, întrucât singurul lucru de care aveam trebuință l-am luat! Și dorința mea s-a potolit!

Și mă împinse cu piciorul și mă alungă din casa ei, spunându-mi:

– Socotește-te norocos că încă mai poți să-ți simți capul pe umeri!

Atunci, cu mare durere, mă târâi până la casa tinerei mele soții, pășind încet-încet; și, ajuns la poarta pe care o găsii deschisă, intrai pe furiș și mă dusei să cad grămadă pe pernele din sala cea mare. Numaidecât veni în fugă soția mea care, văzându-mă galben de tot, mă cercetă cu luare-aminte și mă sili să-i istorisesc pățania și să-i arăt trupul meu schilodit. Dar nu mai putui să îndur a mă vedea așa și mă prăbușii iarăși leșinat.

Când mă trezii din leșin, mă văzui întins în uliță, la pragul porții; întrucât și soția mea, văzându-mă că sunt ca o femeie, mă aruncase afară din casa ei.

Atunci, într-o stare nevolnică, mă ridicai și mă târâi spre casa mea, unde mă dusei să mă arunc în brațele mamei mele, care de multă vreme mă bocea și nu știa pe ce meleaguri mă rătăcisem. Mă primi cu hohote de plâns și mă văzu într-o stare de gălbeneală și de slăbiciune...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Da când fu cea de a o sută douăzeci și șaptea noapte

Spuse:

Mă primi cu hohote de plâns și mă văzu într-o stare de gălbeneală și de slăbiciune până peste poate, și plânse și mai tare. Iar eu, la rândul meu, îmi adusei aminte de biata și dulcea mea Aziza, cea moartă de mâhnire, fără o vorbă de dojană; și, pentru întâia oară, îmi păru rău după ea și vărsai lacrimi de deznădejde și de căință. Pe urmă, când mă mai potolii oleacă, maică-mea îmi spuse, cu ochii plini de lacrimi:

– Bietul meu copil, nenorocirile s-au încuibat în casa noastră; trebuie să-ți dau de știre despre lucrul cel mai rău: tatăl tău a murit!

La știrea aceea, hohotele mă înșfăcară de beregăți și rămăsei țeapăn, pe urmă căzui cu fața la pământ și șezui toată noaptea așa.

Dimineața, maică-mea mă sili să mă ridic și șezu jos lângă mine; ci rămăsei țintuit locului, uitându-mă la ungherul în care avea obiceiul să șadă biata Aziza, iar lacrimile curgeau în tăcere pe obrajii mei; și maică-mea îmi spuse:

– Ah, fiul meu, iacătă-s zece zile de când sunt singură în casa goală de stăpânul ei, zece zile de când tatăl tău a murit întru îndurarea lui Allah!

Eu spusei:

– O, mamă, lasă asta! Acuma sunt plin cu totul numai de gândul la biata Aziza; și nu sunt în stare să-mi închin durerea la alte amintiri afară de ea. Ah, biată Aziza, tu cea atâta de părăsită de mine, tu, cea care mă iubeai cu adevărat, iartă-i nevolnicului care te-a chinuit, acuma când este pedepsit, și cu asupra de măsură, pentru greșelile și necredințele lui!

Or, maică-mea băgase de seamă întinderea și adevărul durerii mele, dar tăcea; dintru-ntâi, se apucă să-mi oblojească rănile și să-mi aducă cele cu care să-mi capăt îndărăt puterile. Apoi, după ce îmi dete îngrijirile acestea, urmă a mă potopi cu dovezile ei de dragoste și a veghea lângă mine, spunându-mi:

– Allah fie binecuvântat, copilul meu, că nu ți-a fost dat să pătimești rele și mai mari, și că ai scăpat cu viață!

Și tot așa, până ce mă întremai de-a binelea, da rămânând tot bolnav în sufletul și în amintirile mele. Maică-mea atunci, într-o zi, după ce mâncarăm, veni și șezu jos lângă mine și îmi spuse cu glas pătruns:

– Fiul meu, socot că pentru mine a venit ceasul să-ți dau semnul de rămas-bun pe care l-a încredințat pentru tine biata Aziza: înainte de a muri, mi-a cerut stăruitor să nu ți-l dau decât atunci când am să văd la tine dovezi temeinice de jale după ea și când am să mă încredințez că te-ai smuls pe deplin din ițele nelegiuite în care erai prins!

Pe urmă deschise un cufăr și scoase din el o legătură, pe care o desfăcu, spre a da la iveală zarpaua scumpă pe care era chindisită cea de a doua gazelă pe care o ai dinaintea ochilor tăi, beizade Diadem! Și vezi stihurile acelea care se înlănțuiesc pe marginile ei:

Cu-amarnic dor de tine eu inima-mi umplui,
Ci tu cu nepăsare mă frângi și mă strivești.
Veghindu-te, de tine mi-s ochii nesătui,
Dar tu, dormind, cu visul spre alte zări pornești.
Ah, inima-mi încearcă urechii tale reci

Să-i tot aducă-aminte ce chinuri mă înving.
Ci tu pe căi străine de dragostea mea pleci,
Când sufletu-mi și ochii de dorul tău se sting.
Vă rog, surori, pe slava și mila celui sfânt!
Când n-oi mai fi, să-mi scrieți pe piatra de mormânt:
„O, călător, pe drumul cerescului Părinte,
Oprește-te o clipă tăcut și ia aminte:
Aci sub lut, în tihna acestei cripte sfinte,
Se odihnește-o roabă a dragostei, cuminte!“

Eu atunci, doamne, la citirea stihurilor, plânsei lacrimi îmbelșugate și mă plesnii peste obraji de durere și, desfășurând zarpaua, căzu din ea o foaie de hârtie pe care erau înșiruite de chiar mâna Azizei rândurile acestea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută douăzeci și opta noapte

Spuse:

Desfășurând zarpaua, căzu din ea o foaie de hârtie pe care erau înșiruite de chiar mâna Azizei rândurile acestea:

„O, verișorul meu mult iubit, să știi bine că mi-ai fost mai drag și mai scump decât chiar sângele și decât chiar viața mea. Încât și după moartea mea am să mă rog mai departe lui Allah să te ajute să propășești și să izbândești în toate câte vei fi râvnit. Știu că multe nenorociri te vor lovi din pricina fetei Dalilei-Vicleana! Să-ți slujească de învățătură: și ajute-ți să smulgi din inima ta dragostea nelegiuită după femei viclene și să înveți a nu te mai împătimi de ele! Și binecuvântat fie Allah carele m-a luat la sine din vreme, ca să nu mă văd silită a fi martorul chinuit al suferințelor tale.

Te rog să păstrezi, pe Allah! amintirea aceasta de bun-rămas, zarpaua aceasta pe care se află cusută gazela. Ea mi-a ținut tovărășie în ceasurile când tu lipseai. Mi-a fost trimisa de o fiică de sultan, Sett-Donia, domnița din Insulele Camforului și Cleștarului.

Când vei fi covârșit de nenorociri, să te duci s-o cauți pe domnița Donia, în împărăția părintelui ei, care se află în Insulele Camforului și Cleștarului. Ci, o, Aziz, să știi că frumusețea și nurii fără de pereche ai acelei domnițe nu sunt meniți ție. Așa că să nu te aprinzi de dragoste după ea; întrucât ea nu va fi pentru tine decât temeiul ce te va izbăvi din mâhnirile tale și va pune capăt zbuciumului din sufletul tău.

Uassalam, o, Aziz!"

La citirea scrisorii Azizei, o, beizade Diadem, mă cuprinse un val de duioșie încă și mai tulburător și plânsei toate lacrimile ochilor, iar maică-mea plânse și ea cu mine, și tot așa până la căderea nopții. Și rămăsei în starea aceea de mâhnire mohorâtă, fără a mă putea vindeca de ea, de-a lungul unui an întreg.

De-abia atunci gândii la plecare, spre a mă duce s-o caut pe Donia, în Insulele Camforului și Cleștarului. Iar maică-mea mă îndemna întruna să plec, spunându-mi:

– Călătoria, copilul meu, te va liniști și îți va risipi mâhnirile. Și tocmai se află în cetatea noastră o caravană de negustori care se gătește de plecare; lipește-te de ea, cumpără de aici mărfuri și du-te! Pe urmă, peste trei ani, ai să te întorci tot cu caravana aceea. Și vei fi uitat toată jalea care îți apasă sufletul! Iar eu am să fiu fericită atunci văzându-te cu pieptul ușurat iarăși!

Așa că făcui ceea ce îmi spuse maică-mea, și, cumpărând niște mărfuri de preț, mă alăturai caravanei și pornii să călătoresc cu ea peste tot, da fără să am îndrăzneala a-mi arăta marfa ca soții mei. Dimpotrivă; în fiecare zi mă așezam deoparte și luam zarpaua, amintirea de la Aziza, și o întindeam dinaintea mea, și mă uitam la ea îndelung

şi plângând. Şi starea aceasta ţinu aşa până ce, după un an de drumeţit, ajunserăm la hotarele împărăţiei peste care domnea tatăl domniţei Donia. Erau cele şapte Insule ale Camforului şi Cleştarului.

Or, sultanul acelor pământuri, o, beizade Diadem, se numeşte sultanul Şahraman. Şi chiar el, într-adevăr, era părintele acelei Sett-Donia, cea care ştia să coase cu atâta măiestrie gazelele cu pricina pe zarpalele de mătase pe care le trimitea prietenelor ei.

Ci eu, ajungând la împărăţia sa, cugetai: „O, Aziz, sărmane schilod, la ce îţi mai pot sluji de-acuma domniţele şi toate fetişcanele pământului, o, Aziz, cel ajuns tot atâta de neted ca vântrele unei femei!"

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi se opri din vorbele îngăduite.

Dar când fu cea de a o suta douăzeci şi noua noapte

Spuse:

„...La ce îţi mai pot sluji de-acuma domniţele şi toate fetişcanele pământului, o, Aziz, cel ajuns tot atâta de neted ca vântrele unei femei!"

Da până la urmă, aducându-mi aminte de spusele Azizei, tot mă hotărâi să purced la cercetările de trebuinţă şi să caut îndrumările care puteau să-mi fie de folos spre a răzbate s-o văd pe fata sultanului. Ci toate strădaniile mele se dovediră zadarnice; şi nimeni nu ştiu să-mi arate calea pe care o căutam. Şi începusem să deznădăjduiesc cu totul, când, într-o zi, cum mă preumblam prin grădinile ce înconjură cetatea şi tocmai ieşeam din una ca să intru în alta, şi încercam, la priveliştea verdeţei, să-mi uit necazurile, ajunsei la poarta unei grădini cu pomi falnici care numai şi cu înfăţişarea lor alinau sufletul îndurerat. Iar pe podina de la intrare

ședea paznicul cel bătrân al grădinii, un preacinstit șeic cu chip blajin, unul dintre aceia pe fața cărora este întipărită binecuvântarea. Atunci pășii înspre el și, după salamalecurile îndătinate, îi spusei:

– O, șeicule, a cui este grădina aceasta?

El spuse:

– A fetei sultanului, Sett-Donia! Poți chiar, o, flăcău frumos, să intri să te preumbli un pic și să deguști mireasma florilor și a ierburilor!

Eu îi spusei:

– Cum să-ți mulțumesc? Ci nu ai putea să-mi îngăduiești, o, șeicule, să aștept, de după vreo tufă de flori, sosirea fetei sultanului, doar ca să-mi bucur vederea numai cu o privire pe care să i-o arunc pe sub pleoape?

El spuse:

– Pe Allah! asta nu!

Atunci eu suspinai tare greu; iar el se uită la mine cu duioșie; apoi mă luă de mână și intră cu mine în grădină.

Și pornirăm să mergem așa alături; și mă duse într-un loc vrăjitor, adumbrit de frunze reavăne; și culese niște poame, cele mai coapte și mai dulci, și mi le dete spunându-mi:

– Răcorește-te! Numai domnița Donia le știe gustul!

Pe urmă îmi spuse:

– Șezi jos! Am să mă întorc!

Și mă lăsă singur o vreme, spre a se întoarce aducând un miel fript, și mă pofti să mănânc împreună cu el; și îmi tăia bucățile cele mai alese și mi le întindea cu o bucurie peste poate. Iar eu eram tare nedumerit de bunătatea lui și nu știam cum să-i mulțumesc.

Or, pe când ședeam așa mâncând și tăifăsuind prietenește, auzirăm poarta grădinii cum se deschide cântând. Atunci șeicul paznic îmi spuse zorit:

– Repede! Ridică-te și pitește-te în tufa aceea. Și ia seama să nu te clintești!

Și grăbii să-i dau ascultare.

De-abia mă aciuasem eu în ascunziș, că și văzui în poarta întredeschisă a grădinii cum se ivește capul unui hadâmb arap care întreabă cu glas tare:

– O, șeicule paznic, este cineva pe aici? Domnița Donia sosește!

El răspunse:

– O, ceaușule de sarai, nu am pe nimeni în grădină!

Și sări să dea fuga și să deschidă poarta larg. Atunci, doamne, văzui cum intră pe poartă Sett-Donia, și gândii că chiar luna coborâse pe pământ. Și era atâta de frumoasă că rămăsei țintuit locului, năucit, înmărmurit, mort. Și o urmam cu privirea, fără a putea să scot o suflare, în pofida pojarului ce mă ardea să-i vorbesc; și șezui înlemnit în ascunzișul meu, toată vremea cât domnița își făcu preumblarea, întocmai precum însetatul din pustie care se prăbușește la capătul puterilor pe malul lacului, fără a putea să se mai târască până la apa vioară.

Pricepui atunci, doamne, că nici domnița Donia, nici oricare altă femeie nu mai puteau de-aci înainte să mai pată ceva cu femeia care eram eu acuma.

Așteptai, așadar, ca Sett-Donia să plece, spre a-mi lua bun-rămas de la șeicul paznic; și zorii să mă întorc la caravana de negustori, spunându-mi: „O, Aziz, ce ai ajuns, Aziz? O vântre netedă care nu mai e în stare să subjuge nicio îndrăgostită! Hai, întoarce-te la sărmana ta maică, să mori liniștit în casa văduvită de stăpânul ei! Că viața pentru tine de aci înainte nu mai are niciun rost!“ Și în pofida tuturor ostenelilor călătoriei pe care o făcusem spre a ajunge în împărăția aceea, deznădejdea mea fu atâta de mare, încât nu mai râvnii să pun în fapt îndemnurile Azizei, care mă încredințase că neabătut domnița Donia avea să fie pentru mine un temei de noroc.

Plecai așadar cu caravana spre a mă întoarce în țara mea. Și așa ajunsei pe pământurile acestea care se află

sub puterea sultanului Soleiman-Şah, părintele tău, o, beizade Diadem!

Şi-aceasta-i povestea mea!

După ce crăişorul Diadem ascultă povestea minunată a lui Aziz şi...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

CUPRINS